

NTNU Universitetsbiblioteket 100 år!

100 år i
2012

NTNU Universitetsbiblioteket 100 år!

Åpne bøkene og les vår historie

Ta et jafs av eplet og prøv vår jubelquiz!

Våre brukere

- [NTNU](#) og [SINTEF](#)
- [Industrien](#)
- [Resten av verden](#)

Bilder og lyd

- [Biblioteket og byen](#)
- [Bildegalleri, teknisk utstyr](#)
- [Grammofonkonserter](#)

Oss

- [Hvem er vi?](#)
- [Hva gjør vi?](#)
- [Hva har vi publisert?](#)

Samlingene

- [Fra samlinger til tilgang](#)
- [Musikk](#)
- [Godbiter fra samlingene](#)

Dette er ikke en nettside *

Arkiv-versjon av et jubileumsnettsted

* Meget fritt etter Magrittes «Dette er ikke en pipe»

Innholdsfortegnelse

🍏 NTNU Universitetsbiblioteket 100 år!.....	side 1
🍏 Tidslinja.....	side 6
🍏 Våre brukere	side 139
🍏 NTNU – vår moderorganisasjon	side 140
🍏 Et tankeprang – et teknologisprang.....	side 141
🍏 Biblioteket og universitetet	side 143
🍏 SINTEF.....	side 145
🍏 Industrien.....	side 147
🍏 Biblioteket og resten av verden	side 149
🍏 Oss	side 151
🍏 Hvem er vi?	side 152
🍏 Hvem er vi? (Et tilbakeblikk).....	side 154
🍏 Vi laget jubileumsnettsidene	side 161
🍏 Vi planla jubileumsaktiviteter	side 163
🍏 Kollegaintervjuene	side 165
🍏 Hva gjør vi?	side 242
🍏 Bilder og lyd	side 282
🍏 Samlingene	side 284
🍏 Fra samlinger til tilgang	side 285
🍏 Samlingene – Musikk	side 287
🍏 Godbiter fra samlingene	side 291
🍏 Johan Daniel Berlin.....	side 292
🍏 DKNVS Arkiv fra	side 293
🍏 <i>Resten av totalt 9 «godbiter»</i>	fra side 295 - 304
🍏 Jubileumskonkurransene	side 305
🍏 Bibliotekminnene	side 306
🍏 Jubelquiz/jubileumsquiz	side 310
🍏 Prosjektrapport	side 312

INNLEDNING: NTNU Universitetsbiblioteket 100 år!

v/redaktørene for arkivdokumentet: Jo Forthun og Kjersti Lie, og prosjektleder Ole Husby (alle tre ansatt ved NTNU UB)

Dette kan kanskje se ut som en jubileumsbok – men er egentlig en arkiv-versjon av jubileumsnettstedet vårt, som vi ser et bilde av nedenfor:

100 år i
2012

NTNU Universitetsbiblioteket 100 år!

Åpne bøkene og les vår historie

Ta et jafs av eplet og prøv vår jubelquiz!

Ditt bibliotekminne
Lyden av Bibliotek Lyden av Bibliotek

Konkurransene er over, men bidragene finner du her

Jubileumsquiz
Septemberquiz
NTNU UBs jubajubaquiz
Oktoberquiz
Eplequiz
Julequiz

Astrid laget ny quiz! - [klikk eplet på tidslinja \(bokhylla\)](#) eller [denne lenken](#) ♦ [Musikk](#)

Våre brukere

- [NTNU](#) og [SINTEF](#)
- [Industrien](#)
- [Resten av verden](#)

Bilder og lyd

- [Biblioteket og byen](#)
- [Bildegalleri, teknisk utstyr](#)
- [Grammofonkonserter](#)

100 år i
2012

Her ser du hva som skjer i jubileumsåret

Oss

- [Hvem er vi?](#)
- [Hva gjør vi?](#)
- [Hva har vi publisert?](#)

Samlingene

- [Fra samlinger til tilgang](#)
- [Musikk](#)
- [Godbiter fra samlingene](#)

Her er vi

100 år og like engasjert!

NTNU Universitetsbiblioteket er Norges eldste vitenskapelige bibliotek med røtter tilbake til Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab i 1768. Det neste store spranget i utviklingen var etableringen av biblioteket på NTH i 1912. Det er dette 100-årsjubileet vi vil feire i år. Universitetsbiblioteket har fra en enkel begynnelse utviklet seg til et moderne vitenskapelig bibliotek med stor variasjon i tilbudet. Bibliotekets tjenester er en viktig del av NTNUs infrastruktur for forskning og utdanning. Det er en inspirerende utfordring fortsatt å kunne levere gode bibliotekstjenester til NTNUs forskere og studenter.

Kjersti Lie

NTNU
Det skapende universitet

Kontakt oss

- [Søk etter ansatte](#)
- [Søk etter studenter](#)
- Sentralbord: 73 59 50 00
- Org. nr. 974767880

Kart over NTNU

- [Fakulteter og institutter](#)
- [Administrative enheter](#)
- [Ledelsen](#)
- [Ansvarlig redaktør](#)

Nettstedkart

- [Studier A til Å](#)
- [Emner A til Å](#)
- [Forskning A til Å](#)
- [Enheter A til Å](#)

Blogger

- [Twitter](#)
- [Facebook](#)
- [RSS-feed](#)

I forbindelse med markering av NTNU UBs 100-årsjubileum, oppnevnte bibliotekdirektøren en *Gruppe for digital presentasjon* (som raskt tok kjælenavnet *digjubgruppa*).

I vårt mandat sto det blant annet at vi skulle «utvikle en digital presentasjon istedenfor en trykt jubileumsbok». Det var ønskelig å få presentert bibliotekets - og bibliotektjenestenes - utvikling gjennom 100 år; og å vise det «usynlige biblioteket», det som foregår bak skrankene, de oppgavene og avdelingene som ofte er usynlige for brukerne våre, men viktige for at de skal få den hjelpen, litteraturen og informasjonen de trenger.

En digital presentasjon kan være flere ting, men vi i prosjektgruppen ble nokså raskt enige om at vi skulle lage et *nettsted*, gjerne med multimedieinnslag og interaktive sider, der det var naturlig.

Nettstedet ble åpnet 1.1.2012, og ble videreutviklet gjennom hele jubileumsåret, dels av digjubgruppa, dels med hjelp fra andre NTNU UB-kolleger.

Når dette skrives er jubileumsåret forlengst avsluttet, og vi skal lage en arkivkopi av nettstedet vårt, slik at vi har noe svart på hvitt, hvis (når) nettstedet råtner av elde, som så mange andre nettsider.

Gruppe for digital presentasjon startet arbeidet i 2011, og besto da av: Sissel Merethe Berge, Jo Forthun, Ole Husby (leder), Kjersti Lie, Eva Sauvage, Magne Torsetnes og Linda Østbye. Magne var med i en viktig planleggings- og utviklingsfase, men sluttet ved NTNU UB før jubileumsåret startet.

I tillegg til den oppnevnte gruppen, har Tove Knutsen, leder for jubileumsårets *Gruppe for lokale aktiviteter* (under jubileumsåret), vært med på nesten alle møtene, for å holde kontakten med de mer håndfaste jubileumsaktivitetene.

5/7 av «digjubgruppa» ved Theisendammen 27. mai 2011. Fra venstre: Sissel M. Berge, Ole Husby, Eva Sauvage og Jo K. Forthun. Bak: Linda Østbye (fotograf m/selvutløser)

Gruppen har arbeidet og hatt jevnlige møter siden mars 2011, inkludert en studietur til Trøndelag folkemuseum på Sverresborg, via Ilabekken og Theisendammen.

Etter å ha diskutert og hjernestormet om innhold, orientert oss på nettet og funnet ideer på andre jubileumsnettsteder, ble vi sommeren 2011 enige om en del faste rammer. En viktig beslutning var at vi - om mulig - skulle greie oss uten å anskaffe spesiell programvare. Vi baserte oss på NTNUs foretrukne dataverktøykasse, samt fritt tilgjengelige nettjenester (f.eks. enkelte Google-produkter).

Om jubileet

Vi feiret et *hundreårsjubileum* i 2012. Dette kan synes litt merkelig med tanke på at den eldste delen av biblioteket snart er 250 år, men vi valgte den samme tolking som da NTNU markerte sitt 100-årsjubileum i 2010. Slik er det beskrevet i mandatet for jubileumsfeiringen vår:

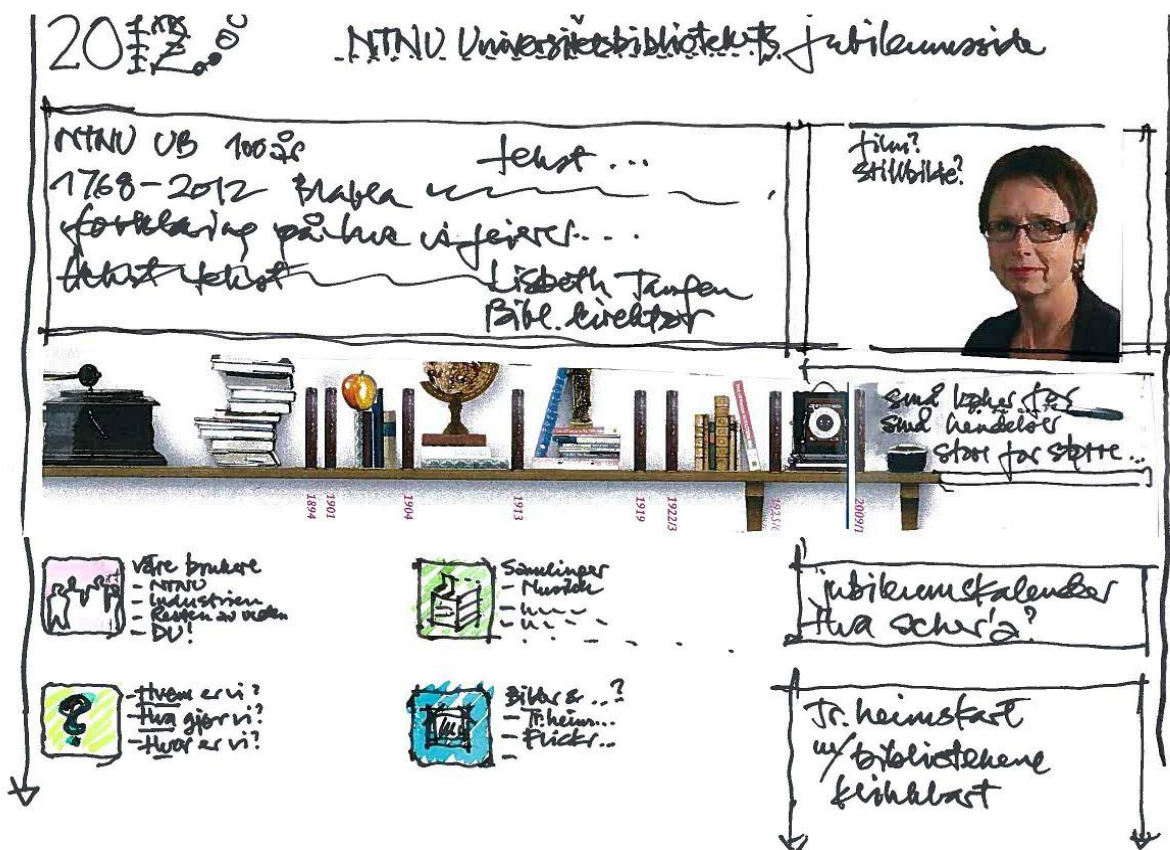
"Den 1. september i 1912 ble den første overbibliotekar ansatt ved Norges tekniske høgskole, NTH. Det betyr at den delen av dagens

universitetsbibliotek som har vært knyttet til den teknologiske utdanning og forskning kan feire 100 år i 2012.
 I likhet med at hele NTNU feiret NTHs 100-årsjubileum, vil vi gjøre vårt jubileum i 2012 til en markering som skal omfatte hele universitetsbiblioteket."

Om nettstedet

Vi ville at Jubileumsnettstedets forside (som vi internt i gruppen gjerne kalte *jubelsiden*) skulle ha tilnærmet samme layout som UBs hovedside. Det var også naturlig i og med at vi valgte å bruke NTNUs nettsideverktøy Liferay der vi kunne.

Gruppen samlet seg om denne skissen fra Kjersti Lie:

Ved hjelp av Liferay og litt programmering i Javascript, kom vi i mål med noe som inneholdt mye av denne skissen.

Jubileumsnettstedet bestod av disse hovedelementene:

- Tidslinje: Bokhylle med bøker og objekter som lenket til tekster om UBs historie.
- «Mitt bibliotekminne» og «Lyden av bibliotek» - to konkurranser der alle kunne delta.
- «Biblioteket og byen» - en bildeserie som viste NTNU UBs historie relatert til byen vi holder til i.
- «Hva skjer» - kalender for UB-arrangementer i jubileumsåret.
- Kart over Trondheim med UBs bibliotekenheter avmerket.
- Informasjons-«ticker» med nyheter.
- «Det usynlige biblioteket», synliggjort på flere vis, gjennom temaene «Våre brukere», «Oss», «Bilder og lyd» og «Samlingene».
- Bibliotekdirektørens tanker om bibliotekets rolle ved NTNU

Om denne arkivversjonen

Vi har hatt som målsetting å lage et jubileumsdokument som inneholder de viktigste komponentene fra jubileumsnettsidene, men nødvendigvis organisert på en mer statisk måte. Selv om noe av det interaktive ved nettsidene går tapt, så har vi her et dokument som er bedre tilrettelagt for et langt liv, enn "jubelsiden" er. Vi har valgt å realisere det i PDF-format (med vedlegg), og å publisere det gjennom felles verktøy og tjenester, nemlig NTNUs vitenarkiv DiVA og CRISTin (Current research information system in Norway). Til dette har vi fått hjelp av våre kolleger Randi Tyse Eriksen og Katherine Fonn.

Om rettigheter

Alle opphavsrettigheter til innholdet beholdes av bidragsyterne. Vi har fått tillatelse fra Tapir Akademisk Forlag til å publisere i digital form utdrag av jubileumsboka fra 1987: *Norges tekniske universitetsbibliotek 1912 - 1987*.

NTNU UBs tidslinje

Åpne bøkene og les vår historie.

Som seg hør og bør, var bibliotekets tidslinje utformet som ei bokhylle. Hver bok representerte en viktig hendelse i bibliotekets liv. Her gikk vi ikke bare tilbake til 1912, men helt til 1768, da vår forløper *Det Kongelige Norske Videnskabers Selskabs Bibliotek* ble stiftet.

I den digitale utgaven kunne man klikke på ei bok, som så tilsynelatende åpnet seg - og en kort tekst kom til syne. Man kunne også bla, hvis teksten gikk over mer enn én side. Jo lenger til høyre på hylla man kom, desto nyere var bøkene, helt til et nettbrett dukket opp rundt 2010.

Alle tekstene fra den digitale tidslinjen er gjengitt her i PDF-versjonen.

1768: Det Kongelige Norske Videnskabers Selskabs Bibliotek

Av: Eva Sauvage

I 1768 ble biblioteket til Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab opprettet. Det er dermed det eldste vitenskapelige bibliotek i landet. Dette er forløperen til Gunnerusbiblioteket, i dag en del av NTNU Universitetsbiblioteket.

Selskapet hadde som formål å spre vitenskap og kunnskap om vitenskap, og å bygge opp en boksamling var en måte å gjøre dette på. I 1767 fikk selskapet kongelig resolusjon, og nye statutter ble tatt inn der man krevde at alle medlemmer som ble valgt inn i vitenskapsselskapet måtte gi to bøker, eller ti riksdaler, for innkjøp av bøker. De fleste ga bøker. I tillegg het det også at medlemmene burde holde seg med tidsskriftabonnement, og la dem etterhvert gå inn i biblioteket.

Boksamlingen vokste videre. I tillegg til medlemsavgiften på bøker kom flere bokgaver fra medlemmer i hele landet. Stifteren av selskapet, biskop Johan Ernst Gunnerus, hadde et også et internasjonalt kontaktnett, og byttet bøker med vitenskapsmenn rundt om i Europa, særlig i Tyskland, og i England. I begynnelsen holdt boksamlingen til i Gunnerus' hjem i Dronningens gate, på hjørnet av Apotekerveita, der Britannia Hotell nå ligger.

Maleriet av Gunnerus henger i Katedralskolens festsal. DKNVS og boksamlingen hadde lokaler i annen etasje på Katedralskolen fra 1787-1856.

Portrettet er malt av Johan Friderich Schweiger ca 1765.

Foto: Karl-Erik Refsnæs, NTNU UB

Den første bibliotekaren som ble utpekt var Peter Daniel Baade i 1768, men han måtte forlate stillingen etter bare en måned, da han ble kalt til sogneprest i Lidemark og Bjæverskov på Sjælland. Den som overtok stillingen som bibliothecarius var selskapsnets stifter, Gunnerus selv, som forble i stillingen fram til han døde på en visitasreise til Nordvestlandet i 1773

Storlatte gaver og donasjoner gjorde at biblioteket vokste raskt. Den største tilveksten kom i 1780 da Gerhard Schøning donerte hele boksamlingen sin på 12 000 bind..

De første årene hadde biblioteket åpent to dager i uka, til glede for byens borgere. Gunnerusbiblioteket har den dag i dag en særlig god samling av bøker fra tidsperioden før 1811, da Norge fikk eget universitet.

1808: Nyerups katalog

Av: Linda Østbye

Katalogene ved Det Kongelige Norske Videnskabers Selskabs Bibliotek (nå NTNU UB, Gunnerusbiblioteket), gjenspeiler utviklingen av biblioteket gjennom 200 år. De representerer også en interessant kunnskaps-organisatorisk historie. Den første katalogen ble trykket i 1770, men det er Rasmus Nyerups katalog fra 1808 som regnes som den første katalogen av betydning.

Som Norges eldste vitenskapelige bibliotek, er Det Kongelige Norske Videnskabers Selskabs Bibliotek også landets eldste offentlige bibliotek i ubrutt virksomhet, siden opprettelsen i 1768.

I DKNVSs organisasjonsform og arbeidsprogram ble det fastsatt at

Hansens portrett (radering) av Rasmus Nyerup

det skulle være en Bibliothecarius, som blant annet fikk som plikt å holde en fortegnelse over selskapets håndskrifter, naturalia, tegninger, trykte bøker etc., og som med tiden skulle trykkes. Biblioteket var basert på gaver fra selskapets medlemmer og andre velgjørere.

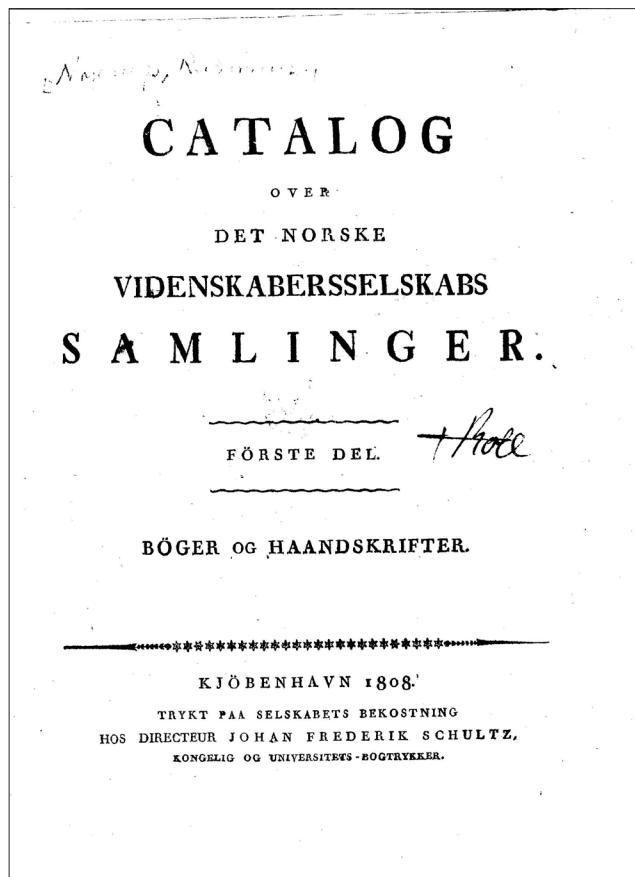
Den første registrering av bøkene er i en tilvekst-

protokoll fra 1768, sirlig håndskrevet, 322 titler inndelt i 23 systematiske grupper og videreinndelt i formater: folio, quarto, octavo og duodecimo. For hver bok er det registrert forfatter, tittel, utgave, trykkested og år, antall bind verket har utkommet i, innbindingsinformasjon og proveniens. Allerede i 1770 kom den første trykte katalogen, på 16 sider ordnet etter for-

mat, trykt i Trondheim hos Jens Christ. Winding. Registreringen av de 195 titlene er svært ufullstendig; forfatter, tittel og evt. antall bind, samt giverens navn.

I 1775 ble det utarbeidet en ny fortegnelse over bøkene, men denne ble ikke trykt. Den neste trykte fortegnelsen kom 4 år senere, undertegnet Lorentz Wittrup (1742-1811), skrevet på latin. Den inneholder også opplysninger om planer for nye bibliotekslokaler i nybygg på Katedralskolen, samt alfabetisk fortegnelse over givere med deres initialer. Den er ordnet som tidligere kataloger, og her er også utgiversted og år tatt med. Det er registrert 2062 bind, og uten et alfabetisk register er det vanskelig å slå opp en spesifikk bok. Senere tilvekst er ført inn i et interfoliert arkiveksempplar. Behovet for en bedre katalog ble særlig tydelig etter at Gerhard Schøning ved sin død i 1780 testamenterte hele sin boksamling på ca 12 400 bind til Videnskabs-selskabet.

I 1787 ble biblioteket samlet under ett tak på Katedralskolen, men arbeidet med katalogen gikk seint og manglet en samlende drivkraft. En katalog ble trykket i 1804, men makulert pga flere mangler, og det er bevart få eksemplarer av denne. Gunnerusbiblioteket har ett eksemplar, uten trykt tittelblad eller forord. Den er systematisk ordnet, med videreinndeling i format og grupper, med følgende fordeling: Teologiske bøker (s. 1-133), litteraturhistorie (s. 134-156), historie med geografi (s. 157-391), naturhistorie, økonomi og bergverksvitenskaper (s. 391-440). For medisinske, juridiske og skjønnlitterære bøker finnes det ingen registrering. Så det var fortsatt ikke noen fullstendig fortegnelse over bibliotekets bøker. Bibliotheca Danica nevner også en gjennomgått, rettet og utvidet utgave fra 1806, med notater av berghauptmann Christian Ernst

Forsiden av Nyerups katalog

Heltzen, bibliotekar fra 1797-1818. For å utgi en bedre katalog, ble professor [Rasmus Nyerup \(1759-1829\)](#) kontaktet i København, og tilbudt å utføre arbeidet.

Katalogen fra 1806 var en del av Rasmus Nyerups manuskript da han utarbeidet bibliotekets neste katalog. Katalogmanuskriptet ble skrevet av Heltzen i Trondheim og sendt til Nyerup i København for redigering og ordning. Katalogen på 652 sider ble utgitt i København i 1808 med tittel [Catalog over Det Norske Videnskabselskabs Samlinger, 1. Del](#), Böger og Haandskrifter.

Katalogen er delt i to hovedavsnitt; den eldste delen av samlingen, inkludert Schønings bøker og manuskripter på 544 sider, etterfulgt av *Den Hammerske Bogsamling*, testamentarisk bokgave på 4000 bind fra generalkonduktør [Christopher Hammer](#).

Katalogen innfører et nytt klassifikasjonssystem inndelt i 12 hovedgrupper, med undergrupper ved behov og med bøkene plassert etter format. Innenfor hver undergruppe er bøkene tilfeldig plassert, men i mange tilfeller er bøkene utførlig beskrevet, også med enkelte henvisninger til litteratur der de sjeldne bøkene er omtalt, og Nyerups egne kommentarer. Men fordi han ikke hadde bøkene foran seg i København, er det ikke registrert personlige notater og annet som var skrevet i bibliotekets bøker av tidligere eiere. Det kan også mangle registrering av verk innbundet med andre verk.

Oppstillingen av bøkene fulgte den systematiske ordningen i katalogen av 1808. Katalogen mangler et alfabetisk register. Bibliotekar Tellefsen utarbeidet i 1844-45 et håndskrevet alfabetisk register, men det ble aldri trykket.

Nyerups plan om supplementskataloger hvert femte år ble det ikke noe av. Først i 1831 ble det første supplementsbindet utgitt: *Continuations-Catalog over Det Kongelige Norske Videnskabs Selskabs Samlinger. Bøger og Haandskrifter*. Dette var den første av 11 stykker, den siste utgitt i 1910. Disse har også en oversikt over hvem som var givere av bøkene.

Carl Peter Parelius Essendrop (1818-1893) var assistent ved biblioteket fra 1845 og satte i gang med omorganiseringen av katalogene. Han mente det måtte utarbeides en ny systematisk katalog, og hver bok burde få sin egen signatur, som skulle stå i både boka og i katalogen. Dette fikk han ikke gjennom, i stedet ble det anbefalt å lage et alfabetisk register, og det ble foreslått å lage dette på løse, like store sedler. På 20 måneder skrev Essendrop ca 12 400

katalogsedler. Boksamlingen var stilt opp på nytt, etter en noe utvidet systematisk ordning. Hver bok hadde sin egen signatur, som også sto på sedlene, inkludert sidetall i Nyerups katalog, med understreket sidetall for Continuations-Catalogene. Han skrev av fra Nyerups katalog, ofte i forkortet form.

Sedlene ble samlet alfabetisk i 45 bind. Hver seddel fikk tre hull og ble festet til bindet på høyre side. Senere ble sedlene samlet i kartotekskap.

Essendrop beskrev sine klassifiserings- og katalogiseringsregler i 1847 i Beskrivelse over Opstillingsordenen i det Kgl. norske Videnskabers Selskabs Bibliothek samt over Indretningen af Bibliothekets alphabetiske Catalog.

Store boksamlinger biblioteket fikk i gave fra Christopher Hammer, Broder Lysholm Knudtzon, Thorvald Boeck og Ingebrigt Hagen, hadde egne kataloger, i ulike formater. Å ha så mange kataloger, var klart urasjonelt. Men det skjedde ikke noe med katalogsystemet før under andre verdenskrig. Da var biblioteket ledet av NTHBs sjef John Ansteinsson (1893-1961), i Sigmund Skards fravær. I 1941 satte han i gang omkatalogisering og omklassifisering etter UDK-systemet, og ble ferdig med den medisinske litteraturen og fikk begynt på norsk historie og samfunnsvitenskapene, før han dro tilbake til NTHB etter krigen. Personalmangel kombinert med at biblioteket fra 1941 fikk rekvisisjonsrett for norsk litteratur, gjorde at det ikke var kapasitet til videre omklassifisering.

Thor M. Andersen tok over som leder i 1947, og hadde som et hovedmål å forbedre katalogsystemene, og han opprettet en alfabetisk publikumskatalog på kort over bøker etter 1946. Samtidig ble det påbegynt en systematisk katalog, hovedsaklig etter systemet ved Universitetsbiblioteket i Oslo.

Katalogsystemet var fortsatt upraktisk, med mange steder å sjekke, og kataloger i ulike formater, som det derfor ikke lot seg gjøre å støpe ned i én felles katalog. I 1966 gikk man over til bare å bruke det internasjonale kortformatet i katalogene. Man tok nye reproduksjonsteknikker i bruk og alle de alfabetiske katalogene ble filmet på 8 mm film. Deretter ble filmen kopiert til katalogkartong og skåret til katalogkort, ca 180 000 kort som ble støpt ned til én alfabetisk katalog. Denne katalogen (HK I) ble fortsatt fram til 1980. Siden er all katalogisering gjort i BIBSYS. Arbeidet med å konvertere kortkatalogen til BIBSYS pågår, men alle de nedfotograferte, håndskrevne

kortene fra seddelkatalogen, som representerer de eldste boksamlingene, er lagt inn i BIBSYS.

Kilde:

Tranaas, M. «Kataloger og klassifikasjonssystemer ved Det Kongelige Norske Videnskabers Selskabs Bibliotek 1768-1968». Nordisk tidskrift för bok- och bibliotekväsen, 1970; 57: s. 155-171.
Omskrevet og forkortet av Linda Østbye

Lenker:

Rasmus Nyerup: http://no.wikipedia.org/wiki/Rasmus_Nyerup

Nyerups katalog: <http://www.ntnu.no/ub/spesialsamlingene/finne/nyerup.pdf>

Christopher Hammer: http://no.wikipedia.org/wiki/Christopher_Hammer

1869: Knudtzons bøker og bibliotek overdras til DKNVSB.

Av: Monica Aase

Broder Lysholm Knudtzon (1788-1864) var født i Trondheim. Han foretok mange reiser i Europa. I England kom han med i kretsen rundt lord Byron, i Italia ble han kjent med billedhuggeren B. Thorvaldsen. Knudtzon testamenterte sin boksamling og kunstverker av Thorvaldsen til Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab. I Knudtzonsalen i Gunnerusbiblioteket ved NTNU Universitetsbiblioteket er hans bibliotek gjenskapt.

Jacob E. Munchs portrett (oljemaleri) av den unge B.L. Knudtzon

Foto: NTNU Universitetsbiblioteket

Da kjøpmann Broder Lysholm Knudtzon døde i 1864, viste det seg at han hadde testamentert til Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab sitt betydelige bibliotek, med tilhørende reoler og flere kunstverk: 3 marmorbyster av Bertel Thorvaldsen forestillende hans brødre Jørgen von Cappelen Knudtzon och Hans Carl Knudtzon samt Jørgens venn, Alexander Baillie. Videre fikk Selskabet 2 basrelieffer, også i marmor, av samme kunstner: Hector, Paris og Helena, modellert i 1809 og Bacchus og Amor, modellert i 1810. Disse to basrelieffene henger

nå i Knudtzonsalen i Gunnerusbiblioteket ved NTNU Universitetsbiblioteket.

Testamentet, som var datert i 1860, inneholdt noen bestemmelser:

1. Basrelieffene skulle tilfalle Selskapet umiddelbart etter testators død.
2. Boksamlingen og bystene skulle tilfalle Selskapet etter hans brorsønn Hans Nicolay Knudtzons død.
3. Det skulle innrettes et spesielt rom for oppbevaring av bøkene og kunstverkene "...hvor dog, med Hensyn til Sagernes

Conservation, Tobaksrygen ikke maa være tilladt”.

4. Hvis Selskapet skulle flytte til ”Christiania eller andensteds, hvilket Gud forbyde”, skulle bøker og kunstverk tilfalle slekten.

Hans Nicolay Knudtzon utviste den generøsitet allerede i 1869 å overdra boksamlingen, reolene og bystene til Selskapet. Av omtale vet vi en god del om hvordan Knudtzons bibliotekinteriør, som sannsynligvis ble til omkring 1820, så ut. Mauritz Hansen har i et brev datert 1825 til sin gode venn Conrad Nicolai Schwach beskrevet et middagsselskap i Knudtzons hjem i Søgaden, dvs. Kjøpmannsgaten 50.

Om bibliotekinteriøret skriver han at det var innredet med *”antikdecorerede” Bogskabe, over hvilke staa Buster av Thorvaldsen og Canova. Langsefter er Værelset afdeelt ved antique Løibænke, bag hvilke lange, grøntbetrukne Borde bære Cahiers af Kobberstykker osv., smaa Skjærme, påheftede franske og engelske Carri-caturer...*”

Videre beskriver han et langt Romaprosept på den lengste veggen samt et helfigurbilde av Knudtzons helt, Karl XII. Veggen rundt bildet var dekorert med hansker, sverd og en del våpen.

Knudtzons grandnevø, fylkesmann Hroar Olsen, besøkte i 1860 som liten gutt sin slektnings hus. Interiøret gjorde et mektig inntrykk på barnet, noe han har fortalt i et intervju. Miljøet var ikke særlig forandret siden Mauritz Hansens besøk.

Hvem var han da, denne Broder Lysholm Knudtzon, som allerede i de første tiårene av 1800-tallet hadde skapt et så europeisk preget hjem langt oppe i det avsidesliggende og borgerlige Trondheim? Knudtzon var født i Trondheim i 1788, sønn av kjøpmann, etatsråd og borgermester Hans Carl Knudtzon og hans hustru Karen, f. Müller. Fra 1796 til 1802 fikk han, etter tidens skikk og bruk innen handelspatrisiatet, sin oppdragelse hos slektninger. Sammen med sin bror og noen fettere oppholdt han seg hos sin fars onkel i nærheten av Flensburg i Sønderjylland. I perioden 1807-1814 reiste han for det meste i utlandet i den hensikt å skaffe seg en merkantil utdannelse. Han bodde bl.a. i Nantes, hvor hans søster Trine var gift med den nederlandske konsulen, bankdirektør Antoine Marie Labouchère. Senere reiste Knudtzon til Paris, hvor han ble kjent med en rekke av datidens kulturpersonligheter, bl.a. Adam Oehenschläger. Fra høsten 1808 var han i England. Her fikk han anledning til å drive litterære studier, og dette oppholdet ble av stor betydning for hans kulturelle interesser. Han ble en varm beundrer av engelsk

kultur og tenkemåte og han ervervet en dyp innsikt i engelsk språk og litteratur. I England sluttet han seg til den engelske nasjonalliberalismen. Her knyttet han vennskapsbånd, bl.a. med lord Byron. Senere reiste han til Italia, hvor han kom med i kretsen rundt Bertel Thorvaldsen.

Etter at han i 1814 hadde avsluttet sin merkantile utdannelse i utlandet, trådte han inn i familiens handelshus i Trondheim, Hans Knudtzon & Co., sammen med sin bror og en svoger. Men det ser ikke ut til at han tok del i ledelsen av firmaet, bortsett fra at han skjøttet den utenlandske korrespondansen. Mesteparten av sin tid var han på reiser i utlandet, hvor han knyttet forbindelser med tidens fremste politikere, kunstnere og forfattere. Fra 1837 hadde han sitt landsted i Lillegården i Trondheim. I 1833 møtte han som 1ste suppleant fra Trondheim på Stortinget (sekretær i Konstitusjonskomiteen). Det ser ikke ut til at han ellers var politisk aktiv. Fra 1825 til 1831 var han sekretær i Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab. Sammen med en del andre interesserte menn stiftet Knudtzon i 1845 Trondhjems kunstforening.

Dessverre lot han før sin død brenne alle sine brev og notater, bl.a. korrespondansen med lord Byron. Det er derfor ikke mye vi vet om hans eventuelle litterære produksjon, bortsett fra noen anonyme dikt og artikler i *Det Norske Nationalblad* (1817-20) og i *Adresseavisen* (1819-30). Han ga ut noen få oversettelser fra engelsk, bl.a. *Thomas Erskines Tale i Anledning af en mod John Stockdale anlagt Trykkefriheds-Action, tilligemed nogle Forhandlinger af Selskabet Trykkefrihedens Venner*. Den kom i 1820. Det er juryinstitusjonen i vår rettergang, etter engelsk mønster, som han her, som en av de aller første, slår til lyd for.

Knudtzon er omtalt i en rekke utenlandske, særlig engelske, reisebeskrivelser. En av forfatterne skriver: "Med en nordboers gjestfrihet og en litterær manns kultur forener han en engelsk herres politur og forfinelse". Han døde ugift i 1864. Han ble begravd fra Vår Fure kirke, hvor han også var døpt, og ble gravlagt på Domkirkegården ved Erkebispegårdens østvegg. En enkel marmorplate dekker hans grav.

I Knudtzonsalen i Gunnerusbiblioteket ved NTNU UB står hans bøker nå oppstilt i de vakre engelske mahognyreolene i klassisk empire med palmetter. Av sikkerhetshensyn er de meste verdifulle bøkene plassert i avlåste og spesielt klimaregulerte magasin.

Marmorbystene og kopier av basrelieffene ”Natten” og ”Dagen” av Thorvaldsen kompletterer miljøet, så vel som J. Munchs oljemaleri av den unge Knudtzon. I taket henger den vakre lysekronen av krysstall. På veggen henger også reisepasserseddelen for hans valet de chambre, Even Moe.

Boksamlingen imponerer ikke med sitt antall titler, ca 2000, men med sin kvalitet. Samlingen inneholder en rekke førsteutgaver av franske, engelske (særlig lord Byron), tyske, italienske og danske klassikere samt reisebeskrivelser. Noen av bøkene er store sjeldenheter. I biblioteket finner vi bl.a. *Eyr*, det første norske medisinske tidsskrift (1826-1837), videre Alexandre Dumas' *Souvenirs de voyage en Italie* (Bruxelles 1841-42), og Chr. Babbage: *Economy of machinery* (London 1837). Denne boken inneholder et kobberstikk som viser en regnemaskin! Det er vakre bind i både pergament, kalveskinn og saffian. Etter Knudtzons død fant man hele store skinn som var kjøpt inn for bokbind.

I 1871 utarbeidet Svend Mosling en katalog over Knudtzons bøker. Denne katalogen er ordnet etter det språk som bøkene er skrevet på. Hjelpemidler til språkstudier, dvs. grammatikker, leksika osv. er dog samlet under en rubrikk. Innen hver avdeling er ordningen alfabetisk etter forfatterens navn eller, ved anonyme verker, etter tittelens hovedord. Sist i katalogen finnes en oversikt over de kart og bilder som fulgte med samlingen.

Miljøet rundt Knudtzon utgjorde en viktig del av Trondheims kulturhistorie. Hans hjem var samlingspunkt for mange forfattere og kunstnere. I Gunnerusbiblioteket har man gjenskapt hans bibliotek i stor grad. Mange av gjenstandene er på plass, men noen har ikke latt seg oppspore eller kjøpe. Det gjelder bl.a. de ”løibenker” som man gjerne skulle hatt og som man vet sto i Knudtzons bibliotek en gang.

I disse internasjonaliseringens tider skal vi ikke glemme at Broder Lysholm Knudtzon var europeer, kanskje en av de første i Trondheim.

Knudtzon-salen i
NTNU UB, Gun-
nerusbiblioteket
Foto: NTNU
Universitetsbibli-
oteket

Referanser

Knudtzon, Broder Lysholm: 29 brev til Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab. 1860. – I: Selskapets arkiv.

Mosling, Svend: Katalog over den Knudtzonske Bogsamling tilhørende Det kongelige norske Videnskabers Selskab i Trondhjem. – Trondhjem 1871.

Schmidt, Olaus: Broder Lysholm Knudtzon. – S. 153-179. – I: Miscellanea nidrosiensis. – 1927

Schnitler, Carl W.: Norske bibliotekinteriører i gamle dage. – S. 167-174 – I: Boken om bøker. – 1(1926).

Noter

Første utgave av denne artikkelen ble utgitt som artikkelen “En europeer i Trondheim – Broder Lysholm Knudtzon og hans bibliotek”. i *Til opplysning : Universitetsbiblioteket i Trondheim 1768-1993*. Trondheim, 1993

Summary in English

Broder Lysholm Knudtzon (1788-1864), a son of a merchant and mayor in Trondheim, Hans Carl Knudtzon, was a person of culture. He was a travelled man, visiting several European countries, among them: England, where he was introduced into the circle surrounding Lord Byron, and Italy, where, through his brother, he became acquainted with Bertel Thorvaldsen, the sculptor. When Knudtzon died, his book collection and book shelves, as well as sculptures by Thorvaldsen, were bequeathed to the Society. Unfortunately, he burnt all his letters and notes, including his correspondence with

Lord Byron. The books are kept in the Knudtzon Room at the Gunnerus Library; one of the NTNU University Library's branch libraries. The collection is notable for its quality rather than the number of volumes. It contains many first editions of French, English, German and Italian classics as well as travel accounts. It also contains the first Norwegian medical journal, Eyr. Some of the books are rare and stored in a locked and climate controlled department in the library. A catalogue of the books was made in 1871.

1899: Thorvald Boecks bok- og manuskriptsamling

Av: Ellen Alm

Thorvald Boeck (1835-1901) eide sin samtid en av nordens betydeligste private boksamlinger. Boksamlingen utmerket seg ikke alene for sin mengde, som besto av hele 31.467 bind, 610 manuskripter, brev og annet materiale (totalt over 400 hyllemeter). Den utmerket seg også ved sin innholdsmessige kvalitet bestående av mange sjeldne bøker som angår dansk og norsk historie. Boksamlingen inneholdt også flere utenlandske kostbare verk som omhandler Norden. I tillegg fulgte det med en del "spesialsamlinger" bestående av portretter, prospekter, kart og handskrifter. Særegen er også hans brevsamling, med brev til og fra kjente menn og kvinner. Thorvald Boeck var født og oppvokst i en av Kristianias bedre familier. Han viste tidlig et stort talent for lærdom og studier. Av utdanning var han jurist, og av yrke ble han revisor og departementsmann.

Portrett av Thorvald Boeck. Foto fra NTNU UB Bildesamlingen.

Men det er hans lidenskap for bøker som gjorde ham kjent i vide kretser. Allerede som barn viste han en usedvanlig interesse for bøker, som 9-åring mottok han sin første bok, som 25-åring var samlingen økt til over 2000 bind. Sine bøker tok han med seg i sin første jobb som fullmektig i Nord- Trøndelag. Han var tilbake i Kristiania etter to år, og i ny jobb i kirkedepartementet. Det er fra denne tiden han befattet seg med vitenskapelig sysler på fritiden, blant ved å skrive en avhandling som angikk trelast og fiskepriser. For denne vant han gullmedalje. Siden forfattet han flere biografier, topografisk-statistiske arbeider, bokfortegnelser og handbøker.

Oppbyggingen av et bibliotek

Da han giftet seg med prestedatteren og barndomsvenninnen Julie Pauline Louise Maschmann i 1866 og fikk sitt eget hjem, fikk han

Thorvald Boech sittende i sitt bibliotek. Foto: Marie Gleditch, NTNU Bildesamlingen.

mulighet for å bygge et fysisk bibliotek for sin boksamling. Det er også fra denne tiden en systematisk innsamling av litteratur tok form. Han ville

samle dansk og norsk litteratur fra unionstiden. Til tross for denne tanke, var hans interesser så spredt at det til stadighet også ble innlemmet sjelden og verdifull litteratur fra andre land. Gjennom sine bokstudier utviklet han en egen evne til å identifisere fragmenter og bøker med lakuner. Slik kunne han identifisere verdifulle og sjeldne bokverk i det andre så på som skrap. Mang en god handel fikk han gjort på denne måten.

Boeck utviklet et stort kontaktnett med personer som tipset ham om hvor det kunne være mulig å få tak i bøker: han var tilstede på auksjoner, i danske og norske antikvarier, hos private i loft og kjellere, i dødsbo og hos skraphandlere og ellers der det muligens måtte finne seg bøker. Ferieturer ble alltid kombinert med muligheten for en god "bok-jakt". Det som ikke passet inn i hans samling, ble likevel tatt vare på for å bytte bort mot mer relevant litteratur. Han hadde mange bytteforbindelser.

Boecks private hjem var et populært sosialt treffsted for Kristianias kulturelite, navn som Ibsen, Undset, Collett og Daa var blant hans nære venner. Det var i biblioteket de samlet seg, i "hulen", hvor det alltid var så mye interessant å prate om. Det ble sagt om Boeck selv at: *Thorvald Boeck var en sympatisk personlighet, behagelig og interessant, en lun stillfaren herre, der i vennekredsen var omfattet med varme følelser.* (Daae 1921: XXVI). Utenlandske professorer

og andre vitenskapsmenn som gjestet Kristiania oppsøkte gjerne Boecks bibliotek, og alle ble de tatt godt i mot.

Boeck elsket sine bøker, men var raus å dele av sine dubletter når han så litteraturen måtte komme til nytte: Til det islandske landsbibliotek forærte han 754 bind norsk litteratur. Flere hundre norske bind ble donert til Visby skolebibliotek. Teologisk seminar i Norge fikk en god del eldre teologisk litteratur, til jusstudentene donerte han 200 rettsvitenskapelige bind, og det nyopprettede Kristiania folkebibliotek fikk også en del bøker.

Eksempler fra bok og manuskriptsamlingen

Boksamlingen var grovt sett inndelt i skjønnlitteratur, allmenn (andre lands) historie, norsk og danske historie med sidegrener som kirkehistorie, kulturhistorie, personalhistorie og topografi. Blant de viktige skjønnlitterære verk kan nevnes [Holbergsamlingen](#) (300 bind), som var den største som fantes i landet. Derneft en komplett [Wergelandssamling](#) (100 bind) som det fantes uhyre få eksemplarer av. I tillegg hele serier med tidsskrifter, som den gang var sjelden å finne samlet og fullstendige. Av historiske verk trekkes gjerne frem den meget sjeldne førsteutgaven av [Saxo](#), trykt i Paris 1514 med Joannes Nicolais (Oslo-bispen Jens Nilssøns) autograf. Boksamlingen utmerket seg ved karakteristiske trekk som ga den forhøyet verdi, så som at det var eksemplarer trykt på bedre papir og at de var eksklusivt innbundet. Bøkene kan være gjort unike ved de var forsynt med personlige dedikasjoner, eller tilført forfatterens egne kommentarer underveis i teksten. I dag finner du boksamlingen bibliotekets BIBSYS katalog.

I handskriftsamlingen finner vi mange av de gjevreste manuskriptene i NTNU UBs samlinger. Spesielt vakre er eksemplarene av rikt illuminerte bønnebøkene fra middelalderen. Flere av 1700- og 1800 – tallets litterære kjendiser er representert i samlingen i original form: [Holberg](#), [Nordahl Brun](#), [Welhaven](#), [Wergeland](#), [Bjørnson](#), [Ibsen](#), [Lie](#), [Asbjørnsen](#) og [Vinje](#). Mest kjent for publikum er nok handskriften av Bjørnsons "[Ja, vi elsker](#)" (1863). Manuskriptene kan søkes i bibliotekets BIBSYS-katalog. Brevsamlingen er en uensartet gruppe hvor man finner brev både fra konger og dronninger, kjente politikere, vitenskapsmenn og forfattere i inn og utland. Samlingen mangler en innbyrdes sammenheng, slik som boksamlingen. Det kan nærmest se ut som at hovedmålet med denne gruppen manuskript var å samle kjente signaturer (autografer). I biblioteket kaller vi den

derfor for Thorvald Boecks brev – og autografsamling. Brevene er ordnet i en egen katalog.

DKNVS kjøper Thorvald Boecks bibliotek

På sine eldre dager fryktet Thorvald Boeck hva som skulle skje med hans kjære bibliotek ved hans bortgang. Den største redselen var at hans livsverk skulle bli splittet og solgt enkeltvis. Han var vel vitende om at det fantes få i landet, om noen i det hele tatt, som kunne ha råd å kjøpe biblioteket samlet. Beleilig var det derfor at Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab i Trondheim på samme tid satt inne med en stor pengegave fra Fru Caroline Jensen, som utelukkende skulle disponeres for bokinnkjøp. Boeck mottok med glede og lettelse tilbudet fra Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab i Trondheim, som bydde 25.000 kroner for hele biblioteket. Begge parter var fullstendig innforstått med at denne summen på langt nær tilsvarte bibliotekets reelle verdi, men for Boeck var det viktigst å være sikker på at biblioteket ble holdt samlet. I kjøpsbetingelsen fremgår det også at ingen bøker skulle videreselges. Thorvald Boecks bibliotek ble kjøpt ved kontrakt i 1899, og kom til Trondheim ved Thorvald Boecks død i 1901. Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab forærte deretter sitt bibliotek til staten ved Universitetsbiblioteket i Trondheim i 1984. Siden har Thorvald Boecks bibliotek vært i NTNU UBs eie.

1910: NTH åpner

Av: Ingar Lomheim

15. september 1910 ble den nye høiskolen i Trondhjem offisielt åpnet og 103 studenter immatrikulert. Kongen og representanter for Regjering og Storting var til stede og byen var i festskrud med alle flagg til topps.

Store menneskemengder hadde samlet seg hele veien fra Stiftsgården til Hovedbygningen på Gløshaugen. Det var overskyet og mildt vær, i følge Trondheimsavisene.

Fra åpningsdagen 15.09.10. Bakken opp mot Hovedbygninge. Foto i NTNU UB Bildesamlingen.

Film fra åpningen:

<http://www.youtube.com/watch?v=sCUEjt-Bxqk>

I boka "Turbulens og tankekraft – Historien om NTNU" kan vi lese om forløperne for NTH. Trondhjems Tekniske Lærestanstalt, opprettet i 1870, hadde rykte på seg for å være en god polyteknisk utdanning. Mange dro herfra for videre studier i ulike ingeniørfag. Da tanken

om en akademisk utdanning med krav om diplomoppgave kom til Norge, falt valget på Trondheim, mye på grunn av den eksisterende teknikerutdanningen her. En viktig forløper var også Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab (DKNVS), etablert allerede i 1760. Lokaliseringsdebatten var langvarig. Fire byer sto tilbake i den siste vurderingsfasen: Kristiania, Trondheim, Drammen og Skien. Høyskolesaken kom opp i Stortinget 30. mai 1900, og siste kamp sto mellom Kristiania og Trondheim. Voteringen ga klar margin til Trondheim med 74 mot 40 stemmer. Det ble gledesrus og stor feiring i byen.

Fra vedtak til åpning skulle det gå ti år. Planarbeid og arkitektkonkurranse ble gjennomført, og byggearbeidene på Gløshaugen startet i 1903.

I løpet av byggeperioden ble anslaget over studenttall redusert fra 400 til 200, og bygningsmassen justert deretter. Noe av årsaken til økt nøkternhet var at de økonomiske forhold for nasjonen var blitt forverret.

På åpningsdagen sto hovedbygningen, kjemibygningsbygningen, varmekraftlaboratoriet og fysisk-elektronisk institutt klart.

Det var totalt sju mulige studieretninger å velge blant. Det var avdelinger for arkitektur, bergverksfag, bygningsingeniørfag, elektroteknikk, kjemi, maskin (inkl. skipsbygging) og almenavdelingen. NTH markerte seg allerede fra starten av som en mannsbastion. Av de 103 studentene som ble immatrikulert i 1910 var det kun én kvinne. Hun sluttet allerede etter ett år.

Referanse:

Thomas Brandt og Ola Nordal. *Turbulens og tankekraft. Historien om NTNU*. Pax forlag 2010.

1912 – Biblioteket åpner.

Av: Ingar Lomheim

NTHs hovedbibliotek ble grunnlagt i 1912.

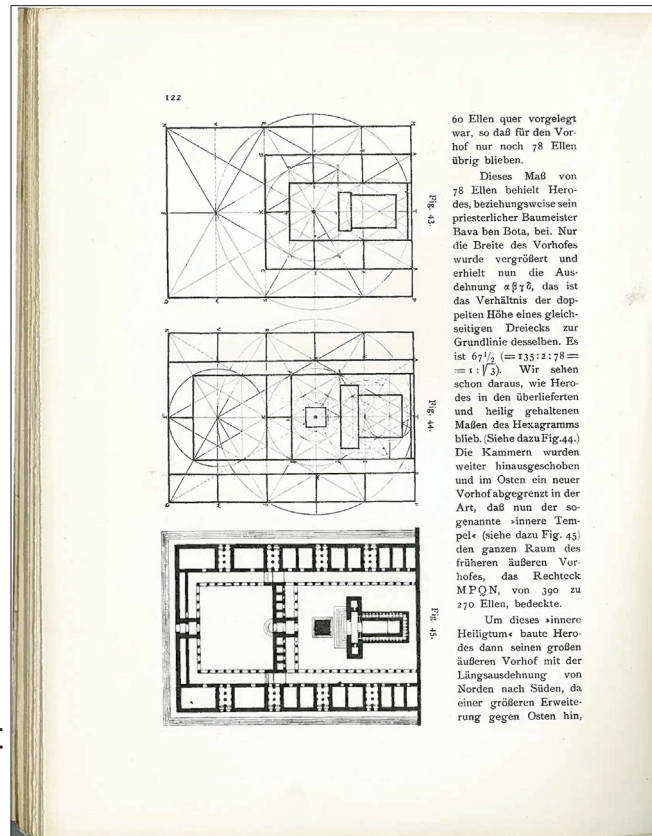
Da ble første bevilgning gitt, og ingeniørtekniker Brynjulf Schmidt-Nielsen ble ansatt som bibliotekar. Han døde allerede våren 1913, og ingeniør, cand. real. Jan Haaversen Arneberg ledet biblioteket de neste sju år. De første tre år holdt biblioteket til i bibliotekarens kontor i 3. etg. i Hovedbygningen.

Når det gjelder bokbestand startet biblioteket så å si på bar bakke. Det fantes tre store bokgaver da biblioteket kom i gang i 1912. Det var 300 bind eldre matematisk og mekanisk litteratur, en lignende mengde innen sosialøkonomi og jus, samt 500 gamle bøker fra Kanalvesenet om vannbygging.

Dette ble supplert med en innkjøpt samling fra professor dr. V. Bjerknes

på ca. 600 bind innen matematikk og fysikk.

Det ble i tillegg mottatt mindre gaver fra interesserte personer.

Side fra en lærebok fra 1912.

Wolff, Odilio. Tempelmasse - om proporsjoner i hellige bygninger.

1915: Hovedbiblioteket inn i nye lokaler

Bredo Greves prosjekt for NTHs hovedbygning måtte reduseres i første omgang, pga endrede økonomiske forhold, så da NTH åpnet i 1910, var det bare hovedfløyen mot nord som var ferdigstilt. Midtfløyen mot sør var klar til innflytting først i 1915. Der fikk biblioteket bl.a. en lesesal med 76 plasser og litteraturen tilgjengelig i åpne hyller.

Lesesalen i hovedbygningen. Foto ukjent

1920: John Ansteinsson tilsettes

Av: Ingar Lomheim

Med tilsetting av John Ansteinsson som sjef i 1920 fikk NTHs Hovedbibliotek den første leder med bibliotekfaglig bakgrunn.

Ansteinsson sin bakgrunn, engasjement og nasjonalt og internasjonalt kontaktnett fikk stor innflytelse på den positive utvikling biblioteket gikk gjennom i hans 36-årige tid som biblioteksjef.

John Ansteinsson. Fotrgraf ukejnt. Bildet var gjengitt i boka NTNU 75 år.

John Ansteinsson begynte sitt virke som bibliotekar ved Deichmanske bibliotek i Oslo i 1912 og arbeidet der til han ble sjefsbibliotekar ved Patentstyrets bibliotek i 1917. Samtidig studerte han ved Universitetet i Oslo.

Fra 1918 til 1920 studerte han ved New York State University Library School. Han kom direkte fra USA til stillingen ved NTHs Hovedbibliotek. Da han startet i 1920 var det mye bibliotekfaglig arbeid som måtte settes på dagsorden.

Dewey's desimal-klassifikasjonssystem ble valgt og katalogiseringsregler innført. Katalogkort ble skrevet på maskin helt fra 1920, og en enhetlig alfabetisk katalog for forfatter, emne og tittel ble etablert fra samme tid. I 1920/21 var utlånet på ca. 1500 bind og 20548 personer besøkte biblioteket. Allerede i 1924/25 var utlånstallet økt til 4176. I følge Ansteinsson var besøkstallet ekstra stort i 1920, mye på grunn av dårlige boforhold blant studentene og dyrt brensel. Da boforholdene bedret seg de neste åra, gikk besøkstallet noe ned.

Ansteinsson var inspirert av moderne amerikanske bibliotekmetoder og han betraktet ikke biblioteket til å være et mål i seg selv, men et middel til å tjene den institusjonen det var en del av. Kontakten med

den faglige aktiviteten ved Høgskolen ble innskjerpet. Han gjennomførte også kurs i informasjonssøking for NTHs studenter.

Ansteinssons Engelsk-norsk teknisk ordbok brukes fortsatt. Den nyeste reviderte utgaven ble utgitt i 1994.

1922: Norges lærerhøgskole etableres på Lade gård og et nytt bibliotek er i emning

Av: Arnt Dragsten

Norges lærerhøgskole ble opprettet ved stortings-vedtak av 1. juni 1922 og åpnet allerede fire måneder senere. 3500 kroner ble brukt til litteraturkjøp første året.

Fra åpningen av Norges Lærerhøgskole på Lade 1922. Lærerhøgskolens første rektor, Søren Nordeide sitter som nr. 4 fra venstre, uten hatt. Rektor ved NTH, Richard Birkeland, sitter som nr. 6.

Av praktiske grunner kunne ikke

skolens offisielle åpning skje før 2. oktober 1922. Bygningene måtte settes i stand og et minimum av pedagogiske hjelpemidler måtte skaffes til veie. Biblioteket måtte bygges opp uten at det var satt av egne midler til dette, men Kirke- og undervisningsdepartementet tillot at 3500 kroner ble brukt til litteraturkjøp første året.

Vi kan derfor i dag med sikkerhet si at grunnlaget for Lærerhøgskolens bibliotek ble lagt allerede i 1922.

Bøker var dyre slik at det ble ingen rask vekst i samlingene.

Biblioteket inneholdt:

- 2500 bøker i 1927,

- 3400 i 1932, og
- 7-8000 i 1953.

Ved overføringen til Rosenborg i 1960 var boksamlingen på 9000 bind. De første årene på Lade var studentene derfor avhengig av Folkebibliotekets og Videnskabselskabets samlinger. Lærerne kjøpte nødvendige bøker for egne midler. Biblioteket dekket stort sett behovet for større verker.

Referanser

Teksten bygger på Kirkhusmo A. «Akademi og seminar» : Norges Lærerhøgskole 1922-1982. Trondheim : Universitetet i Trondheim, Norges lærerhøgskole, 1983. 316s.

Lenker

Bildet er hentet fra nettsida NTNUs historie – NTNU:

<http://www.ntnu.no/2010/ntnushistorie>

1932: Bjørnsonforeningens opprop for VSB

Av: Eva Sauvage

I 1932 var oppbevaringsforholdene ved Vitenskapsbiblioteket (DKNVS Bibliotek) så dårlige at en rekke kjente menn og kvinner i Bjørnsonsforbundet skrev under på et opprop for økonomisk støtte til et nytt bokmagasin for biblioteket.

Av navnene på listen kan vi finne både Johan Falkberget, Sigrid Undset og Johan Bojer. Oppropet var trykt i Aftenposten 2. februar 1932.

Noen få år senere kom det store boktårnet i 10 etasjer, som fremdeles er i bruk, utvidet i 1975.

Det brukes store ord om samlingene og om biblioteket i dokumentet. Her gjengis dokumentet. Vi har uthevet enkelte ord som er talende for stemningen i oppropet:

Et opprop fra Bjørnsonsforbundets Trøndelagsavdeling

“Det er i disse dager kommet et nødprop fra det gamle, ærverdige Videnskabers Selskabs Bibliotek i Trondheim.

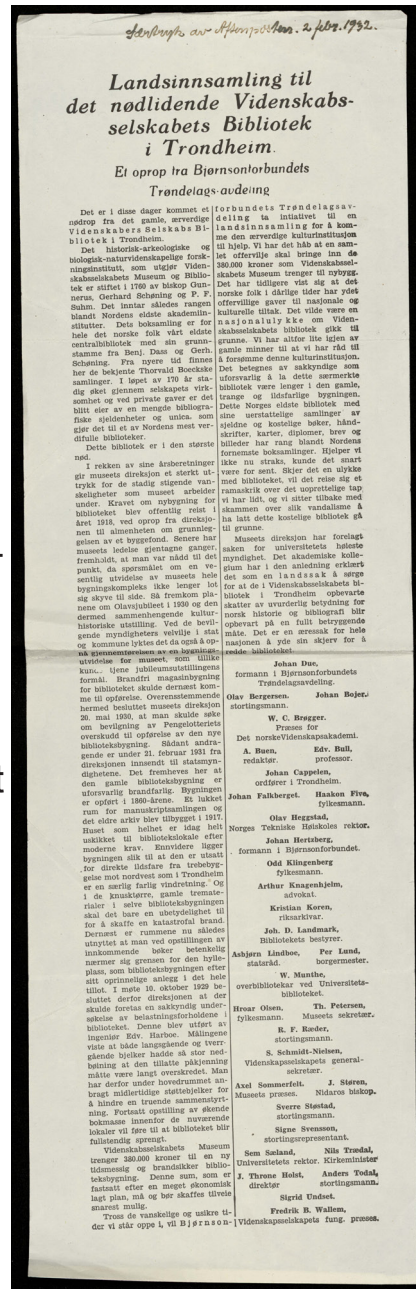
Det historisk-arkeologiske og biologisk-naturvidenskapelige forskningsinstitutt, som utgjør Videnskabs-selskabets Museum og Bibliotek er stiftet i 1760 av biskop Gunnerus, Gerhard Schøning og P. F. Suhm. Det inntar således rangen blant Nordens eldste akademisinstitutter Det boksamling er for hele det norske folk vårt eldste centralbibliotek med sin grunnstamme fra Benj. Dass og Gerh. Scøning. Fra nyere tid finnes her de bekjente Thorvald Boeckske samlinger. I løpet av 170 års stadig øket gjennom selskapets virksomhet og ved private gaver er det blitt eier av en mengde bibliografiske sjeldenheter og unika, som gjør det til et av Nordens mest verdifulle biblioteker.

Dette bibliotek er i den største nød.

I rekken av sine årsberetninger gir museets direksjon et sterkt uttrykk for de stadig stigende vanskeligheter som museet arbeider under. Kravet om nybygging for biblioteket ble offentlig reist i året 1918, ved opprop fra direksjonen til almenheten om grunnleggelsen av et byggefond. Senere har museets ledelse gjentagne ganger, fremholdt, at man var nådd til det punkt, da spørsmålet om en vesentlig utvidelse av museets hele bygningskompleks ikke lenger lot seg skyve til side. Så fremkom planene om Olavsjubileet i 1930 og den

dermed sammenhengende kulturhistoriske utstilling. Ved de bevilgende myndigheters velvilje i stat og kommune lyktes det da også å opnå gjennomførelsen av en bygningsutvidelse for museet, som til like kunde tjene jubileumsutstillingens formål. Brandfri magasinbygning for biblioteket skulde dernæst komme til opførelse. Overnesstemmelse hermed besluttet museets direksjon 20 mai 1930, at man skulde søke om bevilgning av Pengelotteriets overskudd til opførelse av den nye biblioteksbygning. Sådant andragende er under 21. februar 1931 fra direksjonen innsendt til statsmyndighetene. Det fremheves her at den gamle biblioteksbygning er **uforsvarlig brandfarlig**.

Bygningen er opført i 1860-årene. Et luket rum for manuskript-samlingen og det eldre arkiv ble tilbygget i 1917. Huset som helhet er i dag helt uskikket til biblioteklokale etter moderne krav. Ennvidere ligger bygningen slik til at den er utsatt for direkte ildsfare fra trebebyggelse mot nordvest som i Trondheim er en særlig farlig vindretning. Og i de knusktørre, gamle trematerialer i selve biblioteksbygningen skal det bare en ubetydelighet til for å skaffe en katastrofal brand. Dernæst er rummene nu således utnyttet at man ved ved oppstillingen av innkommende bøker betenkelig nærmer sig grensen for den hylleplass, som biblioteksbygningen etter sitt oprinnelige anlegg i det hele tillot. I møte 10. oktober 1929 besluttet derfor direksjonen at der skulde foretas en sakkyndig undersøkelse av belastingsforholdene i biblioteket. Denne blev utført av ingeniør Edv. Harboe. Målingene viste at både langsgående og tverrgående bjelker hadde så stor nedbøining at den tillatte påkjenning måtte være langt overskredet. Man har derfor under hovedrummet anbragt midlertidige støttebjelker for å hindre en truende sammenstyrtning. Fortsatt op-

stilling av økende bokmasse innenfor de nuværende lokaler vil føre til at biblioteket blir fullstendig sprengt.

Videnskabsselskabets Museum trenger **380.000 kroner til en ny tidsmessig og brandsikker biblioteksbygning**. Denne sum, som er fastsatt etter en meget økonomisk lagt plan, må og bør skaffes tilveie snarest mulig.

Tross de vanskelige og usikre tider vi står oppe i, vil Bjørnsonforbundets Trøndelagsavdeling ta initiativet til en landsinnsamling for å komme den ærverdige kulturinstitusjon til hjelp.

Vi har det håb at en samlet offervilje skal bringe inn de 380.000 kroner som Videnskabsselskabets Museum trenger til nybygg. Det har tidligere vist sig at det norske folk i dårlige tider har ydet offervillige gaver til nasjonale og kulturelle tiltak. Det vilde være en nasjonalulykke om Videnskabs-selskabets bibliotek gikk til grunne.

Vi har altfor lite igjen av gamle minner til at vi har råd til å forsømme denne kulturinstitusjon. Det betegnes av sakkyndige som uforsvarlig å la dette særmerkte bibliotek være lenger i den gamle, trange og ildsfarlige bygningen. Dette Norges eldste bibliotek med sine uerstattelige samlinger av sjelde og kostelige bøker, håndskrifter, karter, diplomer, brev og bilder har rang blant Nordens fornemste boksamlinger. Hjelper vi ikke nu straks, kunde det snart være for sent. Skjer det en ulykke med biblioteket, vil det reise sig et ramaskrik over det uoprettelige tap vi har lidt, og visitter tilbake med skammen over slik vandalisme å ha latt dette kostelige bibliotek gå til grunne.

Museets direksjon har forelagt saken for universitets høieste myndighet. Det akademiske kollegium har i den anledning erklært det som en landssak å sørge for at de i Videnskabsselskabets bibliotek i Trondheim opbevarte skatter av uvurderlig betydning for norsk historie og bibliografi blir opbevart på en fullt betryggende måte. Det er en æressak for hele nasjonen å yde sin skjerv for å redde biblioteket.

Johan Due

Formann i Bjørnsonsforbundets Trøndelagsavdeling.

Olav Bergersen
Stortingsmann

Johan Bojer
W. C. Brøgger
Præsides for det Norske Videnskapsakademi

A. Buen
redaktør

Edv. Bull
professor

Johan Cappelen
Ordfører i Trondheim

Johan Falkberget

Haakon Five
Fylkesmann

Olav Heggstad
Norges Tekniske Høiskoles rektor

Johan Heggstad
Formann i Bjørnsonforbundet

Odd Klingenberg
Fylkesmann

Arthur Knagenhjelm
Advokat

Kristian Koren
Riksarkivar

Joh. D. Landmark
Bibliotekets bestyrer

Asbjørn Lindboe
Statsråd

Per Lund
Borgermester

W. Munthe
Overbibliotekar ved Universitetsbiblioteket
Hroar Olsen
Fylkesmann

Th. Petersen
Museets sekretær

R. F. Ræder
Stortingsmann

S. Schmidt-Nielsen
Videnskapsselskapets generalsekretær

Axel Sommerfelt
Museets præsæs

J. Støren
Nidaros biskop

Sverre Støstad
Stortingsmann

Signe Svensson
Stortingsrepresentant

Sem Sæland
Universtietets rektor
Nils Trædal,
Kirkeminister

J. Throne Holst
Direktør

Anders Todal
Stortingsmann

Sigrid Undset

Fredrik B. Wallem,
Videnskapsselskapets fung. Præsæs”

1944:**Evakuering av litteratur til “Gammelgruva” på Løkken**

Av: Ingar Lomheim

Krigen 1940-45 satte sitt preg på NTH som på resten av kongeriket. Aktivitetene på Høgskolen var i gang og biblioteket fungerte, men det var en sterk nedgang i bokkjøp, utlån og lesesalsbesøk. Samlingene ble holdt intakt i bibliotekenes lokaler i Trondheim helt til siste krigsåret. Da fant en det nødvendig å evakuere det mest verdifulle materialet.

Foto: Karl August Berg, Orkla Industrimuseum

Det siste krigsåret var det mest unormale i NTH-bibliotekets virksomhet under hele krigen. Tilveksten var nær en fjerdedel av normalt, lesesalsbesøket en sjettedel og utlånet halvparten av det vanlige. Av tidsskrifter kom det inn 302 titler mot 630 i 1939/40, og i siste halvår var praktisk talt alle tidsskrifter utenom de nordiske blitt borte.

Høsten 1944 spente tyskerne piggrådsperringer omkring hele høgskoleplatået og bygde maskingeværreder på forskjellige steder på området. Da de begynte å strekke telefonledninger gjennom hovedbygningen, og kom inn til bibliotekets sikreste magasinrom med dem, fant en det nødvendig å flytte det mest uerstattelige materialet til et sikrere sted.

Ved Videnskabselskabets bibliotek ble det foretatt interne “evakueringer” av bibliotekmateriale i aprildagene 1940. Bl.a. ble manuskript-samlingene pakket i kasser og satt i boktårnets første etasje som ligger under bakkenivå. Alle dører inn til viktige samlinger ble murt igjen, og en håpet da på at disse ville klare seg gjennom eventuelle brann- eller eksplosjonskatastrofer.

I høstmånedene 1944 så en også her at tyskerne forberedte seg på harde sluttkamper i byen, og signalene som ble gitt til lokalbefolkningen bar bud om at en kunne vente seg store ødeleggelser. Under

disse forhold fant en det nødvendig å sørge for at det mest verdifulle materialet ble bragt i sikkerhet.

NTH-biblioteket fikk gjennom kontakt med Orkla Grubeaktiebolag innredet et rom i "Gammelgruva" på Løkken, og i løpet av november – desember 1944 ble 400 kasser med materiale fra Gløshaugen transportert hit. Her var det god plass, og ca. 100 kasser fra Videnskabselskabets bibliotek ble også kjørt hit. Gruveselskapet sørget for hensiktsmessig utforming av rommet, og overvåket de klimatiske forhold for best mulig oppbevaring av papiret.

For NTH-bibliotekets del ble samlingene ført tilbake til Trondheim umiddelbart etter krigen, og alt var på plass i løpet av august 1945. Videnskabselskabets samlinger var tilbakeført allerede 1. juni 1945. Alt materialet var uskadd etter oppholdet på Løkken.

Som en kuriositet kan nevnes at regnskapet fra NTH-biblioteket på evakueringen viser en total kostnad på kr. 6675,50.

Disse fordeles som følger:

Anskaffelse av kasser: Kr. 4014,50

Pakking og transport: Kr. 2661,00

1948: Det medisinske bibliotek åpner

Biblioteket ble opprettet som et rent sykehusbibliotek i 1948, under navnet Legebiblioteket. Tidlig i 1980-årene fikk biblioteket organisatorisk tilhørighet under Det medisinske fakultet, og tok navnet Medisinsk bibliotek. I 1997 ble Medisinsk bibliotek en del av Universitetsbiblioteket.

Medisinsk bibliotek betjener i hovedsak studenter og ansatte ved Det medisinske fakultet med tilhørende institutter, samt ansatte ved St. Olavs hospital.

Medisinsk bibliotek (4. etg). Forsyningscenteret, Olav Kyrres gt. 14. Foto Karl-Erik Refsnæs ved NTNU UB

1960: Norges lærerhøgskole flytter til Rosenborg

Av: Arnt Dragsten

Høstsemesteret 1960 sto et nytt undervisningsbygg for NLHT ferdig på Rosenborg. Høyskolen hadde siden 1922 hatt tilhold i provisoriske lokaler på Lade gård.

I sammenheng med flyttinga til Rosenborg ble det fra Stortingets talerstol sagt “at Lærerhøgskolen no står på overgangen frå husmannskår til å bli sjølveigande bonde”.

Etter at Norges lærerhøgskole hadde holdt til i midlertidige lokaler på Lade

gård siden 1922 flyttet skolen inn i nye lokaler på Rosenborg sommeren og høsten 1960. Fra første år på Lade ble det satt av midler til oppbygging av en litteratursamling som i 1927 inneholdt 2500 bind. Midlene til litteraturkjøp var begrenset og innkjøpene ble derav i høyeste grad behovsrelatert. Det foregikk ingen systematisk oppbygging av bibliotekets samlinger i disse årene og prinsippene for innkjøp lignet mest på de man lever etter i dag. Kjøp ble foretatt etter forslag fra de ansatte og skulle dekke det aktuelle behovet og således ikke litteratur som allerede fantes i lærernes private samlinger. Vedlikehold av samlingene ble foretatt av timebetalte bibliotekarere.

Rosenborg, 1974. Paviljongene med kontorer og forelesningsrom ligger midt på bildet. Taket på lesesalspaviljongene skimtes helt til høyre. Bildet er fra NTNU UBs prospektsamling.

Nye krav til lærernes allmennkompetanse var bakgrunnen for at det på midten av 50-tallet ble slått fast at en utbygging av høyskolen både faglig og bygningsmessig måtte gis høyeste prioritet. I 1955 forelå planer for et treårig kurs som spesielt skulle dekke de nye kravene til lærerkompetanse i folkehøgskolen og framhaldsskolen. Det ble forhandlet med Trondheim kommune om tomt på Rosen-

borg. Byggingen startet i 1958 og i de nye lokalene var det satt av plass til en romslig lesesal med plass til boksamling og kontorer for bibliotek-personalet. Lesesalen lå lyst og lett til i øverste etasje i hovedbygget med utsikt over byen og fjorden. Her var det også tidsskriftlesesal samt boksamling og utlånskranke. På begynnelsen av 70-tallet ble det reist en egen lesesalspaviljong.

Ved innflyttingen i biblioteket på Rosenborg besto samlingen fra Lade av ca 9000 bind og 1. august 1960 tiltrådte cand.philol. Wilhelm K. Støren som universitetsbibliotekar i bibliotekets første stilling. Personalet ble raskt utvidet med en bibliotekar og en assistent. På midten av 60-årene hadde boksamlingene vokst til 25.000 bind samtidig som antall tidsskriftabonnementer var økt fra ca 100 til nærmere 400. Magasinkapasiteten var da allerede sprengt. Etter som den faglige bredden vokste på NLHT ble det naturlig å søke et nærmere samarbeid med vitenskapsselskapets bibliotek (VSB) etter som det her allerede eksisterte betydelige samlinger innen samme og tilstøtende fagområder.

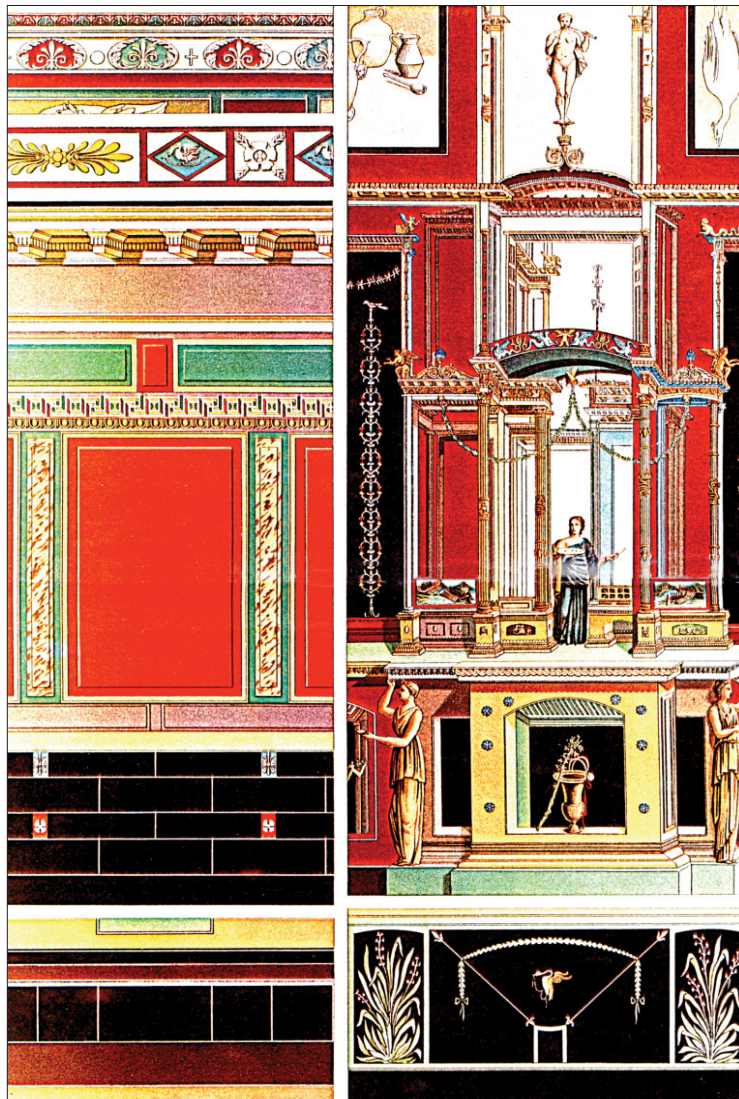
En vekstperiode startet etter at lærerhøgskolen flyttet til Rosenborg. På grunn av størrelsen på forelesningssalen hadde studenttallet på Lade ligget rundt 60, men allerede første året på Rosenborg økte antallet til ca 300. De nye bygningene var dimensjonert for 450 studenter, men allerede etter to år var dette antallet passert og mot slutten av tiåret var det godt over tusen studenter ved lærerhøgskolen. I samme periode ble antall ansatte femdoblet. For å skaffe plass ble det leid lokaler på Bispehaugen skole, i villaer og bygårder i nabolaget i tillegg til at det ble reist fem paviljonger med kontorer og undervisningsrom.

1961: Arkitekt- og byggavdelingens fellesbibliotek åpner

Av: Kjersti Lie

Dette biblioteket ble etablert i 1961, under navnet Fellesbiblioteket arkitekt/bygg. I tillegg til å være bibliotek for arkitekt- og bygningsingeniørmiljøet, hadde biblioteket hånd om matematikernes litteratur i perioden 1985-2002. Da produktdesigner-utdanningen ble opprettet i 1993, fikk de også ARKBIB som sitt bibliotek.

*Denne artikkelen er basert på et kapittel av Lie i boka *Arkitektur i hundre : arkitektutdanningen i Trondheim 1910-2010*. Trondheim, 2011. Den har derfor fokus på arkitektmiljøet, men historikken kan også være av interesse når det gjelder bygningsingeniørenes, matematikernes og produktdesignernes bibliotektilbud ved NTH – senere NTNU.

Plansje fra et av de gamle plansjeverkene.

Fra NTNU UB/DORA

Arkitektur- og byggbiblioteket har hatt mange navn gjennom tiden. I det følgende velger jeg å bruke akronymet ARKBIB, som er bibliotekets eierkode i BIBSYS. ”Har dere noe om hus i terrenget?” Det har vi – og mer til. Den viktigste oppgaven for ARKBIB har alltid være å skaffe til veie den litteraturen studenter og forskere har behov for til studier og forskning, enten det er ”noe om hus i terrenget” eller smalere faglitteratur.

Arkitektavdelingen fikk bevilgninger fra NTH sentralt til litteratur allerede fra starten. På arkitekt Bredo

Greves plantegning av andre etasje i Hovedbygningen fra 1905 er tegnesaler og kontorer for Arkitektavdelingen inntegnet, men ikke noe avdelingsbibliotek. Litteraturen ble plassert i de enkelte professorers "haandbibliotek" inne på deres kontorer. Noe av litteraturen kom da også fra professorenes private bibliotek.

I 1912 ble Høiskolens hovedbibliotek opprettet – og i 1915 åpnet hovedbibliotekets lesesal, med en egen avdeling for arkitekturbøker og -tidsskrifter, men i "Vi fra NTH : de første ti kull 1910-1919" minnes en student fra 1918-kullet at de beste bøkene fortsatt sto på "proffenes rum".

Samlinger og samarbeid

Mesteparten av litteraturen som ble anskaffet for 100 år siden, er fortsatt tilgjengelig i bibliotekets samlinger. Ikke alt er like aktuelt lenger, men det er interessant å se hva som ble innkjøpt til støtte for forskning og undervisning av våre første NTH-arkitekter.

Noe av det mest severdige materialet er de mange plansjeverkene som ble anskaffet, først og fremst i professor Meyers tid (1911–1930). Mer enn 200 av dem finnes fortsatt i UBiTs samlinger. Vi vet ikke nøyaktig hvordan de ble brukt i undervisningen, men ut fra innholdet er det naturlig å tro at de i stor grad ble brukt for å gjøre studentene kjent med andre lands arkitektur og tidligere tiders stilarter. I tillegg inneholder enkelte av plansjene detaljerte gjengivelser av ornamentikk, som kan ha vært brukt som forelegg ved trening i frihåndstegning og akvarellmaling.

Da hovedbiblioteket ble opprettet, ble en del bøker, innkjøpt av professor Meyer, overført dit – men plansjeverkene måtte forbli på avdelingen, antagelig fordi de var mye i bruk. De første tre årene var hovedbiblioteket heller ikke spesielt egnet til arbeid med store plansjeverk, der det befant seg i bibliotekarens kontor i tredje etasje.

Etter hvert vokste og utviklet professorenes håndbibliotek seg til instituttsamlinger, som var lettere tilgjengelige for studentene. Litteraturen var fortsatt spredt på flere samlinger, men hovedbiblioteket sørget for å registrere alt i samme katalog, enten bøkene sto på et institutt eller i biblioteket. Dette var en klar fordel da vi mange år senere fikk vår elektroniske katalog BIBSYS og kunne søke frem litteraturen uavhengig av plassering.

I den første tiden var professorene nokså enerådende når det gjaldt hva som skulle anskaffes av litteratur, men vi ser av gamle sakspa-

pirer at avdelingen også hadde et bokutvalg, som nok skulle sørge for en viss balanse i innkjøpet mellom de enkelte fagenes samlinger.

Da Fellesbiblioteket arkitekt og bygg åpnet i 1961, besto samlingen av litteratur som var deponert og donert fra hovedbiblioteket, Arkitektavdelingen og Bygningsingeniøravdelingen.

Et felles bibliotek for arkitekter og bygningsingeniører ga flere fordeler når det gjaldt økonomi og ressursbruk – og større faglig bredde og dybde i samlingene.

Biblioteket fikk snart sitt eget budsjett, der både hovedbiblioteket og begge avdelingene bidro.

Ettersom avdelingene bevilget årlige beløp til innkjøp av litteratur, var det naturlig at de også ønsket å ha en viss styring med hva som ble anskaffet. Det ble opprettet bibliotekutvalg, valgt av avdelingenes ledelse blant de vitenskapelig ansatte, til tider også med studentrepresentanter.

I 1989 fikk ARKBIB en arkitekt som leder. Arkitektavdelingen økte på samme tid bevilgningen til litteratur – og bibliotekutvalget samarbeidet tett med bibliotekets leder om en mer systematisk oppbygging og utvikling av samlingene. Det var naturlig å tenke seg en ansvarsfordeling mellom ARKBIB (fellesbiblioteket), instituttbibliotekene og hovedbiblioteket:

I prinsippet skulle samlingene ved instituttene være håndbibliotek til bruk i forskning og undervisning innen instituttets fagområder; ARKBIB skulle primært være et studentbibliotek, med noe mindre spesialiserte samlinger, og hovedbiblioteket kjøpte ofte inn det som kunne ha interesse også for andre enn avdelingens studenter og forskere. I praksis er det ikke mulig å trekke helt klare grenser. Innkjøpene er avhengige av avdelingens satsningsområder og økonomi – og av forlagenes utgivelsespolitikk.

På 1990-tallet ble instituttbibliotekene ved Inst. for byggekunst II, III og IV nedlagt, mens samlingene ved Inst. for by- og regionplanlegging ble grundig redusert. Deler av disse samlingene ble overført til ARKBIB Samlingene ved Inst. for byggekunst, historie og teknologi

og Inst. for byggekunst, form og farge er fortsatt viktige supplement til ARKBIBs samlinger.

Høsten 2002 ble også all arkitekturlitteraturen som sto i Teknisk hovedbibliotek, flyttet til ARKBIB.

ARKBIB anno 2010:
Spesialbibliotekar
Astrid Sandvik hjelper
en student med littera-
tursøking. I bakgrun-
nen: førstekonsulent
Mildrid Tilseth. Foto:
NTNU UB

ARKBIBs samling gjenspeiler både fagets utvikling, teknologisk utvikling og generell samfunnsutvikling – og det er ikke alltid bare arkitektur- og planleggingslitteratur som anskaffes:

Når studentene på 1960-tallet skulle tegne skole, var det like naturlig at biblioteket anskaffet Børneboes Jonas og Piagets Barnets psykiske utvikling som Neuferts Architects' data og bøker om pedagogikk og åpne skoler.

På 1970-tallet ble det anskaffet mye litteratur innen samfunnsfag og politikk; fra 1990-tallet har reolene med datalitteratur fått en sentral plass, og per i dag har ARKBIB mer enn tusen titler knyttet til bærekraftig arkitektur og planlegging.

Tidsskrifter har alltid vært sentrale i ARKBIBs samlinger. Gjennom dem kan man holde seg orientert om hva som bygges og diskuteres – der ute.

Av tidlige oversikter kan man se at alle de viktigste nordiske og flere utenlandske tidsskrifter fantes i abonnement allerede fra 1910. Det

gjaldt for eksempel *The American Architect*, *Deutsche Bauzeitung* og *Wasmuth's Monatshefte für Baukunst*.

Tidsskriftene som er anskaffet fra 1910 og fremover, er fortsatt tilgjengelige på hyllene. Her finnes "student-blekka" A (1962-67), som kritiserer studieplanen, maner til samfunnsdebatt og gjengir dikt om livet, her er tidsskrifter som viser samtidens syn på det 20. århundres byplanidealer og stilarter, og her er intervjuer med århundrets helter. På samme reol finnes nyere hefter, med ettertidens omtale og vurdering av studiene, heltene, idealene og -ismene. Dette gir en spennende mulighet til å bli kjent med en nær fortids arkitekter, deres arkitektur og forutsetningene den ble skapt under.

De nye årgangene, stadig blankere og mer forførende, gjengir hva de nye heltene bedriver – og studentene påvirkes, nå som før. For mange er det fristende å gå hen og prøve å gjøre likedan. Som heltene. Da Terje Moe var professor ved fakultetet på 80- og 90-tallet, prøvde han å nekte studentene å bruke biblioteket det første studieåret. Han visste hva det kunne føre til: en overfladisk studie av tidsskriftarkitekturen og kopiering av heltenes uttrykk – uten å ha tenkt heltenes tanker.

På 1970-tallet fikk ARKBIB et viktig verktøy i arbeidet med tidsskriftene: referatorganene, som kunne brukes til å finne tilbake til artikler om et emne, en bygning, en arkitekt. I starten kom de i form av trykte hefter, flere ganger årlig, nå er de tilgjengelige som databaser.

Det neste store tidsskriftfremskrittet kom rundt millenniumskiftet. Fra da av er stadig flere av de mest sentrale tidsskriftene kommet i elektronisk fulltekstutgave. Nå kan man lese både *Architectural Design*, *Arkitektnytt* og *Journal of Architectural Education* på sin egen PC – og abonnere på informasjon om nye artikler innen eget fagfelt. Også oppslagsverk og annen faglitteratur er blitt tilgjengelige som e-bøker, som kan leses uavhengig av bibliotekets åpningstid.

Samlingene er fortsatt kjernen i ARKBIBs tilbud til studenter og forskere, men gjennom et utstrakt fjernlånssamarbeid og stadig flere digitale ressurser er tilgangen til faglitteratur blitt et like sentralt tilbud som våre egne samlinger.

Biblioteklokalene

ARKBIB er ikke bare samlinger. Det er også lokaler, som utgjør en viktig del av studentens og forskerens nærmiljø. Tidligere var et besøk i biblioteklokalene en nødvendig forutsetning for å få tilgang til

bibliotekets samlinger. Selv om man i dag kan søke etter – og delvis lese – litteraturen digitalt via våre nettsider, er lokalene fortsatt viktige, for studier – alene og i grupper – for å søke informasjon, inspirasjon og rekreasjon.

Et av bidragene i ARKBIBs årlige pepperkakehusbakekonkurranse i 2011. Tema for konkurransen var "Monument", i anledning ARKBIBs 50-årsjubileum.

"Tidslinjen" nedenfor forteller kort historien om våre lokaler og flyttinger.

1910–1915

Da de fem første arkitektstudentene ble immatrikulert ved NTH i september 1910, hadde de, som nevnt, tilgang til enkelte

sentrale tidsskrifter og annen faglitteratur ved avdelingen, men noen egentlige bibliotekslokaler hadde de ikke.

1915–1961

Da hovedbibliotekets lesesal åpnet, fikk arkitektstudentene en egen avdeling der, med tidsskrifter og bøker i åpne samlinger, studie-plasser og store arbeidsbord.

1961–1970

I forbindelse med planlegging av Sentralbygg 1 ble det tidlig tegnet inn et felles bibliotek for Arkitektavdelingen og Bygningsingeniøravdelingen, som begge hadde fått plass i det nye høybygget. Studieåret 1961/62 kunne bibliotekar Fredrik Skagen åpne dørene til

et 63 m² stort bibliotek, som fikk navnet Fellesbiblioteket arkitekt og bygg.

1970–1984

Deler av den arkitekturfaglige litteraturen er like aktuell selv om bøkene er gamle. Lokalene ble snart for små – og i 1970 kunne bibliotekpersonalet ta sine boktraller og flytte 25 m lenger bort i korridoren, inn i en tidligere tegnesal, i søndre lavblokk.

Instituttarkitekt Bjørn Wessel hadde hatt ansvaret for oppussing og innredning. Han hadde valgt grå treullsementplater som himling, kokosmatte på gulvet, sofa og delevegger av hvitmalt sponplate – og tidsriktig oransje cordfløyelstrekk på skumplastputene i sofaen.

70-talls-innredningen er for lengst byttet ut, under flyttingene biblioteket senere har foretatt.

Siden etableringen i 1961 har ARKBIB flyttet frem og tilbake i andre etasje i Sentralbygg I og tilstøtende lavblokker i alt fire ganger. Ved hver flytting har biblioteket fått større lokaler, ca. 160 m² – eller én tegnesal. Flyttingene ble foretatt på grunn av økt plassbehov, dels på grunn av større samlinger innen arkitektur og planlegging, dels på grunn av nye samlinger – og nye samboere:

1985–1992

Fra 1985 hadde ARKBIB også ansvar for matematikernes bibliotektilbud og flyttet til midtre lavblokk for å få plass til deres samlinger.

1992–2001

I 1992 var lokalene atter blitt for trange – og vi flyttet tilbake til søndre lavblokk, nå med et lokale som besto av tre tidligere tegnesaler.

2001–

I 2001 flyttet biblioteket inn i nåværende lokaler i midtre lavblokk. Nå består ARKBIB av fire tegnesaler i andre etasje og tre grupperom og et kursrom i tredje etasje. Matematikerne flyttet til Teknisk hoved-

bibliotek i 2002, men ARKBIB betjener nå fagmiljøet ved Institutt for produktdesign i tillegg til arkitektene og bygningsingeniørene.

Med stor boklagerplass i u-båtbunken DORA fra andre verdenskrig – og stadig større innslag av digital litteratur – er det håp om at det fysiske ARKBIB er stort nok i overskuelig fremtid.

Politikk, pedagogikk og pepperkaker

Arkitektstudentenes politiske engasjement har i perioder vært stort – og synlig radikalt. Også biblioteket er fra tid til annen trukket inn i studentenes politiske liv. På tidlig 1970-tall hadde avdelingens SUF (ml)-gruppe oppdaget at det fantes noen ledige hyller i ARKBIB. De mente dette måtte være et naturlig sted for marxist-leninistisk og annen sosialistisk litteratur. Biblioteknemnda var av en annen mening, fattet straks et prinsipielt vedtak – og avslo bestemt. Da de sosialistiske skrifter likevel ble lagt ut i biblioteket, ble de straks fjernet og sendt til makulatur! Det skulle ikke undre oss om dette førte til en veggavis eller to. Konflikter mellom radikale studenter og det etablerte gjorde ofte det på den tiden, men det politiske engasjement fikk holde seg på korridorveggene – ikke i bibliotekets ledige hyller!

Engasjementet lar seg likevel spore i bokinnkjøpene fra denne tiden. Alle Ottar Brox' bøker om utkantpolitikk og samfunnsforhold ble anskaffet, likeså rapporter om boforhold på Ammerud og sanering på Vaterland – og studentenes egenproduserte samfunnskritiske skrifter om bilisme og planlegging under kapitalismen.

ARKBIB er et av 11 bibliotek under Universitetsbiblioteket i Trondheim (UBiT). Biblioteket hører med andre ord ikke organisatorisk inn under Fakultet for arkitektur og billedkunst. De siste tjue årene er det likevel blitt stadig sterkere integrert i både utvikling og undervisning ved fakultetet, dels på eget initiativ, dels etter ønske fra fagmiljøet.

Etter hvert som informasjonsstrømmen blir større og mer uoversikkelig, trenger både forskere og studenter å utvikle en informasjonskompetanse; en evne til å lære å finne, vurdere og bruke relevant faginformatjon.

Høsten 1989 begynte ARKBIB med kurs i informasjonssøking. Kurset var allerede fra starten integrert i høstsemesterets mest omfattende prosjekt for første årskurs – og vi hadde faglærers vel-

signelse til å si at det var obligatorisk – selv om det ikke sto i studieplanen.

Vi trodde vi var enestående som satte i gang med slik undervisning, men har senere forstått at John Ansteinsson gjennomførte frivillige søkekurs for studenter allerede fra 1929. Om noen av arkitektstudentene deltok på disse kursene, er uvisst.

I dag holder ARKBIB informasjons-søkekurs integrert i flere av fakultetets fag, både på grunnleggende og mer viderekommende nivå.

I desember 1992 arrangerte ARKBIB sin første

pepperkakehusbakekonkurranse for studenter og ansatte under mottoet: Biblioteket; stedet der du både blir og får gløgg! Vi ønsket å møte fagmiljøet i en uformell og munter avslutning etter et travelt semester. Konkurransen ble straks en tradisjon og er nå en årlig foreteelse.

Høsten 2009 ble konkurransen tatt inn som øving i faget AAR4405: konstruksjonslære, med vekt på gruppediskusjoner om konstruksjon og med smakfulle prosjekter som resultat.

– og mer til!

Bibliotekene var tidlig ute med å ta i bruk Internett, og WWW er nå et viktig sted å være for ARKBIB. Her presenteres nye bøker, her legger vi ut søkehjelp og informasjon og her gjøres e-litteratur

ARKBIBs personale, desember 2011, under feiring av ARKBIBs 50-års jubileum. Fra v.: Konsulent Ann-Kristin K. Johansen; spesialbibliotekar Astrid Sandvik; førstekonsulent Mildrid Tilseth; universitetsbibliotekar Kjersti Lie (daglig leder) og førstebibliotekar Even H. Flood.

Foto: Ole Tolstad

tilgjengelig. ARKBIB informerer om sine tjenester via YouTube og formidler faginformatjon via Wikipedia.

Informasjonskanalene og informasjonsbærerne har endret seg siden 1910, men ARKBIBs oppgave er den samme: å dekke fakultetets behov for faglitteratur og dokumentasjon i studier og forskning; å være fakultetets faglige informasjonssentrum – og mer til!

Kilder/informanter:

Amundsen, O.D. (red.) (1950). Vi fra NTH. De neste ti kull, 1920-1929. Oslo: Dreyer

ARKBIBs arkiv

BIBSYS bibliotekbasen

Brochmann, Georg (red.) (1933). Vi fra NTH. De første ti kull, 1910-1919. Stavanger: Dreyer

Gjersvik, Randi et al. (red.) (1987). NTUB – 75 år, Trondheim

Arkitektavdelingens kopibøker og møtebøker, flere årganger

NTHs årsberetninger, flere årganger

UBiTs arkiv

Under Dusken, flere årganger

Intervjuer med professor emeritus Edvard Hiorthøy og arkitekt-/universitetsbibliotekar Sigrid F. Kulvik

1967: NYTT FELLESBIBLIOTEK FOR KJEMIAVDELINGEN VED NTH

Av: Tove Knutsen

Forskere og studenter i kjemimiljøet ved NTH (senere NTNU) har vært, og er, flittige brukere av bibliotekets tilbud. Det ble tidlig opprettet et bibliotek for Kjemiatvdelingen i Kjemibygningen ("Gamle Kjemiat") på Gløshaugen. I 1967 fikk biblioteket nye lokaler i Kjemiat Sydfløy (tilknyttet Kjemiblokkene). I 2000 ble biblioteket flyttet til Realfagbygget, der det sammen med andre bibliotek innen beslektede fagområder skulle utgjøre Realfagbiblioteket.

Bibliotek i "Gamle Kjemiat"

Det ble tidlig opprettet et bibliotek for Kjemiatvdelingen i Kjemibygningen på Gløshaugen, den bygningen som i dag går under navnet "Gamle Kjemiat".

Biblioteket har hatt flere navn – blant annet Fellesbiblioteket for Kjemiatvdelingen, Seksjonsbiblioteket Kjemiat og Fakultetsbiblioteket Kjemiat. Men fram til det i 2000 ble slått sammen med flere andre bibliotek til Realfagbiblioteket, ble det i dagligtale kalt Kjemibiblioteket.

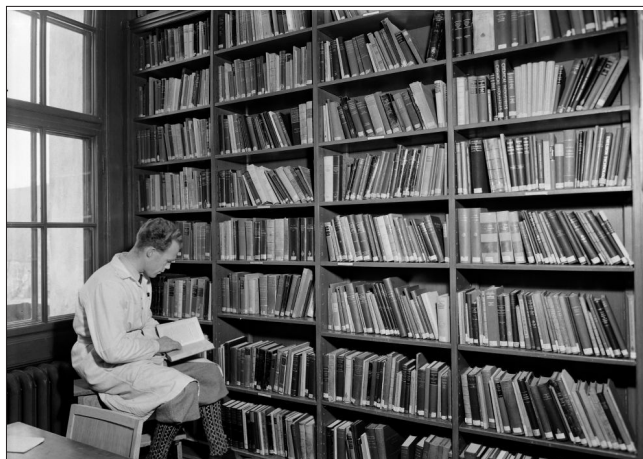

Kjemiatvdelingens bibliotek i "Gamle Kjemiat". Fotografert for Morgenbladet, desember 1951. Foto: Schrøderarkivet/Trøndelag Folkemuseum

I samtale med TK forteller professor emeritus Ketil Motzfeldt, som begynte å studere i 1941: " Biblioteket besto av et antall rom i "Gamle Kjemiat " (eneste kjemibbygg den gangen. I ett av dem holdt Kjemiatvdelingens kontordame til; hun var (om jeg husker rett) Kjemiatvdelingens eneste, og hun var samtidig ansvarlig for biblioteket. Så vidt jeg husker, kunne vi gå inn og ut der ganske fritt. Alt var basert på at vi var ærlige og oppførte oss ordentlig. I den sammenheng kan nevnes at jeg en gang som student var på besøk ved Kjemisk Institutt på Blindern. Inne på

lab'en spurte jeg en student hvor biblioteket var, ... men det visste han ikke. Jeg tror at vi ved NTH, helt fra starten, ble opplært til å

være litt mer selvstendige enn studentene på Blindern. Spurte vi for eksempel veileder i laboratoriet om noe, fikk vi beskjed om å gå på biblioteket og finne det ut sjøl. Vi fikk ingen undervisning i hvordan vi skulle bruke biblioteket den gangen, men jeg har sett gode eksempler på veiledning i nyere tid.”

Kjemiavdelingens bibliotek i "Gamle Kjemi". Fotografert for Morgenbladet, desember 1951. Foto: Schrøder-arkivet/Trøndelag Folkemuseum

Han fortsetter: "Kjemiavdelingens bibliotek besto av nokså beskjedne og uformelle lokaler. Men vi hadde også Hovedbiblioteket, i 1. etasje i Hovedbygningen, der var det bedre plass. I Hovedbiblioteket var det også en lesesal, der satt vi ofte når vi leste til eksamen. Men bibliotekets leder, overbibliotekar Ansteinsson, hadde den idé at lesesalen måtte luftes. Derfor var lesesalen (og dermed biblioteket) stengt mellom kl. 14 og 16. Det stemte overens med Høgskolens offisielle arbeidstid: Kl. 09-14 og 16-19. Denne stengningen midt på dagen varte (så vidt jeg husker) til langt ut i 1950-årene”.

Prof. em. Arvid Berge begynte studiene ved Kjemiavdelingen i 1956. Han husker at biblioteket var plassert i 2.etg. over inngangspartiet i "Gamle Kjemi". Svære stiger ble benyttet for å nå opp til litteraturen, som av plasshensyn nærmest var "stabet" i høyden. Like ved biblioteket var laboratoriene. Det kjente man tydelig på bøkene, som ikke akkurat hadde den vanlige lukten av støv og tørt papir.

Studenter i sving med Chemical Abstracts. Foto: ujent

Berge forteller videre: "Den sentrale håndboka "Beilstein Handbuch der organischen Chemie", besto av mangfoldige bind og var plassert på kontoret til professor Nils Andreas Sørensen. Ved inngangs-

Lesesalen i "Sydflyen". Foto: ukjent

døra lå professorens elghund Ursus. Man måtte banke pent på og spørre om å få slå opp i "Beilstein", det var strengt forbudt å ta med seg håndbøkene ut av kontoret. Særlig skummelt var det når professoren ikke var til stede og man måtte utføre litteratursøkingen mens hunden lå der og vokter bokverket". For øvrig sies det at Sørensen en

gang hadde påstått om en student som strøk til eksamen at han kunne mindre kjemi enn Ursus.

Randi Gjersvik skriver i "NTUB – 75 år":

"Det har vært et nært samarbeid mellom Hovedbiblioteket og avdelingsbibliotekene ved NTH allerede fra 1915-16 da Stortingets budsjettkomité i sin innstilling påpekte ønskeligheten av et intimt samarbeid på dette punkt. Dette for at alle boksamlingene skulle bli tilfredsstillende behandlet og for å unngå dublering av tidsskrifter og kostbare oppslagsverker".

I 1959 startet en ny utvikling ved avdelingsbibliotekene, idet enkelte av disse administrativt ble underlagt hovedbiblioteket, med hensyn til personal- og arbeidsforhold med daglige tjenester, kataloger osv. Det første avdelingsbibliotek som slik ble underlagt hovedbiblioteket, var avdelingsbiblioteket for Kjemi i 1959.

Hovedbibliotekar Knut Thalberg opplyser i sin oversikt over virksomheten ved NTHs biblioteker at i 1964 hadde Kjemiavdelingens bibliotek åpningstider fra 8.30 – 19 (8.30 – 14 på lørdager. Det var 15 leseplasser, og samlingen besto av 8616 bind. Besøktallet var på 9 538. Besøkstallene bør muligens tas med en klype salt. Thalberg skriver nemlig: "Besøksstatistikken for Hovedbiblioteket er usikker da en del av de besøkende ikke skriver seg inn i besøksprotokollen". Dette var før alarmportene og telleverkenes tid.

Fra "NTUB – 75 år" framgår: "De første avdelingsbibliotek som ble innredet i dertil byggede lokaler, var fellesbiblioteket for Elektroavdelingen og fellesbiblioteket for Arkitekt og Bygg. 1. mars 1965 kunne en ta i bruk et fellesbibliotek for De varmekrafttekniske laboratorier, 1. januar 1967 et fellesbibliotek for De verkstedtekniske laboratorier, og endelig kunne en høsten 1967 ta i bruk nye lokaler for Kjemi-

avdelingens fellesbibliotek”. Lokalene var lagt til Kjemi Sydfløy, i tilknytning til Kjemiblokkene.

Kjemibiblioteket var det største av avdelingsbibliotekene, både når det gjaldt areal og mengde litteratur. Lokalene gikk over tre etasjer (inkl. et lukket magasin) og inneholdt blant annet lesesal med 96 plasser og boksamlinger, dessuten rom for referanselitteratur, tidsskrifter og håndbøker. Utenfor biblioteket var det stort vrimeleareal og auditorier. I tillegg til arbeidet i laboratoriene bidro nok flittig bruk av bibliotek og lesesal positivt til det sosiale miljøet blant kjemistudentene.

Mange studenter har i fellesskap kjempet seg gjennom oppslagsverkene “Chemical Abstracts”, “Beilstein Handbuch der organischen Chemie” og “Gmelin Handbuch der anorganischen Chemie” for å finne syntesemetoder og annen kjemisk informasjon.

Kjemibiblioteket hadde tilhold i Kjemi Sydfløy fram til januar 1997. Da ble lokalene revet for å gi plass til Realfagbygget. Litteraturen og personalet ved Kjemibiblioteket hadde tilhold i midlertidige lokaler i Sentralbygget, fram til innflyttingen i Realfagbygget startet i 2000.

Teknologisk utvikling

Ketil Motzfeldt: “I min studietid (spesielt under arbeidet med “diplomen”, men også tidligere i studiet) gikk det med mye tid til å lete i sakregistrene i referattidsskriftet “Chemical Abstracts”. Noe så selvfølgelig som en kopimaskin var ikke oppfunnet ennå. Alt vi ville ha med, måtte noteres for hånd”. To store endringer har skjedd siden jeg selv var student. Det ene angår antall studenter; den gang jeg begynte var vi 25 studenter i årskullet ved Kjemiavdelingen; så vidt jeg vet vokste det senere til ca. 150 (før hele studieordningen ble lagt om). Antall studenter totalt på Gløshaugen er vokst fra ca. 1000 til ca. 10.000.

På datidens bibliotek/lesesal skulle det ikke snakkes mer enn helt nødvendig. Forskjellen er merkbar for en gammel mann; på dagens Realfagbibliotek foregår det atskillig samtale mellom studentene, men en får tåle det så lenge det dreier seg om faglig diskusjon.

Den andre endringen har med “dataalderen” å gjøre. I dag sitter visstnok de fleste studentene storparten av tiden bak hver sin PC. Rapportene ser ut som vakre trykksaker. Om det faglige innholdet er på høyde med utseende, er mer tvilsomt. Men det er ikke tvil om at en fullstendig omveltning har funnet sted, ikke bare innen informas-

jonsteknologi, men innen konstruksjon, beregning, tegning, logistikk ... nesten alt innen vårt moderne liv. Transistoren ble funnet opp av Bardeen, Shockley og Brattain i 1958, de fikk Nobelprisen for dette i 1956. De første mikroprosessorer og integrerte kretser kom i 1971. Hele revolusjonen innen informasjonsteknologi er altså kommet på mindre enn 40 år, og etter at jeg var passert 50. Jeg har bare i beskjeden grad klart å henge med”.

Prof.em. Synnøve Liaaen Jensen begynte å studere ved Kjemi-avdeingen i 1951. Hun har vært en ivrig bibliotekbruker som student og forsker. For henne var biblioteket helt påkrevd også i studietiden. Hun nevner spesielt bruken av “Chemical Abstracts”, der man måtte skrive av for hånd. Berge kommenterer også hvordan all avskriften fullstendig ødela håndskriften.

De tre tidligere professorene forteller alle om utstrakt bruk av biblioteket under studier og forskning og om bibliotekbruk integrert i oppgaver som skulle løses.

På spørsmål om hun bruker biblioteket i dag, svarer Liaaen Jensen:” Mindre, men et inspirerende sted! Bibliotekbruk skjer mest via “Sci-Finder”. Som Motzfeldt nevner hun datateknologi, kopieringsfasiliteter og” SciFinder” som de største endringene siden hun selv var student.

Utviklingen har vært voldsom, blant annet når det gjelder bruk av oppslags verket “Chemical Abstracts”, fra papirutgaven , via online-versjonen (med kommandostyrt søking, betaling for hvert enkelt søk og som oftest eksperthjelp ved biblioteket til å utføre søkingen) til dagens web-versjon (“SciFinder”).

Men om måten biblioteket brukes på har endret seg siden deres studiedager, er kjemistudentene fremdeles aktive bibliotekbrukere i dagens Realfagbibliotek.

Kilder:

Gjersvik, Randi et al. (red.) (1987) “NTUB – 75 år”, Trondheim :Tapir Forlag

Thalberg, Knut (1965) “Oversikt over virksomheten ved Norges Tekniske Høgskoles biblioteker i 1964”. Trondheim : NTH.

Norges Tekniske Høgskole 1967-1968 (Årsberetning). NTH, 1969

Muntlige kilder:

Prof.em. Ketil Motzfeldt, Arvid Berge og Synnøve Liaaen Jensen.

1968: Opprettelsen av Universitetet i Trondheim (UNIT)

Av: Arnt Dragsten

Stortinget vedtar 28. mars 1968 at det opprettes et universitet i Trondheim basert på en integrasjon av NTH, NLHT og Vitenskapsmuseet. Mange kaller Universitetet i Trondheim (UNIT) et papiruniversitet, men instruksen til interimstyret er gitt gjennom en Kongelig resolusjon i henhold til Stortingets vedtak. Den 10. mars 1969 begynte Interimstyret sitt arbeid med å samordne, tilnærme og videreutvikle de tre institusjonene slik at de kan utgjøre et samlet universitet.

NTNUs informasjon om UNIT: <http://www.ntnu.no/2010/historie/1968unit>

1971: Onlinesøking, en nyvinning.

Av: Roar Storleer

For å lette tilgangen til vitenskapelig informasjon kom «Referatidsskriftene» eller «Referatorganene» i begynnelsen av det 19. århundre. Disse refererte til det som var skrevet i vitenskapelige tidsskrifter, forskningsrapporter, foredrag på konferanser, patenter mm. og inneholdte sammendrag av artikkelen – ikke fullteksten. Gjenfinningen var manuell i ulike typer indekser. På 60-tallet ble disse lagret på magnetbånd og produsert ved fotosetting. Dette ble starten på det vi kaller «Edb-basert» eller «Online» litteratursøking.

Oppsummering

NTHB - Dokumentasjonsavdelingen ble etablert i 1971 som en oppdragsavdeling overfor NTH, Sintef, norsk industri og næringsliv mm. Fra starten og fram til sammenslåingen av NTH og AVH, NTHB og UBT i 1996 var Aud Lamvik dens leder, etterfulgt av Arnt Dragsten.

Avdelingen tilbød i begynnelsen manuell litteratur-søking på oppdragsbasis. En benyttet trykte hjelpemidler som referatidsskrifter, ulike håndbøker og oppslagsverk for å besvare brukernes ulike problemstillinger. Men etter hvert som de tradisjonelle “referatidsskriftene” ble tilgjengelige på magnetbånd tilbød man batch-vis kjøring og “løpende overvåkning” av informasjon. Avdelingen har hele tiden ligget i fremste front og gjort utallige søkeoppdrag både for universitetets ansatte, Sintef og samfunnet for øvrig, arrangert et stort antall kurs, holdt foredrag, kjørt flere prosjekter og deltatt i samarbeid både nasjonalt og internasjonalt innenfor feltet “online litteratursøking”.

Ved at mange av “online” databasene ble tilgjengelig via CD-ROM i nett i begynnelsen av 90-tallet og på Internett via web på midten av 90-tallet falt etterspørselen etter online søkeoppdrag dramatisk fra ca 600 søkeoppdrag pr år i 88/89 til 36 i 2001.

Gullårene var mot slutten av 80-tallet/begynnelsen av 90 tallet med et gjennomsnitt på 50 betalte oppdrag pr. måned (ca 600/år) og 160

SDI profiler. Oppdragene har stort sett hele tiden fordelt seg ca. 50/50 på NTH/Sintef (internt) og norsk næringsliv/industri (eksternt).

Kostnadene ved online søking var fire-delt; tid brukt i databasen, antall referanser tatt ut, kommunikasjonskostnader og "mannetid". I dag er det mest vanlig at en tegner "års-abonnement" til en enhetspris og kan benytte ressursen så mye en ønsker i abonnementsperioden. Online vertene som spratt opp som paddehatter på slutten av 70-tallet og hele 80-tallet, er i dag tilnærmet helt forsvunnet. Men noen holder fortsatt ut; Dialog og STN.

Det er to hovedkonkurrenter i dette markedet i dag; de ulike produsentene av fagdatabasene og Google (Google Scholar) / SCIRUS, de førstnevnte tilgjengelige til høye kostnader, mens de sistnevnte er helt gratis.

Det blir for omfattende å gå inn på en kvalitetsdebatt her og spør hvem av dem som vil overleve.

Historikk

Det som regnes som det første referatidsskriftet som ble tilgjengelig i elektronisk form var NASA (National Aeronautical & Space Administration) i 1962.

Deretter fulgte Index Medicus som fikk navnet MEDLARS. Disse ble tilgjengelig for batchvis retrospektiv søking allerede på midten av 60-tallet. Søkeprofiler ble fylt inn på "maskinkodeskjemaer" hvoretter disse data ble "punchet" inn på hullkort. Dataene fra punch-kortene ble så overført til en datamaskin og søkt mot innholdet på magnetbåndene. Dette var på en måte starten på det som senere fikk betegnelsen : "Online Retrieval Searching" og SDI (Selective Dissemination of Information) også kalt "løpende overvåking av litteratur" eller i dag mer omtalt som "Alerts".

Dokumentasjonsavdelingen som startet med SDI tjenesten i 1971 fikk etter hvert mange abonnenter. På det meste over 160 emneprofiler.

Kronologisk oversikt:

1964 [Roger Summit](#) som har fått betegnelsen: "Father of moderne online search", ledet et prosjekt for Lockheed Missiles and Space Company i Palo Alto om å utvikle et interaktivt gjenfinnings- system for informasjon

1965 Prototype utviklet. Demonstrasjon av søkesystemet

i NASAs STAR database som dekket referanser til forskning innen romfart

1967 Lockheed får i oppdrag å lage en løsning for håndtering av store datafiler. Prosjektet får navnet RECON (Remote Console Information Retrieval Service) og det nye "systemet" får etter hvert navnet Dialog.

Dialog viste seg å være så mye raskere enn man noensinne hadde sett tidligere. De fikk en stor pris for å utvikle NASA RECON systemet. Dialog ble det første nasjonale nettverk med en stor-skala database med over 400.000 romfartsreferanser.

Suksessen til NASA RECON ledet til flere nye kontrakter med U.S Atomic Energy Commission and the European Space Agency som ble etablert på slutten av 60-tallet.

1969 Dialog inngår avtale med "The US Office of Education" om å gjøre deres database ERIC (Educational Resources Information Center) tilgjengelig hos Dialog

1971 Dokumentasjonsavdelingen ble etablert som en avdeling ved NTHB. Startet med SDI (Selective Distribution of Information) etter avtale med KTHB-IDC (Kungliga Tekniska Høgskolans Bibliotek – Informations- og Dokumentasjonsavdelingen). Den ble etter hvert utvidet med BMDC (BioMedisinska Informations Centralen) som i 1975 skiftet navn til MIC (Medisinska Informations Centralen)

1972 Verdens første kommersielle online søketjeneste ble tilgjengelig. Den fikk navnet DIALOG Information Retrieval Service med ERIC (Educational Resources Information Center) og NTIS (National Technical Information Service) databasene som en kunne abonnere på.

Senere kom vertene ESA/RECON (Italia), SDC (USA), QUESTEL (Frankrike), DataStar (Sveits), Infoline (England) mfl. Og den første vert NTHB fikk tilgang til var i 1975 ESA/RECON i Italia

1973 NTHB ble ett av 7 ansvarbibliotek med ansvar for teknikk, praktiske fag og arkitektur. Starten på satsvise retrospektive edb-søkinger mot KTHB og BMDC – i første omgang databasene MEDLARS – senere MEDLINE. En kunne søke på MESH-termene (Thesarus)

Søkeprofilutformingen var som for SDI. I tillegg var databasen Psychological Abstracts.

Maskinkodete skjemaer med søkeprofiler ble oversendt med post og resultatene fikk vi som regel 4-8 uker senere.

De satsvise retrospektive søkingene var i begynnelsen ikke så populære ved NTH. Forskerne syntes det ble vel mye av det gode med store bunker av datautskrifter.

1974 NTHB anskaffet utstyr for "online" litteratursøking, som var en INCOTERM SPD 20/30 Intelligent terminal og 300 Bauds modem fra Växjö Data System AB i Sverige til den nette sum av 41.000 kr. I starten hadde vi ikke penger til skriver.

Derfor var vi to ansatte som foretok søkingen; en søkte mens en annen satt ved siden av og skrev ned referansene manuelt etter hvert som de kom opp på skjermen.

Først i 1977 fikk vi kjøpt en brukt Centronics 101AL 9 nålers linjeskriver fra Fiskeriteknologisk Forskningsinstitutt til en pris av 34.000 kr. Den brakte noe forferdelig og et lydskydd ble anskaffet fra Sverige samme år til 5.500 SEK.

NordForsk (The nordic cooperative boady for technical and scientific research) tok initiativ til å starte prosjektet SCANNET som ble satt i drift i 1976 og fungerte bl.a. som et datanett ut 1992. På topp var 1100 databaser tilgjengelige i nettet (2001)

V.h.a SDI profiler produserte vi publikasjonene "Oljeinformasjon" og "Norsk litteratur i Chemical Abstracts" som var litteraturlister produsert fra databaser. Flere abonnerte på disse tjenestene. De eksisterte i hhv 1974-82 og 1974 – 90.

Vår Tilvekstavdeling brukte bl.a. disse listene for å plukke ut det som var publisert av forskere ved NTH og inngikk i publikasjonen: "Vitenskapelige publikasjoner ved NTH".

Magnetbånd av geologidatabasen GeoArchive installeres på RUNITs datamaskiner ved NTH for kjøring av SDI profiler.

1975 Startet som en av de første i Norge med online litteratursøking mot databasen MEDLARS ved BMDC som dette året skiftet navn til MIC (Medicinska Informationscentralen) på oppringt samband.

Den gang kunne vi ikke ringe direkte til Stockholm, men bestille "samtalet" via en veksler mellom Norge og Sverige. De første gangene skjedde alltid det samme fra den svenske operatøren: "Ty-

vår, jag får inga kontakt med abonnenten- den svarar bare med en pipton” Men det var jo nettopp den vi skulle ha.

Oppkoblingen skjedde via modem (300 Baud) og oppring samband.

Fikk 24.000 kr. i støtte fra NTNF (Norges Teknisk Naturvitenskapelige Forskningsråd) til prosjektet “Kundemann-virksomhet” for å markedsføre online søketjenester overfor norsk industri og næringsliv. Det medførte mange interessante industribesøk med imponerte tilhørere når teknologien sto oss bi. Det er mange interessante episoder fra denne første tid med online litteratursøking. 335 bibliografiske og 51 fakta-databaser var tilgjengelig i Europa.

1976 Fikk mulighet til selv å legge inn SDI profilene fra terminal mot datamaskinen ved KTHB/MIC. Litteratur-referansene skrives ut på kort med mulighet for oppbygging av eget kartotek og NTHB mottar kopier på microfiche.

Tegnet kontrakt med verten ESA/RECON/SDS som holdt til i Frascati utenfor Roma og fikk tilgang via noder i Europa, bl.a. Danmark og Sverige. Nettet het ESANET og var et stjernenett med leide linjer. NASA- STAR var den første databasen som var tilgjengelig hos ESA/RECON i 1971.

Anskaffet en Texas Instruments 745 terminal med akustisk kopler og termo-følsomt papir. Den var på størrelse og vekt som en vanlig reiseskrivemaskin. Den var meget nyttig når vi skulle ut og markedsføre/demonstrere tjenestene.

SCANNET var det første pakkeformidlingsnett i Europa med hovedbase hos Medicindata i Göteborg.

337 bibliografiske og 149 fakta-databaser er tilgjengelig i Europa.

1977 Vi fikk tilgang til den amerikanske online verten Lockheed Information Retrieval Service (fra 1992 var navnet Dialog Information System, DIS) og SDC/ORBIT (System Development Cooperation) via de kommersielle datanettene TELENET og TYMNET som hadde noder i flere store byer i Europa. De mest brukte for oss var nodene i Lausanne og Paris.

SDC var den første vert hvor vi søket etter patentinformasjon i Derwents database WPI (World Patents Index). En annen meget populær og mye benyttet database var TULSA (Petroleum Ab-

stracts) og API databasene fra American Petroleum Institute.

Vi hadde nå tilgang til ca 70 ulike databaser

Vi arrangerer det aller første "Grunnkurs i Online litteratur-søking" med deltakere fra hele Norge. Kurset som strakk seg over 3 dager tok for seg online-vertene ESA/RECON/IRS, Dialog og SDC/ORBIT.

Et NTN F støttet prosjekt med 90.000 kr. til en Scannet-linje mellom Trondheim - Oslo medførte at vi slapp telefonisk oppringing. Denne fastforbindelsen fikk vi kun beholde dette ene året.

1980 I perioden 79/80 – 87 økte antall tilgjengelige databaser "worldwide" fra 400 til 3369 spredt på fra 59 – 528 verter (kilde: Directory of Online Databases 1987)

1981/82 Vi ble tilkoblet RUNITs linjeveksler som ga oss mulighet til å nå mange internasjonale søkesystemer (verter) uten bruk av telefon.

NTHB ble et skandinavisk online bestillingssenter i amerikanske Dialog Dialorder Service som hadde 60 informasjonsentraler og – leverandører spredt over hele verden. Dette var en naturlig fortsettelse av den økende bruk av online litteratursøking hvor en kunne bestille fulltekstkopier og samtidig levere skandinavisk materiale i denne tjenesten.

PCen så dagens lys, og lite ante vi den gang hvor mye dette mediet ville influere på vår framtidige hverdag.

1982/83 SCANNET består nå av et databasekollektiv med et 30-tals institusjoner som tilbyr databaser i nord.

1983/84 De enkelte land i Europa begynte å nasjonalisere sine datanoder, noe som medførte at vi mistet tilgangen til Tymnet og Telnets noder. I Norge hadde vi ingen noder, men inntil Televerket fikk opp en nasjonal DATAPAK node fikk vi i siste liten ordnet med en tilgang via det svenske datanettet.

1984/85 NTHB skiftet navn til NTUB (85)

Vi anskaffet 2 IBM AT PCer med 512 KB RAM og 10 MB harddisk – en enorm lagringskapasitet den gang.

Vi fikk tilgang til Televerkets pakkesvitsjede datanettverk DATAPAK (tidligere NORPAK) som baserte seg på X25 og X28 protokoller for hhv fast linje og oppringt samband. Man identifiserte seg med en NUI (Network User Identifier) og en adresse til verten; NUA (Network User Address)

UNINETT var forløperen til NORPAK som bandt universitetene og forskningssentret på Kjeller sammen. Vi fikk samtrafikk med det svenske TELEPAK samme år og deretter det europeiske EU-RONET via node i Danmark.

Det nye optiske lagringsmediet CD-ROM så dagens lys (1985)

1986/87 Startet utprøving av det elektroniske mediet CD-ROM. Startutstyr var en IBM AT PC og Hitachi 1503S CD-ROM spiller. Store utfordringer i å få utstyret til å virke. Testet ut bl.a. Norges første CD-ROM: "CD-ROM No. 1" som var et prøveprosjekt mellom Statens Kartverk, Cappelen forlag og Statistisk Sentralbyrå. [NDS \(Norsk Diane Senter\)](#) (se fila [Diane.pdf](#) for NDS historie) ble 1. januar (86) etablert ved NTUB – Dokumentasjonsavdelingen. NDS var et rådgivingscenter for databaser, utstyr og kommunikasjon i forbindelse med databasesøking, noe som Dokumentasjonsavdelingen allerede hadde virket som i en 10 års periode. Sentret ble bemannet med en stilling og tilknyttet Riksbibliotekjenesten i Oslo. Dette styrket NTUBs posisjon innen dette feltet

1987/88 NORGUIDE, den første online nordiske databaseguide blir tilgjengelig og i 1994 via WWW.

75 års jubileumsfeiring av NTUB 27.-30. oktober ble innledet med seminaret DATALIB-87 hvor bl.a. vi demonstrerte den første norske CD-ROM: "Norsk CD-ROM no1"

Dokumentasjonsavdelingen foretok 468 søkeoppdrag (1987)

1988/89 Dokumentasjonsavdelingen ble nasjonalt senter for den europeiske verten ESA-IRS (European Space Agency – Information Retrieval Service). Biblioteket var ESA-IRSs kontaktpunkt i Norge, og ivaretok kundeservice, rådgiving og undervisning i hvordan søke i de rundt 100 databasene hos denne verten. Vi hadde også ansvar for at kommunikasjonslinjen til Norge var operativ.

Noden ble plassert ved UBO (Universitetsbiblioteket i Oslo) – IT sentret da det ikke var interesse for dette hos RUNIT (NTH)

Fortsatte arbeidet med utprøving av CD-ROM. Installerte PC og CD-ROM leser på lesesalen i Hovedbiblioteket ved NTUB, hvor brukerne kunne "låne" CD-ROM databaser via skranken for søking. Den første database vi anskaffet var NTIS (National Technical Information Service) som inneholdt referanser til vitenskapelige

forskningsrapporter fra amerikanske myndigheter og en del forskningsinstitusjoner i verden (Sintef var bl.a. en bidragsyter). Spørreundersøkelse blant brukerne sa at de syntes om dette mediet og at det var enkelt å søke i.

Dokumentasjonsavdelingen foretok 593 søkeoppdrag

1989/90 NTUBs Hovedbibliotek ligger på andreplass på prioriteringslisten ved NTH for nybygg.

INFOSØK foretok 560 søkeoppdrag (1990)

1990/91 Dokumentasjonsavdelingen skifter navn til INFOSØK PC med ekstern CD-ROM leser (Hitachi 1503S) ble utplassert på Hovedbiblioteket (Teknisk), Kjemibiblioteket og etterhvert ved Elektrobiblioteket. Flere databaser ble etterhvert tilgjengelig for fri bruk. CD-ROM platene ble rekvirert ut fra lesesalsskrankene. Ved Dokumentasjonsavdelingen ble det utviklet et eget program for online kopi-/låne-bestillinger som fikk navnet "NTUB-MAIL" INFOSØK foretok 516 søkeoppdrag (1991)

1992 Biblioteket ble med i arbeidet med å lage en database for forskningsdokumentasjon som fikk navnet FORSKDOK og FORSKPROJ

Biblioteket startet et meritterende fag i informasjonskompetanse for dr.ingeniører

NTUB og UBT legges budsjettmessig direkte under Kollegiet, men administrativt under hhv NTH og AVH

16.808 bestillinger av litteratur via NTUB-MAIL

Startet prosjekt for å etablere CD-ROM lesere i felles nettverk ved UNIT som ble operativ i 1994

På verdensbasis finnes nå ca. 7.400 internasjonale databaser tilgjengelig hos 800 verter. I norden 554 databaser online og på CD-ROM.

NTUB har tilgang til ca. 1500 databaser spredt på ca. 70 ulike verter

Høyere utdanningsinstitusjoner i Norge (80 stk) knyttes til Internett (UNINETT – den norske delen)

INFOSØK foretok 537 søkeoppdrag

1993 INFOSØK foretok 551 søkeoppdrag

1994 NTUB og UBTs CD-ROMer kobles opp i nettverk v.hj.a. to ERL-tjenere fra SilverPlatter. Fagdatabasene blir

tilgjengelig på studentene og forskernes PCer
Kollegiet vedtok i K-sak 160/93 at de tre bibliotekene ved UNIT, NTUB, UBT og MEDBIB skal samles innenfor en enhetlig organisasjon: UBiT

INFOSØK deltok i EU-prosjektet NAP (National Awareness Partners Network), et treårig prosjekt 1994-96 (under EUs IMPACT-program under DG XIII). Det var 30 NAP-sentre i 17 land i EU og EØS, hvorav 2 norske, henholdsvis Statskonsult i Oslo og INFOSØK i Trondheim. I prosjektet arbeidet en spesielt for utvikling av det europeiske informasjonstjenestemarkedet.

Prosjektet ble etterfulgt av et nytt: Prosjektet MIDAS-NET (Multimedia Information Demonstration And Support network), et treårig prosjekt 1997-99 under EU-programmet INFO2000. I Norge var det 4 partnere: Agderforskning, INFOSØK, Teknologisk Institutt og VINN, med Statskonsult som koordinator. MIDAS-NET hadde slagordet: European Action for Multimedia Content, og det norske: Innsats for innhold! Alle sentre arbeidet med å spre kunnskap om og gi opplæring i multimedia og annen elektronisk informasjon til næringsliv, skoler osv.

22.687 bestillinger via NTUB-MAIL
INFOSØK foretok 527 søkeoppdrag

1995 INFOSØK foretok 389 søkeoppdrag

1996 NTNU etablert og universitetsbibliotekene ble slått sammen og fikk navnet UBiT (Universitetsbiblioteket i Trondheim). Vi starter den elektroniske referanse/hjelpetjenesten :”Spør biblioteket”

NAP skiftet navn til MIDAS

INFOSØK foretok 323 søkeoppdrag. Den dramatiske nedgangen skyldes hovedsakelig Internettets inntog med sine søkemotorer og at mange av “online” databasene etter hvert ble tilgjengelig på CD-ROM i universitetsnettet.

INFOSØKs tjenester omfatter :

Informasjonssøking for universitetets ansatte og studenter, Sintef og andre forskningsinstitusjoner, samt norsk industri, samfunns- og

næringsliv for øvrig

Rådgiving angående elektronisk informasjon og informasjonssøking/
databaser online/ databaser på Internett evt. CD-ROM/kommunikas-
jonsveier mm

Forsknings og utviklingsoppgaver

Tilrettelegging av elektronisk informasjon på nett for bibliotekets
brukere

INFOSØK foretok 323 søkeoppdrag

1997 INFOSØK foretok 234 søkeoppdrag

1998 INFOSØK foretok 128 søkeoppdrag

1999 MIDAS ble nedlagt

 INFOSØK foretok 103 søkeoppdrag

2000 - INFOSØK foretok 88 søkeoppdrag (2000)

 INFOSØK foretok 36 søkeoppdrag (2001)

Samarbeidet med EINS (European Information Network Services) –
tidligere ESA-IRS avsluttes ved UBiT i 2005, og Norges rolle som
nasjonalt EINS senter siden 1988 opphører.

Oppdragsmengden i form av online søkeoppdrag og SDI-profiler
ebber ut i løpet av de neste 10-årene. SDI profilene opphører helt,
og det har online søkeoppdragene også tilnærmet gjort, selv om
tjenesten fortsatt eksisterer og «INFOSØK» har fortsatt tilgang til
«online-vertene» Dialog og STN (Scientific Technical Network). Men
det drives ingen aktiv markedsføring av denne tjenesten mer.

I dag er mange av online databasene gjort tilgjengelig i univer-
sitetsnett i et web-basert grensesnitt på abonnementsbasis
og sluttbrukerne betjener seg selv. I dag kan våre studenter og
ansatte, enkelt fra egen PC knyttet opp mot universitetsnett velge
blant et mangfold av relevante informasjonsdatabaser søke fram
til aktuell informasjon og hente fram fulltekst av artikler, bøker, rap-
porter, standarder, patenter mm. Et manuelt søkeoppdrag som for
60 år siden tok mange timer, ja dager å utføre, kan i dag gjøres på
minutter samt at tilbudet er utvidet kraftig.

De tradisjonelle online databasene har de siste fem årene fått sterk
konkurransen fra «vitenskapelige» søkemotorer på Internett som

Google Scholar og Scirus. Det blir spennende å se hvem som vinner denne kampen i framtiden.

NTNU UB

08.12.11

Roar Storleer med god hjelp av Aud Lamvik

1972: Den første DATALIB-konferansen holdes

Av: Roar Storleer

DATALIB (Data in Libraries) var en annenhver-årlig høst-konferanse med foredragsholdere fra inn og utland hvor en ønsket å belyse de utfordringer og erfaringer en hadde med stadig økende bruk av datateknologi i bibliotekene.

DATALIB ble arrangert av NTHB, senere NTUB (1985) med økonomisk støtte fra ulike partnere. Konferansen ble holdt i partallsår med start i oktober 1972 og fram til 1995. I alt 12 konferanser ble arrangert.

På grunn av den vanskelige økonomiske situasjonen i perioden 1980-1983 lot det seg ikke gjøre å arrangere konferansen i 1982. Men i 1983 ble den arrangert i mai måned, helt uten støttepartnere og biblioteket sto helt alene som økonomisk ansvarlig. Deretter ble konferansen holdt i oddetals-år helt fram til 1995 som var den 12 og siste konferansen i rekka.

Konferansen var populær og samlet mange deltakere – hovedsakelig fra Norge og var et annenhver-årlig treffpunkt for de som drev med bibliotek/informasjons-relatert arbeide.

Konferansen ble fra starten i 1972 holdt på ærverdige Lerchendal gaard i Trondheim bortsett fra i 1983 hvor den ble holdt i mai på Müller hotel – Rosten.

I perioden 1974 – 83 hadde ikke konferansen noen hoved-tematittel, men alle konferansene fram til da dreide seg hovedsakelig om bibliotekautomatisering, og en har satt dette som hovedtema.

Nedenfor følger en kronologisk oversikt over de ulike konferansene med korte beskrivelser av tema i stikkordsform. Til slutt er oppgitt lenker til de enkelte konferansene i BIBSYS.

1972 (7.-10.11): Data Processing Systems in Libraries and Documentation

Tema: EDB-baserte katalogsystemer.

1974 (4.-6.11): Bibliotekautomatisering

Tema: Ulike systemer ble gjennomgått: ELMS, FAUST, DOBIS, UNIT, DTBs system.

1976 (19.-22.10): Bibliotekautomatisering

Tema: Ulike systemer ble gjennomgått: LIBRIS, ALIS, IBAS, UNIT.

1978 (24.-27.10): Bibliotekautomatisering

Tema: Ulike systemer ble gjennomgått: BLCMP, OCLC, SWALCAP, SCOLCAP, Status i USA.

1980 (29.9- 2.10)

Bibliotekautomatisering

Tema: Hovedvekten var på WLN (Washington Library Network), men RLG, RLIN, ALIS, DOBIS og BIBSYS ble også gjennomgått.

1983 (3.-5.5): Bibliotekautomatisering

Pga den generelle økonomiske situasjonen var det mange vanskeligheter med å arrangere årets DATALIB. Det ble ikke gitt noen støttebevilgninger.

Tema: Ulike systemer ble gjennomgått: BIBSYS, BUMS, LIBRIS, SOL, RLIN.

1985 (29.-31.10): Periodikakontroll

Tema: Ulike systemer ble presentert: SAILS, OCLC, PEKOS, ETHICS, NHH, BIBSYS, MICROLINX.

1987 (27.-29.10): Automatisering i bibliotek, ny teknikk og nye dokumentformer

Tema: Videosystemer, Optiske plater, Opphavsrett, CD-ROM, Ekspertsystemer, Kommunikasjon mellom databaser (EASYNET).

1989 (24.-26.10): Datakommunikasjon – nye muligheter

Tema: Datanett, Prising av Datatjenester, CAT, SYSTRANS, BIBSYS II, CD-ROM.

1991 (22.-24.10): Nett i nitti

Tema: Dokumentlevering, Telenett – ISDN, NTUB-Mail, CD-ROM i nettverk, Optiske plater, BIBSYS III, Framtidens bibliotek.

1993 (26.-28.10): Det virtuelle bibliotek

Tema: Dokumentlevering, Multimediatilbudet, PICA, ARIEL, FORSKDOK, OL-info, BLDSC, CD-ROM i nett, Framtidas virtuelle bibliotek.

1995 (24.-26.10): Strukturert elektronisk bibliotek eller kaotisk viten

Tema: Reengineering, Informasjonsnettverk, Elektronisk dokumentlevering, Redaktøransvar, Informasjonskvalitet og opphavsrett,

Hva finnes og finnes ikke på Internett, Opphavsrett, Det digitale bibliotek, ONE-prosjektet, EEELS-prosjektet, Fellesavtaler.

Lenker

Følgende søk i BIBSYS-databasen gir en liste over alle konferansebidragene:

<http://ask.bibsys.no/ask/action/result?q=datalib&sortering=sortdate>

1974: Fellesbiblioteket blir opprettet

Av: Arnt Dragsten

“Universitetsbiblioteket avd B, Trondheim. Fellesbiblioteket for Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab, Museet og Norges Lærerhøgskole” ble etablert 1.1.1974. UBT eksisterte fram til 1.1.1996 da de tre bibliotekene UBI, NTHB og Medisinsk bibliotek og informasjonssentret.

I 1967 ble det inngått avtale om innkjøpssamarbeid mellom NLHTB og VSB. Dette kan betegnes som starten på det som 1. januar 1974 ble etablert som “Universitetsbiblioteket avd B, Trondheim. Fellesbiblioteket for Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab, Museet og Norges Lærerhøgskole.” På den tid var det tydelig at staten gjennom bevilgningene la opp til at de to bibliotekene skulle komme til å utgjøre kjernen i biblioteket ved det kommende universitetet i Trondheim. Interimstyret for Universitetet i Trondheim anmodet i 1971 de to bibliotekene om å opprette en samarbeidskomite med mandat å legge fram forslag om organisering av de to bibliotekene i en institusjon. Ved utgangen av 1972 avga komiteen sin innstilling som ble vedtatt av Interimstyret våren 1973. Vedtaket gikk ut på å opprette et felles styre for bibliotek tjenesten, oppnevnt av NLHT, DKNVSM, Studenttinget og Interimstyret. Fellesbiblioteket for de to institusjonene ble opprettet fra 1. januar 1974.

De to biblioteklederne for de sammenslåtte bibliotekene, Sten F. Vedi og Wilhelm K. Støren, fungerte som sideordnede ledere for Fellesbiblioteket, med ansvar for henholdsvis indre avdelinger og publikumstjenestene.

Plassmangel og stor flyttevirksomhet var imidlertid det som preget starten på 70-tallet og etableringen av Fellesbiblioteket. Høsten 1971 flyttet realfag og musikk inn i en lesesalspaviljong på Rosenborg og historie og samfunnsfag etablerte seg i Nidarøhallen. Som en kuriositet kan nevnes at sommeren etter ble samlingene i Nidarøhallen pakket ned og satt på lager i Vinjebygget på grunn av Fiskerimessa. Før semesterstart høsten 1972 var de igjen på plass i Nidarøhallen. Samtidig ble pedagogikk og psykologi flyttet til industribygget på Lade. Senere fulgte religionsvitenskap, filologi, musikk, historie og samfunnsfag etter. Innflytting i de nye bokmagasinene på

Kalvskinnet begynte høsten 1973 og biblioteklokalene i lavblokka ble tatt i bruk ved årsskiftet 1974/75.

I forbindelse med sammenslutningen ble den interne bibliotekvirksomheten samlet på Kalvskinnet. Etter som dette skjedde samtidig med etableringen av BIBSYS ble den indre virksomheten i biblioteket på denne tiden svært sentral også i virksomhetssammenheng. Universitetsbibliotekarene ble samlet på Kalvskinnet og brukte det meste av sin tid på interne rutiner. Publikumsvirksomheten hadde på denne tiden en lite fremtredende plass i virksomheten. I Årsberetningen for 1974 heter det således: “ Det vil fortsatt, med den bemanningen biblioteket har, ta omtrent to år før det katalogmessige arbeidet etter flyttingen er gjennomført. Dette går ut over de indre løpende oppgavene i biblioteket og den servicen biblioteket kan gi. –Det samme gjelder problemet med bemanning av fire utlanssteder, som skal holdes åpne ca. 13 timer i døgnet.”

1976: NTUB tar i bruk biblioteksystemet BIBSYS

Av: Knut J. Petersen

Ingress: Ole Husby

Utviklingsprosjektet Bibliotekautomatisering ved UNIT startet i 1972, med bibliotekene NTHB og DKNVSB/NLHT som prosjektpartnere. De første systemmodulene ble tatt i bruk i 1976. I motsetning til mange andre bibliotekautomatiseringsinitiativer på den tida valgte man å starte med tilvekstsystemet. Siden den gangen har systemet utviklet seg til å omfatte store deler av bibliotekets prosesser, det har fått navnet BIBSYS, og det dekker i dag hele den norske UH-sektoren.

De første 25 år av historien sett fra NTHs synsvinkel er beskrevet av Knut J. Petersen i artikkelen "BIBSYS ved NTUB", som opprinnelig ble publisert i:

Gjersvik R et al. (red.) *NTUB - 75 år: Norges tekniske universitetsbibliotek 1912-1987*. Trondheim: Tapir, 1987. s. 71-77.

Artikkelen er digitalisert og gjengitt nedenfor med tillatelse fra Tapir Akademisk Forlag

Historikk

NTUB har i mange år ligget i forkant når det gjelder å ta i bruk ny teknikk for å effektivisere sine rutiner. Allerede i 1965 ønsket en å utrede muligheter for EDB-behandling i Hovedbiblioteket. I 1970 forelå det første arbeidsnotat fra SINTEF om bibliotekautomatisering ved Hovedbiblioteket, NTH.

Også ved Det Kgl. Norske Videnskabers Selskabs bibliotek hadde man arbeidet med tanker om automatisering av sine rutiner. Dette resulterte i et møte mellom disse institusjonene samt Norges Lær-erhøgskoles bibliotek den 11. februar 1972. Et samarbeidsprosjekt for bibliotekautomatisering ble vedtatt. Det ble dannet en prosjektgruppe som i begynnelsen bestod av seks personer. 2 fra NTHB (på 1/2 tid), 2 fra DKNVSB/NLHT (på 1/2 tid), og 2 fra Regnesenteret, RNTH (på hel tid). Prosjektleder var siv.ing. Ingeborg Sølvberg. De første oppgavene gikk ut på å utarbeide en grovanalyse for tilvekst-

funksjonene, forslag til grensebeskrivelse og endelig et systemforslag for tilvekst.

Samarbeidet i automatiseringsprosjektet gav støtet til et samkvem med ansatte i andre bibliotek og studieturer for å gjøre seg kjent med bruk av edb i utenlandske bibliotek. Utviklingen av prosjektet bygde etter hvert på impulser fra en rekke utenlandske systemer - både i Sverige, England og USA - pluss NORMARC fra UB Oslo. Som en del av denne informasjonsinnsamlingen arrangerte NTHB i 1977 det første DATALIB hvor en tok opp «Data processing systems in Libraries and documentation». Med årets DATALIB har det vært arrangert 8 seminarer i denne rekken.

Informasjonsanalysen av tilvekstsystemet var klar i juli 1972, og i slutten av november forelå det første systemforslaget for tilvekst. Høsten 1975 startet prøvekjøringen av tilvekstsystemet. For første gang fikk bibliotekenes personale praktisk erfaring med det som hadde fortonet seg som en visjon. Men begynnelsen var ikke uten problemer. Man led under barnesykdommer - datafeil - brukerfeil - og erfarte at innen databehandling så går det galt som kan gå galt. Men feil kan rettes på, og etter hvert hadde man følelsen av at systemet virket.

Fra mars 1976 var tilvekstsystemet, inkludert bibliografisk søking, i ordinær drift. I begynnelsen hadde vi ikke noe flerbrukersystem, NTHB og DKNVSB benyttet systemet 2 ½ dag hver pr. uke. Ikke særlig praktisk, men vi var i gang.

Griffiths, h. b.

Surfaces. – London : cambridge univ.press, 1976

ISBN 0521206960

1. 76a0001001 mtubst :040376 lev:64 bem-bib:mfd

Figur: Eldste dokument i BIBSYS database

Flerbrukersystemet (- hvis konsept visstnok ble utviklet over en omelett!) ble tatt i bruk høsten 1976. Dette var en stor lettelse for de impliserte parter. I april fikk vi også mulighet for å overføre full skjerm - i stedet for som tidligere, linje for linje. Dialogen forbedret seg. Utviklingen av systemet skjedde i terminalens barndom, i de tidligste testversjoner hadde vi bare store bokstaver, noe som står

i sterk kontrast til dagens system hvor vi ved hjelp av skiftkoder har over 200 tegn til rådighet.

Høsten 1979 ble katalogsystemet prøvekjørt. Den 1. januar 1980 ble det satt i full drift ved NTHB, og det før man hadde utviklet nødvendige rutiner for behandling av flerbindsverk og hefter i serier. Etter den tid er all litteratur som er registrert ved NTUB katalogisert i BIBSYS. Ved Katalogavdelingen var man forlenget lurt lei av å sortere og støpe ned tusenvis av kort tre til fire ganger hvert år, så dette var et skifte vi så frem til. Hovedbibliotekaren så også årskiftet som et passende tidspunkt for å gå over til edb, og NTHB var derved det første biblioteket innen BIBSYS som forlot kortkatalogen. De andre bibliotekene fulgte etter senere på året etter at de tidligere savnede rutiner var blitt satt i drift. Etter at kortkatalogen var avsluttet ble denne filmet. Resultatet ble 358 mikrofiche med bilde av 891.097 katalogkort.

Vi produserer fortsatt de samme katalogene som tidligere; en alfabetisk ordbokskatalog og en systematisk katalog etter UDK, men det nye katalogmediet er en COM-fiche (Computer Output on Microfiche) som blir kumulert ved hver katalogproduksjon. Vi slipper altså nå å ordne noe som helst.

Hovedkatalogen som tidligere kun fantes i ett komplett eksemplar ved Hovedbiblioteket, kunne nå som mikrofiche distribueres til alle avdelinger i Hovedbiblioteket som har behov for den og til alle seksjonsbibliotekene. Den kunne kjøpes av NTH's institutter og av våre samarbeidende bibliotek - industribibliotek, ingeniørhøgskolenes bibliotek, andre tekniske universitetsbibliotek i Norden, etc.

Det var nok noen av instituttbibliotekene som i første fase savnet våre gratis tilsendte katalogkort. Men dette har senere stort sett blitt oppveiet av den fordel å ha oversikt over all litteratur anskaffet ved NTH og senere også av nye online søkemuligheter i BIBSYS.

Endelig var det utlånssystemets tur. Det ble her gjort grundige forberedelser. Det ble skrevet kravspesifikasjoner. Kravspesifikasjonene ble skrevet etter BSKmetoden (Bruker skrevet Kravspesifikasjoner), og de ble skrevet av en gruppe bestående av en representant fra hvert av de tre deltakende bibliotek. Metoden viste seg å være vellykket. Det ble ved en slik løsning tatt hensyn til kravene fra alle de deltakende bibliotek. En måtte samarbeide om rutinene

på et tidlig tidspunkt i automatiseringsfasen, og en måtte komme til enighet.

Kravspesifikasjonene ble lagt til grunn for det videre arbeidet i prosjektgruppen inntil programmene var ferdige til bruk. Denne metoden er senere benyttet ved skriving av kravspesifikasjoner for BIBSYS II for alle moduler i systemet. I tillegg til de ovenfor nevnte fordeler har den følt til en meget utbredt personkontakt bibliotekene i mellom. Dette har vært berikende og nyttig både faglig og sosialt.

Et pilot-prosjekt for utlån ble satt i drift på seksjonsbiblioteket Elektro ved NTUB i september 1982. Hovedbiblioteket tok utlånssystemet i bruk i januar 1984, og siden den tid har alle utlånsavdelingene ved NTUB tatt i bruk systemet, de siste seksjonsbibliotek i januar 1987. Utlånssystemet er også i bruk ved av de andre BIBSYS-bibliotekene. Som en del av Utlånssystemet blir alle dokumenter merket med en strekkode ved katalogisering, samt at alle lånere utstyres med et lånekort med ditto strekkode

Prinsipper og innhold

Hovedidéen bak BIBSYS er at det er et integrert system. Det betyr at delfunksjonene tilvekst, katalogisering, utlån og søking er samlet i ett system med én felles database. BIBSYS samler altså alle interne funksjoner så nær som periodikakontroll. Et hovedprinsipp i BIBSYS er gjenbruk av data. Dette betyr at den bibliografiske beskrivelsen av et dokument bare registreres én gang uavhengig av hvor mange bibliotek som eier det og hvor mange eksemplarer de forskjellige bibliotekene eier. For å få gjennomført et slikt prinsipp måtte man bli enig om et felles katalogiseringsregelverk. Dette betød et brudd med det man hadde gjort tidligere, da man hadde utviklet sin egen, ofte forenklede, variant av reglene i 4. utgave av de norske katalogiseringsreglene. NTHB og DKNVSB la mye arbeid ned i å samordne sin katalogiseringspraksis samtidig som et nytt katalogiseringsregelverk ble valgt: AACR2 (Anglo-American Cataloguing rules. - 2nd ed.), som ble utgitt i 1978. Det lå et stort arbeid i å tolke disse reglene, som omfattet 620 sider og som var på engelsk. Det skulle enda gå tre år fra vi begynte å praktisere reglene til det kom en norsk oversettelse av dem.

Reglene gir retningslinjer for tre nivåer, grader av kompleksitet. BIBSYS har valgt det midterste nivået. Det kan imidlertid diskuteres om

man ikke burde ha valgt en enklere linje. Som en kuriositet tillater jeg meg å gjengi «The Most Concise AACR2»

The Most Concise AACR2	
<p>Rule 1. Describe the item you have in hand. Record the following details in this order and with this punctuation:</p> <p>Title : subtitle / author's name as given ; names of other persons or bodies named on the title page, label, container, title frame, etc. -- Edition (abbreviated). -- Place of publication : Publisher, Year of publication.</p> <p>Number of pages, volumes, discs, reels, objects, etc. ; Dimensions of the object (metric). -- (Name of series)</p> <p>Descriptive notes</p> <p>His last bow : some reminiscences of Sherlock Holmes / A. Conan Doyle. -- London : Murray, 1917. 305 p. ; 20 cm. -- (Murray's fiction library)</p> <p>If the item is a serial (periodical, etc.), add the numbering of the first issue before the place of publication and leave the date and number of volumes "open" as in this example: Circulation systems review. -- Vol. 1, no. 1 -- . -- New Orleans : Borax Press, 1980-- v. ; 25 cm.</p>	<p>Rule 2. Make as many copies of the description as are necessary and add to each the name of the author and of other persons or bodies associated with the work.</p> <p>Rule 2A. Give the names of people in their best known form.</p> <p>Wodehouse, P.G. Buffett, Jimmy Harris, Emmylou Seuss, Dr.</p> <p>Rule 2B. Give the names of corporate bodies in their best known form.</p> <p>Yale University Coral Reefer Band Newberry Library</p> <p>If a corporate body is part of another body, give it as a subheading <i>only</i> if it has an indistinct (blah) name.</p> <p>United States. Department of the Interior F. W. Woolworth Company. Personnel Division University of Michigan. Library</p>

Figur: The Most Concise AACR2

Søkesystemet ivaretar den viktige gjenfinningsfunksjonen, tjener bibliotekenes interne husholdningsbehov og ikke minst brukernes behov for informasjonsgjenfinning. Litteraturen kan søkes på kriterier som forfatter, tittel, emneord, klassifisering, diverse boknummer osv. I tillegg til bibliografisk søking som vi har hatt siden starten, fikk vi i 1984 utviklet et «emnesøkesystem» som gav oss utvidede søkemuligheter. Søkeprogrammene er åpent tilgjengelig for alle som er registrert som brukere av den datamaskinen BIBSYS kjøres på.

I tillegg til søking fra terminal kan man benytte en av de sorterte mikrofilmkatalogene, som produseres jevnlig. Det produseres følgende kataloger:

Egen alfabetisk katalog for hvert bibliotek.

Egne systematiske kataloger for hvert bibliotek og klassifiseringssystem.

En bieffekt er at de samarbeidende biblioteker kan produsere en felleskatalog. Dette er enestående for så mange store bibliotek. Når UB Oslo kommer med i BIBSYS fra 1988 av, vil Norge så vidt vi vet være et av to land i verden hvor alle Universitetsbibliotekene har gått sammen om en felles katalog. Det andre landet er Israel. Videre tilbyr systemet en felles rapportering til Samkatalogen. Rapporteringen foregikk til å begynne med på kort, men etter at Samkatalogen

også er mekanisert (automatisert) rapporteres det nå ved hjelp av magnetbånd.

Et av BIBSYS store goder gjelder den interne gjenfinning og status for dokumentene. Før visste man lite om en bok var i huset før den kom i kortkatalogen, og dette tok på den tid tre til måneder. Nå har vi en felles oversikt i databasen over hva som er bestilt, hva som er ankommet, hvor i prosessen boken befinner seg, om den er utlånt osv. Tidligere var dette fordelt i hver sin katalog og det var et uendelig arbeide å oppspore et dokument.

Samarbeid mellom de deltagende bibliotek

BIBSYS markerer seg ved at alle rutiner er utviklet i samarbeid med eller etter ønske fra de som skal benytte systemet. Dette har hittil delvis fungert på den måten at programmerer, (mange av disse har tidligere arbeidet ved NTUB), har presentert et system som brukeren har vurdert og kommet med forslag til endringer på. Dette har vært en kontinuerlig prosess da kravet til systemet hele tiden har økt. Alle ønsker, store eller små, er blitt tatt like alvorlig. Dette gjelder enten det har vært bare ett bibliotek som syntes å ha behov for rutinen, eller om det har vært allmenn oppslutning.

Prioriteringen av endringene har foregått ved et av de halvårlige kontaktmøtene mellom brukere og prosjektgruppe. Disse brukermøtene er en svært viktig del av driften av BIBSYS. Her har man bl.a. kunnet komme fram med sine frustrasjoner, mens prosjektgruppen har hatt mulighet til å forklare, eventuelt bortforklare problemer. Det avholdes spesielle møter for hver modul, tilvekst, søking, katalogisering og utlån. Dette er rene faglige arbeidsmøter, og i tillegg avholdes det et fellesmøte hvor mer generell informasjon flyter.

Arbeidet med å tolke de meget kompliserte katalogiseringsreglene, og få de forskjellige bibliotekene til å holde en enhetlig praksis, ledes av BIBSYS kataloggruppe. Denne gruppen er nedsatt av de katalogansvarlige fra bibliotekene. AACR2 er ofte litt tvetydig samtidig som den ikke er tilpasset EDB-katalogisering, så det er et stort arbeide å styre riktig gjennom denne. «Viktige» problemer er tatt opp. I ekstreme tilfeller kan man ha lange diskusjoner om hvor mange mellomrom, hopp, det skal være på en bestemt plass i katalogkortet. Nye bibliotek har sluttet seg til samarbeid, og gamle problemer er blitt som nye igjen. Det har da hendt at man har glemt hva som er

bestemt tidligere, og bestemt noe nytt. I dag har gruppen nedfelt sin tolking av enkelte punkter av AACR2 i eget dokument.

BIBSYS og NTUB's personale

Hva har så innføringen av BIBSYS betydd for personalet ved NTUB? Det har vært et stort fremskritt, men i enkelte perioder har det vært tøft. Det har vært driftstans på datamaskinen, programfeil og feilmeldinger av forskjellig art. Noe av det verste var lang responstid, - opptil flere minutter. De mest avbalanserte personer ble frustrert og opptrådte som de var på randen til sammenbrudd. Vi fikk oppleve hva terminalstress var. Til sine tider skapte det også misstemning at utviklingen ble startet på nye moduler før andre var helt ferdigstilt. Men utviklingsgruppen hadde tross alt et begrenset antall timer til rådighet, og fremdriftsplanene skulle følges.

I dag er vi inne i en stabil periode for BIBSYS, og derved for bibliotekets personale. Vi stiller stadig større krav til systemet, og disse krav har personalet vært med på å legge inn i kravspesifikasjonene til BIBSYS II, som kommer på lufta i slutten av 1988. En stor del av bibliotekets virksomhet er priggitt systemet. Stabilitet er derfor svært viktig. Men det er nok ingen som i dag kan tenke seg å være det foruten. Uten BIBSYS ville NTUB heller ikke ha maktet å utføre den økning i virksomhet som de siste 10 år har ført med seg, uten at det har vært noen økning i antall stillinger.

NTUBs brukere

Hva med brukeren av biblioteket? Hvorledes opplevde han overgangen til automatisering? Det har f.eks. blitt veldig enkelt å låne en bok. Man registrerer seg som bruker og får utlevert et lånekort. Utlånet foregår rent teknisk ved at man vha optiske lesemidler leser av en strekkode i boka og ditto på lånekortet. Brukeren slipper å fylle ut blanketter. Ellers har innføringen av publikumsterminaler gjort at brukeren kan slå opp i databasen selv. Dette krever selvsagt at brukeren setter seg inn i bruken av søkesystemene, men det gir en helt nye søkemuligheter. Alle våre brukere ved NTH er vant med å bruke dataterminaler og tilegner seg raskt denne måten å lete i samlingen på. I BIBSYS II vil brukeren også kunne bestille dokumenter fra sin

terminal. Brukerens servicetilbud er ved innføring av BIBSYS øket betydelig.

De andre bibliotekene

De nasjonale investeringene som er gjort i BIBSYS kommer alle bibliotek til gode. Også de som står utenfor BIBSYS-samarbeidet. Dette gjør de gjennom de forbedrede tjenester som BIBSYS-bibliotekene nå kan tilby. Alle bibliotek har større mulighet til også å utnytte våre samlinger, ved at de fra sine hjemsteder kan slå opp direkte i vår katalog. Dette kan de enten gjøre online eller ved å kjøpe våre mikrofiche-kataloger. Denne mulighet for bedre lokalisering fører til at litteraturen bestilles direkte fra det bibliotek som eier den, og verdifull tid spares.

En annen sekundæreffekt er at de kan benytte BIBSYS til katalogiserings- og klassifikasjonsstøtte for egen litteratur. De slår opp i BIBSYS - finnes boken der, kan de skrive av, eller i noen tilfeller overføre posten til eget system ved hjelp av filoverføring.

BIBSYS II og egen datamaskin

Hovedplanen og filosofien bak BIBSYS baserer seg på teknikker og metoder som var tilgjengelig på 70-tallet. Det har resultert i at dagens system er tungt å drive og vedlikeholde. Alle parter ønsker seg et system som er enklere å holde i gang. En annen årsak til at BIBSYS må skrives om, er at deler av den standard programvare som benyttes i dag vil bli trukket tilbake, og da vil ikke BIBSYS fungere uansett. Prosjektet med omskrivingen av systemet har fått navnet BIBSYS II. Kravspesifikasjonene for dette er skrevet av brukergrupper, hvor representanter for alle bibliotek har deltatt, ved hjelp av BSK-metoden. For noen av modulene, de som vi er godt fornøyd med, har man mer eller mindre kopiert dagens system, mens for andre deler vil det bli en total revisjon. Dette gjelder spesielt tilvekstsystemet.

Noen av de problemene vi hittil har stridd med, må tilskrives datamaskinen vi kjører på. BIBSYS har stort behov for datakraft. Det er et terminalorientert system, med store programmer og en voksende database som krever stadig mer lagerplass. Datamaskinen må sies å være av eldre konstruksjon og er sannsynligvis ikke beregnet for å håndtere så mange terminaler samtidig som BIBSYS tilsier. Vi ser alle fram til å få byttet ut den datamaskinen som BIBSYS nå kjører på, SPERRY 1100/72 til en egen IBM-maskin med større kapasitet.

Dette vil skje samtidig som BIBSYS II kommer i drift i slutten av 1988.

Deltakere og fremtidig målsetting

BIBSYS som vi kjenner det i dag, har vært i drift i over 11 år. De opprinnelige partene i samarbeidet var Universitetsbibliotekene i Trondheim (NTUB og UBT), RUNIT og Riksbibliotekjentesten. Andre bibliotek har sluttet seg til etter hvert: Universitetsbiblioteket i Tromsø i 1977, Universitetsbiblioteket i Bergen og Medisinsk bibliotek ved UNIT i 1983, Norges Handelshøyskoles bibliotek i 1985 og sist fakultetsbibliotekene SV og HF ved Universitetsbiblioteket i Oslo i 1987.

Hvorledes har det gått med prosjektets målsetting? Kravet om forbedret service overfor brukerne, ved enklere utlånsrutiner, raskere og sikrere informasjon om et dokument status, lettere tilgjengelige kataloger og utlånstjenester må sies å være oppfylt. Har det bedret arbeidsforholdene i biblioteket? Arbeidsmengden er jo som før, men de rutinemessige arbeidsoperasjoner har blitt enklere. Selv om BIBSYS' barndom enkelte ganger føltes tung, har det ligget en utfordring i å være med å utvikle systemet.

Følgende overordnede målsetting ble vedtatt av BIBSYS' styre i november 1986:

«BIBSYS er et felles biblioteksystem for universitetene og de vitenskapelige høgskolene i Norge. Muligheten for å åpne systemet for regulær tilknytning fra andre fag- og forskningsbibliotek, i den takt det er teknisk og økonomisk forsvarlig, er til stede. En forutsetning for tilknytning fra flere bibliotek er at de eksisterende BIBSYS-biblioteks tjenestetilbud ikke må forringes. Databasen skal videre være tilgjengelig for alle for søking»

Retningslinjer for tilknytning og prispolitikk er saker BIBSYS' styre er opptatt av i dag.

Databasen inneholder nå 350.000 forskjellige katalogposter som representerer 460.000 dokumenter. 34% av disse dokumentene tilhører NTUB. Vi har i dag ca. 200 eksterne brukere tilknyttet BIBSYS, blant dem en lang rekke industribedrifter. Det som i utgangspunktet var et lokalt prosjekt i Trondheim, utviklet seg altså til en nasjonal virksomhet og et system som ved BIBSYS II vil kunne være et av de beste i verden.

1978: Biblioteket Dragvoll åpner

Av Ellen Kaasbøll

Biblioteket åpnet på Universitetssenteret Dragvoll sommeren 1978, med 6 ansatte og tjenester for de filologiske fagene. I dag er det et stort og aktivt bibliotek for humaniora- og samfunnsfag.

Bovenhoff og Berit Andersen på takterrassen på Dragvoll.

Forhistorie

Kjernen i Dragvollbiblioteket var biblioteket ved Norges Lærerhøgskole (NLHT). Fra 1960 hadde

NLHT holdt til i egne lokaler på Rosenborg. Da det etter hvert ble for trangt der, flyttet store deler av virksomheten (det meste av humaniora og samfunnsfag) til midlertidige lokaler på Lade, og biblioteket fulgte med. Dette skjedde i 1973 og 1974. På samme tid ble NLHT's bibliotek organisatorisk slått sammen med biblioteket ved Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab (DKNVSB). Alle "indre tjenester" ble samlet på Kalvskinnet, og bibliotekene på Lade og Rosenborg (realfag) ble rene publikumsavdelinger.

På grunn av byggearbeider, måtte man i de første ukene etter åpningen bruke hjelm utenfor biblioteket. Foto: Ellen Kaasbøll

Universitetet i Trondheim ble formelt opprettet i 1968, og det ble lagt store planer om et universitetssenter på Dragvoll/Stokkan, beregnet på 25-30 000 studenter. I 1976 ble grunnsteinen lagt ned av Kong Olav V, og etter 2 år var det innflyttingsklart. Biblioteket flyttet inn

Den offisielle åpningen av Dragvoll var først i mai 1979. Biblioteket hadde stand i gata, med framvisning av "Litteratursøk med EDB". På bildet: Audhild Hoem, Ellen Kaasbøll og Karen Buset. Foto: Ukjent. Utlånt av E. Kaasbøll.

på Dragvoll sommeren 1978. 11. september ble de nye bibliotek-lokalene åpnet for publikum, med boksamlinger og bibliotek tjenester for de filologiske fagene. Den bygningsmassen som da sto ferdig var bare første del av første byggetrinn i den stort planlagte universitetscampusen.

Selv om prognosene for antall studenter i framtida allerede var redusert, og dimensjonene på Dragvoll/Stokkan-anlegget krympet tidligere på 1970-tallet, var det fortsatt planer om snarlig videre utbygging. I denne omgang ble det bare plass til humaniora-fagene, og heller ikke alle av disse: Institutt for drama, film og teater ble igjen på Lade. Det samme ble samfunnsfagene, med tilhørende bibliotek.

Lokaler, leseplasser

Lokalene biblioteket disponerte på Dragvoll fra 1978 skulle være midlertidige, og biblioteket ble spredt på 2 bygg og over 3 nivåer (etasjer). Det var 340 studentleseplasser i biblioteket. Men med den store nedgangen i studenttallet som kom på 1980-tallet,

var det til tider nesten tomme lesesaler. Opprinnelig var planen at biblioteket skulle disponere alle etasjer i ett bygg, og ved neste utvidelse (del 2 av byggetrinn 1) utvides med et nytt bygg ved siden av, i en åpen løsning med en "bibliotekgate" i midten. Det ble det ikke noe av.

Midlertidigheten varte i 15 år. Først i 1993 sto del 2 av første byggetrinn ferdig. Da flyttet hele biblioteket over til bygg 8. I nybygget ble det publikumslokaler og kontorer på nivå 5. Lokalene biblioteket disponerte på nivå 4 ble kontorer for indre tjenester. Lokalene på nivå 3 (gateplan) ble til rene lesesaler utenom biblioteket, for å gi studentene arbeidsplasser også utenom bibliotekets åpningstid, og for å bruke mer av bibliotekets areal til bøker. Åpne boksamlinger ble prioritert. I tillegg ble det opprettet et stort magasin for tidsskrifter og annet i tilfluktsrommene i kjelleren. Fra 1993 og en del år framover var det bare ca. 120 leseplasser inne i biblioteket.

Samfunnsfagene fra Lade skulle nå flytte inn i de nye lokalene på Dragvoll. Men institutter og studenttall hadde vokst fortere enn bygningsmassen, og det ble ikke plass til alle nå heller. Dermed måtte også biblioteket opprettholde avdeling på Lade. Først i 2003 flyttet psykologi som siste fag inn på Dragvoll. Biblioteklokalene var ikke blitt større siden 1993, så nå ble det trangt om plassen både for studenter og bøker. Først i 2006 fikk vi større lokaler med den øverste etasjen i det nybygde ekstrabygget: bygg 6B. Bygget kom som løsning på prekære plassproblemer for studentene på Dragvoll, og for bibliotekets del som erstatning for et eget bibliotekbygg, som stadig har blitt skjøvet inn i framtida.

Ettersom større deler av litteraturen er blitt tilgjengelig elektronisk, er behovet for stadig større åpne samlinger med trykt litteratur blitt mindre. NTNU ønsker nå at biblioteket skal ta ansvar for arbeidsplasser for en stor del av studentene, og vi ser også at de trives med å sitte blant bokreolene. Fra 2012 vil Dragvollbiblioteket ha 390 arbeidsplasser for studenter, med og uten elektronisk utstyr. En del av disse plassene er fordelt på 17 grupperom og studieceller. Biblioteket er et populært sted å arbeide med studiene, enten alene eller i grupper.

Samlinger

Boksamlinger: Det fins ikke egne tall for boksamlingene på Dragvoll i 1978 - i årsberetningene fins bare tall for det samlede Fellesbiblioteket DKNVSB/NLHT. Et veldig omtrentlig anslag kan være ca. 50 000 bind (bøker og tidsskrifter). I dag er det ca. 200 000 bind i åpne samlinger og 150 000 i lukkede magasiner. På det meste var det

ca. 1 500 trykte tidsskrifter i åpen samling. Etter hvert har de elektroniske utgavene overtatt, og det er nå ca. 325 titler igjen. Fellesbibliotekets samling av mikrofilmmede norske aviser ble plassert på Dragvoll. Den er på ca. 450 avistitler (ca. 40 000 filmruller), og slutter med 2007-årgangen. Da stoppet Nasjonalbiblioteket filmingen - avisene skulle i stedet digitaliseres og legges i fulltekst på nettet, men dette har foreløpig ikke blitt realisert.

Lån

Første hele året i de nye lokalene (1979) var utlånet ca. 13 000 og innlån ca. 1 500. Den kraftige tilbakegangen i antall studenter på 1980-tallet vistest også på aktiviteten i biblioteket. Utlånet steg litt til å begynne med, men holdt seg så rundt 15 000 i hele tiåret. Først rundt 1990 begynte studenttallet å stige igjen. Vi fikk en stadig økning i aktiviteten, samtidig med at alle humsam-fagene etter hvert ble samlet på Dragvoll. I 2005 var det over 95 000 utlån og 10 000 innlån. Da kom også teknikken til hjelp: i 1999 fikk vi en utlånsautomat, etter hvert to. Men bøkene hopet seg opp ved tilbakelevering, og i 2005 kom returautomaten, som også grovsorterer bøkene. Den krever stor plass, og har fått et eget rom. Det er innleveringsluker både i biblioteket og utenfor, så man kan returnere bøker hele døgnet. De siste årene har utlånstallene flatet ut, og gått svakt tilbake, selv om studenttallet fortsatt er høyt. Mer litteratur er å finne på nettet, særlig tidsskrifter, og etterhvert også bøker. Utlånet ligger likevel på over 85 000 i året (2010), og automatene er uunnværlige.

Brukeropplæring

Biblioteket har i alle år drevet med orienteringer og undervisning for studenter i bruk av bibliotekets tjenester. Til å begynne med foregikk det i lokalene rundt skranken, med omvisning i samlingene. Det hendte det møtte opp 100 studenter de første årene, seinere var problemet mer å få dem til å møte opp i det hele tatt. Mange varianter av kurs og kursannonsering har blitt prøvd. Nå foregår undervisningen etter avtale med faglærer. I 2010 ble det holdt 50 kurs i biblioteket på Dragvoll, for det meste litteratursøkekurs, med hovedvekt på bruk av databaser og andre nettressurser. I det siste har det også blitt populært å delta på bibliotekets kurs i referansehåndtering (EndNote). I 1999 fikk vi et eget undervisningsrom med PCer. I 2006 kom bygg 6B. Undervisningsrommet flyttet dit, og utstyret er

blitt stadig mer avansert. Rommet brukes nå mye til video-konferanser, og et ekstra undervisningsrom skal innredes.

Personale

Ved innflyttingen i 1978 jobbet 6 ansatte i biblioteket på Dragvoll. I tillegg fikk vi jevnlig besøk av fagansvarlige, som ellers var stasjonert på VSB på Kalvskinnet. Foran utvidelsen i 1993 ble det bestemt at innkjøpstjenesten, fagansvarlige og deler av katalogavdelingen og tidsskrifttjenesten skulle flytte til Dragvoll, for å være nærmere de store brukermiljøene. Flyttingen skjedde i 1994, og det ble da til sammen ca. 20 ansatte med hovedtilhold på Dragvoll. Seinere vokste staben, etter hvert som flere fag flyttet fra Lade. Studenttallet og aktiviteten økte, og de fleste ansatte fra alle avdelinger på Dragvoll deltok etter hvert i publikumsarbeidet. I 2011 ble arbeidet med "indre tjenester" igjen sentralisert, denne gangen til NTNU UBs lokaler på Gløshaugen. Personale som jobber med innkjøp, tidsskrifter og katalogisering ble flyttet, og pr. i dag er det igjen en fast stab på ca. 20.

Kilder:

Støren, WK. Biblioteket. I: Kirkhusmo, A. "Akademi og seminar" : Norges lærerhøgskole 1922-1982. Trondheim: Universitetet i Trondheim, Norges lærerhøgskole: I kommisjon hos Tapir; 1983. s. 206-210.

Wale, A. Universitet og høgskole : Den allmennvitenskapelige høgskolen 1984-1996. Trondheim: Strindheim Trykkeris Forlag; 1996.

Universitetsbiblioteket i Trondheim. Avd. B: Årsberetning 1978-1995.

BIBSYS-statistikk.

1979: Marinbiblioteket åpner

Av: Linda Østbye

I forbindelse med opprettelsen av Marinteknisk Senter i 1979 ble det bestemt at det skulle lages et felles bibliotek for senteret. Dette ble et samarbeid mellom Norges Skipsforskningsinstitutt (NSFI), nå MARINTEK og NTHB, nå NTNU Universitetsbiblioteket. De enkelte instituttsamlingene og litteraturen som befant seg ved NSFI ble overført dit.

Biblioteket betjener i hovedsak studenter ved Marin teknikk, ansatte ved Institutt for Marinteknikk ved Fakultet for ingeniørvitenskap og teknologi, CeSOS (Centre for Ships and Ocean Structures) og MARINTEK. Biblioteket er også åpent for brukere utenfor universitetet. Marinbiblioteket ligger på Marinteknisk Senter på Tyholt i tilknytning til Skipsmodelltanken.

Marinteknisk Senter ble offisielt åpnet av Olav V i juni 1979.

Marinbiblioteket i 2006. Foto: NTNU UB

1984: Musikkbiblioteket åpner

Musikkbiblioteket ble formelt opprettet ved at det i 1984 ble tilsatt en fagutdannet bibliotekar. Biblioteket ble innlemmet i NTNU Universitetsbiblioteket 1. januar 1998 etter å ha vært tilknyttet Det humanistiske fakultet ved NTNU siden 1. januar 1996. Musikkbiblioteket betjener primært studenter og ansatte ved Institutt for musikk (NTNU), utøvende utdanning (tidligere Musikkonservatoriet i Trondheim). Biblioteket er lokalisert til Olavskvartalet i Trondheim sentrum.

Kjøpmannsgata 42. Musikkbiblioteket ligger i 3. etasje. Foto: Koteng

1988: Biblioteket Kunstakademiet åpner.

Av: Linda Østbye

Biblioteket ved Kunstakademiet ble etablert i 1988, og ble en del av NTNU Universitetsbiblioteket i 1997. Biblioteket betjener først og fremst studenter og ansatte ved Institutt for billedkunst - Kunstakademiet i Trondheim. Det benyttes også mye av kunsthistorikere og distriktets kunstnere. Biblioteket Kunstakademiet har lokaler i Industribygningen i Innherredsvegen, i samme bygning som Institutt for billedkunst, Kunstakademiet i Trondheim.

Industribygningen i bakgrunnen. Biblioteket ligger i øverste etasje. Foto: NTNU Universitetsbiblioteket

1989: BIBSYS fornyer seg

Av: Jorunn Alstad

BIBSYS Biblioteksystem ble tatt i bruk som husholdnings-system for bibliotekene ved NTH og det Kgl. Norske Vitenskapers Selskap i 1976. BIBSYS utviklet seg imidlertid fort til å bli en viktig ressurs for informasjonssøking ved norske fag og forskningsbibliotek, og har hatt et stort fokus på tilpasning av søkeprogrammer og tjenester for bibliotekenes brukere.

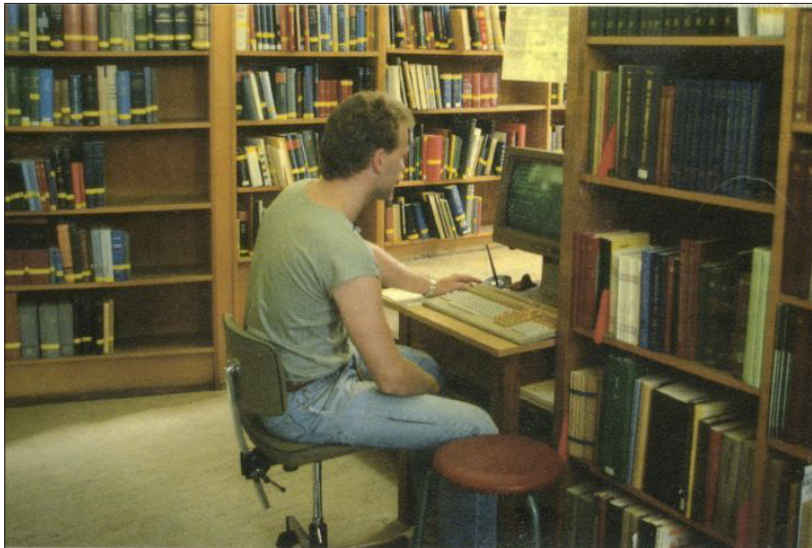
BIBSYS har vært biblioteksystemet for universitetsbibliotekene i Trondheim siden 1976, da tilvekstsystemet inkludert bibliografisk søking ble satt i drift. Allerede i oppstartfasen ble tanken om at dette skulle være et system for flere bibliotek etablert, og Tromsø og Bergen meldte seg raskt inn i samarbeidet.

Den første del av BIBSYS-historien er omtalt av Knut J. Petersen i jubileumsboka for NTUB i 1987. I denne første tida var BIBSYS først og fremst et internt verktøy for bibliotekansatte. Søkeprogrammet @bib. var laget for å tilfredsstille interne behov for bestilling, katalogisering og utlån, og det første initiativet for å komme publikum i møte var det nye programmet @e.o som kom i 1982. Fra dette tidspunktet har brukerne fått stadig mer oppmerksomhet. Etter som datanettet ble tilgjengelig for bibliotekets brukere så ble det behov for å ha tjenester som ikke krevde at man oppsøkte biblioteket. Framveksten av Internett på slutten av 1980-tallet var nok den viktigste faktoren som drev denne utviklingen framover.

I 1989 gjennomgikk BIBSYS en total "makeover" og BIBSYS II så dagens lys. Det nye systemet ble utviklet gjennom brukerstyrte kravspesifikasjoner, og et stort antall bibliotekansatte var involvert i utviklingen av systemet. Med BIBSYS II ble muligheten for publikum til å søke i BIBSYS satt mer i system, og bibliotekene fikk egne publikumsterminaler for søking i databasen. Før den tid var kortkatalogen, og etterhvert kopier av BIBSYS sin database på microfiche, publikums eneste mulighet til å finne ut hva biblioteket hadde i sine

hyller. Muligheten for å søke i BIBSYS sin database gav også publikum mulighet til å se hva andre bibliotek hadde i sine samlinger.

Med BIBSYS II kom også søkeprogrammene PUBSØK og GENSØK. PUBSØK var et menybasert system som skulle være enkelt

Bjørn Geisnes ved den første dataterminalen ved NTNU.
Foto: NTNU UB

og lett tilgjengelig for alle. Publikum kunne fylle inn forhåndsdefinerte søkefelt som forfatter, tittel og emneord, og dermed skulle det ikke være nødvendig med ytterligere opplæring i bruk av systemet. Men tross gode intensjoner,

helt siden den første utgaven av PUBSØK kom, har det vært diskusjoner i BIBSYS og i bibliotekmiljøet om hvordan vi kan gjøre søkeprogrammene enkle nok for brukeren.

Vi fikk stadige påminnelser fra publikum om at de var for vanskelige å bruke, og “null treff” er uten tvil demotiverende for videre søking. Klagene over PUBSØK var nok spesielt heftige fra de fagmiljøer der datamaskinen den gang ikke spilte en viktig rolle.

Som et svar på dette kom PUBSØK “light”. PUBSØK skulle være en enklere inngang til søkingen ved bruk av kun ett søkefelt. I ettertid kan vi jo leke litt med tanken om hvor Google fikk sin ide om et superenkelt søkegrensesnitt fra . . .

GENSØK var et program som gav flere muligheter til å utføre eksakte og mer kompliserte søk enn PUBSØK. Det var kommandobasert, med et utall av mulige søkefelt. GENSØK var ikke umiddelbart enkelt å bruke, og i “GENSØK - kort veiledning” er den første setningen: “*Den viktigste kommandoen er HJELP.*” Hadde en imidlertid først lært seg GENSØK, var det et effektivt og superkjapt søkesystem med gode treff. GENSØK ble vel likevel mest populært innenfor

bibliotekets egne kretser, og spesielt i forbindelse med innkjøp og klassifikasjon av litteratur var det svært effektivt.

Etterhvert som årene gikk, ble stadig flere bibliotek med i BIBSYS-samarbeidet. I 1994 var det 67 fag- og forskningsbibliotek som deltok, og fra 1994 ble også Nasjonalbibliotekets poster registrert i BIBSYS. Dette gjorde BIBSYS til en god kilde for fjernlån bibliotekene imellom, og i 1996 tok bibliotekene i bruk BIBSYS også som innlån- og fjernlånssystem i modulen INNLÅN. Dette forenklet arbeidet internt i bibliotekene, samtidig som det var en stor forbedring for publikum. Nå ble bestillinger på dokumenter som ikke var tilgjengelig lokalt, videresendt til riktig bibliotek, og bøkene kunne sendes i posten samme dag.

Internett skapte nye muligheter, og BIBSYS lanserte Web-søk i 1994. Det er ikke sikkert at dette var den første bibliotekatalogen i hele verden som var søkbar på web, men det var i det minste en av de aller første. Dermed var BIBSYS sin database enkelt tilgjengelig for alle, og det resulterte i ønsker om lån fra bokstavelig talt hele verden.

I WEBsøk ble det etterhvert også mulig for publikum med lånekort å bestille lån og kopier i forbindelse med søkingen, og dette ble fort en populær tjeneste. Nå kunne alle bestille det de ønsket fra biblioteket via PC'en på skrivebordet. BIBSYS var svært tidlig ute med å utvikle brukerstyrt bestilling av lån og kopier, men enkelte bibliotek var skeptiske og redde for at de skulle oversvømmes med bestillinger, så det var ikke alle som umiddelbart tok i bruk funksjonen.

Etterhvert ble BIBSYS et kjent begrep ved alle fag- og høgskoleinstitusjoner i Norge, og stadig flere faginstitusjoner ble medlemmer. BIBSYS samlet fag- og forskningslitteraturen i en stor database, tilgjengelig for alle, samtidig som brukerne enkelt også kunne søke i sitt biblioteks lokale base. Dette er det få andre land som har klart, og mange utenlandske bibliotek har vært, og er, misunnelige på Norge som har klart dette.

Forskdok ble utviklet av BIBSYS og tatt i bruk av NTNU i 1997. Dette var et svar på behovet for å kunne registrere og innrapportere forskningsaktiviteten ved universitet og høgskoler. I Forskdok skulle forskerne selv registrere forskningsprosjekter og egne publikasjoner (Forskpub), og ved NTNU ble det etablert et system med super-

brukere som skulle bistå forskerne i registreringen. Forskdok ble erstattet av Frida i 2004, og senere av Cristin i 2010.

BIBSYS utviklet søkeportalen Ask i 2005. Det ble det mulig å søke i hele bibliotekbasen, i egen lokal base, i Forskdok og Forskpub og i emneportalen, eller i alt dette i samme søk. Det siste slo aldri helt an, og Ask brukes nå i det store og hele for søk i bibliotekbasen. I BIBSYS Ask ble det også mulig for publikum å registrere seg bl.a. via Feide i "Min side". Der er det mulig å sjekke egne bestillinger, egne lån, søkehistorikk, og bestillingshistorikk. I tillegg er det mulig å fornye egne lån. Dette var enda et skritt mot å gjøre publikum mer selvhjulpne og i stand til å utføre sine bibliotek tjenester via sin egen PC når de vil. BIBSYS Ask har vært, og er, en populær tjeneste ved NTNU, og statistikken for 2010 viser at NTNU ligger på 2. plass etter UB Oslo i antall søk, med 1,3 mill registrerte søk i Ask.

Etterhvert har NTNU UB utviklet flere publikum tjenester som involverer deltagelse og utvikling også fra BIBSYS. Dette gjelder bl.a. innføring av hyllekart som viser hvor de enkelte bøkene står i biblioteket, og retur- og utlånsautomater.

Med den raske digitale utviklingen innen IKT, har også spørsmålet rundt hva som skal registreres i BIBSYS basen meldt seg. BIBSYS var tidlig ut med å importere bibliotekenes e-bøker. Bibliotekbasen gir brukerne lenke direkte til fullteksten, og alle tidsskrifter, elektroniske eller ikke, finnes i basen. BIBSYS sin base er også tilgjengelig via Google gjennom deltagelse i WorldCat, verdens største bibliotek-katalog.

Men en stadig større del av nyttig informasjon finner brukeren andre steder, og BIBSYS er ikke lenger det naturlige førstevalget i mange tilfeller. Samtidig ser vi en utvikling der tjenestene i større grad integreres i hverandre. Ett eksempel på dette kan være at NTNU UB gjør alle sine tidsskriftartikler og doktoravhandlinger tilgjengelig via Google Scholar. I Google Scholar har biblioteket lenket til BIBSYS via en lenketjener slik at brukeren fremdeles har tilgang til de tjenester som finnes der. På denne måten knyttes de forskjellige tjenestene sammen, og BIBSYS er med på utviklingen.

Lenker

BIBSYS ved NTUB (Knut J. Petersen i jubileumsboka NTUB 75 år):

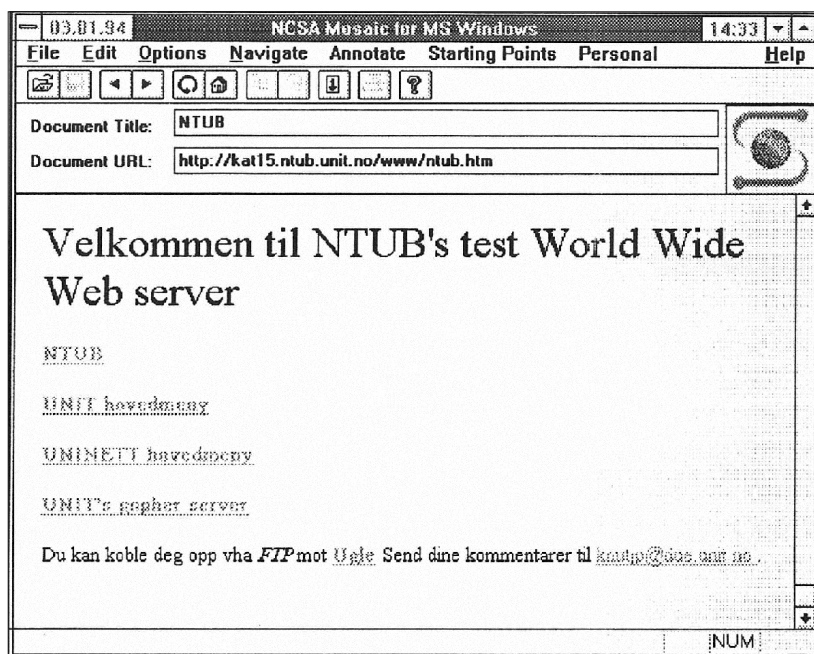
<http://www.ntnu.no/ub/jub2012/pageflip/1976/>

1994: Biblioteket på WWW

Av: Ole Husby

Den første websida til biblioteket var klar i januar 1994. På den tida var det entusiastene og pionerene som rådet, og de hadde ikke tid til å vente på brukerkrav eller strategiplaner. I dag er World Wide Web så grunnleggende som verktøy at storparten av bibliotekstjenester avhenger av dette mediet. Vi kaller det ikke WWW lenger, men bare "nettet".

I januar i 1994 var denne websida å finne på weben:

Det var Knut Petersen som var selvutnevnt webmaster og Sven Strøm som hadde funnet ut hvordan man kunne installere en webserver. Dette var før det var populært å kalle ting for "beta", så i stedet ble

det kalt en test. I så måte var NTUB på like fot med de fleste andre (ikke egentlig så mange enda) som startet opp sine webservere. Alle testet, ingen visste hva nyttig som kunne komme ut av dette, men alle fikk plass i denne sandkassen. Og nettopp det er en av internettets mest fantastiske egenskaper, nemlig evnen til å utvide seg uten at det kreves noe særlig byråkrati. I 1994 var det entusiastene som drev tjenesteutviklingen framover, med utgangspunkt "Hva kan vi bruke dette til?". Vi kan nok med rette si at det var ikke akkurat på grunn av brukerkrav at det ble utviklet tjenester for WWW.

WWW betyr nå som da World Wide Web. Tidlig på nittitallet utgjorde dette bare et lite hjørne av internettet, der andre og mer populære

tjenester var epost, newsgupper (usenet), gopher, telnet, ftp etc. I dag er WWW så dominerende at vi ofte setter likhetstegn mellom “weben” og “nettet”. Oppfinneren av WWW, Tim Berners-Lee, kan nå kalle seg sir. Weben har utviklet seg til å bli den viktigste arenaen og den viktigste kommunikasjonskanalen for UB - på samme måte som for de fleste andre virksomheter som handler med informasjon. Det tok oss ca 20 år å komme dit vi er i dag. Og hvis vi ser stort på det så er det grunn til å hevde at bibliotekene har ligget nokså langt framme i å ri på nettbølgen. Dette er naturlig, tatt i betraktning av at nettet dreier seg om formidling av informasjon, det samme som er bibliotekenes hovedoppgave.

Sven husker ikke lenger hva slags serverprogramvare han installerte, men det var i alle fall på en Mitac 486-PC som var arbeidsledig. Steinar Kaarø ble ansatt som drifter ved NTUB høsten 1995. Da EDB drift ble opprettet som en egen avdeling ved biblioteket i 1997, ble denne tjenesten formalisert og flyttet over på en dedikert server. Nå var det mer alvor. Lenkene på websida ble mer og mer rettet inn mot konkrete behov hos brukerne. Vi kan jo alltid spørre oss om hvor flinke vi har vært til å høre hva brukerne har ment om oss, men i alle fall i starten kunne vi ikke ta oss tid til det. Ser vi på bibliotekets webside fra november i 1997, finner vi dette innholdet:

Bibliotektilbud for fag/ institutter	Bibliotekdatabaser, leksika og ordbøker
Fakultetsbibliotekene	Informasjonsressurser på Internett
InfoSøk og Norsk Diane Senter	

Ledelse og administrasjon	Brukeropplæring og kurs
Ansatte	UBiT - Registrering av forsknings-
Regelverk og tjenester	dokumentasjon
Åpningstider	Konferanser
	Utstillinger: Kalvskinnet ,
	Dragvoll
	Ris og ros til biblioteket

Merk at dette er tatt fra en arkivkopi av denne nettsida. Det er ikke biblioteket som har denne kopien - vårt arkivmateriale fra vår egen netthistorie er dessverre nokså ufullstendig - men derimot den globale arkiveringstjenesten Internet Archive. Merk at lenkene over stort sett virker, i den forstand at de bringer oss til de arkiverte undersidene. Det er nok grenser for hvor langt det går an å følge lenker videre fra disse igjen.

Etter hvert som bibliotekets virksomhet har flyttet over på nettet, har flere og flere av oss ansatte fått nett-tjenester som en viktig del av arbeidsoppgavene. Noen som utviklere, andre som driftere eller anskaffere eller registrerere eller veiledere eller I store deler av denne perioden har Knut Petersen hatt en rolle som webmaster, mer eller mindre formalisert og i vekslende teamsammensetninger. Han har hatt å gjøre med forskjellige verktøy, og husker at i starten brukte han noe som het HTML ed. Å lage websider medførte den gangen at man måtte kunne webspråket HTML, og det gikk relativt tregt å komme igang med mer avanserte og kommersielle verktøy. Det kom vel egentlig først etter at driften av bibliotekets webserver ble overtatt av ITEA i 2006. Da fikk vi publiseringsverktøyet Escenic og senere kom Liferay, som vi bruker i dag. Ikke alle verktøyene oppførte seg slik vi helst ønsket, og noe sjølbestemmelse mistet vi jo også ved å la oss integrere i universitetets webløsninger. Her skal det ikke felles noen dom over om det hadde vært en fordel å gjort mer sjøl. Isåfall måtte det sikkert legges lodd på begge vektskålene.

I dag er WWW alfa og omega for biblioteket, sjøl om vi ikke lenger bruker dette navnet særlig mye. Vi snakker om nettet. De siste 20 års utvikling har vært en revolusjon som vi kanskje ennå ikke har klart å fatte rekkevidden av. Hva ville digitaliseringen og automatiser-

ingen vært uten nettet monstro? Det er fritt fram å tenke seg alternative virkeligheter der CD-ROM blir fraktet med rørpost :-)

Lenker

Internet Archive:

http://wayback.archive.org/web/*/http://www.ub.ntnu.no/

1995: Vår første e-bok

Av: Ole Husby

Den første e-boka kom inn i biblioteket i 1995. Det var Come in : full-scale modelling av Liv Arvesen. Det var da nettopp gjort nødvendige endringer i BIBSYS slik at e-bøker kunne gjøres tilgjengelige direkte fra bibliotekskatalogen, som den gang var BIBSYS Websøk. Etter hvert har bestanden av e-bøker ved NTNU UB vokst til nærmere 300.000, de fleste av disse innkjøpt fra store kommersielle leverandører.

Vi har jaktet litt på den første e-boka som kom inn i biblioteket. Det er sjølsagt en umulig oppgave, for vi vet ikke helt sikkert hva det betyr at ei e-bok kommer inn i biblioteket. La oss se på det som er enklest å forholde seg til, nemlig den første e-boka som ble synlig i katalogen. Da mener vi at det er logisk å markere Come in : full-scale modelling av Liv Arvesen som kom ut i 1995. Den ble utgitt i vanlig trykt utgave av Fagbokforlaget, og så ble det også laget en web-versjon, utgitt av Mogul Media. Liv Arvesen var da amanuensis ved Institutt for byggekunst ved NTH og hadde over 20 års virke bak seg som interiørarkitekt. Boka omhandler det romlaboratoriet hun utviklet, hvor studentene kunne teste forskjellige romlige konstellasjoner i full skala og blant annet eksperimentere med lys.

I 1995 var det ikke vanlig å bruke betegnelsen e-bok, men Tove Aursøy på Teknisk hovedbibliotek som katalogiserte denne boka sier at de betraktet den som en "nettutgave av den trykte boka". Det er god grunn til se på dette som en manifestasjon av det vi i dag benevner e-bøker. Og om så skulle være at dette ikke er den aller første, så er det i alle fall ikke mange som har gått foran, dvs i den forstand at biblioteket registrerte den i katalogen som ei e-bok med lenke direkte til dokumentet (web-sida). Dette har sammenheng med at det var nettopp da kommet et tillegg til det registreringsformatet som katalogisatorene brukte og som gjorde det mulig å få med dokumentlenka i bibliotekskatalogen. (For helt spesielt interesserte så dreier det seg om felt 856 i BIBSYS-MARC).

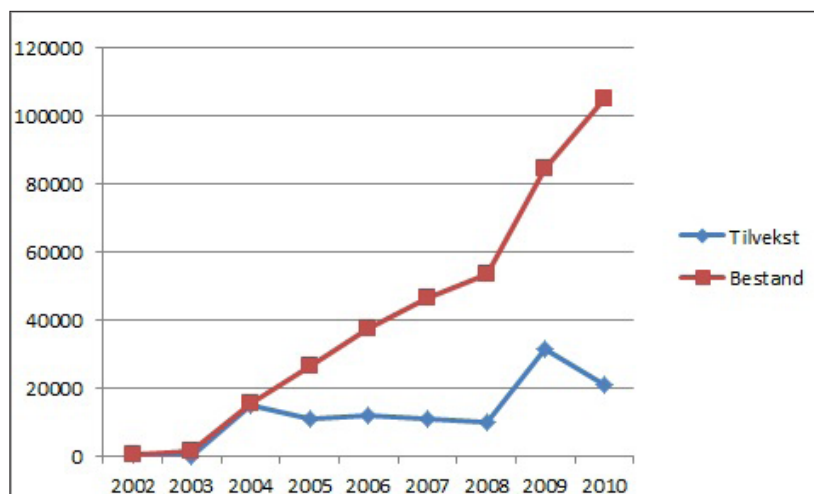
Det var forøvrig Kjersti Lie på Arkitektbiblioteket som kom over denne e-boka og som tipset Tove om at denne kunne registreres. Hun gjorde det sammen med Helle Zahl, og de fikk katalogiseringen godkjent av Per Ivar Haug. Tove sier at det opplevdes som en revo-

lusjon å gå fra å beskrive dokumentet, med oppstillingssignatur, i katalogposten - dvs å opplyse brukeren om hvor de finner boka til nå å kunne "levere" dokumentet direkte fra katalogposten til brukeren! Dette var et kjempeframskritt for oss som drev med kunnskapsorganisering, og vi fikk nesten hjerteklapp første gangen vi fikk det til og så at lenka fungerte. Hjerteklappen har vel gått over, og det ble etter hvert vanlig å katalogisere e-bøker. Og på dette området var trolig UBIT så langt framme at vi med rette kan si at det var pionervirksomhet.

Det hører med til historien at Mogul Media i 2000 sluttet med å være vert for denne e-boka. Det kom beskjed om dette til biblioteket, og det var da Sven Strøm som fikk overført de nødvendige filene, lagt dem over på vår egen server og gitt beskjed om nødvendig omkatalogisering. E-boka ligger fortsatt på denne plassen.

Etter hvert har e-bøker blitt en stadig viktigere del av det materialet som biblioteket anskaffer, sjøl om det er langt igjen til at bøkene blir like digitaliserte som tidsskriftene. E-bok-innslaget i 2012 utgjøres nå i stor grad av pakker fra de store leverandørene. Dette er en utvikling som har skutt fart i løpet av de siste årene. Den første kommersielle e-bok-pakken av noe omfang var Netlibrary, som ble anskaffet første gang i 2002 og som besto av 382 forskjellige bøker. Her

er noen nøkkeltall som beskriver utviklingen siden den gangen:

Denne figuren viser utviklingen av e-boksamlingen vår fra starten i 2002 og til 2010. Disse tallene er hentet fra ABM-statistikken. I 2011 er

det hittil kjøpt inn ca 190.000 titler.

Akkurat nå er det spenning knyttet til hvilken vei utviklingen av e-bøker vil ta. Det er blant annet knyttet usikkerhet til hvilke formater og hvilket utstyr som vil vinne fram. I dag er dette bildet nokså uo-

versiktig for brukerne. Det er heller ikke så godt å si hva som kommer til å skje med boka som format uavhengig av medium. I mange tilfeller er våre brukere på jakt etter et kapittel i stedet for ei heil bok, på samme måte som de søker en artikkel og ikke et tidsskrifthefte. Og den praksisen vi har med å kjøpe informasjon i store pakker er også noe som vi må vurdere nøye. Alt er i endring.

Det er også grunn til å nevne at når e-bøker diskuteres i media, så er det oftest de “på den andre siden av gjerdet”, nemlig de som omfattes med interesse av folkebibliotekene og det bokkjøpende publikum. De har en nokså forskjellig virkelighet sammenlignet med den som vi i forskningsbibliotekene har. Stikkordene her kan være bruk av kopisperrer, innviklede prosedyrer for å kjøpe norske e-bøker samt gammeldagse modeller for utlån av e-bøker i folkebibliotekene.

Et felles problem for alle konsumenter av e-bøker - biblioteker og brukere - er nok mangel på standardisering av formater og utstyr. Vi må helt klart lære oss til å leve med en flora av forskjellige leverandører, men vi kan kreve at disse opptrer på en måte som gir oss valgfrihet og ikke binder oss til en leverandør eller en teknologi.

Lenker

Come in. Direkte til e-boka:

<http://www.ntnu.no/ub/comein/>

Come in. Referanse til BIBSYS Ask:

<http://ask.bibsys.no/ask/action/show?pid=952534436&kid=biblio>

1996: Bibliotekene ved UNIT blir sammenslått

Av: Ingar Lomheim

Ideen om en sterkere samordning av bibliotek tjenestene ved Universitetsbiblioteket i Trondheim kom en god stund før NTNU-epoken. En hadde lenge hatt et aktivt fjernlåns-samarbeid mellom enhetene, og på den måten utnyttet felles ressurser på en god måte. Til tross for at enhetene hadde tilgrensende fagområder var det imidlertid i liten grad koordinering av innkjøpsaktivitetene i bibliotekene. Med en stadig tettere samordning på øverste administrative nivå ved UNIT så en etter hvert også på muligheter for gevinster ved tilsvarende aksjon på bibliotekområdet.

Allerede i 1992, før NTNU-tanken var offisielt lansert, oppnevnte Kollegiet ved Universitetet i Trondheim et utvalg for utredning av bibliotek tjenestene. Utvalget ble ledet av professor Eystein Rødahl, og mandatet hadde to hovedtemaer til vurdering:

- Vurdere ressurstilgang og ressursbruk i bibliotekene, bl.a. hvordan midler kanaliseres via ulike kilder.
- Vurdere endringer i bibliotekenes organisasjon, bl.a. muligheter for en mer enhetlig organisering.

Enhetene vi her snakker om er Norges tekniske universitetsbibliotek (NTUB), Universitetsbiblioteket i Trondheim (UBT) og Det medisinske bibliotek (MB).

Utvalget kom med sin innstilling i november 1992, og hadde i arbeidet hatt fem forskjellige alternativer til vurdering. Flertallet samlet seg om følgende anbefalinger:

NTUB og UBT skal fortsatt være knyttet til de to store brukerenhetene.

Budsjettmessig legges begge enhetene under Kollegiet.

Hvert bibliotek forutsettes å fortsette med egne styrever.

Forholdet mellom AVH (Den almenvitenskapelige høgskolen) og VM (Vitenskapsmuseet) avklares i forhold til seksjonsbibliotek på Kalvskinnet.

MB er fellesbibliotek for DMF (Det medisinske fakultet) og RiT (Regionsykehuset i Trondheim) og delfinansieres fra disse. Det anbe-

fales at det budsjettmessig legges under Kollegiet, men at det administrativt fortsatt er tilknyttet DMF.

De foreslåtte prinsippene for finansiering og organisering av bibliotekene var så vidt kommet på bordet før det politiske trykket rundt etableringen av NTNU ble intensivert. Den 14. mars 1994 oppnevnte Universitetsdirektøren et utvalg for å fremme forslag til organisering av Universitetsbiblioteket i Trondheim, den gang kalt UNITBIB.

Utvalget ble ledet av overbibliotekar Randi Gjersvik og skulle komme med forslag til:

Organisering av UNITBIBs øverste ledelse og administrative funksjoner.

Organisering av bibliotektekniske funksjoner.

Lokalisering av fellesfunksjoner.

Tidspunkt for iverksettelse av Kollegiets vedtak.

Innstillingen fra utvalget ble lagt fram 2. september 1994. Et enstemmig utvalg samlet seg om følgende organisatoriske prinsipper:

- UNITBIB er et enhetlig universitetsbibliotek for UNIT/NTNU.
- Bibliotekdirektør er underlagt et styre.
- Aktivitetene knyttes til tre linjeavdelinger:
 - Akkvisisjon
 - Publikumstjeneste
 - Systemtjeneste
- Bibliotekene er underlagt Publikumstjenesten. Biblioteknemder er rådgivende organer.
- En stabsavdeling tar seg av personal-, økonomi og sekretariatfunksjoner.

Utvalgets innstilling ble lagt til grunn ved utlysning av stilling som bibliotekdirektør ved det nye universitetsbiblioteket, og Vigdis Moe Skarstein ble tilsatt i stillingen i august 1995.

Universitetsbiblioteket i Trondheim fikk sin offisielle oppstart 1. januar 1996. Mye av første året ble brukt til å etablere en endelig organisasjon, og få innplassert personer i nye stillingsfunksjoner.

Organiseringen fulgte i all hovedsak anbefalingene fra Gjersvik-utvalget med Bok og medie-, Publikums- og IT-seksjoner i linje. I tillegg stabsfunksjoner for administrativ støtte. Kunnskapsorganiser-

ing, IT- og nettverksbygging ble hovedområdene for satsing, og det ble i strategiarbeidet lagt vekt på å få til en samordning og effektivisering av kompetanse og aktiviteter som tilhørte de sammenslåtte enhetene.

1997: Første digitaliserte dokument

Ole Husby

Det Kongelige Norske Videnskabers Selskabs Skrifter er en av verdens eldste løpende vitenskapelige skriftserier. Det første nummeret ble utgitt i 1761. I 1997 startet et prosjekt i samarbeid mellom UBIT, DKNVS og BIBSYS med målsetting å digitalisere denne serien. Vi regner dette som det første digitaliseringsarbeidet hvor man tok for seg hele prosessen fra scanning via lagring og katalogisering til søking.

Det Kongelige Norske Videnskabers Selskabs Skrifter er en av verdens eldste løpende vitenskapelige skriftserier. Det første nummeret av Skrifter ble utgitt i 1761, året etter stiftelsen av selskapet.

BIBSYS Digitalt Bibliotek (BDB) var et BIBSYS-prosjekt som gikk fra 1998 til 2000, der målet var å etablere interne digitale samlinger, med samordnet tilgang til eksterne digitale samlinger og kobling til BIBSYS-databasen.

Med bakgrunn i et ønske fra BIBSYS om materiale for å teste ut ulike tekniske løsninger for BDB ble det høsten 1997 startet opp et prøveprosjekt i samarbeid mellom BIBSYS, UBIT og DKNVS. Behovet for testmateriale sammenfalt med ønsket fra biblioteket og DKNVS om å presentere DKNVS Skrifter i digital form. Prosjektet besto i å scanne inn en del av DKNVS Skrifter og gjøre disse søkbare via BIBSYS web-søk.

I BIBSYS Ask kan man finne dette heftet: Beretning om en zoologisk Reise i Sommeren 1858 / af D.C. Danielssen. Dette ble katalogisert 9. desember 1997, og var da nettopp scannet. Vi tillater oss å presentere dette som det første digitaliserte dokumentet ved NTNU UB.

Merk at dette er den første scanningen. Heftet er digitalisert på nytt i bedre oppløsning.

Det hadde nok gått noen forsøk forut for dette, men det er grunn til å si at dette var det første som ble noenlunde systematisk behandlet, og der behandlingen omfattet hele prosessen, fra scanning via lagring og katalogisering til søking.

Prosjektet ble ledet av bok- og mediesjef Stein Johansen og IT-sjef Arnt Dragsten. Det praktiske arbeidet med scanningen ble startet opp av Geirr Brækstad, med hjelp av Joachim Fikse Larsen og Jan Larsen. Det ble kjøpt inn en egen scanner som ble øremerket dette prosjektet (en Fujitsu Scanpartner 600C til en pris av 16.605). Filene ble lagret på en server hos BIBSYS, som også laget et presentasjonssprogram for jpg-filene slik at man kunne bla fram og tilbake i heftet. De enkelte heftene ble katalogisert i BIBSYS. Tove Aursøy var den som startet med katalogiseringsarbeidet, og etter hvert ble dette overtatt av Per Ivar Haug. Begge disse jobbet ved Teknisk hovedbibliotek.

Dette første prosjektet gjorde ikke ferdig digitalisering av skriftene. I forbindelse med DKNVS 250-års jubileum fikk biblioteket etter søknad de nødvendige prosjektmidler fra DKNVS for å digitalisere Skrifter på nytt. Den opprinnelige digitaliseringen var av for dårlig kvalitet etter dagens krav. Ved Gunnerusbiblioteket ble det våren 2010 satt i gang en hektisk aktivitet for å digitalisere alle hefter av Skrifter som ikke var omfattet av copyright, dvs fram til 1920. Det ble også gjort et omfattende arbeid med å katalogisere de mange heftene som manglet BIBSYS-katalogisering og de tilhørende digitale utgavene. UBs Open Journals System (OJS) for e-tidsskrifter ble valgt våren 2010 for å publisere digitale DKNVS Skrifter og med svært vellykket resultat. En arbeidsgruppe bestående av Bodil Talgø, Eva Sauvage, Ingunn Østgaard, Ove Wolden, Unn Kristin Daling (DKNVS) sørget for at alle heftene av DKNVS Skrifter ble digitalisert på nytt, at alle manglende poster ble katalogisert i BIBSYS og lenker laget til OJS. I dag er digitale utgaver av DKNVS Skrifter gratis tilgjengelig på nettet til og med 1920. I tillegg publiserer DKNVS alle nye hefter i OJS.

Det Kongelige
Norske
Videnskabs
Selskab

SKRIFTER

HOME ABOUT LOG IN REGISTER SEARCH CURRENT ARCHIVES

Home > Archives > 1763

1763

TABLE OF CONTENTS

Det
Trondhjemske
Selskabs
Skrifter.

Anden Deel.
Med Kobber.

Kiøbenhavn, 1763.
Bekøst af Frøid. Christ. Pelt, Kongl.
Universitets Boghandler paa Børsen,
i No. 22, 23, og 24.

Det første bindet av Det Trondhjemske Selskabs Skrifter kom i 1763. Alle bind fram til 1920 ble digitalisert ved Gunnerusbiblioteket i 2010. Også de som ble digitalisert i 1997 måtte tas på nytt.

1998: Elektroniske tidsskrifter

Av: Svein-Eirik Paulsen

Det aller første elektroniske tidsskriftet ble katalogisert ved UBiT i 1998. I de nærmeste årene var det mest innen naturvitenskap og medisin at tidsskriftene kom i elektronisk format. Ved årsskiftet 2011/2012 har NTNU UB om lag 12300 e-tidsskrifter i abonnement innen alle fagområder og til en kostnad som utgjør over halvparten av litteraturbudsjettet.

Det har vært stor og jevn økning i antallet nedlastede fulltekstartikler ved NTNU. I 2010 lastet studenter og ansatte ned nærmere 1,3 millioner artikler, mens det

i 2002 ble lastet ned om lag 114 000 artikler. Denne økningen skyldes både sterk økning i antallet e-tidsskrifter og økt popularitet av denne muligheten til å skaffe seg relevant informasjon. Kvaliteten på utskriftene er også blitt bedre, og med gode skrivere kan en se billedmateriale, tabeller og grafer tydelig. I løpet av de siste årene har utgiverne begynt å legge ut en del tilleggsinformasjon knyttet til artiklene i

e-tidsskriftene. Dermed får e-tidsskriftene en merverdi over papirutgavene. En kan finne originale måleresultat og detaljerte beskrivelser av eksperimentene som er omtalt i artiklene.

De fleste finner lenke til fulltekstartiklene med å søke i Google, men en kan også komme til lenkene ved å søke fra NTNU UBs hjemmeside og utgiverens egne sider. Mange har skaffet seg RSS feed fra de mest relevante tidsskriftene. Da får de beskjed om artikler som kan være av interesse med det samme de er tilgjengelige på internet.

Eksempel på lenke til en artikkel av NTNUs hjerneforskere i tidsskriftet Nature:

<http://www.nature.com/nature/journal/v478/n7368/full/nature10439.html>

Dersom en er interessert i dette emnet, kan en som er tilknyttet NTNU klikke på lenka og lese fullteksten fordi NTNU UB har betalt for tilgangen. Fra litteraturhenvisningene i denne artikkelen kan leseren klikke seg videre til andre relevante artikler. Hvis biblioteket har betalt for online tilgang til disse artiklene, kan en få dem opp i

nature international weekly journal of science

Full text access provided to The NTNU Library by Library

Search Go

Home | News & Comment | Research | Careers & Jobs | Current Issue | Archive | Audio & Video | For Authors | [Advanced search](#)

Archive > Volume 478 > Issue 7360 > Letters > Article

NATURE | LETTER

日本語要約

Theta-paced flickering between place-cell maps in the hippocampus

Karel Jezek, Espen J. Henriksen, Alessandro Traves, Edvard I. Moser & May-Britt Moser

[Affiliations](#) | [Contributions](#) | [Corresponding authors](#)

Nature 478, 266–269 (13 October 2011) | doi:10.1038/nature10439
Received 25 November 2010 | Accepted 10 August 2011 | Published online 29 September 2011

[PDF](#) | [Citation](#) | [Reprints](#) | [Rights & permissions](#) | [Metrics](#)

The ability to recall discrete memories is thought to depend on the formation of attractor states in recurrent neural networks^{1, 2, 3, 4}. In such networks, representations can be reactivated reliably from subsets of the cues that were present when the memory was encoded, at the same time as interference from competing representations is minimized. Theoretical studies have pointed to the recurrent CA3 system of the hippocampus as a possible attractor network^{3, 4}. Consistent with predictions from these studies, experiments have shown that place representations in CA3 and downstream CA1 tolerate small changes in the configuration of the environment but switch to uncorrelated representations when dissimilarities become larger^{5, 6, 7, 8, 9}. However, the kinetics supporting such network transitions, at the subsecond timescale, is poorly understood. Here we show in rats that instantaneous transformation of the spatial context does not change the hippocampal representation all at once but is followed by temporary bistability in the discharge activity of CA3 ensembles. Rather than sliding through a continuum of intermediate activity states, the CA3 network undergoes a short period of competitive flickering between preformed representations of the past and present environment before settling on the latter. Network flickers are extremely fast, often with complete replacement of the active ensemble from one theta cycle to the next. Within individual cycles, segregation is stronger towards the end, when firing starts to decline, pointing to the theta cycle as a temporal unit for expression of attractor states in the hippocampus. Repetition of pattern-completion processes across successive theta cycles may facilitate error correction and enhance discriminative power in the presence of weak and ambiguous input cues.

Subject terms: [Neuroscience](#) · [Psychology](#) · [Physics](#)

Journal home
Current Issue
For authors

Subscribe
E-alert sign up
RSS
feed

[Click here to see statistics](#) **SCIENTIFIC REPORTS**

Selected feature

A reality check on the shale revolution
The future production of shale gas and oil in the United States is overtyped and the costs are underestimated, says J. David Hughes.
[See complete feature](#)

Editor's summary

In the mind's eye
It is thought that external environments are represented in the brain by a network of hippocampal place cells indicating discrete points on a neuronal 'map'. Place representations have been shown to 1...

Science jobs from naturejobs

Senior Lecturer Population Genetics
Dept of Zoology, Stockholm University

Faculty Position in Civil and Environmental Engineering

fulltekst på sin datamaskin. Dette gir stor tidsutnyttelse for studenter og ansatte, og det fører til færre kopibestillinger for biblioteket.

Det er klart at utgiverne av e-tidsskrifter har sett hvor nyttige de er for brukerne, og de prøver å få maksimalt igjen for sine investeringer i datateknologi og innhold. Kostnadene for biblioteket er store, og utgiverne har årlige prisøkninger som er mye høyere enn økningen i bevilgningene til biblioteket. Siden utgiverne sitter på rettighetene til innholdet, finnes det ingen mulighet til å skaffe det fra andre kilder. Store utgivere kjøper stadig opp mindre forlag, slik at enkelte kommersielle utgivere nærmest er i en monopolsituasjon. NTNU UB er under et stadig økonomisk press, men vi prøver å skaffe våre bruke-

re det beste tilbud som er mulig innenfor den økonomiske rammen vi har. Utgiverne følger nøye med på bruken av sine tjenester, og dersom de ser at vår bruk er høy vil de prøve å sette opp prisen.

Det er utbredt misnøye i universitetskretser med den prismodellen som de fleste forlag bruker; "Big deal" modellen. Den går ut på at de tilbyr alle tidsskriftene sine i en pakke, slik at bibliotekene ikke kan plukke ut de titlene som er relevante. Prisen utgiverne tilbyr er basert på de samlede kostnader biblioteket hadde på papirabonnementene fra utgiveren. I de tilfellene der enkelte bibliotek har prøvd å ta bort de tidsskriftene de ikke finner relevante, har utgiverens prisreduksjon vært minimale. Utgiverens argumentasjon er at de irrelevante tidsskriftene ikke utgjør noen stor verdi for brukerne; derfor ingen stor prisreduksjon. Enkelte økonomer mener at "Big deal" ikke er så ugunstig som en kan tro. Prisen pr nedlasting av en artikkel er i mange tilfelle lavere for enkelte av monopolutgiverne enn fra noen utgivere med andre modeller. Fra bibliotekenes side er det likevel lite tilfredsstillende å se at verdens største tidsskriftutgiver hvert år har et overskudd på 40 % av brutto omsetning.

I 2011 har noen få store universitetsbibliotek klart å få avtaler om kjøp av tidsskriftpakker i sine fagfelt i stedet for å kjøpe alle fra en utgiver. Hvordan disse pakkene prises vet vi ikke, men det gir et håp om at vi kan få bedre prismodeller i framtida.

2000: Biblioteket Valgrinda åpner

Av: Linda Østbye

Biblioteket Valgrinda oppsto våren 2000 ved at litteraturen fra forsknings- og undervisningsmiljø ved NTNU og SINTEF Valgrinda ble slått sammen og samlokalisert. Biblioteket har samarbeid med faglærere og studenter ved Institutt for produksjons- og kvalitetsteknikk som er i samme bygning, og med Institutt for vann- og miljøteknikk som befinner seg i nabobygningen. Biblioteket er lokalisert i SINTEF Teknologi og Samfunn sine avdelinger på Valgrinda.

Inngangspartiet til bygningen der Biblioteket Valgrinda holder til, i S.P. Andersens vei 5.

Foto: NTNU UB

2002: Dorabiblioteket etableres

Av Ann-Kristin Eide

U-båtbunkeren på Nyhavna huser

i dag flere arkiv på grunn av helt spesielle naturlige magasinforhold. NTNU Dorabiblioteket er en del av samarbeidet i Arkivsenter Dora, samlokalisert med Statsarkivet, Byarkivet og Interkommunalt arkiv.

I samarbeid med disse institusjonene deltar biblioteket blant annet i den Kulturelle skolesekken, teaterprosjekt og flere utstillinger. Biblioteket er fjernmagasin for hele NTNU Universitetsbiblioteket. I tillegg blir de aller fleste privatarkivene, både

fra forskere og arkiv av mer historisk interesse, oppbevart her. I Dorabiblioteket foregår størstedelen av bilderegistreringsarbeidet ved NTNU Universitetsbiblioteket.

Historien

Byggingen av den tyske ubåtbunkeren Dora I startet i begynnelsen av 1941 og sto ferdig i juli

1943 til bruk for den 13. tyske ubåtflotiljen. Det tyske firmaet "Saeger Woerner" var ansvarlige for prosjektet og selve arbeidet ble ledet av en innsatsstab fra "Organisation Todt" –en tysk halvoffentlig organisasjon som utførte anleggs- og byggeoppdrag i Tyskland og okkuperte områder.

Etter krigen ble bygningen overtatt

av Direktoratet for fiendtlig eiendom. Dora 1 ble på 60-tallet solgt av Forsvarsdepartementet til private eiere. Bygget ble bl.a. leid ut til lager til

bedrifter i Trondheimsområdet. I 1993 leide Statsarkivet tilleggsma-

Den tidligere U-båtbunkeren Dora huser nå flere store arkiv.

Foto: Nils Kristian Th. Eikeland, NTNU UB

gasin og kontorer i Dora I. Trondheim Byarkiv etablerte seg i en av dokkene i 1996.

Arkivsenteret

St.meld. nr. 22 (1999-2000) Kjelder til kunnskap laget rammevilkårene for en samordning og samarbeid mellom arkiv, bibliotek og museum og opprettelsen av det statlige organet ABM-utvikling med undertittelen Kulturdepartementets samordningsorgan for arkiv, bibliotek og museum. 2. juli 2004 ble det sendt ut en pressemelding om at det etableres et ABM senter i Trondheim. Arkivsenteret sto ferdig 25. sept 2006 og ble offisielt åpnet 8. mai 2007 av kulturminister Trond Giske. Arkivsenteret rommer kontorer til [Interkommunal arkiv Trøndelag](#), [Statsarkivet i Trondheim](#), [Sør-Trøndelags fylkeskommune. Arkivtjenesten](#), [Trondheim Byarkiv](#) og [NTNU UB, Dorabiblioteket](#) og fellesarealene: resepsjon, lesesal, møterom og kantine. Vi samarbeider om bruk og drift av fellesarealer, [hjemmeside](#) og intranett, arkivdagen, felles fagdager og sosiale arrangement. Dorabiblioteket har deltatt eller deltar i fellesprosjekt som

[Arkivinformasjon på tvers](#) Arkivopplæring – Internkurs vår/høst 2011 i 9 moduler

[Er det sant?](#)

[Kildenett](#)

[Spor gjennom ingenmannsland](#)

[Vendepunkt](#)

Privatarkiv

På Dorabiblioteket oppbevarer NTNU Universitetsbiblioteket [teknologihistoriske arkiv](#) og [privatarkiv](#) avgitt etter 1984.

De teknologihistoriske arkiv er relatert til NTNUs historie og er arkiv etter ansatte ved NTH og NTNU. Arkivmaterialet omfatter alt vitenskapelig materiale som er vokst fram av en persons virksomhet som ansatt: brev, dagbøker, bilder og forelesningsnotater.

NTNU Universitetsbiblioteket tar også i mot og oppbevarer vitenskapelige privatarkiv skapt i Trøndelagsregionen som er av forskningsmessig relevans for NTNUs fagområder, for eksempel privatarkiv etter Trøndelag teater, privatarkiv som hører til samlinger som NTNU Vitenskaps-museet oppbevarer og mottar, privatarkiv etter arkitekter i Trøndelagsregionen og privatarkiv etter NTNUs samarbeidspartnere som ikke er avleveringspliktige til annen arkivinstitusjon.

I 1996 bevilget NTNUs kollegium midler til Teknologihistorieprosjektet for innsamling, registrering og oppbevaring av privat arkivma-

teriale fra Norges tekniske høgskole, NTH. Hensikten var å ta vare på all vitenskapelig produksjon fra ansatte. NTH var Norges eldste tekniske høgskole, hvor man har drevet forskning og undervisning fra 1910.

Digitalisering av arkiv

Ved Dorabiblioteket registres arkiv i ASTA, et registreringsystem for arkiv, og arkivinformatjonen er søkbar via fagdatabasen [Arkivportalen](#) og ask.bibsys.no eller fra Dorabibliotekets hjemmeside.

Det første arkivet ved NTNU og et av de første i Norge som ble digitalisert var arkivet etter nobelprisvinneren Lars Onsager. <http://www.ntnu.no/ub/spesialsamlingene/tekark/tek5/arkiv5.php>

Dette ble finansiert av prosjektmidler fra NT og IME-fakultet ved NTNU. Prof. emer. Per Christian Hemmer og Eivind Hiis Hauge ved NTNU val-

Bygging av magasinet på Dora.

Foto: Karl-Erik Refsnæs, NTNU UB

gte ut de viktigste dokumentene for digitalisering.

Privatarkivet etter Leif Tronstad er også digitalisert, anledningen for dette arbeidet var at det skrives en biografi over Leif Tronstad, biografien ventes å være ferdig i 2012. I 2011 ble privatarkivet etter arkitekt og byplanlegger Sverre Pedersen nominert til "Memory of the world" en nasjonal liste over [World Heritage List ved UNESCO](#).

Sverre Pedersens arkiv er et svært etterspurt arkiv grunnet hans virke som nasjonal byplanlegger.

NTNU UBs fjernmagasin

Universitetsbiblioteket la ned sine 2 fjernmagasin, det ene i Cementstøberiet og det andre i Fischebygget og etablerte et nytt fjernmagasin i Dora I Dokk 2/2 i 2000/2001. Byggestart for innredningen var

10. august 2001 og sto ferdig i mai 2002. Deretter fulgte en hektisk flytteperiode.

Magasinet er på 2415 m², er delt inn i 4 kammer og har ca 30 000 hyllemeter. Temperaturen varierer mellom 10-18,5 grader i løpet av året og luftfuktigheten er mellom 48-63 %. Samlingene er sikret mot vann og brann.

Lyset blir slått på når vi går inn i magasin og mellom hyller. Rister langs veggene gir luftsirkulasjon mellom kamrene.

Referanser:

Evelyn Thor har skrevet om privatarkiv.

Kilder

DORA AS [Hjemmeside] [Sisert dato 10.12.2011]. Tilgjengelig fra: <http://www.dora-as.no/>

DORA ABM senter.[Brosjyre] Trondheim: DORA AS; 2004(?)

Kirkhusmo, A. Trondheims historie 997-1997. Bind 5 Vekst gjennom krise og krig 1920-1964.

Oslo: Universitetsforlaget; 1997.

Sivertsen, K. Ubåtbunkerne på Nyhavna. Årbok (Arbeiderbevegelsens historielag i Trondheim). 2000:23-41.

St.meld. nr. 22 (1999-2000) Kjelder til kunnskap [sisert 10.12.2011] Tilgjengelig fra: <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/dok/regpubl/stmeld/19992000/stmeld-nr-22-1999-2000-.html?id=192730>

Pressemelding 57/04: Etablerer ABM-senter i Trondheim [Sisert dato 8.12.2011].Tilgjengelig fra: http://www.regjeringen.no/se/dokumentarkiv/Regjeringen-Bondevik-II/kkd/Nyheter-og-pressemeldinger/2004/etablerer_abm-senter_i_trondheim.html?id=253003

Bøhn, H. Magasinetablering i Dora utløser ABM-samarbeid i Trondheim. Synopsis. 2002; (2): 74-76

Åpning av arkivsenteret i Dora i Trondheim. Kultur- og kirkeminister Trond Giskes tale ved åpningen 8. mai 2007 [Sisert data 10.12.2012] Tilgjengelig fra: http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/aktuelt/taler_artikler/ministerens-taler-og-artikler/kultur-og_kirkeminister_trond_giske/taler-og-artikler-2007/apning-av-arkivsenteret-i-dora-i-trondhe.html?id=511422

Press, M. Kulturministeren åpnet arkivsenteret. [Sisert 10.12.2012] Tilgjengelig fra: <http://www.>

2004: Google og Web 2.0

Av: Ole Husby

Det første tiåret var Internett preget av en eksplosiv økning av innhold og tjenester på nettet, som kom til å bli konsentrert på WWW. Det neste tiåret har vi tatt i bruk merkelappen 2.0 for å fortelle at nå har vi en ny versjon, og en ny generasjon brukere. Denne 2.0-generasjonen oppdager fordelene med å dele, og biblioteket har prøvd å lære seg at ting som deles ikke mister verdi, men ofte tvert imot.

I 2004 kan vi si at Internett (i betydningen World Wide Web) var blitt om ikke voksen, så modent for et generasjonsskifte. En del av de viktigste av dagens nettjenester hadde sett dagens lys. Google var markedslederen blant søkemaskiner, Facebook hadde såvidt startet og Amazon var i gang med å bygge seg opp. Google-generasjonen var i ferd med å manifestere seg som de utålmodige som ventet å finne alt på nettet uten ventetid. Deres krav var ikke bare en utfordring for bibliotekene, men nesten en provokasjon.

Begrepet Web 2.0 ble sannsynligvis først brukt i 1999 av Darcy DiNucci, men slo gjennom i 2004, som en følge av konferansen Web 2.0 Conference som ble holdt dette året i San Francisco. Det var mange aspekter ved web-utviklingen som den gang fikk 2.0-merkelappen, men hvis ett utviklingstrekk skal framheves her, så synes jeg det må være deling. Web 2.0 dreide seg lang på vei om framveksten av verktøy for informasjonsdeling, og ikke minst en bevissthet og kultur hvor deling ble sett på som noe å strebe etter. Det går an å si at det tradisjonelle skillet mellom produsent og konsument ble mindre skarpt. De populære delingsarenaene kjenner vi alle, det er Facebook, Twitter, blogger, nettavisenes diskusjonstråder og slikt. Det har vist seg at disse arenaene ikke bare kan brukes til det populære og det private, men at de også har sin nytte i forskningsinstitusjonene og bibliotekene. Et interessant kasus er hvordan nettleksikonene Wikipedia og Store Norske Leksikon har utviklet seg i disse årene.

Det er ikke bare de tekniske sidene av denne utviklingen som er interessant fra et bibliotekssynspunkt, men i minst like stor grad hvordan synet på deling av informasjon har utviklet seg i undervisnings- og forskningsmiljøene. Det har fått konsekvenser for hvordan læring og undervisning foregår, og ikke minst hvordan informasjon

oppstår, kurteres, gjenbrukes og tilgjengeliggjøres. Vi skal ikke her gå inn på områdene åpen publisering, vitenskapelig meritering, opphavsrett og lignende, men her er det overalt påvirkninger fra og sammenhenger med 2.0-tankegangen.

Samtidig med denne delings-fokuseringen kom utviklingen av det som på engelsk heter cloud computing, og som innebærer at vi ikke lenger trenger å ha dokumentene våre og verkrøyene våre på egen datamaskin, men kan bruke det som finnes på nettet. Og samtidig har vi også fått publiseringsverktøy som gjør det mulig å opprette, publisere og vedlikeholde delt innhold i fellesskap. Wikipedia og Google docs er velkjente eksempler på dette, men det finnes et stort tilbud av andre tjenester.

Og så bloggene da. De var nok en viktig faktor når det gjaldt å få bibliotekets ansatte med på å tenke 2.0-tanker, ja ikke bare tenke det men gjøre det med. Noen ildsjeler gikk først da man i 2007 satte igang en målrettet seminarvirksomhet sentrert om blogging som verktøy internt i biblioteket. Året etter startet man opp prosjektet UBiT 2010, som hadde mer ressurser til rådighet, og som i løpet av de neste tre årene prøvde å få opp bruken av og bevisstheten om nettbaserte tjenester ved biblioteket. En liste over forskjellige arbeids-oppgaver innen prosjektet kan gi et inntrykk av hva man arbeidet med:

- Intern kompetansebygging
- Ekstern markedsføring
- Sosiale media
- Second Life
- Brukerinteraksjon
- Søketjenester
- Applikasjonstillegg
- Studentoppgaver
- Tagging
- Mobile tjenester
- Linked data
- Bloggsystemer
- It's Learning
- Nyhetsjenester
- Brukerundersøkelser
- Konferansen emtacl10
- Lokasjonsbaserte tjenester

Oppgavene var mer eller mindre målrettede, og det var i prosjektets natur at det ble drevet noe sandkasseaktivitet. For eksempel var forsøkene med virtuelle verdener (Second Life) interessante og lærerike for de som deltok, men det viste seg at interessen for disse verdenene ikke var stor nok blant brukerne, og virksomheten ble ikke videreført. På den andre siden ble prosjektarbeidet en start på et engasjement innen semantisk web som ikke var forutsatt, og spesielt da om linked data.

Med linked data så vi noe som vi kunne kjenne igjen som en måte å bringe verdiene i bibliotekets viktigste ressurs - metadata - frem i den nye kulturen, der brukerne får tak i våre ting gjennom andres systemer. Linked data er et uttrykk av strukturert data, og som sådan fungerer den godt som medium for lagring og deling av bibliografisk metadata (noe som støttes av Library of Congress' valg av linked data som nytt rammeverk for bibliografiske data). Den hovedgevinsten av bruken av linked data og semantiske teknologier kommer nok til syne først om noen år for oss, i form av enklere arbeidsflyt, bedre oversikt og forbedret tilgang for brukerne.

Av andre viktige områder som på en måte «skallet av fra» UBiT 2010 kan vi nevne søketjenester ved biblioteket, samt konferansen emtacl10 (Emerging Technologies in Academic Libraries) som ble arrangert i Trondheim i april 2010. Og et av de aller viktigste resultatene av prosjektet kan vise seg å være den interne kompetanseoppbyggingen som gikk under navnet Kompetanseoppbygging 2.0, der en stor del av UB-ansatte gikk gjennom viktige områder innen Web 2.0 på en praktisk og problemorientert måte.

Google er fortsatt en av de viktigste verktøyleverandørene som vi og brukerne våre har. Gjennom UBiT 2010-prosjektet og de søketjenesteprosjektene som fulgte etter så har biblioteket valgt å ta konsekvensen av dette ved å satse på Google Scholar. Med satsing mener man ikke at dette skal være det eneste søkeverktøyet som tilbys brukerne, men at vi bidrar til at verktøyet skal fungere best mulig for "våre" informasjonsressurser, samtidig som man tar en kritisk gjennomgang av hvilke tjenester som trengs for å supplere der Google Scholar ikke strekker til.

Google varer sikkert ikke evig. Det eneste vi kan være sikre på er at både innholdet og verktøyet vi tilbyr og formidler kommer til å foran-

dre seg fortsatt. Å satse på en endringskultur må bli noe av det viktigste vi kan gjøre for å imøtekomme framtida.

Lenker

Sluttrapporten for UBiT 2010:

<http://www.ntnu.no/ub/ubit2010/UBIT2010Sluttrapportekstern.pdf>

2004: Om Hundrede Aar er alting glemt

Av: Randi Tyse Eriksen

Universitetsbibliotekets DiVA og Cristin er verktøy for å gjøre Knut Hamsuns ord til skamme. NTNUs forskning synliggjøres enten i åpen publisering i vitenarkivet DiVA eller som poster i databasen Cristin.

Har ikke mange doktorander tenkt at avhandlingen blir satt i ei hylle for deretter å samle støv?

NTNUs digitale vitenarkiv DiVA kan gi avhandlingen et annet liv om den publiseres med åpen tilgang (open access). Et eksempel kan belyse dette: Arve Johansens dr.ing.avhandling fra 2000, Microstructures and properties of aluminium-magnesium alloys with additions of manganese, zirconium and scandium, er ikke utlånt i papirformat ved Universitetsbiblioteket de siste 5 årene, men ligger 1.desember 2011 på topp når det gjelder antall nedlastinger fra DiVA: 25 319 ganger!

Vil ikke de fleste masterstudenter tenke at det bare er sensor som er interessert i å lese oppgava?

Masteroppgava med flest nedlastinger i DiVA, ble avlevert i 2009 og er lasta ned over 7 400 ganger

Statistikken for DiVA viser at over 80 % av treffene skriver seg fra søkemotorer, som oftest Google.

Vil du vite mer om bruken av DiVAs dokumenter, kan du selv sjekke statistikken (se lenke).

Har ikke amanuenser og professorer problemer med å synliggjøre sin formidlings-virksomhet lokalt?

Registrering i forskningsinformasjons-systemet Cristin løser problemet!

Cristin avløste i 2010 Frida, som gjorde jobben fra det norske "tellekantsystemet" ble innført i 2004. Nå har vi tilgang til et felles rapporteringssystem for UH-sektoren, helseforetakene og instituttsektoren. Det betyr at når NTNUs forskere registrerer sin formidlings- og forskningsvirksomhet i Cristin, er den synlig i et felles, norsk "utstillings-

vindu”. Data fra Cristin kan bli tilgjengelig på forskerens eller instituttets eget nettsted.

Registrering av NTNUs forskning- og formidlingsaktivitet har økt fra knappe 9 000 poster i 2004 til en foreløpig “all time high” på godt over 14 000 i 2009. Den vitenskapelige produksjonen som hvert år rapporteres til Database for høyere utdanning viser at NTNU eier 1/5 av publikasjonspoengene.

DiVA og Cristin snakker sammen: har man registrert et vitenskapelig bidrag i Cristin, kan man derfra laste opp teksten i DiVA, som i sin tur publiserer teksten med åpen tilgang når rettigheter er på plass. Dette er en viktig funksjon å ta i bruk, all den tid Kunnskapsdepartementet, Norges Forskningsråd og EU i større grad stiller krav om åpen tilgang til dokumenter som er finansiert av midler derfra.

Referanser

Tittelen er siste strofe av Knut Hamsuns dikt “Om Hundrede År”

Lenker

Cristin:

<http://www.cristin.no/as/WebObjects/cristin.woa?la=no>

DiVA-søk:

<http://ntnu.diva-portal.org/smash/search.jsf>

DiVA-statistikk:

<http://ntnu.diva-portal.org/smash/statistics.jsf>

2007: Bilderegistreringsprosjektet i Dora

Av: Inger Johanne G. Røkke

NTNU Universitetsbiblioteket har en bildesamling som teller ca. 500.000 bilder og negativer. Samlingen består av portrettsamling, prospektsamling (landskapsbilder), en emneordnet samling og negativarkiv etter private og yrkesfotografer. Samlingene ble ordnet på 1950-tallet, men da var antall bilder allerede blitt så stort at personalet dessverre ikke tok seg tid til å skrive kataloger.

Samlingene ble ordnet direkte på hylla, det må derfor sjekkes mange plasser for å få svar på et spørsmål, noe som er tungvint og tidkrevende. Mye av gjenfinningen har gått på erfaring fra de som har jobbet lenge med materialet. Derfor er det svært viktig at samlingene blir digitalisert.

For å få fart på arbeidet med å digitalisere NTNU UBs bilder ble Bilderegistreringsprosjektet i Dora satt i gang 1. sept. 2007.

Deler av bildesamlingen er midlertidig flyttet til Dora. I bibliotekets lokaler på sjøsiden er det bygd opp en avdeling som tar seg av dette arbeidet.

Her blir bildene digitalisert og registrert i BIBSYS bildebase. Bildene presenteres i BIBSYS Galleri, <http://galleri.bibsys.no/bildedb/simplesearch.jsp?lib=ubit>

Bilder fra Trondheim er også søkbare på nettstedet www.trondheimsbilder.no

Høsten 2011 er antall poster i bildebasen ca. 90.000, 18% av samlingen er så langt digitalisert og registrert, resten må fortsatt gjenfinnes manuelt.

Bildesamlingen er i dag delt mellom Dora og Gunnerusbiblioteket. På Dora står de Topografiske samlingene, der Trondhjemsbildene har første prioritet til å bli digitalisert. Her finnes også flyfoto, skipsbilder og en del negativarkiver. Parallelt med Trondhjemsbildene registreres portrett, glassnegativer der vi ikke har protokoller, fra fotografene Anton Røske og Mathias Røstad.

Disse to fotografene hadde egne bedrifter fra henholdsvis 1908 og 1904. Det arbeides med arkivet etter Klaus Forbregd som foto-

graferte 1958-72, Erik Olsens bilder fra ca. 1890-1910 og Sverre Pedersens boligundersøkelser fra perioden 1936-54.

All ny tilvekst til bildesamlingen som kommer inn blir plassert permanent i Dora.

På NTNU UB/Gunnerusbiblioteket står portrettsamlingen, gruppesamlingen og de fleste negativarkivene.

NTNU UB har store forhåpninger til at digitaliseringsprosjektet skal formidle mye god Trondheimshistorie.

Brukte nettsteder:

<http://galleri.bibsys.no/bildedb/simplesearch.jsp?lib=ubit> (NTNU UBs bildebase)

<http://www.trondheimsbilder.no/> (Trondheimsbilder – bybilder fra Trondheim i gamle dager)

2009: Prosjekt e-pensum NTNU 2009-2010

Av: Liv Brynhild Aspaas

Ett av prosjektmålene var at fagmiljøene skal benytte elektroniske informasjonsressurser som pensumlitteratur der dette er tilgjengelig og har ønsket faglig kvalitet. Studentene testet ulike lesebrett og ga tilbakemeldinger på lesbarhet, tekniske utfordringer og tilgjengelighet til pensum-litteraturen (1).

E-pensum prosjektet startet i 2009 med finansiering fra SO-midler, i samarbeid med Institutt for arkeologi

Amazons Kindle

Foto: Tor H. Monsen Universitetsavisa

og religions-vitenskap og Program for lærerutdanning ved NTNU. Målsetting for prosjektet var bl. a. å bygge intern kompetanse på digitale ressurser, digitale verktøy og e-undervisning, kartlegge leverandørenes tilbud, lovverket, prøve ut ulike modeller for tilgang til elektronisk ressurser og bygge nettverk. Ulike typer av lesebrett ble valgt som markedsføringstiltak, og disse ble godt mottatt av studentene. Vi fikk satt fokus på vårt tilbud av e-ressurser, og prøvde også å vinkle bruken av nettbrett opp mot miljøet. Hvis flere leste på brett, så ville antallet utskrifter gå ned. I tillegg fikk studentene et lite kurs i bibliotekets tjenester, databasesk og innføring i EndNote.

Første del av prosjektet fokuserte på digitalisering av pensum og rettighetsavklaring med forfattere. Bloggen Libridgets ble brukt til

Foto: Tor H. Monsen, Universitetsavisa

å kommunisere med deltagerne i prosjektet, og også eksterne interesserte aktører ble deltakere der.

Grupper av studenter fikk hele sitt pensum i et emne tildelt på ulike lesebrett og ulike formater. Brettene som

ble utdelt i første runde var iRex Digital Reader 1000s, Sony Digital Book Reader og Kindle DX. Her var pensum scannet og lagt inn på brettene. Studentene fikk teknisk veiledning og de svarte på flere runder med spørreskjema. Svarene viste at flere brukte brettene til å lese andre ting enn pensum også. Det at de ikke trengte å kjøpe pensumlitteraturen ble sett på som en stor fordel. Ulempene var den tekniske biten.

Noen lesebrett fungerte ikke særlig godt for lesing av PDF-dokumenter, andre hadde dårlig batterilevetid. Det ble også etterlyst muligheter til å notere og markere i teksten i dokumentene. Konklusjonen her var at teknologien ikke var bra nok til å droppe papirformatet til fordel for lesebrett, men de var positive til at biblioteket satte i gang et slikt prosjekt.

Neste gruppe fikk utdelt lesebrettene iPad og Kindle, og hele deres pensum var tilgjengelig digitalt via It's Learning. De svarte også på to spørreskjemaundersøkelser via It's Learning i løpet av prosjektperioden. Det viste seg at flesteparten syntes at tilbudet om lån av lesebrett var veldig bra, og et flertall brukte brettene i andre fag og til lesing av egne dokumenter også. Seks av ti hadde heller ikke skrevet ut pensumartikler, noe som ble grunngitt med «leser de heller på lesebrett, naturligvis». Bildekvalitet og lesbarhet fikk god karakter fra minst ni av ti, og også navigering innad i teksten var de fleste godt fornøyd med.

Studenten i begge prosjektene mente at noteringsmulighetene på brett ikke var gode nok til at de ville gå helt vekk fra lesing på papir. Men de var positivt overrasket over hvor raskt og enkelt de fikk

tilgang til mange av bibliotekets e-ressurser via Google Scholar, så dette bør markedsføres bedre fra UB sin side.

Erfaringene med prosjektet har vist at det viktigste for de ansatte og studentene er tilgjengelighet og økonomi. De er villige til å bruke de digitale ressursene og forminske papirforbruket så lenge det er lett å gjøre det på sin egen pc/mac/ lesebrett med et klikk. Morgendagens akademikere innenfor alle fagområder stilles overfor økte krav til digital kompetanse.

UB kan spille en aktiv rolle i å styrke denne kompetansen. Alle de e-ressurser som UB betaler for må være oversiktlig tilgjengelig med kun «et enkelt klikk» for alle NTNU-brukere.

Klipp fra filmen [Klikk på linken](#), produsert av Trondheim Media AS i 2011. Filmen ligger på Youtube.

På våren 2011 ble det lagt ut en film som også var et resultat av dette prosjektet.

«[Klikk på linken](#)» er et forsøk på å skape oppmerksomhet rundt og markedsføre våre digitale e-ressurser ved hjelp av moderne

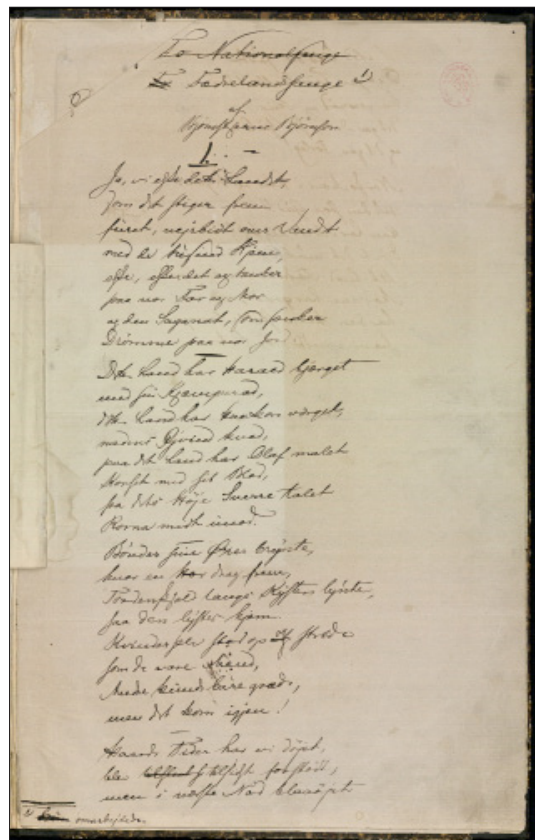
virkemidler. Filmen kan brukes i bibliotekets undervisning, og ellers der det måtte passe.

2010: Digitalmanuskripter og Linked data

Av: Ellen Alm og Eva Sauvage

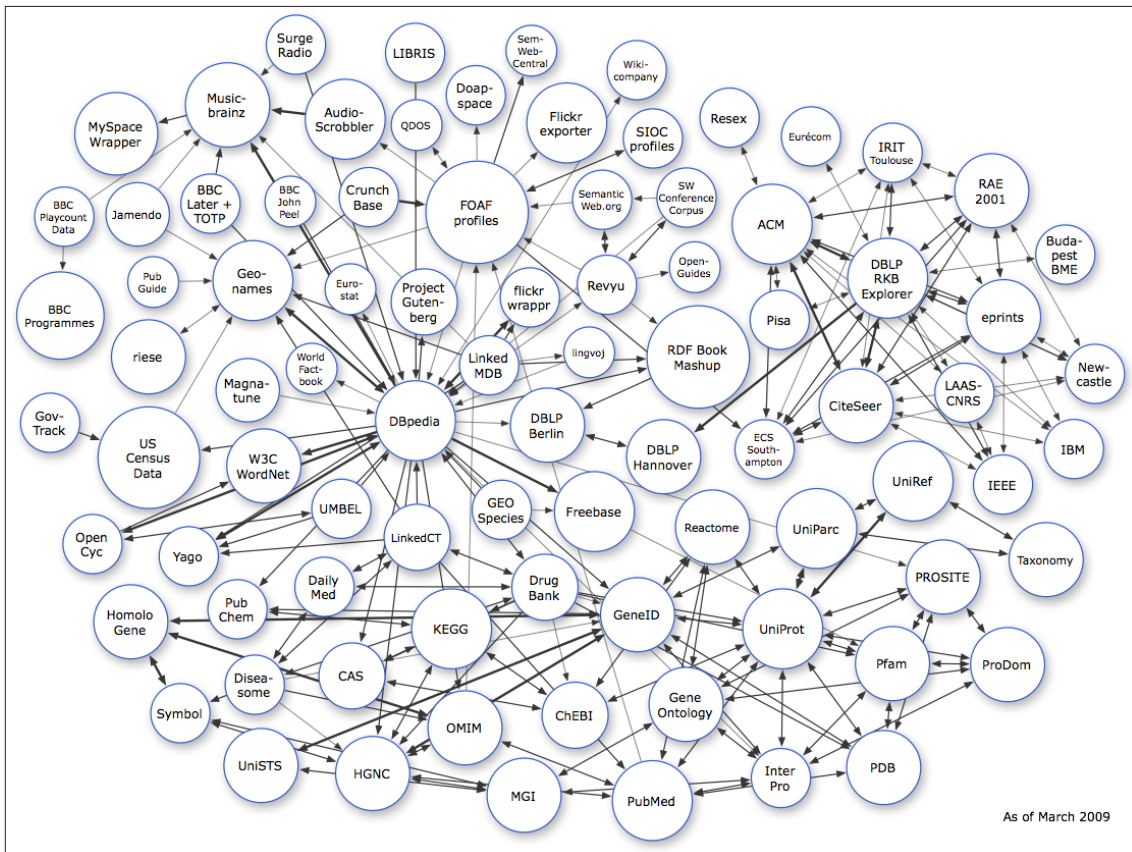
I NTNU Universitetsbiblioteket oppbevares originalmanuskripter og privatarkiver som utgjør en sentral del av den norske kulturarv. Som en av de fremste i landet på digitalisering av manuskripter satser NTNU UB stort på å gjøre originale nasjonalskatter tilgjengelige for folk flest på nett.

Blant de manuskripter som er lagt ut på nett er f. eks. utkastet til den Norske Grunnloven 1814 av J. G. Adler og C. M. Falsen. Flere forfattermanuskripter av kjente 1800 – talls forfattere som Henrik Ibsen, Camilla Collett, Bjørnstjerne Bjørnson, Ludvig Holberg og Johan S. Welhaven ligger eller vil bli lagt ut på nett i sin helhet. I tillegg er det lagt ut en stor kategori manuskripter som kalles ”topografisk litteratur”, som særlig har interesse for amatørhistorikere og profesjonelle forskere. Den hører til 1700 – tallets opplysningstid og består i beskrivelser av landet, gjerne forfattet av stedets lokale embetsmenn. En annen populær kilde til norsk 1700- og 1800 - talls historie er håndtegnede kart (manuskriptkart) over byer og steder i Norge.

Originalmanuskriptet til Ja, vi elsker er et av flere nasjonalt viktige dokumenter digitalisert ved NTNU UB.

Av privatarkiver som er digitalisert kan nevnes nobelprisvinner i kjemi Lars Onsagers arkiv. I NTNU UBs planer ønsker vi også å gjøre digitalt tilgjengelig byplanlegger og arkitekt Sverre Pedersens arkiv. Pedersen fikk mange nasjonale og internasjonale utmerkelser, men er nok mest kjent for oppdraget med ”brente steders regulering” etter 2. verdenskrig. Kvinnesakskvinnen Fredrikke Marie Qvam er av Barne-, likestillings- og inkluderings-departementet nettopp offisielt utpekt som en av ”De fire store” kvinnelige skikkelsene i norsk his-

torie. Hun stiftet Norske Kvinners Sanitetsforening og kjempet frem allmen stemmerett for kvinner. I NTNU UB finnes hennes rikholdige arkiv med korrespondansen fra hennes virke.

Linked Data-skye gir en oversikt over ulike typer prosjekter og kilder som bruker Linked Data, og som kan kobles sammen.

Nettpresentasjon av materialet har sine praktiske fordeler. Først av alt slipper låntakere reisen til Trondheim, materialet kan studeres fra din egen PC hvor som helst i verden. Biblioteket får på denne måten en kjapp betjening av sine kunder. Lett tilgang til materialet vil forhåpentligvis føre til økt bruk og kjennskap til materialet som befinner seg i Trondheim. Materialet er scannet i høyeste oppløsning med en rekke brukervennlige funksjoner, som f. eks mulighet for zooming. På denne måten fremtrer skrift, farge og detaljer langt klarere enn det man kan se på originalen. At en unngår slitasje på materialet er en annen fordel.

I tillegg eksperimenterer NTNU UB med ny teknologi for å øke brukervennligheten av det digitaliserte materialet. Så vel den profes-

jonelle forsker og den interesserte amatør skal kunne finne relevant materiale gjennom vår nettpresentasjon.

Linked Data

Ved å bruke Linked Data-teknologi til våre digitaliserte manuskripter vil vi lage et nyskapende nettsted i bibliotekverdenen, i stedet for en tradisjonell bibliotek katalog. Teknologien gjør det mulig å ta utgangspunkt i ulike typer manuskripter og forfattere av manuskripter, som omhandler det samme eller som er produsert i samme år. Vi kan koble sammen data fra andre sider på nettet, som stedsnavndatabasen Geonames, og deretter se hvilke historier som er knyttet til stedet og personene i Wikipedia. Sluttbrukeren får dermed presentert flere relevante kilder for sitt interesseområde, uten å ha forhåndskunnskaper om at kildene eksisterer. Med Linked Data kan en «vanlig bruker» få en maskin til å gjøre alt dette for seg, mens i dag må man gjøre det manuelt ved å sjekke en masse nettsider selv. Håpet er at nye målgrupper vil finne fram til manuskriptene.

Gjennom bruk av den semantiske teknologien Linked data kan vi danne komplekse relasjoner mellom personer, dokumenter, hendelser og steder. Disse brukes for å berike brukerens interaksjon med innholdet og kontekstene omkring gjenstandene. Det er dermed mulig å samtidig skaffe informasjon om dokumenter, personer, sted, miljø, historiske fakta, filmer, bøker, værdata osv. Dette byr på en rik opplevelse som bringer sammen flere av elementene som er viktig i forskning omkring tekster, og gir flere muligheter til å utnytte relasjonene enn det som katalogisering i tradisjonelle bibliotek kataloger gir.

2010 Open Journal System

Tekst: Sven Strøm

Open Journals Systems (OJS) er en programvare for å publisere vitenskapelige tidsskrifter. Den er laget av [The Public Knowledge Project](#), som er et samarbeid mellom noen nordamerikanske universitet. OJS kan fritt brukes dersom man følger betingelsene i GNU-lisensen den er utgitt under.

OJS er både et verktøy for redaksjonen og et publiseringsystem for å få artiklene ryddig publisert på web. Siden OJS er beregnet på vitenskapelig publisering finnes det mange funksjoner for å håndtere prosessen for fagfelleevaluering, bla. automatisk utsending av e-post med påminnelser til folk som ikke er inne i systemet til daglig.

Foruten en enkel og grei presentasjon av de publiserte artiklene har OJS mange ferdige oppsett for at det skal være lett å få innholdet fanget opp av søkemotorer og portaler på web'en. Det går således overraskende raskt å få artiklene søkbare i feks. [Google Scholar](#).

Universitetsbiblioteket var behjelpelig med å få lagt ut på web to tidsskrifter allerede før OJS ble tatt i bruk. Men det var omstendelig håndarbeid i html og manuell registrering i Directory of Open Access Journals.

Siden ting ble såpass mye lettere ved bruk av OJS kunne vi etter hvert ta på oss å publisere enda et par tidsskrifter.

Pr i dag publiserer UB i OJS:

[CHIRONOMUS Newsletter on Chironomidae Research](#)

[Norsk epidemiologi](#)

[Fauna norvegica](#)

[Det Kongelige Norske Videnskabers Selskabs Skrifter](#)

Hvert tidsskrift har sin lille redaksjon som er den ansvarlige utgiveren. Disse redaksjonene er relativt små og tidsskriftene kommer ut så sjelden at det ikke har vært hensiktsmessig å ta i bruk alle

verktøyene for forfattere og fagfeller. Men OJS er fleksibel nok til at man kan kjøre både store og små tidsskrift i samme system.

Brukte nettsteder:

<http://pkp.sfu.ca/?q=ojs>
(Public Knowledge Project)

<http://scholar.google.no/>

<http://www.ntnu.no/ojs/>
(NTNU Open Access Journals) gir lenke til alle tidsskriftene publisert i denne løsningen.)

2012: Konferansen emtacl12

Av: Ole Husby

Konferansen emtacl12 blir arrangert av NTNU UB som en del av jubileumsuka i oktober 2012. Det fulle navnet er Emerging Technologies in Academic Libraries, og arrangementet forventes å samle flere hundre deltakere til Hotel Rica Nidelven i tidsrommet 1. - 3. oktober. Dette vil bli den andre konferansen med emtacl- navnet, idet den første var emtacl10 som ble holdt samme sted i april 2010.

Emtacl10 samlet en rekke entusiastiske deltakere og kjente fagfolk som ga presentasjoner innen det fagområdet som det ble blåst fart i av prosjektet UBiT 2010. Vi kan nevne Lorcan Dempsey fra OCLC Research som var første keynote speaker, og Ida Aalen som var den siste. Hun var da student ved NTNU, og er nå en av de fremste på dette området.

“The programme committee invites original presentations and posters taking one or more of the following perspectives as a point of departure:

- *Semantic web library*
- *New literacies*
- *Supporting research in a changing age*
- *Organizational change within the library*
- *Analysis of user behaviour and using statistics in Web 2.0*
- *New services/old services in new clothes*
- *Best practices for the adaptive academic library*
- *Other relevant perspectives on emerging technologies”*

Tidlig i 2012 ble det sendt ut Call for papers for emtacl12. Her ble alle invitert til å sende inn bidrag.

Lenker

Mer om konferansene i 2010 og i 2012 finnes på konferansens nettsted

<http://emtacl.com>

Ida Aalen holdt i 2010 presentasjonen "I've got Google, why do I need you? A student's expectations of academic libraries". Foto: Linda Østbye

NTNU Universitetsbiblioteket 100 år

Av: Lisbeth Tangen

I biblioteksammenheng er 100 år ingen alder - bibliotek tilhører noen av sivilisasjonens aller eldste institusjoner. Men et slikt jubileum gir en god anledning til både tilbakeblikk og refleksjon om veien videre.

Universitetsbiblioteket vil i jubileumsåret starte arbeidet med å gjennomføre vår nye strategiplan. Den tar utgangspunkt i NTNUs strategi 2011-2020, "Kunnskap for en bedre verden", som også vil være styrende for bibliotekets virksomhet de neste årene. Biblioteket skal bidra til at NTNU kan nå sine mål. Kjernen i bibliotekets arbeid er å legge til rette for at NTNUs ansatte og studenter får tilgang til et bredt spekter av kunnskapskilder. Bibliotekets tjenester skal støtte og gi merverdi til den forskning, formidling, undervisning og læring som foregår ved NTNU. For å oppnå dette må biblioteket ha god kontakt med sine brukere og god kjennskap til den virksomheten som drives ved NTNU.

Fag- og forskningsbibliotek over hele verden står overfor store utfordringer. Jeg vil peke på noen som vi her ved NTNU Universitetsbiblioteket er opptatt av i jubileumsåret.

1. "Every book is an e-book"

Det tradisjonelle universitetsbiblioteket som vi kjenner det, vil i de nærmeste årene gjennomgå store endringer. Den største endringen har kanskje allerede skjedd med den massive overgangen til digitale kunnskapskilder. I løpet av få år gikk mer enn 90 % av tidsskriftene fra å være i papirform til å kun være elektronisk tilgjengelig. Dette var en stor fordel for forskerne som nå kan ha tilgang til langt flere kunnskapskilder med et tastetrykk enn det de tidligere kunne finne i sitt fysiske bibliotek. Vi ser også en stor utvikling når det gjelder tilgang på e-bøker. Springer utgir nå alle bøker også som e-bøker – mottoet er: "Every book is an e-book".

Bibliotekene går fra å være eiere av materialet de tilbyr (trykte bøker og tidsskrifter) til i økende grad å distribuere utgivernes materiale (elektroniske tidsskrifter og e-bøker) gjennom avtaler om tilgang. Gamle årganger av papirtidsskrifter finnes fortsatt i bibliotekene, men de vil suksessivt forsvinne – til magasiner og depotordninger og

det vil bli frigjort areal som kan brukes til andre formål.

Bibliotekene må gå fra å bygge opp store fysiske samlinger til å sikre god tilgang til elektroniske kunnskapskilder for studenter og forskere. Dette vil være kunnskapskilder som også mange andre bibliotek har tilgang til og ikke være et tilbud som er unikt for noe bibliotek. Men de fleste store universitetsbibliotek har gamle samlinger som er unike. Det å bevare, men samtidig legge til rette for ny og gjerne digital formidling av innholdet i slike samlinger vil bli en viktig oppgave framover.

2. ...fra “just in case” til “just in time”.

Bibliotekene er ikke total-leverandører av informasjon. Brukerne finner oftere selv den informasjonen de trenger på nettet, i sosiale medier og andre steder. Bibliotekene må tilpasse sine tjenester, møte brukerne på de arenaer de er og “skreddersy” brukerkontakten for å møte denne utviklingen.

Våre brukere finner informasjon fra mange kilder – mange utenom bibliotekene. Vi må sørge for at brukerne finner bibliotekenes ressurser der det er enklest for dem å lete etter informasjon. Det er i dag søkemotorene som er førstevalget når man leter etter informasjon om et tema – ikke bibliotekenes hjemmesider eller biblioteksystemene.

Stigende priser på elektroniske kilder – både tidsskrifter og bøker – er et stort problem for bibliotekene. Pengene må brukes fornuftig og innkjøp må i størst mulig grad treffe brukernes ønsker og behov. Data om bruk og brukerønsker blir viktig. Bibliotekene må skifte fokus når det gjelder litteraturanskaffelser – fra “just in case” til “just in time”. I en verden hvor nesten alt er digitalt, vil den gamle måten å tenke bibliotek på – at man skal bygge opp egne store samlinger - ikke lenger være mulig.

3. ”Sannsynligvis må bibliotekets ansatte i økende grad ut av biblioteklokalene...”

Det vil i økende grad være en utfordring å skaffe og utvikle den kompetansen bibliotekene trenger for å møte utviklingen og være i forkant. Variert, relevant og høy kompetanse vil være en avgjørende konkurransefaktor for bibliotekene.

Behov for tradisjonell bibliotek-kompetanse vil antakelig synke og ny kompetanse må inn i bibliotekene.

Nye tjenester og nye måter å organisere tjenestene på vil kreve

en annen kompetanse enn den vi har i dag i bibliotekene. Mange tradisjonelle bibliotekoppgaver vil forsvinne eller overtas av andre. Bibliotekene trenger mer variert IT-kompetanse og kommunikasjonskompetanse. Vi trenger også en kritisk masse av ansatte som har kompetanse på master- og ph.d. nivå for å sikre god kommunikasjon med universitetets faglige miljøer. Sannsynligvis må bibliotekets ansatte i økende grad ut av biblioteklokalene og mere i direkte kontakt med brukerne der brukerne er.

4. "sosiale læringsrom"

Biblioteklokalene må utvikles som gode og fleksible lærings-arealer. For mange studenter er biblioteket arbeidsplass, møteplass og læringsmiljø. Lokalene må avspeile studentenes varierte måter å arbeide på. Overgangen fra trykt til elektronisk materiale åpner for muligheten til å omdisponere arealer fra samlinger til studentarbeidsplasser.

Tradisjonelt utlån går ned, brukerne ønsker nye tjenester, først og fremst digitale, men også tilgang til gode læringsrom. Bruken av biblioteklokalene som studierom øker. Studentene ønsker gode forhold for å kunne jobbe – både alene og i grupper. Dette er en utfordring som bibliotekene kan ta – ikke nødvendigvis for å gjenskape de gamle lesesalene - men å legge mer vekt på å tilby gode arbeidsmuligheter for studentene. Bibliotekene kan bli sosiale læringsrom eller læringsallmenninger. Det er også interessant å tenke tjenestetilbud til studentene i en større sammenheng. Bibliotek, studie støtte, multimedielab, kafe, It-støtte etc. kan plasseres sammen og utgjøre en form for "one-stop-shop" for støttetjenester til studenter.

Utfordringene er mange og skal vi få til god bibliotekutvikling må vi forstå dem og se hvilken vei bibliotekene skal. Dette krever analyse og vilje til endring. Vi må sko oss for framtiden slik at vi er i stand til å gjennomføre de nødvendige endringer - i tett samarbeid med brukermiljøene.

Skal bibliotekene fortsatt fremstå som relevante, må vi ta utfordringen og mobilisere for forandring. Får vi det til, vil bibliotek og bibliotekjenester fortsatt være en viktig del av universitetets infrastruktur for forskning og utdanning.

Våre brukere

	Våre brukere <ul style="list-style-type: none">- NTNU og SINTEF- Industrien- Resten av verden		Bilder og lyd <ul style="list-style-type: none">- Biblioteket og byen- Bildegalleri, teknisk utstyr- Grammofonkonserter
	Oss <ul style="list-style-type: none">- Hvem er vi?- Hva gjør vi?- Hva har vi publisert?		Samlingene <ul style="list-style-type: none">- Fra samlinger til tilgang- Musikk- Godbiter fra samlingene

NTNU UB er primært et bibliotek for studenter og forskere ved NTNU, men vi er et offentlig bibliotek og vår brukermasse er mangfoldig.

Denne delen av jubileumsnettstedet inneholdt tekster om noen av de viktigste brukergruppene våre, skrevet av NTNU UB-kolleger.

Alle tekstene er gjengitt her.

Startside	Studier	Student i Trondheim	Forskning	Etter- og videreutdanning	Næringsliv og nyskaping	Om NTNU	Aktuelt
---------------------------	-------------------------	-------------------------------------	---------------------------	---	---	-------------------------	-------------------------

Om NTNU » NTNU Universitetsbiblioteket » NTNU UB i 100 » NTNU - vår moderorganisasjon

NTNU - vår moderorganisasjon

Studenter og forskere ved NTNU er vår primære brukergruppe. To av de ansatte ved NTNU Universitetsbiblioteket, Randi T. Eriksen og Ingar Lomheim, har sett på forholdet mellom biblioteket og NTNU fra 1912, da NTHs Hovedbibliotek ble etablert, og frem til i dag.

[Til jubileumssiden](#)

[Fra den første immatrikuleringen ved NTH, Festsalen \(nåværende Rådssalen\) 15.12.1910. Foto: ukjent/NTNU Universitetsbiblioteket](#)

Randi Tyse Eriksen gjør et tankesprang fra 1912 til 2012, fra bibliotekets spede begynnelse i bibliotekarens kontor - til dagens virkelighet, der brukerne ved et tastetrykk får mange av bibliotekets tjenester til sitt eget kontor, på sin egen dataskjerm. Les Randi T. Eriksens artikkel her: "[Et tankesprang – et teknologisprang](#)"

Ingar Lomheim har sett mer konkret på utviklingen av bibliotekets oppgaver og organisatoriske plassering under NTH/NTNU gjennom 100 år. Les Ingar Lomheims artikkel her: "[Biblioteket og universitetet](#)"

[Fra immatrikuleringen ved NTNU i 2008. Høytideligheten er for flere år siden flyttet utendørs, pga det store studenttallet. Foto: Mentz Indergaard](#)

Et tankeprang – et teknologisprang

Av: Randi Tyse Eriksen

Kan vi tenke hundre år bakover i tid, til Universitetsbibliotekets spede begynnelse, da brukerne fikk tilgang til et bibliotek som var samlet på bibliotekarens kontor? Og så gjøre spranget fram til i dag – når brukeren får tilgang til biblioteket på sitt eget kontor – på sin egen arbeidsplass – på sin egen pc?

“Høiskolens hovedbibliotek” fantes ikke som et eget lokale i sin spede begynnelse i 1912. Ville man konsultere samlingen, måtte man selv oppsøke bibliotekarens kontor i hovedbyggets 3. etasje.¹

Fra 1915 fantes det et eget biblioteklokale i Gløshaugens hovedbygning, der “Den store lesesal ligger mot syd med inngang fra trappehallens fond, og med rummelig garderobe, tilhøre (mot vest) ligger professorenes leseværelse(...)”² Det er da man kan forestille seg at brukeren ble aktiv som bruker:

Unge ingeniørstudenter i sine lyse laboratoriefrakker vandrende langs hyllene som rommer alle oppslagsverk, kanskje på leting etter en formel. Riktig bind trekkes ut av hylla, en forsiktig rasling av papir idet man blar seg fram og så leter med fingeren nedover sidene, mens man lener seg lett mot reolen og kaster et tilfeldig blick utover leseplassene. Der sitter medstudenter i sparsom belysning, duknakket over bøker, kanskje i ferd med å ta notater. Pennesplitten skraper mot papiret. Fra skrankeområdet høres forsiktig mumling, noen ber om hjelp til å finne riktig kilde i kortkatalogen.

I årene som fulgte, tiltok besøket, samlingene vokste, antall bibliotek økte, rutiner ble automatisert og professorene mistet sitt leseværelse. I en periode åpnet universitetsbiblioteket for databasert informasjonssøking som betalingstjeneste – en kostbar affære som stresset studenter med dårlig råd.

Sakte men sikkert utvidet samlingene seg fra den gang papir var den viktigste presentasjonsformen til en elektronisk mediering av tekst, lyd og bilde. Bibliotekbrukerens univers var dermed i endring.

¹ Gjersvik, R. (1987). NTUB's historie 1912 – 1987. I: Norges tekniske universitetsbibliotek. *NTUB-75 år : Norges tekniske universitetsbibliotek 1912-1987* / red.komité: Randi Gjersvik...[et al.]. - [Trondheim] : Tapir. S. 9 - 30

² ibid s. 10

Hva gjør bibliotekbrukeren i dag, i 2012? Professoren sitter ved sin pc og tenker ikke på at de artikler han selv søker fram er betalt og gjort tilgjengelig over bibliotekets budsjett. Studenter oppsøker det fysiske biblioteket - kanskje av samme grunn som i 1920: "I dette året var biblioteket ekstra populært (...) på grunn av stort antall studenter ved NTH, vanskelige boligforhold og ekstra dyr brensel."³

I 2012, som i 1912, er biblioteket et møte med menneskelig kunnskap, enten man som da leter etter informasjonen med fingeren i papirbaserte bøker eller ved å hente fram ei e-bok på en touch screen.

³ Ibid s. 11

BIBLIOTEKET OG UNIVERSITETET

Av: Ingar Lomheim

Universitets- og høyskoleloven har opp gjennom åra i sin ordlyd hatt klare bestemmelser om at institusjonene skal ha biblioteksfunksjoner. Bibliotekets aktivitet skal støtte opp om forskning og læring ved å tilby informasjonsressurser som til enhver tid er best mulig tilpasset eksisterende behov. Denne formålsbeskrivelsen har vært overholdt etter beste evne fra bibliotekenes side til alle tider. For å få til dette kreves god kontakt både med universitetet sentralt og de enkelte fagmiljøer. Opp gjennom åra har kontaktrelasjonene variert, men i det store og hele har en hatt tilfredsstillende ordninger både faglig og politisk/økonomisk. Det faglige har gått på kontakten mellom bibliotekets fagreferenter og fagmiljøene, via avdelings-/seksjonsbibliotek, og gjennom lokale bibliotekutvalg. Politisk har det dreid seg om diverse styringsordninger mellom moderinstitusjon og bibliotek. Rådgivende organ ble tidlig introdusert, mens ordinære styrever hadde sin oppstart først på 1970-tallet.

Allerede i NTH-bibliotekets tidligste tid var det litteratursamlinger plassert rundt på avdelingene. I 1915-16 påpekte Stortingets budsjettkomite i sin innstilling at det måtte være et tettere samarbeid mellom Hovedbibliotek og avdelingsbiblioteker. Dette for at en skulle ha en bibliotekfaglig tilfredsstillende behandling av litteraturen, og for å unngå unødvendige dubleringer. I 1929 påla Professorrådet avdelingene å gjøre sine bokinnkjøp via Hovedbiblioteket, et pålegg som ble innskjerpet av Professorutvalget i 1976. Hovedbiblioteket har forholdt seg til ønsket om å behandle all litteraturen i den grad det har vært mulig rent personalmessig. I 1959 ble enkelte av avdelingsbibliotekene ved NTH lagt administrativt inn under Hovedbiblioteket. I likhet med avdelingsbibliotekene ved AVH er det disse som har hatt tette kontakt med lokale brukere, og på den måten fått gode innspill når det gjelder bibliotekenes faglige profil.

Gjennomsynsordningen for kjøp av nye bøker har vært forbeholdt NTH-biblioteket. Her er aktuelle bøker blitt vurdert for innkjøp av ansatte ved instituttene, og har bidratt til riktig valg av informasjonsressurser. I tillegg til hovedbibliotek og avdelingsbiblioteker har instituttene i ulik grad bygget opp egne samlinger. Der det ble akseptert at litteraturen kunne lånes av brukere utenfor instituttet, har Hovedbiblioteket ved NTH registrert samlingene i BIBSYS. Tilgjengeligheten har likevel vært varierende, da ikke alle institutter har hatt oversikt over instituttets beholdning og utlån. AVH-bibliotekene har ikke foretatt tilsvarende registreringer for sine institutter.

I samarbeid med faglærerne har bibliotekene hatt oppdaterte pensumsamlinger i alle fag til utlån og bruk på lesesalene.

Når det gjelder styringsorganer som har regulert bibliotekenes forhold til moderinstitusjonene vet vi at det ved NTH fra tidlige tider fantes et bibliotekutvalg oppnevnt av Professorutvalget. utvalget besto av vitenskapelige tjenestemenn, og i den siste tiden også av en studentrepresentant. En virksomhetskomité for biblioteket ble oppnevnt i 1967. Den avga innstilling i 1971, og foreslo bl.a. opprettelse av et styre for biblioteket. Det første kom i 1976 og hadde medlemmer fra vitenskapelig ansatte, fra frittstående forskningsinstitusjoner i NTH-miljøet, fra eksterne brukere, fra studentene og fra de ansatte i biblioteket. Styret skulle i hovedsak ta seg av strategier, store investeringer og budsjett.

Da stortingsvedtaket kom i 1968 om opprettelsen av Universitetet i Trondheim eksisterte Vitenskapsselskapets bibliotek og Lærerhøgskolens bibliotek side om side. En regner at "Fellesbiblioteket" ble en realitet i 1974. Inntil loven om Universitetet endelig ble vedtatt i 1984 var det Interimsstyret som håndterte fellessaker mellom enhetene som skulle utgjøre UNIT. Da en fikk den offisielle benevnelsen Universitetsbiblioteket i Trondheim i 1984 ble eget styre opprettet også her.

Ved sammenslåingen til UBiT i NTNU-systemet, ble nytt overordna styringsorgan opprettet for dette biblioteket. NTNU innførte enhetlig ledelse i 2005, og i likhet med fakultetstyrene ble bibliotekstyret avviklet som et resultat av prosessen. Rådgivende bibliotekutvalg ved fakultetene skulle heretter bistå bibliotekdirektøren med faglige valg.

Universitetsbibliotekene i Norge har i hovedsak vært organisert som teknisk-administrativ støttefunksjon underlagt universitetsdirektøren. Dette har også vært tilfellet i Trondheim. Ved omorganiseringen av NTNU i 2005 ble det fra biblioteket argumentert for å knytte seg+ sterkere opp mot faglig ledelse ved universitetet. Resultatet ble en organisatorisk plassering direkte under Prorektor for utdanning og læringskvalitet. Dette kan synes som en naturlig plassering: Biblioteket er stadig sterkere integrert i ulike fag og kurs ved NTNU, bl.a. gjennom brukerundervisning i informasjonssøking og referansehandtering. Målet er at vi, i samarbeid med faglærere, skal være med på å gi studenter og forskere en informasjonskompetanse, i tillegg til den spesifikt faglige kompetansen de utvikler gjennom studier og forskning.

Referanser:

1. NTUB – 75 år. Norges Tekniske Universitetsbibliotek 1912 – 1987. Redaksjon Randi Gjersvik o.a. Tapir Forlag 1987.
2. Til opplysning. Universitetsbiblioteket i Trondheim 1768 – 1993. Redaksjon Harald Nissen og Monica Aase. Tapir forlag 1993.

Startside	Studier	Student i Trondheim	Forskning	Etter- og videreutdanning	Næringsliv og nyskaping	Om NTNU	Aktuelt
---------------------------	-------------------------	-------------------------------------	---------------------------	---	---	-------------------------	-------------------------

Om NTNU » NTNU Universitetsbiblioteket » NTNU UB i 100 » Sintef

Brukerne - SINTEF

- Av: Ingar Lomheim

Sintef er etablert med basis i NTH-miljøet, og helt siden starten i 1950 har NTH-biblioteket vært en viktig informasjonskilde til forskningsaktivitetene ved stiftelsen. Som en gjenytelse er det gjennom åra betalt inn betydelige beløp fra Sintef til oppbygging av samlinger ved flere av UBs bibliotek. Felles bruk av tidsskriftressursene ble vanskeliggjort gjennom nye lisensordninger som følger de elektroniske abonnementene.

I 1950 vedtar NTH å etablere et selskap for oppdragsforskning, og SINTEF (Selskapet for Industriell og Teknisk Forskning) blir en realitet. Stiftelsen var fundert på at en ideell vekselvirkning med NTH-miljøet skulle gi gode betingelser for både forskningsoppdrag og undervisning. For eksempel hadde forskere fra Sintef undervisningsoppdrag ved Høgskolen mens de som gjenytelse hadde tilgang til laboratorier og diverse støttetjenester.

En av disse støttetjenestene var bibliotektilbudet. De har på lik linje med andre brukere tilgang til våre trykte samlinger med låne- og kopieringstjenester, men Sintef ble regnet inn under kategorien primærbrukere sammen med studenter og ansatte ved NTH. For søketjenester, innlån og kopibestillinger ble det skilt mellom NTH-/Sintef-brukere og eksterne brukere når tjenestene ble fakturert. Som en delvis kompensasjon for felles bibliotekstjenester har flere Sintef-avdelinger betalt inn til dels betydelige beløp til anskaffelser av litteratur. Dette gjelder i hovedsak Sintef-avdelinger som har samlokalisering med NTH-miljøer, og som sogner til samme bibliotek. Eksempelvis ved Marinteknisk senter, i Valgrinda og i Realfagbygget.

Sintef hadde sin storhetsperiode på 1970-tallet og utover, som det naturlige resultat av teknologibehovet i den norske oljenæringen. Tjenestene fra biblioteket var særlig omfattende i denne perioden, men brukerstatistikk for Sintef finnes ikke spesifikt siden tallmaterialet omfatter NTH/Sintef som en enhet.

Statistikk fra 1990:

- Mottatte bestillinger fra eksterne brukere: 41 734 titler
- Mottatt fra NTH/Sintef-miljøet: 21 319 titler
- En tredjedel av disse var lånebestillinger
- I tillegg 264 emneoppgaver.

Dette sier litt om etterspørselen etter bibliotekstjenester på den tiden, og Sintef var nok den største interne brukeren.

Biblioteket deltok sammen med Sintef og Adresseavisen m.fl i Televerkets prosjekt TELEDATA. Biblioteket la inn opplysninger om samlinger, tjenester, kurs etc. (1)

I samarbeid med Sintef, deltok biblioteket i EUROINFO-arbeidet, og vi fikk et lokalt senter.

Allerede i 1980 ble Sintef omgjort til en næringsdrivende stiftelse og profesjonalisert

[Til jubileumssiden](#)

som organisasjon. Etter hvert ble flere store og nyetablerte institutter i hele Norge lagt under Sintef-paraplyen. Behovet for egne bibliotek innenfor Sintef-konsernet oppsto, og de har nå bibliotekjeneste ved Sintef Energi fra i Trondheim (fra 1988). I tillegg bibliotek i Oslo, Sintef Oslo som erstatter det gamle SI-biblioteket, og Sintef Byggforsk som ble opprettet i 2004.

En av grunnene til etablering av egne bibliotekjenester er behovet for tilgang til e-ressurser. Lisenser for tilgang til slike tjenester har strenge restriksjoner gjeldende for brukere som ikke har ansettelse hos lisenseier, og spesielt i kommersiell bruk. Sintef-ansatte ved NTNU kunne derfor ikke gis tilgang til disse tjenestene på lisenser eid av NTNU/UB.

Da økonomien i biblioteket for alvor begynte å stramme seg til på 1990-tallet ble det gjort framstøt for å få direktebevilget til biblioteket noe av det som Sintef betalte NTH for sin nettofordel med samarbeidet. Forespørselen ble avvist av NTH med forklaringen om at disse pengene allerede var gitt i rammebevilgningen.

Referanser

1. Universitetet i Trondheim, Norges tekniske høgskole. Årsberetning 1980-1981. Trondheim : NTH.

[Kontakt oss](#)

[Søk etter ansatte](#)

[Søk etter studenter](#)

Sentralbord: 73 59
 50 00

Org. nr. 974767880

[Kart over NTNU](#)

[Fakulteter og institutter](#)

[Administrative enheter](#)

[Ledelsen](#)

[Ansvarlig redaktør](#)

[Nettstedkart](#)

[Studier A til Å](#)

[Emner A til Å](#)

[Forskning A til Å](#)

[Enheter A til Å](#)

[Blogger](#)

[Twitter](#)

[Facebook](#)

[RSS-feed](#)

[Logg inn](#)

Startside	Studier	Student i Trondheim	Forskning	Etter- og videreutdanning	Næringsliv og nyskaping	Om NTNU	Aktuelt
---------------------------	-------------------------	-------------------------------------	---------------------------	---	---	-------------------------	-------------------------

Om NTNU » NTNU Universitetsbiblioteket » NTNU UB i 100 » Industrien

Industrien

- Av: Roar Storleer

NTHB har vært brukt av og samarbeidet med norsk industri og næringsliv helt fra starten, men samarbeidet og bruken økte i intensitet på 60-tallet gjennom låne-/kopitjenester, manuelle og online søkeoppdrag, SDI-profiler, kurs og opplæringsvirksomhet for å nevne de viktigste.

Biblioteket var fra starten «teknologibiblioteket» i Norge, og dette ble ytterligere forsterket gjennom Ansvarsbibliotekordningen hvor NTHB ble ett av 7 ansvarsbibliotek i Norge med ansvar for teknikk, praktiske fag og arkitektur. Vi mottok ingen økonomisk støtte ved ordningen som opphørte i slutten av 1990-åra. Dette førte til stor etterspørsel av våre tjenester fra industrien. Etterspørselen etter å få utført søkeoppdrag (online litteratursøking), opplæring gjennom kurs samt bestilling av lån/kopier økte og ble stor.

Biblioteket var ikke selvhjulpet med all litteratur og ble derfor med i et internasjonalt samarbeide av tekniske universitetsbibliotek, først i Skandinavia med utvidelse til resten av Europa og verden for øvrig.

Bibliotekautomatisering ble utviklet og ble et nytt begrep. Dermed økte effektivitetsgraden, og rasjonaliseringen av interne rutiner. Det gjorde at vi effektivt kunne betjene våre eksterne brukere som industri, næringsliv og andre.

Dokumentasjonsavdelingen (Infosøk fra 1990) ved NTHB ble opprettet i 1971 for nettopp i tillegg til NTH og Sintef å hjelpe Norsk industri og næringsliv med å skaffe den kvalitetssikrede informasjon som brukerne ønsket.

Det startet med manuelle litteraturundersøkelser i ulike referatidsskrifter som biblioteket abonnerte på i tillegg til håndbøker og andre oppslagsverk. Etter hvert ble referatidsskriftene på tidlig 70-tall tilgjengelig for «online» litteratursøking. Dokumentasjonsavdelingen tegnet kontrakter med de store online vertene og hadde på det meste tilgang til et 70 talls ulike systemer med ca. 1500 ulike databaser som vi tilbød oppdragsøking mot betaling i. Dette ble en meget etterspurt tjeneste, og ca 50% av alle søkeoppdrag var fra industrien og ulike forskningssentra.

Vi startet tidlig kursvirksomhet over hele Norge innen dette feltet og mange er det i Norges land som har deltatt på bl.a. «Grunnkurs i online litteratursøking» som var det første kurset vi arrangerte. Det ble holdt i 1977 som et 3 dagers-kurs hvor de tre største vertene Lockheed (Dialog), ESA/IRS og SDC/ORBIT ble gjennomgått. Senere ble det mange ulike kurs innen dette feltet, bl.a. søkekurs i BIBSYS databasene, optiske lagringsmedia med hovedvekt på CD-ROM mm.

Mange av deltakerne fra industrien og eksterne virksomheter startet etter deltakelse på dette grunnkurset, online søke-tjenester i egen virksomhet som for eksempel. Norsk Hydro, Statoil, Saga, Jotun, Dyno, Boregaard, Christian Michelsens Institutt mfl., mens andre syntes at det var best å gi disse oppdragene til Dokumentasjonsavdelingen. (Se [Onlinesøking, en nyvinning](#)).

Tjenesten ble helt fra begynnelsen markedsført gjennom kursvirksomhet, ulike foredrag, publisering av artikler og infomateriale, samarbeide på ulike plan og prosjektvirksomhet. Dette førte bl.a. til at vi allerede i 1975 fikk 24.000 kr. i støtte fra NTN (Norges Teknisk Naturvitenskapelige Forskningsråd) til prosjektet "Kundemann-virksomhet" for å markedsføre online søketjenester overfor norsk industri og næringsliv. Det medførte mange interessante industribesøk med imponerte tilhørere når teknologien sto oss bi.

[Til jubileumssiden](#)

Bedre tilgang til vitenskapelig informasjon gjennom online litteratursøking medførte en kraftig øking av kopi- og lånebestillinger til NTHBs Fjernlånsavdeling. En må huske at «online»-databasene i svært liten grad var fulltekstdatabaser, men inneholdte referanser m/abstracts til vitenskapelig litteratur. Derfor økte naturlig nok etterspørselen etter fullteksten.

I perioden 1973 til 1983 økte utlånet til industrien 127%, fra ca 16000 til 36000, d.v.s. 25% av det totale utlån. En god samlingspolitikk og alltid interesse for utvikling innen bibliotekfaget har gjort til at NTHB ble populær blant forskere og industri rundt om i Norge. Det at forskerne forlot moderinstitusjonen, NTH som ferdigutdannet og gikk til nye jobber innen industri og næringsliv, gjorde at de brukte deres gamle bibliotek, fikk hjelp der som de alltid hadde fått og etterspurte samme tjenester i egen institusjon. Næringslivet har alltid vært sett på som den forlengende arm av NTH.

Siden biblioteklederne ved NTHB alltid har vært fremtidsrettet og ønsket lik NTH et tett samarbeide med industrien. De ønsket å gjøre det enklere for brukerne å ta i bruk tjenestene som ble tilbudt. Derfor har NTHB hele tiden ligget i fremste front når det gjelder å ta i bruk ny teknologi for å effektivisere tjenestetilbudet. Biblioteket var til for brukerne, og det var om å gjøre å forenkle og effektivisere.

Brukerne ønsket alltid raskest mulig effektivering av sine bestillinger, det være seg online litteratursøking, SDI profiler, referanseoppdrag og låne-/kopibestillinger. Bibliotekautomatisering ble utviklet og ble et nytt begrep. Dermed økte effektivitetsgraden, og rasjonaliseringen av interne rutiner. Det gjorde at vi effektivt kunne betjene våre eksterne brukere, næringsliv og andre.

I 1990 startet vi med mottak av on-line bestillinger av kopier fra bl.a. «online litteratursøkingoppdrag» via e-post. Et egenutviklet PC-program : «NTUB-Mail» skrev ut bestillingene på blankett for videre bruk i interne rutiner, og etter hvert kunne bl.a. industrien sende ferdige filer med bestillinger, som ble skrevet ut på våre kopi-/låneblanketter - det være seg fra online søking foretatt selv eller på oppdragsbasis til Infosøk. Dette ble populært blant utenbys brukere, industrien og næringsliv som nå sparte masse tid ved å slippe å fylle ut låne-/kopibestillingsblanketter manuelt.

Etter hvert ville de ha den ønskede litteraturen straks de hadde bestilt den, og den raske utviklingen av data har i de siste år gjort dette nesten mulig. Vi har tegnet avtaler med ulike dokumentleverandører i verden. De leverer artiklene i PDF format, men vi får dessverre ikke tillatelse til å videreformidle PDF-fila til eksterne brukere, men må ta ut en trykt utgave som sendes pr. post.

På 60-tallet og framover var industrien representert i bibliotekets styre og biblioteket fikk til og med bidrag fra noen næringsinteresser hvert år for å bedre tjenestene våre.

Industri og næringslivskundene ga i 1980-åra høye statistikker for biblioteket. De bestilte 21 ganger så mange titler fra biblioteket enn NTH/Sintef, og deres bestillinger utgjorde 58% av det totale utlån. Biblioteket hadde brukere langt utenfor eget miljø. De største brukerne i denne tiden, om vi skal nevne noen, var: Norsk Hydro, Statoil, Chr.Michelsens institutt, Saga petroleum, Elkem, Dyno, Jotunggruppen, Årdal og Sunndal Verk, Veritas, Standard Telefon-og Kabelfabrikk, FFI og andre, så det var bredde i brukersammensetningen.

Økningen av online søkeoppdrag økte kraftig fra midten av 70-tallet og fram mot slutten av 90 tallet, hvoretter den sank kraftig mot 2005 for deretter tilnærmet å opphøre. Dette har nok sammenheng med at online-databasene ble enten tilgjengelig på CD-ROM eller via Internett og WWW, og mange av de mest etterspurte databasene har biblioteket tilgjengeliggjort i universitetsnettet. Våre eksterne brukere har ikke tilgang til disse ressursene, og mange er de industribedrifter som enten har lagt ned sitt dokumentcenter eller kjører på lavbluss.

Hvordan skaffer de så informasjon i dag? Det finnes flere forklaringer, men en er nok surfing på Internett eller avtaler med ulike informasjonsleverandører. Vi vet at pr. i dag er det tilnærmet null online søkeoppdrag fra industrien og antall bestillinger av kopier- og lån har også gått kraftig ned de siste 5 åra, men NTNU UB får fortsatt daglige henvendelser både fra gamle og nyopprettede kunder innen næringslivet. Kanskje det er på tide å gjøre et nytt markedsføringsframstøt?

Referanser:

- Onlinesøking, en nyvinning: <http://www.ntnu.no/ub/jub2012/pageflip/1971>

Startside	Studier	Student i Trondheim	Forskning	Etter- og videreutdanning	Næringsliv og nyskaping	Om NTNU	Aktuelt
---------------------------	-------------------------	-------------------------------------	---------------------------	---	---	-------------------------	-------------------------

Om NTNU » NTNU Universitetsbiblioteket » NTNU UB i 100 » Resten av verden

BIBLIOTEKET OG RESTEN AV VERDEN

- Av: Ingar Lomheim

Fagbibliotekområdet preges av et tett nasjonalt og internasjonalt samarbeid. Slik har det vært i mange tiår, og det gjelder både i fellesskapet rundt fjernlansaktiviteter og i deling av erfaringer omkring bygningsløsninger, organisering og bruk av ny teknologi. I fjernlanssammenheng har NTH-biblioteket hatt en sentral rolle som informasjonsleverandør til industri, forskning og utdanning. Aktivt medlemskap i flere internasjonale bibliotekorganisasjoner har gitt interessante og fruktbare dialoger med kolleger i andre land. Overgang til elektroniske medier gjør at tradisjonelle fjernlans- og kopitjenester er på retur. Mye kan tyde på at dette fører til at noe av grunnlaget for tette relasjoner mellom bibliotekene blir borte.

[Til jubileumssiden](#)

Mange av de samarbeidsorgan som var levende for 20 år siden er i dag "sovende" eller på vei til å bli det.

Som offentlige bibliotek har universitets- og høyskolebibliotekene forpliktelser når det gjelder levering av informasjonstjenester også til brukere utenfor egen institusjon. For NTH-bibliotekets del ble dette formalisert gjennom [ansvarsbibliotekordningen](#) som kom på 1980-tallet. Et effektivt fjernlån krevde felles kataloger over samlingene, som viste litteraturbeholdningen på tvers av bibliotekene. Med BIBSYS-samarbeidet ble disse lettere tilgjengelig, og etter hvert som utlånssystemet kom i drift, fikk man utmerkede verktøy i lånearbeidet mellom norske fagbibliotek. BIBSYS har uten tvil vært den viktigste kilde til økt nasjonalt samarbeid mellom fagbibliotekene. I tillegg til at NTNU UB er et bibliotek for hele UH-sektoren, samt for industri og forskning, har det vært – og er fortsatt - fritt fram for allmennheten generelt å bruke tjenestene. Dette gjelder både i fjernlanssammenheng og ved besøk i bibliotekene.

Riksbibliotekjenesten, RBT, ble opprettet i 1969 som statens organ for faglig dokumentasjon og fag- og forskningsbibliotek. Riksbibliotekrådet kom året etter, og NTH-biblioteket var representert her med overbibliotekaren i en årrekke. Etter at RBT ble avviklet i 2003 ble ABM-utvikling og Universitets- og høyskolerådets bibliotekutvalg (UHRB) viktige organ for samordning og politisk påvirkning innen sektoren. I UHRB har NTNU UB vært representert stort sett i hele perioden siden oppstarten.

I bibliotekets historie finner vi tidlig eksempler på internasjonalt engasjement. Det kan bl.a. nevnes at overbibliotekar John Ansteinsson i 1928 ble valgt til å omordne Vatikanets bibliotek i Roma. Arbeidet ble fullført i 1930. Overbibliotekar Knut Thalberg hadde tilsvarende oppdrag for FN i Damaskus i 1971/72.

I seinere tid har mye av våre aktiviteter vært knyttet til deltakelse i IFLA (International Federation of Library Associations), IATUL (International Association of Technological University Libraries), SCOTUL (Scandinavian Committee of Technological University Libraries). Fra 1970-tallet og i mer enn 20 år var sist nevnte organisasjon et viktig organ for nordisk samarbeid, med sterk deltakelse fra NTH-biblioteket.

Områder som har bidratt til internasjonalt fellesskap de siste 20 åra handler om kamp imot forlagenes prispolitikk og oppfordring til økt åpen publisering (Open Access). Rundt 1990 ble antall akademiske forlag redusert på grunn av oppkjøp, og noen store leverandører ble prisledende. Eierne så store gevinstmuligheter i salg til akademiske bibliotek, og prisen på abonnement ble skrudd voldsomt i været. I en tid da informasjonsmengden økte, og tilgangen for forskere og studenter burde utvides, ble resultatet abonnementsoppsigelser og trange økonomiske kår for bibliotekene. Protestene mot prispolitikken var unison og verdensomspennende. Etter hvert som elektronisk publisering ble mer omfattende har bibliotekene jobbet for at forskere i større grad skal bruke åpne publiseringsveier som gir gratis allmenn tilgang til forskningsresultater. Internasjonale organisasjoner er aktive i dette arbeidet og NTNU UB har hatt medlemskap bl.a. i SPARC Europe (SPARC = *Scholarly Publishing and Academic Resources Coalition*), og DOAJ (*Directory of Open Access Journals*).

I 2007 ble det institusjonelle arkivet DiVA opprettet ved NTNU. Intensjonen er at NTNU skal ha en digital samling av forskernes vitenskapelige materiale, og rektor har gitt UB ansvar som systemeier.

- Alle ansatte oppfordres til å legge ut sine vitenskapelige artikler, konferansepaper og faglige rapporter i DiVA.
- Alle doktoravhandlinger skal arkiveres elektronisk. Det er mulig å reservere seg mot åpen publisering av avhandlingen.
- Alle mastergradsstudenter skal arkivere sine mastergradsoppgaver elektronisk. Det er mulig å reservere seg mot åpen publisering av oppgaven.

DiVA inneholder doktoravhandlinger, masteroppgaver, artikler og annet materiale, og det meste ligger åpent tilgjengelig på nettet. På denne måten bidras det til at NTNU-publikasjoner kommer allmennheten i hende.

[Kontakt oss](#)

[Søk etter ansatte](#)

[Søk etter studenter](#)

Sentralbord: 73 59
50 00

Org. nr. 974767880

[Kart over NTNU](#)

[Fakulteter og institutter](#)

[Administrative enheter](#)

[Ledelsen](#)

[Ansvarlig redaktør](#)

[Nettstedkart](#)

[Studier A til Å](#)

[Emner A til Å](#)

[Forskning A til Å](#)

[Enheter A til Å](#)

[Blogger](#)

[Twitter](#)

[Facebook](#)

[RSS-feed](#)

[Logg inn](#)

Oss

	Våre brukere - NTNU og SINTEF - Industrien - Resten av verden		Bilder og lyd - Biblioteket og byen - Bildegalleri, teknisk utstyr - Grammofonkonserter
	Oss - Hvem er vi? - Hva gjør vi? - Hva har vi publisert?		Samlingene - Fra samlinger til tilgang - Musikk - Godbiter fra samlingene

Noen av innslagene på jubileumssiden handlet om oss, om personalet ved NTNU UB; om hvem vi er og hva vi gjør.

Under overskriften «Hvem er vi?» var det både en historisk gjennomgang av bibliotekarrollen, stillingskategorier og arbeidsoppgaver - og en helt nåtidig del, som besto av kollegaintervjuer.

Ambisjonen var å intervju flest mulig av kollegene. I realiteten rakk vi bare en liten del, men de rundt 20 intervjuene med kolleger i ulike stillinger, yrkesaktive og pensjonister, ga likevel våre brukere et glimt av et mangfold de antagelig visste lite om.

Biblioteket skal yte tjenester som gir merverdi til NTNUs forskning, utdanning og formidling.

Under overskriften «Hva gjør vi?» viste vi hva dette pr. i dag medfører av ansvarsområder og arbeidsoppgaver.

Alle tekstene er gjengitt her.

Under overskriften «Hva har vi publisert?» lenket vi til CRISTin, der foredrag og publikasjoner av bibliotekansatte registreres. Oversikten viste innførsler fra perioden 2009-2011. Den er ikke tatt med i denne PDF-versjonen, men kan sees bak denne lenken:

<http://www.cristin.no/as/WebObjects/cristin.woa/wa/fres?action=sok&ar-fra=2009&ar-til=2011&sted=194143000>

Startside	Studier	Student i Trondheim	Forskning	Etter- og videreutdanning	Næringsliv og nyskaping	Om NTNU	Aktuelt
-----------	---------	---------------------	-----------	---------------------------	-------------------------	---------	---------

Om NTNU » NTNU Universitetsbiblioteket » NTNU UB i 100 » Hvem er vi? NOR

Hvem er vi?

Hovedbibliotekar Sølvi Løchen har sett på utviklingen av bibliotekrollen generelt og på stillingskategorier, arbeidsoppgaver og kompetansebehov ved NTNU UB før og nå. [Les artikkelen om bibliotekarer før og nå.](#)

Personalet ved NTNU Universitetsbiblioteket består av langt flere enn dem man treffer i bibliotekskrankene. Totalt er vi 125 ansatte. I forbindelse med 100-årsjubileet vil vi gjennom året presentere intervjuer med noen av kollegene for å vise litt av mangfoldet.

Klikk på bildene for å lese intervjuene.

[Til jubileumssiden](#)

Hvem er vi?

Av Sølvi Løchen

**Det digitale bibliotek krever ny kompetanse og flere oppgaver.
Bibliotekarere er ikke de samme som før.**

Hvem var vi?

Bilde av bibliotekar som ordner i magasinet ved Gunnerusbiblioteket.
Foto: Klaus Forbregd, 1959. NTNU UB Billedsamlingen.

Bibliotekansatte for 100 år siden liknet ikke på dagens bibliotekarere. Datidens bibliotekutdanning og de ansattes erfaring ble benyttet til å skape Universitetsbibliotekets store, trykte samlinger. Resultatet av arbeidsinnsatsen deres var et velfungerende, profesjonelt bibliotek etter datidens standard. Bibliotekaryrkets historie strekker seg mange

hundre år bakover i tid. Trykte bøker var en fantastisk nyvinning på 1400-tallet.

Mens de bibliotekansatte for 100 år siden fylte arbeidsdagen med innkjøp og magasinering av bøker og tidsskrifter innebar publikumsbetjeningen først og fremst fremfinning, utlån og retur av trykt litteratur.

Mange bibliotekansatte står ennå med det ene beinet i de trykte bøkernes tidsalder og det andre i den digitale. Det er fordi de gjennomførte utdanningen sin i det forrige århundret, før den digitale tidsepoken startet. I starten av den digitale tidsalder var det bibliotekarene som søkte i elektroniske referatorganer, mm. I dag lærer de opp brukerne til å søke selv, og biblioteket har kildene i fulltekst.

Hvem er den digitale bibliotekaren?

Bilde hentet fra filmen NTNU UB Digital Library, 2011.

De siste 20 åra, med internett og den digitale utviklingen, har betydd utrolig mye for bibliotekarenes hverdag.

Omleggingen fra papirbaserte til digitale medier har utvidet kompetansekravene og endret oppgavene slik at biblioteket skulle

klare å møte de nye kravene. De som jobber i biblioteket har måttet ta nye utfordringer og vært endringsvillige. En viktig grunn er at en stadig større andel av de faglige kilder som brukes til undervisning og forskning kommer i digital form. Dette skaper utfordringer og nye rutiner når det gjelder hva slags kurs som skal holdes i informasjonsgjenfinning, dessuten alle anskaffelses- og oppbevaringsrutiner. Bibliotekets utviklingsarbeid er i våre dager naturligvis databasert. Like viktig er det for de ansatte å tenke nytt om lokalene, siden trykt materiale blir mindre brukt og de fysiske samlingene etter hvert blir fjernet. Biblioteket skal fremdeles være en viktig del av studentenes læringsarena, både digitalt og fysisk. Alt dette stiller nye krav til hvem de bibliotekansatte skal være.

Bibliotekansatte tok tidligere i bruk data enn de fleste andre yrkesgrupper. Det var ansatte ved NTNU som startet eventyret med den databaserte bibliotekatalogen, BIBSYS. Trondheimsmiljøet skapte et av verdens første biblioteksystemer. Det fikk moduler som gjorde de ansatte i stand til å søke, kjøpe inn, registrere, låne ut, etc. digitalt. Det neste som de ansatte måtte vende seg til var at selve den faglige litteraturen mer og mer kom i elektronisk form. BIBSYS regnes i dag som gammeldags og skal fases ut i 2013. De ansatte skal i gang med opplæring om et splitter nytt biblioteksystem.

Den digitale utvikling krever ny kompetanse i digital forståelse, programmering og forståelse for hvordan man best mulig skal presentere digital informasjon på internett. Overgangen til det digitale bibliotek tar lang tid, og ennå må ansatte behandle de trykte samlingene. Utviklingen styres av tilbudet: så lenge faglitteratur blir gitt ut i trykt form og ikke i elektronisk, må vi også behandle dette. Størsteparten av de bibliotekansatte må altså i denne overgangsperioden være kompetente også i dette.

Bibliotekansatte har måttet endre kompetansen sin:

Som et resultat av overgangen til det digitale biblioteket må bibliotekansatte utvide kompetansen sin. De fleste har gammel utdanning fra forrige århundre, og må fylle på med digital kompetanse. Alle rutiner foregår på nettet. Det kreves bedre gjenfinningssystemer. Ny kompetanse trengs for å digitalisere

er noe som krever ny kompetanse. Det samme gjelder kunnskap om gjenfinning av elektroniske bøker. Alt utviklingsarbeid skjer med utgangspunkt i studentenes og de fagansattes behov.

Stillingskategoriene spenner i dag over direktør, ingeniør, bibliotekar (dvs. spesial-, hoved- universitets-), forsker, konsulent, sekretær, postdoktor, prosjektleder, rådgiver og seksjonssjef.

Hvem er menneskene bak stillingskategoriene?

- **Spesialbibliotekar:
26,6 stillinger**

Den største stillingsgruppen er spesialbibliotekarer med 26,6 stillinger. De har 3-årig utdanning fra Høgskolen i Oslo, og enkelte har tilleggsutdanning fra universitets- og høyskoler. Mange har arbeid med den daglige driften av bibliotekenes utlånsavdelinger og har den direkte brukerkontakten. Andre har fagansvar og anskaffer faglitteratur og kurser ansatte og studenter.

Spesialbibliotekarer jobber også i den felles avdelingen med innkjøp, mottak, registrering og katalogisering av ny litteratur. Noen har mer spesielle oppgaver som f.eks. å digitalisere fotografier, lager utstillinger, etc.

Bilde fra Linné-utstillingen ved Gunnerusbiblioteket i 2007.

- **Universitetsbibliotekarer: 17,3 stillinger**

UB har dernest 17,3 universitetsbibliotekarstillinger. De har høyere utdanning i universitets- eller høyskolefag. Med sin faglige bakgrunn anskaffer de all faglitteraturen som kreves til undervisning, studier og forskning ved NTNU. Universitetsbibliotekarer

Bibliotekundervisning – her ved Liv Brynhild Aspaas, Realfagsbiblioteket. Foto: NTNU UB

er også forskere, og kan etter nærmere avtale få forskningsfri i inntil 20% stilling. De jobber inn mot fagmiljøene og integrerer kurs i informasjonssøk med undervisningen ved NTNU, og arrangerer kurs i informasjonssøk for studenter og ansatte. Viktig utviklingsarbeid foretas av universitetsbibliotekarer, f.eks. MUBIL-prosjektet som er sponset av Nasjonalbiblioteket og som skal ende opp som en digital verden av manuskripter og bøker som skal kunne studeres, manipuleres og brukes pedagogisk. En av universitetsbibliotekarene har ansvaret for Spesialsamlingene, UBs samlinger av manuskripter, kart, mm.

- **Konsulenter og førstekonsulenter: 16,4 pluss 10,2 stillinger**

16,4 konsulentstillinger og 10,2 førstekonsulenter. Konsulentene gjør mye forskjellig, det avhenger av hvilken erfaring og bakgrunn de har. De sitter i skranken, jobber med fakturaer, bestiller interiør og tar seg av personalspørsmål. Andre eksempler er den sikkerhetsansvarlige for Universitetsbiblioteket og den arkivansvarlige på Dorabiblioteket.

- **Hovedbibliotekarer: 11,4 stillinger**

Etter disse kommer 11,4 hovedbibliotekarer. Disse har bibliotekoppgaver med spesielt ansvar, som f.eks. daglig ledelse av avdelinger eller ansvar for spesielle arbeidsområder. En av hovedbibliotekarene er ansvarlig for Billedsamlingen ved Gunnerusbiblioteket. En annen har ansvar for markedsføring av

NTNU UB, og atter en annen har spesialkompetanse innenfor katalogisering.

- **Ingeniør:**

Ingeniørene ved UB har svært forskjelligartede oppgaver. Noen jobber med bokbinding eller digitalisering, andre med dataingeniøroppgaver eller fotografering.

To bøker bundet sammen. Foto: Åge Hojem, NTNU UB

Hvem er vi? Litt statistikk:

- **Aldersfordeling:**

NTNU-UB har den høyeste gjennomsnittsalderen ved NTNU, og det er økende tendens fra 2007-2011. I 2007 var gjennomsnittsalderen 51,3 år, og i 2011 var den på 53,6 år. Vi står, i likhet med resten av NTNU, foran en formidabel utskifting av personale.

- **Kjønnsfordeling:**

Andelen kvinner har økt ved NTNU UB fra 70,5% i 2007 til 71,8% i 2011. Samtidig har antall ansatte sunket med 12% fra 135 ansatte i 2007 til 119,4 i 2011. Sammenligner vi oss med UBO hadde de 75,5% kvinner i 2007 og 79,2% i 2011. Vi "slår" dem altså med en større andel menn blant vårt bibliotekets ansatte.

NTNU UB har den høyeste andel kvinner blant universitetets avdelinger med 71,8%. NTNUs gjennomsnitt totalt er 43,1% kvinneandel, og det er også den laveste kvinneprosentandelen ved alle de norske universitetene.

Startside	Studier	Student i Trondheim	Forskning	Etter- og videreutdanning	Næringsliv og nyskaping	Om NTNU	Aktuelt
---------------------------	-------------------------	-------------------------------------	---------------------------	---	---	-------------------------	-------------------------

Om NTNU » NTNU Universitetsbiblioteket » NTNU UB i 100 » Vi laget jubileumsnettsidene

Linda Østbye, Magne Torsetnes, Kjersti Lie, Ole Husby (leder), Sissel M. Berge, Eva Sauvage, Jo Forthun Foto: Astrid Letnes, NTNU UB

Vi laget jubileumsnettsider

I vårt mandat sto det bl.a. at vi skulle utvikle en digital presentasjon istedenfor en trykt jubileumsbok. Det var ønskelig å få presentert bibliotekets - og bibliotektenestenes - utvikling gjennom 100 år; og vise det usynlige biblioteket.

Gruppen har hatt jevnlige møter siden mars 2011, inkludert studietur til Trøndelag folkemuseum på Sverresborg, via Ilabekken og Theisendammen. Etter å ha diskutert og hjernestormet om innhold, og orientert oss på nettet og funnet ideer på andre jubileumsnettsteder, ble vi sommeren 2011 enige om en del faste rammer. Vi besluttet å bruke eksisterende NTNU-verktøy og gratis programvareverktøy der vi kunne.

Nettsidene:

Vi besluttet å bruke NTNUs nettsideverktøy Liferay der vi kunne. Jubileumsnettsiden skulle ha tilnærmet samme layout som UBs hovedside.

Jubileumsnettsiden består av disse hovedbolkene:

- Jubileumsvignett er designet av Mads Nordtvedt, NTNU Info.avdelingen. Jo Forthun har laget den animerte versjonen.
- Tidslinje: Bokhylle med bøker og objekter med lenke til tekster med UBs historie, presentert vha programmet Pageflip. Bøkene på tidslinja er fra UBs egne samlinger.
- «Mitt bibliotekminne» - konkurranse. (Verktøy: Wufoo.)
- «Lyden av bibliotek» - konkurranse.
- «Hva skjer» med lenke til kalender for lokale arrangementer i jubileumsåret (Google calendar). Fylles med arrangementer av Gruppen for lokale arrangementer utover i 2012.
- Kart over Trondheim med UBs bibliotekenheter avmerket (Google maps).
- Informasjons-ticker med nyheter.
- «Firkanter» (piktogrammer): Våre brukere, Oss, Bilder og lyd, Samlingene. Tegnet av Kjersti Lie.

Noe av innholdet i firkantene:

[Til jubileumssiden](#)

- Kollegaintervjuer
- Godbiter fra samlingene
- Bildeserien Biblioteket og byen
- Bibliotekdirektørens hilsen.

"Vi har lært at arbeid med nettsider er minst like mye et spørsmål om innhold og ideer som det er teknologi og verktøy".

 [Kontakt oss](#)

 [Søk etter ansatte](#)

 [Søk etter studenter](#)

 Sentralbord: 73 59 50
00

 Org. nr. 974767880

 [Kart over NTNU](#)

 [Fakulteter og institutter](#)

 [Administrative enheter](#)

 [Ledelsen](#)

 [Ansvarlig redaktør](#)

 [Nettstedkart](#)

 [Studier A til Å](#)

 [Emner A til Å](#)

 [Forskning A til Å](#)

 [Enheter A til Å](#)

 [Blogger](#)

 [Twitter](#)

 [Facebook](#)

 [RSS-feed](#)

[Logg inn](#)

Startside	Studier	Student i Trondheim	Forskning	Etter- og videreutdanning	Næringsliv og nyskaping	Om NTNU	Aktuelt
---------------------------	-------------------------	-------------------------------------	---------------------------	---	---	-------------------------	-------------------------

Om NTNU » NTNU Universitetsbiblioteket » NTNU UB i 100 » Vi planla jubileumsaktiviteten

Roar Storleer, Kjersti Lie, Tove Knutsen (leder), Sissel M. Berge, Anne L. Lorange (Stein Johansen og Jan Ove Rein var ikke tilstede). Foto: Linda Østbye, NTNU UB

Vi planla jubileumsaktiviteter

I vårt mandat sto det blant annet at vi i fellesskap skulle planlegge mindre, lokale arrangement ved bibliotekene.

Arbeidet:

Gruppen har hatt møter mer eller mindre jevnlig siden april 2011.

Samarbeid med Gruppe for digital presentasjon og med andre ressurspersoner i biblioteket har vært viktig. Det ble også opprettet kontaktpersoner ved de bibliotekene som ikke var representert i gruppa. Mye av det vi presenterer har blitt til gjennom dette samarbeidet.

Vi konkluderte raskt med at lokale arrangement også kunne presenteres digitalt. Det ble derfor sørget for at alle bibliotekene fikk installert infoskjerm. Vi har også tøyd begrepet «lokale arrangement» til å dekke ulike former for markedsføring/synliggjøring og annen formidling.

LOKALE ARRANGEMENT I JUBILEUMSÅRET:

- Infoskjermer ble plassert ved alle bibliotekene
- En «plakat» (såkalt «roll up») med tekst «NTNU Universitetsbiblioteket feirer 100-årsjubileum – med utgangspunkt i etableringen av Høiskolens Hovedbibliotek ved NTH i 1912» (engelsk/norsk tekst) og med bilde av lesesalen i Hovedbygningen ved NTH, september 1915 ble laget. En slik har vært plassert ved alle enhetene gjennom hele året.
- Flere av bibliotekene arrangerer jevnlig utstillinger av ulike slag. På jubileumsnettsidene ble det opprettet en kalender – «Hva skjer» - der informasjon om utstillinger og andre lokale arrangement ble lagt inn. Vi bestemte oss for å synliggjøre bibliotekenes aktiviteter i denne kalenderen – også aktiviteter som ikke var spesifikt jubileumsrelaterte.
- Det ble laget en billedkavalkade – «Biblioteket og byen», et historisk tilbakeblikk relatert til hendelser i byen. Denne ble presentert på infoskjermer og på nettsiden.

[Til jubileumssiden](#)

I tillegg skal det lages en billedpresentasjon til internt bruk – med arbeidstittel «Personalet i hverdag og fest». Både i forbindelse med NTNUs 100-årsjubileum i 2010 og bibliotekets jubileum er det gjort et stort arbeid med å samle og organisere bibliotekets billedmateriale.

- Mal for powerpointpresentasjoner (brukt i foredrag og undervisning) m/bruk av jubileumsvignet ble laget.
- Eldre teknisk utstyr er fotografert, og bildene er gjort tilgjengelig på nettsiden.
- Diverse korte tekster om jubileet vises jevnlig på infoskjermene.
- Ved semesterstart og 3. september synliggjøres jubileet ved enhetene blant annet ved at personalet er iført spesielle T-skjorter og bærer buttons. Ballonger med jubileumsvignet er også laget, i tillegg til bokmerker.
- Bibliotekets bursdag er 1. september (en lørdag i 2012). Den vil bli markert på forskjellig måte ved bibliotekenehetene 3. september.

Ved Teknologibiblioteket inviteres alle studenter og ansatte til kake og til å blant annet bivåne ulike kunstneriske innslag. I den følgende uka vil det bli holdt lunsjforedrag i biblioteket hver dag. Det er også laget en permanent, historisk utstilling (fotomontasje) med bilder i tilknytning til biblioteket i Hovedbygningen.

Fra 3. september vises i Realfagbiblioteket og Teknologibiblioteket en liten utstilling om tidligere overbibliotekar ved NTH, John Ansteinsson.

Erfaringer:

Mange har lært mye av dette arbeidet, blant annet om formidling, som vi kan ta med oss videre. At så mye av det som er gjort i forbindelse med jubileet er utført av bibliotekets ansatte viser at det finnes kompetanse og stor innsatsvilje hos oss, også når gjelder å gyve løs på oppgaver som ikke inngår i det daglige arbeidet.

[Kontakt oss](#)

[Søk etter ansatte](#)

[Søk etter studenter](#)

Sentralbord: 73 59 50
00

Org. nr. 974767880

[Kart over NTNU](#)

[Fakulteter og institutter](#)

[Administrative enheter](#)

[Ledelsen](#)

[Ansvarlig redaktør](#)

[Nettstedkart](#)

[Studier A til Å](#)

[Emner A til Å](#)

[Forskning A til Å](#)

[Enheter A til Å](#)

[Blogger](#)

[Twitter](#)

[Facebook](#)

[RSS-feed](#)

[Logg inn](#)

Kollegaintervju: Alexandra Angeletaki.

Fortalt til: Eva Sauvage

Alexandra jobber som universitetsbibliotekar innenfor arkeologiske fag. Hun er nylig blitt prosjektleder i et stort tverrfaglig og internasjonalt 3D-formidlingsprosjekt for historiske biblioteksamlinger.

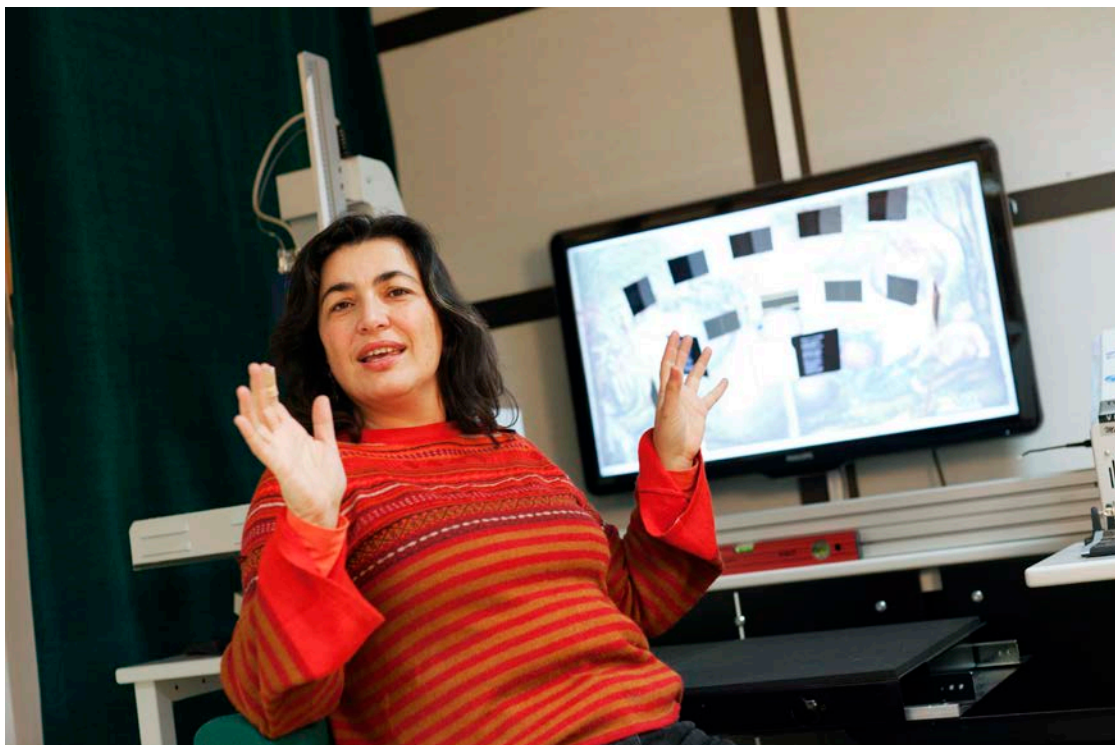

Foto: Nils Kristian Th. Eikeland, NTNU UB

Planlegging av nytt lesesals-interiør var det første jeg tok fatt på da jeg begynte her høsten 2006. Siden har planene blitt forandret tre ganger, så det er et arbeid vi kanskje ikke blir ferdig med. Jeg tok jobben her fordi jeg synes den var interessant. Jeg er utdannet arkeolog, og syntes det var fint å kunne kombinere faget mitt med bibliotek, uten det samme konkurransemiljøet og presset som finnes innenfor akademiske miljø. Jeg hadde også inntrykk av at jeg kunne forme innholdet i jobben selv, og det har jo stemt ganske bra. Veldig fint er det også å kunne ha så tett kontakt med arkeologistudentene gjennom hele utdanningsløpet deres.

Av utdanning har jeg bakgrunn som lærer, siden tok jeg magistergrad i klassisk arkeologi ved Universitetet i Oslo. Jeg har jobbet som autorisert guide hjemme i Hellas (mest), og har også jobbet som feltarkeolog der. Jeg har også undervist i 6 år på NTNU og ved forskjellige videregående skoler før jeg begynte i biblioteket.

Om menneskene

På biblioteket synes jeg det er så mange hyggelige mennesker. De er serviceinnstilte, vennlige og dyktige, og de er lite konkurranseinnstilte, men jeg savner mer kreativitet og eventyrlyst! Og vi spøker nok for lite med hverandre, der bør vi bli flinkere! Når jeg jobber pleier jeg ofte å synge, faktisk. Jeg kan også bli frustrert over hvor lang tid ting tar i universitetssystemet før noe blir gjort, det er gjerne lange utredninger og avveininger før noe blir gjennomført. Jeg ser også at vi har mange utfordringer i forhold til nedbemanning, omorganiseringer, og teknologien som løper foran. Men det er jo et så fint sted å jobbe, så jeg tror det går veldig bra. Det er jo menneskene her som er biblioteket, sammen med samlingene. Så vi må huske på å ta vare på hverandre.

Hva det dristigste jeg har gjort i jobben? Hm, det må være da jeg som ung feltarkeolog gikk i mot min leder, som hadde bestemt at en utgraving egentlig skulle avsluttes, og jeg mot hennes vilje fortsatte. Det endte med at jeg fant et nedgravd idol, altså en liten statue. Det var stort å kunne vise fram den, det var litt av en triumf!

Ellers må jeg si at det siste prosjektet jeg leder var ganske dristig å sette i gang med. Vi er finansiert delvis av Nasjonalbiblioteket, og har samarbeidspartnere i Italia, og med Institutt for Datateknikk og informasjonsteknologi ved NTNU. Jeg begynner å innse at det blir større og mer krevende enn jeg hadde trodd. Da er det om å gjøre å være modig og fortsette, jeg tror dette blir et fantastisk spennende prosjekt, og det er mange entusiastiske deltakere.

Beste minne

Det beste minnet fra jobben må være da jeg dro med mine studenter til Hellas, og vi plukket keramikkbiter i jorda, for å lære å datere dem ut fra konsistensen i leira. Da gikk det opp et lys for dem, og det var så fint å oppleve at de endelig skjønnte noe så konkret som dette.

Fra jobben min i biblioteket er det fantastisk givende å se utviklingen hos studenter som jeg følger opp med bibliotekundervisning over år, hvor mye de lærer i det å finne og bruke kilder. Jeg pleier å si det til dem, for det er så viktig å gi folk positive tilbakemeldinger.

Hva som har vært den største forandringen? For meg var det da jeg begynte å jobbe i biblioteket, for jeg fikk fast arbeidstid for første gang! Jeg har vært vant til å styre jobben min selv, så dette er noe jeg fremdeles synes er vanskelig.

Jeg bruker biblioteket selv også. Både når jeg skall skrive en artikkel eller gjøre noe annet faglig, og trenger oppdatering og faglig input, men også til koselesing på fritiden. Jeg er veldig stolt over å jobbe i et bibliotek som har så mange spennende samlinger, det er som å jobbe i et museum, og det liker jeg.

Ønsker

Om jeg har noen ønsker for jubilaranten? Ja det må jo være at biblioteket tar en større rolle i samfunnet, nå som konsumering av bøker og kunnskapstilegnelse forandrer seg, for det tror jeg inderlig på. Vi kan skape sosialt engasjement via våre samlinger og kunnskap om menneskene og historien.

Navn: Kari Sig Skinderhaug

Fortalt til: Eva Sauvage

Kari jobber som bokbinder ved Gunnerusbibliotekets eget konserverings-verksted.

Jeg begynte å jobbe er på biblioteket i 1995, ble fast ansatt i 1997. Hvordan jeg havnet her? Jeg så en annonse i avisa der de lyste ut et ledig svangerskaps-vikariat som bokbinder på Gunnerusbiblioteket. Da jeg søkte var jeg den eneste som hadde utdanning blant søkerne, så man kan jo si jeg var heldig!

Jeg ble utdannet til bokbinder i Oslo. Først ble jeg bokbinderassistent i 1976, siden tok jeg tilleggsutdanning til bokbinder i firmaet H.M. Refsum. Jeg var første jenta i bedriften som ble bokbinder! Dette var i 1981, og i det mannsdominerte miljøet ble det sagt at jentene bare skulle bli assistenter, for siden å gifte seg og få barn. Rart hvordan verden forandrer seg med tiden.

Arbeidsoppgaver før og nå

Arbeidsoppgavene ved biblioteket har forandret seg. Da jeg begynte holdt jeg stort sett på å binde tidsskrifter til hele universitetsbiblioteket. Nå er hovedoppgaven min å reparere bøker som er sånn halvgamle. De kommer fra hele universitetsbiblioteket, og bærer preg av å vært flittig lest av studentene. Grunnen til at det er sånn er vel at tidsskriftene har blitt mer og mer digitale, slik at biblioteket ikke lenger binder inn like mange tidsskrifter som før.

Kari ved bokpressa.

Foto: Nils Kristian Th. Eikeland, NTNU UB

Arbeidsmiljøet her har jo også endra seg. Før var vi to bokbindere og en konservator som jobbet sammen her i bokbinderiet, mens nå jobber jeg alene. Selv om jeg er en del av biblioteket har jeg vært nødt til å lære meg å trives i eget selskap. Men det har jo også sine fordeler. Radioen er alltid på, og jeg har ABBAs samlede liggende, og det hender jeg synger mens jeg arbeider. I lunsjpausen pleier jeg å spise sammen med kollegene. Etter den siste omorganiseringen har vi blitt færre folk på Gunnerusbiblioteket, så det er ikke så mange å spise lunsj med, og det synes jeg er synd. Jeg synes kollegene på biblioteket er trivelige, og vi ler mye sammen, vi får gjøre det beste ut av oss som er igjen her nede. Jeg håper i hvert fall at vi får et felles lunsjrom der vi som er her kan samles regelmessig.

Beste minne fra jobben? Det må være da jeg og tidligere konservator, Søren Ibsen var i København. Vi fikk blant annet se konserveringsverkstedet til det Kongelige Bibliotek. Vi fikk omvisning i flere bokbinderier, noen drev på gammeldags vis. Noen hadde vi ikke en gang avtale med, vi bare banka på og hørte om vi fikk komme inn. Vi ble tatt godt i mot, og vi fikk servert både kaffe, øl og wienerbrød! Det var en utrolig hyggelig og lærerik reise.

En gang da gulvbelegget i bokbinderiet skulle byttes måtte jeg jobbe ute i korridoren med alle maskinene. Det var litt trangt når alle andre skulle gå forbi på vei til kontorene sine, kan man trygt si.

Framtida

I framtida tor jeg det er nok av arbeid her i bokbinderiet, vi har en masse gamle bøker som venter på reparasjon. Men for yrket mitt tror jeg nok det er annerledes, da det ikke lenger finnes noen bokbinderutdanning i Norge. Nå må man enten ta utdanning i utlandet eller gå i lære. Så man kan trygt si at det er et verneverdig yrke!

Jeg har funnet ut at det ikke er noe vits i å eie mange bøker, så jeg låner mye, både her og på folkebiblioteket hjemme der jeg bor. Det blir jo så fullt i bokhylla ellers.

Om jeg har noe ønske for jubilaranten? Jeg håper det blir mange gode å styrka år framover. Og så håper jeg vi får flere kolleger her nede etter hvert!

Ole Husby

Fortalt til Kjersti Lie

Ole Husby er 68 år og prosjektleder ved Seksjon for fellestjenester, Gruppe for tilgang.

Jeg begynte å jobbe som bibliotekaspirant ved NTHB (Norges tekniske høgskoles bibliotek) i januar 1971. Det var kona mi, Sigrid, som ville gi meg et spark bak - fordi hun syntes hovedfagsstuderinga gikk i tregeste laget, uten at det ble noe inntekter av det. Hun viste meg annonsen fra Adresseavisen, og sjøl om jeg hadde null peiling på bibliotek, syntes jeg det var verdt å prøve, og troppet opp til intervju hos hovedbibliotekar Thalberg. Jeg fikk jobben, og kom med i det første kullet av bibliotekaspiranter ved biblioteket, sammen med Reidun Gustafson, Aud Lamvik, Arild Søntvedt, Hans Selberg og Gunnar Øien.

Som sagt drev jeg da med hovedfag ved det nye Universitetet i Trondheim, nærmere bestemt i matematikk, i et område jeg knapt nok visste opp eller ned på, og aldri har hatt bruk for siden, nemlig funksjonalanalyse. Det vil si, da jeg seinere ble universitetsbibliotekar fikk jeg ansvar for å klassifisere matematikk, og da kom jo sjølsagt studiene godt med. Ellers vil jeg benytte anledningen til å si at sjøl om det er svært lite av matematikken jeg har hatt direkte og praktisk bruk for, så har nok dette studiet langt på vei lagt grunnlaget for systematisk og abstrakt tenking, som er viktig både innen databehandling og biblioteksfag.

Det gikk ei tid før jeg fikk noen egentlige arbeidsoppgaver. Aspiranttida var jo ei læretid, og jeg var bare halvtidssansatt - hovedfaget skulle jo også gjennomføres.

Første stopp på den videre karrierestigen var på tilvekstavdelingen, der jeg også tok de første trinnene innen biblioteksautomatisering. Vi hadde med hjelp av Ingeborg Sølvsberg fra Regnesentret, satt igang et datasystem for formidling og oppfølging av

gjennomsynsbøker som skulle ut til vurdering hos instituttene. Det medførte FORTRAN-programmering, punching av hullkort og mange ærender til Regnesentret i Sentralbygget. Der ble det ikke sjelden uautoriserte avstikkere til kantina for en kaffekopp og vaffel. Her kom databehandlingen godt med, utstyrt med en bunke hullkort i brystlomma og en datalisting under armen sklei jeg lett forbi sjefenes evt argusøyne. "Skal på regnesentret en tur".

I januar 1976 steppet jeg inn i prosjektgruppa for det som seinere skulle bli BIBSYS, men som den gang het omtrent "Biblioteksautomatiseringsprosjektet ved NTHB og NLHTB/DKNVSB" og deretter "UNIT-systemet". Det hører med til historien at heller ikke dette var mitt påfunn (som mye annet jeg har drevet med). Tvertimot var jeg negativt innstilt til hele greia da jeg ble spurt av Thalberg. Jeg var faktisk såpass vrang at han til slutt måtte beordre meg. Hvorfor? Jo fordi jeg syntes automatisering egentlig var noe skummelt og fremmedgjørende, og jeg ville gjerne kjempe imot at dette uvesenet skulle få mer innpass i biblioteket. Ja, det er bare å le. Det gjorde ikke prosjektleder Ingeborg Sølvberg. Hun syntes jeg gikk til arbeidet med en lite positiv holdning.

I BIBSYS ble jeg i 32 år. Det er ikke mulig å si noe særlig mer om det i et par setninger. De første årene var jeg med i den delen av prosjektgruppa som var "avgitt" fra bibliotekene. Altså var jeg fortsatt ansatt ved NTHB, seinere NTUB og andre biblioteksnavn, helt til BIBSYS gjorde opprydding i ansettelsesforholdene. Det ble forskjellige arbeidsgivere, både SINTEF og Riksbibliotekstjenesten før det til slutt ble NTNU igjen, men nå utenfor biblioteket.

Da jeg var nokså sikker på at jeg aldri mer skulle skifte jobb, kom muligheten for å «gå tilbake til start». I 2008 startet prosjektet UBiT 2010, og dermed ble det slutt på karrieren som seniorrådgiver i BIBSYS, til fordel for den noe mer uvisse prosjektlederjobben "oppå haugen". Rune Brandshaug hadde et par fingre med i overtalellesprosessen. Dette har jeg ikke angret på! Ved en tilfeldighet havna jeg også etterhvert på det samme kontoret som jeg forlot 32 år i forveien, nemlig 253 i Hovedbygningen. Her fulgte 3 års prosjektarbeid med tett og svært interessant samvirke både med den noe uregjerlige prosjektgruppa og med gamle kjente og nye

kolleger og etter hvert venner. Om jeg noen gang klarte å forklare mine overordnede og andre hva vi egentlig drev med? Tja.

Practical jokes sier du? Hm, jeg har vel sjøl en på samvittigheten som gikk ut over Nils Olav Pukstad (som også var en av de avgitte til BIBSYS). Den innebar forfalskning av en viss sjefs underskrift, men i tilfelle den var over grensa for det straffbare, så får det bli med en antydning. Nils kom seg i alle fall til USA trass i avslag på permisjonssøknaden.

Om jeg synger på jobben? Nei, heldigvis for dere. Når jeg lo sammen med kolleger sist? Det var nok i dag i prosjektmøtet i digitaljubileumskomiteen. Jeg må vel sjekke referatet for å finne ut hva det var som var latterlig der. Hvis det ikke var der, var det noki kantina i lunsjen. Der satt jeg ved siden av Eli Solberg . . . Da blir det ofte muntert. Jeg synes vi har et hyggelig og vennlig miljø. I en så spredt virksomhet som vi er, blir det til at man omgås noen ganske få i det daglige, til lunsj og på møter. Det burde være mer «samrøre» mellom seksjoner og biblioteker, synes jeg. Det er vel dørstokkmila som er det største hinderet her.

Jobben min i dag er nokså forskjellig fra det den var i 1976. Og ja, jeg synes jeg sjøl har bidratt litt til dette. Kanskje litt gjennom de siste årene her, der jeg har hatt en slags rolle som teknologievangelist, men også mye gjennom arbeidet i BIBSYS, der jeg mener jeg var blant nettpionerene. Nå er det en sjølsagt sak at bibliotekets tjenester skal være på nettet, men det var det ikke i internettets barndom først på nittitallet. Og der andre satte hælene i bakken og spurte 'hvorfor det da?' var jeg med på sette igang både det ene og det andre, hvorav mye ble suksess, - men ikke alt. Jeg kan nevne en ting jeg er litt lei meg for, nemlig at jeg i år 2000 ikke forutså at BIBSYS emneportal var et sidespor, som skulle koste nokså mye mer enn den smakte og som burde vært kvalt i starten.

Det dristigste jeg har gjort? Ikke så mye å skryte av, men jeg vil nevne at jeg etter 3 år som prosjektleder for BIBSYS (1986 - 1988) fant ut og tilsto at nei, sjef ville jeg helst slippe å være. Så da slapp jeg, gikk ned cirka hundre tusen i lønn og har ikke angret. Dette var forøvrig en kjempeinteressant periode som ikke minst dreide seg om utvikling av BIBSYS II. Dette nye systemet skulle lanseres i januar

1989. Det nest siste jeg gjorde som sjef var på spørsmålet “Blir nå BIBSYS II ferdig til fristen” var å svare “Jada” for så to dager før jul å annonsere utsettelse. Responser fra bibliotekene var, for å si det rett ut, nokså lite forståelsesfull. Jeg overlot til BIBSYS-direktør Roy Gundersen å roe gemyttene.

I dag er jeg i NTNU UBs nyopprettede Gruppe for tilgang. Dette kan gjerne illustrere den utviklingen som biblioteksvirksomheten gjennomgår, nemlig at vi i navnet på en organisasjonsenhet tar i bruk en betegnelse (“tilgang”) som bare har et tiår eller to av historie bak seg, og hvor grenseoppgangen mot andre prosesser i biblioteket (f.eks. innkjøp og utlån) er uskarp og i forandring. Jeg føler nok at i den endringsprosessen vi i dag gjennomgår når det gjelder kunnskapsproduksjon, formidling og bruk, så strever biblioteket med å holde seg i forkant. Vi bruker veldig mye energi på å klappe hverandre på skuldrene og fortelle hverandre hvor flinke vi er og hvor uunnværlige bibliotekstinstusjonene våre er. Men vi bruker neppe nok tid til å spørre oss sjøl hvordan vi skal oppdatere oss og tjenestene våre. En av de største utfordringene som bibliotekene står overfor, er å bryte med tvangstrøyene til Elsevier og andre store forlag og aktører - og komme over på helt andre - jeg hadde nær sagt bærekraftige - plattformer for produksjon, formidling og forbruk av vitenskapelig kunnskap. Det er et tankekors at vi bruker så uhorvelig mye penger på å kjøpe tilbake det vi har produsert. Skimter vi ikke en mulig ny tankegang som består i åpen og fri deling? Vi snakker gjerne om forlagene som de som ikke kan bryte med gamle forretningsmodeller, men vil vi og kan vi det sjøl, da?

Om jeg sjøl bruker biblioteket? Ja, jeg finner faglitteraturen min på nettet, men slik verden er i dag, vet jeg ikke alltid om det jeg leser tilhører “bibliotekets samlinger” eller ikke. Dessuten har jeg i løpet av siste år lånt ca 10 bygdebøker til hobbybruk og 1 DVD (‘Wings of Desire’ av Wim Wenders).

Et ønske for jubelanten? En haug med unge radikale medarbeidere!

Astrid Sandvik

Fortalt til Kjersti Lie 31. mai 2012

Astrid med et eksempel på funksjonell produktdesign

Astrid er spesialbibliotekar ved Arkitektur- og byggbiblioteket (ARKBIB)

- *Fortell, Astrid, hvordan – og når «havnet du» her?!*

Min første jobb ved NTUB var som kontorfullmektig ved fjernlånsavdelingen i ett år, fra august 1985 til august 1986. Så kom jeg tilbake i 1994, etter bibliotekarutdanning i Oslo; jobb ved Nasjonalbibliotekavdelingen i Rana og et vikariat på Helsefaghøgskolen her i Trondheim.

Først jobbet jeg på fjernlånsavdelingen i 5 år, og nå har jeg vært her på ARKBIB i snart 13.

Den første perioden var et sabbatsår fra studiene på Dragvoll. Jeg var litt lei av å studere og hadde lyst på praksis fra bibliotek før jeg søkte på Statens bibliotek- og informasjonshøgskole (SBIH)

Egentlig søkte jeg på en bibliotekfullmektigstilling, i magasinet på NTUB, men så fikk jeg telefon fra Randi Gjersvik som fortalte at det var en stilling som innebar mye fysisk arbeid, og de ville helst ansette en mann. Hun fortalte videre at det ville bli et vikariat ledig på fjernlånsavdelingen, og at jeg kunne la søknaden gå videre til den. Så da ordnet det seg!

Da jeg søkte meg tilbake i 1994, var det fordi jeg ville jobbe ved et bibliotek med større aktivitet enn på Helsefaghøgskolen, og med tradisjonelle bibliotekbrukere. I Rana jobbet jeg mest som saksbehandler i forbindelse med pliktavlevering.

- *Hva slags bakgrunn hadde du før du begynte her?*

Jeg er Cand. Mag med engelsk og historie i tillegg til bibliotekareksamen.

I tillegg har jeg jobbet som guide i Nidarosdomen og Erkebispegården ved siden av studiene.

- *Kan du si noe om arbeidsoppgavene dine ved biblioteket – før & nå?*

Den første perioden jobbet jeg på fordelingskontoret på fjernlånsavdelingen. Jeg sendte ut artikkelkopier og sendte bestillinger videre for bibliotekarene. Jeg husker jeg satt i korridoren og skrev bestillinger i metervis til British Library på telex.

Den var det forresten flere som brukte – det kom rett som det var noen fra rektors kontor eller et av fakultetene for å låne den.

Det var én BIBSYS-terminal på kontoret, for registrering av lån, ellers satt vi med skrivemaskiner og 7-lags bestillingsblanketter. Når vi sendte ut artikler, brukte vi vekt i stedet for å telle sidene.

Det var stor aktivitet og svært mange bestillinger fra industribedrifter.

Da jeg kom tilbake i -94, var jeg bibliotekar, og da jobbet jeg med å verifisere bestillinger og finne ut hvor vi kunne videresende dem. Da hadde vi fått hver vår pc og kunne gjøre mye selv. Mye ble fortsatt lagt videre til kontorpersonalet, etter at vi hadde bestemt hvor de skulle sende bestillingen.

Etter hvert hadde jeg også en ettermiddagsvakt i skranken hver uke, og så ble omsider drømmejobben på ARKBIB ledig.

Nå er jeg spesialbibliotekar og har fagansvar for produktdesign. I tillegg vaktplanlegging, spesialsamlinger, klassifikasjon av arkitektur- og designlitteratur, fjernlånsarbeid, brukeropplæring... Det er faktisk litt vanskelig å komme på alt. Det er ingen A4-jobb i alle fall.

- *Hvordan er arbeidsmiljøet der du jobber? (her er intervjueren naturlig nok meget spent på svaret. Hun er intervjuobjektets arbeidsleder...)*

Bra. Det kan nok koke noen ganger når engasjerte folk og sterke viljer jobber sammen, men hovedfokuset vårt er felles, (å ha best mulig bibliotek for våre brukere ☺), og da går det greit

- *Er arbeidsplassen din noe for eventyrlystne?*

Det er i alle fall ikke stedet for de som vil ha en stille og forutsigbar arbeidsdag...

- *Hva er det dristigste du har gjort på jobb?*

Det er ikke akkurat noe risikoyrke dette her.

- *Synger du på jobben?*

Prøver å la være, men det kommer vel litt humming og plystring av og til.

- *Når lo du sist sammen med kolleger?*

I går, tror jeg. I dag har vi hatt møter i alle retninger, så vi har ikke hatt tid.

- *Hva med practical jokes?*

Joda, det blir noen av dem. Vi fylte jo kontoret ditt med traller....

- *og jeg oppdaget det ikke! Da er man vant til bunker og stabler på kontoret!!*

Hva er den største forandringen i jobben siden du begynte - og ditt bidrag til det?

At det legges opp til mer selvbetjening for brukerne, uten at de nødvendigvis forstår eller aksepterer dere.

Det blir mye veiledning og brukeropplæring i forbindelse med det nettbaserte tilbudet. Brukerne våre er slett ikke så selvhjupne som mange tror.

- *Hvordan ser du for deg framtida for yrket ditt?*

At det fortsatt er bruk for allsidige bibliotekarer – generalister kan lære seg mye!

- *Bruker du biblioteket selv?*

Det blir noen boklån i løpet av året.

- *Har du en spesiell episode fra jobben du kan muntre oss med?*

Jeg husker godt en episode fra fjernlånsavdelingen. En kollega var så begeistret for en låner hun ofte snakket med i telefon, men hun hadde aldri sett ham. Til slutt fikk vi ordnet med at han måtte hente noe på biblioteket selv, mens hun sto bak en reol og fulgte med - og kom slukøret tilbake – det var visst bare stemmen som var kjekk...

- *Har du noen ønsker for 100-årsjubilanten?*

Det er et generasjonsskifte i biblioteket nå, med mange som går av med pensjon. Jeg ønsker at vi raskt får erstattet dem, for det er oppgaver nok!

Atle Johansen

Fortalt til: Eva Sauvage

Atle er arkivansvarlig for universitetsbibliotekets privatarkiv ved Dora, som er bibliotekets avdeling i arkivsenteret. Her samarbeider biblioteket med Trondheim Byarkiv, Statsarkivet og Interkommunalt Arkiv Trøndelag.

Atle ved skanner. Foto: Nils Kristian Th. Eikeland, NTNU UB

Jeg begynte å jobbe i Teknologibiblioteket på Gløshaugen i 1988, og ble fast ansatt fra 1993. I flere år jobbet jeg i magasinet på Teknisk Hovedbibliotek med å løpe og finne fram bøker og tidsskrifter når det var noen lånere som trengte å lese de. Etterhvert begynte jeg å jobbe på bibliotekets fjernmagasin, som lå i Fichebygget og i Cementstøberiet.

På den tiden dreide hele livet mitt seg rundt min karriere som ishockeyspiller. Jobben på den tiden var bare noe jeg måtte for å kunne leve. Jeg var førstekeeper for TIK i perioden 1993-2000. Faktisk var jeg med på flere landslagssamlinger, og jeg deltok på den siste samlingen før OL på Lillehammer. Desverre ble jeg ikke tatt ut, noe som var en stor nedtur for meg. Jeg var så sikker på å bli med som deltaker at jeg ikke hadde kjøpt billett til noen kamper. Dagen etter den siste samlingen fortalte den svenske treneren

Bengt "Fisken" Olsson at han syntes jeg så for dvask ut til å bli med på laget. *"Du kommer inte bli med i OL. Jag har sett deg i dusjen - inte et vackert syn. Du måste börja träna!"* Det var litt av et slag å få i trynet, og hele OL-opplevelsen var ødelagt.

For meg har det å prestere alltid vært viktig. Først var det bare idretten som telte, og etter skøytene ble lagt vekk i 2000, har all fokus vært på yrkeskarrieren. Da universitetsbiblioteket flyttet fjernmagasinet til Dora ble jeg overført dit, sammen med kollega Bjørn Geisnes. Det var litt av en overgang å bryte opp fra det trygge fellesskapet på Gløshaugen til dette øde området på Dora, nesten uten folk og uten butikker i området. Men vi var heldigvis to, og ordnet oss med varme lunsjer og installerte en brødbakemaskin. Jeg måtte overtales til å ta jobben her, faktisk av min far, som også jobbet på UB. Da jeg hørte om muligheten for at det ble et arkivsenter her, begynte jeg å ta kurs hos Norsk Arkivråd, og jeg tok også Arkivakademiet i 2007-2008. Samme år ble jeg arkivansvarlig for våre privatarkiv på Dora. Så du kan si at jeg har utviklet meg siden jeg var løpegutt i magasinet.

Arbeidsmiljø

Arbeidsmiljøet på Dora er helt fantastisk, og veldig forskjellig fra starten, da jeg og kollega Bjørn gikk alene i magasinene. Nå har jeg kolleger ved Statsarkivet, Byarkivet og IKA Trøndelag, og vi føler at vi er en stor familie. Og så har jeg en flott leder i Ann Kristin Eide. Vi medarbeidere blir inkludert i alle prosesser, og hun tar aldri noe kred fra oss ansatte - det er alltid oss hun løfter fram. Den gangen UB etablerte en avdeling på Dora var jeg faktisk en av søkerne, men at det ble Ann Kristin som ble valgt framfor meg, har vært en udelt positiv opplevelse.

Practical jokes på jobben? Ja, jeg var jo ganske ung da jeg begynte på Gløshaugen. Vi var flere magasinassistenter i rette alder. Vi koddde hele tida - alt fra å helle plastedderkopper i rørposten til å bestille bøker om S/M i navnet til en kollega. Vi kunne også legge ut rykter om andre, for å le godt av det når noen gikk fem på. Hm, det var vel hva du kan kalle barnslig humor, men det var aldri vondt ment.

Det beste minnet jeg har fra årene ved UB var da jeg fikk tilbake eksamenspapirene fra Arkivakademiet. Da jeg begynte på studiet

kunne jeg ingenting. Jeg trodde arkivnøkkel var en ordentlig nøkkel! Utdanninga var i Oslo, og jeg husker jeg satt alene på hotellrommet og leste og leste. En hver ledig stund ble utnyttet til studiet, og jeg fikk nest beste karakter, og det var jeg ikke lite stolt av.

Den største forandringen jeg har opplevd var vel det at jeg byttet fra å kun jobbe 100% med bibliotek til å jobbe 100% med arkiv fra en dag til en annen. Det hadde sin bakgrunn i en skade i ankelen, og at jeg fikk erklæring fra legen min om at jeg ikke lenger kunne gå og hente i magasin hele dagen. Jeg satt i møte med ledelsen og vi ble enige om at jeg skulle satse på arkiv i stedet, for da vill jeg kunne sitte mer i ro.

Historieinteressert

Jeg bruker både biblioteket og de andre arkivene selv, både i forhold til byggesaker, og i forhold til personlige interesser. Det er en naturlig del av jobben her at man blir historieinteressert. Jeg synes det er interessant å lese norske aviser fra før krigens dager og finne ut hvordan jøder ble framstilt der, for eksempel. Var vi så uskyldige som vi nordmenn liker å framstille oss som, i jødens skjebne? Noe annet som gjorde inntrykk på meg, var da jeg fant gamle stemmesedler i arkivet til Sør-Trøndelags Forsvarsforening. Spørsmålet var for eller i mot unionsoppløsning fra Sverige. Saken er at stemmesedlene var utformet forskjellig: "Ja" var formet som verdens største "ja", mens det var en liten "nei". Hva sier det om valget, tenker jeg da. Da jeg begynte å jobbe med arkiv syntes jeg det var vemodig å lese papirer av eller om avdøde mennesker, men jeg nå har et mer distansert forhold til innholdet i arkivene.

Jeg håper at jeg i framtida vil få mulighet til å utvikle meg videre. Universitetsbiblioteket har satt oss som mål å være nasjonalt ledende i formidling og digitalisering av privatarkiv. Det blir spennende å se hvordan dette målet slår ut i praksis, men jeg er i hvert fall i full gang med digitalisering av arkiv.

Jeg har et ønske for jubilaranten, og det er at jeg savner praktiske rettesnorer for hvordan vi skal nå målet vårt om å bli nasjonalt ledende på privatarkiv. Synes i og for seg at det er et greit mål, men vi må ha noen konkrete delmål for å oppnå dette.

Eva Akselsen

Fortalt til: Linda Østbye, 26. juni 2012.

Eva er hovedbibliotekar i Seksjon for fellestjenester, Gruppen for innkjøp og mottak.

Jeg begynte å jobbe på Det Kongelige Norske Videnskabers Selskabs bibliotek, kalt VSB, i 1972, etter 2 ½ år på folkebiblioteket i Kristiansand. Jeg gikk ut fra bibliotekskolen i 1969, og tilhørte et av de siste kullene som først var bibliotekpraktikant i 1 år og fullførte med 2 år på skolen. Jeg var praktikant på Fredrikstad bibliotek.

At jeg havnet i Trondheim skyldtes at jeg hadde lyst til å prøve noe nytt, hadde en bror som gikk på NTH, og dessuten var fri og frank og kunne lett flytte på meg. Jobben på VSB var på katalogavdelingen under Matle Tranaas som katalogsjef, men jeg hadde også utlånsvakter på kveldstid. I 1974 fikk jeg ansvar for Rekvisisjonstjenesten, en stilling jeg hadde i 10 år, inntil jeg fikk barn og gikk ned i deltidstilling.

I 1991 søkte jeg på en ledig stilling som bibliotekleder for Pliktavleveringstjenesten. Etter sammenslåingen til UBiT i 1996, var jeg arbeidsleder for: tilvekst, katalogisering, tidsskrift og pliktavlevering på Bok- og medietjenesten på Gunnerusbiblioteket. I tillegg var jeg fagansvarlig for lokalhistorie og hadde utlånsvakter. Jeg fortsatte som arbeidsleder fram til omorganiseringen i 2011 da vi flyttet til Gløshaugen. Det har vært en stor forandring ikke å være arbeidsleder mer. Jeg har også alltid sett på det som en berikelse å kunne jobbe både i indre og ytre tjenester. Jeg synes at det er en styrke at de fra indre tjenester kan jobbe ut mot publikum. Man ser nytten av det arbeidet man gjør. Derfor var jeg heller ingen tilhenger av den siste omorganiseringen til sentralisering av de indre tjenestene.

Mine oppgaver nå er ansvar for det pliktavleverte materialet og kontakten med Nasjonalbiblioteket, jeg er med i NTNU UB's statistikkgruppe og jeg konverterer kortkatalogen. Det er mange dyktige og hyggelige medarbeidere på Gløshaugen.

Det har vært mange forandringer underveis i jobben, ikke bare organisatorisk og for mine egne lederoppgaver. Tidlig på 1970-tallet var en tid for ekspansjon i biblioteket med mange nyansettelser. Det var et trivelig arbeidsmiljø på VSB og vi var mange unge som hadde mye moro sammen. Siden biblioteket var organisert under Vitenskapsmuseet, hadde vi også mye kontakt med museumsansatte. Vi hadde mange felles arrangementer, både faglige og sosiale, blant annet turer, livate julebord og morsomme skidager.

Et av de artigste minnene jeg har fra denne tiden er «Flatbrød og akevitt-julebordet» der det bare kom mat til 9 personer i stedet for 90 som vi hadde bestilt til. Siden vi hadde kjøpt inn flatbrød og rikelig med akevitt utenom ble det et ekstra livlig julebord det året!

Jeg har fått opplevd mye i forbindelse med jobben min. På midten av 80-tallet ble jeg engasjert av sjefbibliotekar Kari Christensen til å arbeide med Samisk bibliografi sammen med Anders Løøv. Arbeidet gikk ut på å lete etter samisk stoff i aviser, tidsskrifter, bygdebøker og annet, registrere og indeksere det vi fant i en Polydoc-base. Det resulterte i Samisk bibliografi, utgitt i 1989 og lansert på Røros. Anders Løøv og jeg var redaktører for bibliografien. Vi deltok på flere samiske arrangementer. Et av dem var samisk seminar i Kautokeino, med tur over Finnmarksvidda i høstfarger og servering av margbein i en gamme.

Jeg har fått lov til å delta i ulike styrer, blant annet i styret for Vitenskapsmuseet (VM) og i Bibliotekstyret, i ulike perioder. Det har vært lærerikt, med mye å ta stilling til og sette seg inn i. Fagforeningsarbeid har jeg også vært engasjert i opp gjennom årene. Inntil i fjor var jeg medlem av styret i Forskerforbundet i Trondheim.

I 1974/75 fikk VSB på Kalvskinnet nytt stort tilbygg, der ble alle de indre funksjonene samlet i et stort kontorlandskap, med alt det førte med seg av ulike behov, ønsker og lyder. Det var satt opp

skillevegger med telefonlamper som blinket når telefonen ringte. Om sommeren kunne det bli svært varmt, fordi arkitekten ikke ønsket solskjerming. Da vi klaget foreslo en vittig (mannlig) kollega: «Kan dokk ikkje ta a dokk på overkroppen?» Teppegulvet gjorde alt statisk elektrisk, og vi gikk rundt med en binders eller spiker for å avlede før vi kunne ta på noe som helst. Men vi hadde det veldig sosialt og trivelig på jobben og ofte møttes vi unge etter jobb, særlig om sommeren. Vi lo mye og hadde en tøysete tone oss imellom. «Trondhjemske Universitetsbibliotekarers Klubb» ble stiftet av Vegard Elvestrand, den hadde eget skrivepapir og konvolutter. «Klubben» hadde flere saker gående med tilhørende korrespondanse, en av dem var «Bukseaksjonen», med mål å samle inn til nye bukser til Vegard. Jeg tror det var etter hans eget forslag.

Arbeidsplassen er kanskje ikke noe for de mest eventyrlystne, men jeg vil si at utviklingen vi har vært igjennom de siste tiårene har vært et eventyr i seg selv! Det er også fantastisk mye spennende blant det gamle materialet i samlingene på Gunnerusbiblioteket. Digitaliseringen har kommet godt i gang og mer vil komme fram til publikum etterhvert – det er et pågående «eventyr».

Den aller største forandringen i jobben min har vel vært innføringen av data i biblioteket, som begynte med utviklingen av BIBSYS på 70-tallet. Vi ansatte deltok i beskrivelsen av kravspesifikasjonene til de ulike modulene i BIBSYS. Innføringen av ny «Lov om avleveringsplikt av 1989» påvirket også jobben min mye. Fra og med 1990 fikk biblioteket alt som ble utgitt i Norge, fra Nasjonalbiblioteket i Rana (NBR). For ikke å drukne i alt materialet hadde vi et stort arbeid med å utarbeide nye kriterier for inntak. Det medførte et tett samarbeid med Nasjonalbiblioteket. Kontakten og samarbeidet med de ansatte på NBR har alltid vært trivelig!

Ellers har jeg, sammen med Ingrid Mogseth fra BIBSYS, vært med på å lage registreringssystemet for bildedatabasen i BIBSYS. Vi hadde mange utfordringer med tilpassing fra det gamle systemet til Marc-formatet.

Noe av det dristigste jeg har gjort i jobbsammenheng var kanskje da jeg i 1993-94 tok ett års permisjon for å være bibliotekleder på

biblioteket på Østfold Sentralsykehus. Det var noe helt annet enn jeg var vant til fra før, men veldig spennende og lærerikt og det medførte mye kontakt med andre ansatte på sykehuset.

Når det gjelder framtida for yrket mitt, ser jeg for meg fortsatt store forandringer. Det blir viktig at de tradisjonelle oppgavene i biblioteket blir ivaretatt. Men jeg ser et stort potensiale i formidling av samlingene, det er en veldig viktig oppgave!

Biblioteket som møteplass for publikum tror jeg også blir betydningsfullt i fremtiden.

Jeg har bestandig brukt biblioteket mye selv. Jeg ser mye av det som kommer inn av bøker, låner både skjønnlitteratur og annen litteratur, blant annet innen kunst, design, historie og biografier.

Jubilanten har jeg flere ønsker for. Først og fremst bør biblioteket synes enda bedre enn i dag i media; på internett, i aviser, TV og radio. Det vil kreve mer markedsføring. Jeg ønsker fortsatt at biblioteket verdsetter den store kompetansen personalet sitter inne med og vet å bruke den på flere områder. Et siste viktig ønske til jubilaranten må være å fortsette og synliggjøre og digitalisere de verdifulle, unike gamle samlingene biblioteket har.

Kollegaintervju: Ann-Kristin Kolberg Johansen

Fortalt til Kjersti Lie 30. mai 2012.

Ann-Kristin er ansatt som konsulent og arbeider tre dager i uka ved Arkitektur- og byggbiblioteket - og to dager ved Teknologibiblioteket.

Jeg begynte å arbeide ved NTUB 1. september -93. Det var litt tilfeldig at jeg startet her. Jeg begynte å jobbe ved IDI (Institutt for datateknikk og informasjons-vitenskap) i januar 1993; i et vikariat; da jeg kom over en utlysning av et ledig vikariat ved Teknisk Hovedbibliotek. Senere ble jeg ansatt i fast stilling - og har vært her siden.

Jeg har bakgrunn fra H&K-regnskap, Markedsføring, men arbeidsoppgavene ved biblioteket har ikke vært direkte knyttet til disse feltene. Jeg arbeider bl.a. med fjernlån; publikumsveiledning; hyllekart; infoskjerm-informasjon; overføring og magasiner av litteratur og annen samlingspleie; undervisning i PcTex - snart (kursing fra høsten 2012). Som mange andre ved biblioteket, er jeg en "potet". Jeg har vært her lenge og har vært - og er - innom mange arbeidsområder og -oppgaver.

Da jeg begynte, jobbet jeg med bok- og artikkelbestillinger; telexbestillinger til BLDSC, og andre bestillinger etter hvert; retur av bøker; utlån av bøker; omskriving av bestillinger som kom i forskjellig format og som måtte overføres til vår kjære bestillingsblankett i x-antall ark.

Arbeidsmiljøet der jeg jobber er godt og morsomt. Det er uformelt, og man er flinke til å ta vare på hverandre. Arbeidsmiljøet skapes også i samvær med brukerne – og vi opplever et og annet med dem, - som regel hyggelig.

Noen ganger går det også litt galt:

Jeg hadde lørdagsvakt for noen år siden, gikk rundt og sjekket at det ikke var noen igjen i lokalene. Det så greit ut det – og jeg slukket og gikk.

Mandag morgen fikk jeg beskjed om at jeg hadde låst inn en bruker som satt nede i matematikk-tidsskriftsalen! Hun hadde vært der noen timer ekstra og begynte å lure, da hun rørte på seg og så at alt var mørkt og ingen var der. Jeg husker ikke helt om det var vaktmester som fikk beskjed og hjalp henne ut. Hun var i hvert fall ikke der på mandagen!

Arbeidsplassen er nok ikke direkte noe for eventyrlystne – eller ... kanskje? Det kommer an på hva man ser for seg kan skje i et eventyr! Det modigste jeg har gjort – eller skal gjøre – på jobben, er kanskje å skulle begynne med undervisning/kurs etter hvert.

Om jeg synger på jobben? Ja, kjempemye – men bare inni meg!

Når lo du sist sammen med kolleger? For 10 min siden – og det kan jeg nesten alltid svare! Det er ikke så mange practical jokes her, men vi har hatt våre stunts blant kollegene - i hvert fall tidligere år; hengt opp store, mindre pene bilder rundt om i Hovedbygningen ved feiring av bursdager osv.

Den største forandringen i jobben siden jeg begynte, er at det er gått fra mye manuelt arbeid til IT. Ting går mye kjappere. Mitt bidrag har vært å være med på utviklingen med en positiv innstilling og være interessert i det som skjer.

Det er vanskelig å se for seg hvordan jobben min vil være i fremtiden. Utfordringen ligger i hvordan *biblioteket* skal være i fremtiden. Jeg tror man stadig må være åpen for endringer og tilpasse seg etter hvert som ting skjer.

Jeg bruker biblioteket selv, når jeg trenger lesestoff – og det gjør jeg, i stor grad.

Mitt ønske for jubelanten NTNU UB, er at 100-åringen kan fortsette å prestere og legge til grunn for at mange flere får vite om oss og våre fabelaktige ressurser.

Ska bli artig å sjå ka det bli te!

Tove Aursøy

Fortalt til Linda Østbye

Tove Aursøy er hovedbibliotekar på Seksjon for fellestjenester, Gruppen for metadata og samlinger.

Jeg begynte å jobbe på NTHB i mai 1984, med ½ dag på Katalog, hvor jeg katalogiserte tidsskrifter og ½ dag på Seksjonsbiblioteket Varmeteknikk, der jeg var leder og ellers jobbet med utlånsarbeid. Da hadde jeg vært 11 år borte fra byen, og vi måtte bestemme oss for hvor vi skulle slå oss ned og ungene skulle vokse opp. Mor sendte meg stilling ledig-annonser! Da det ble ledig en hel, fast stilling på NTH-biblioteket, søkte jeg, og ble ansatt av Randi Gjersvik pr. telefon.

Bakgrunnen min er historie og litteraturvitenskap på Universitetet i Bergen og Bibliotekskolen fra 1979. Først hadde jeg jobb på folkebibliotek i Narvik, med allslags arbeid: kat. og klass., skrankearbeid, utstillinger, skoleklasser og mye annet. Det var et veldig aktivt bibliotek. Jeg husker en lørdag under kampen om Alta-Kautokeinovassdraget, Jon Michelet ringte og skulle ha opplest Nordahl Griegs "Morgen over Finnmarksvidden", alle versene!

Biblioteket var tidlig ute med nye tjenester, blant annet sørget vår sjef for at den kommunale informasjonstjenesten ble lagt til biblioteket. Vi var litt skeptiske i starten, men det ble ganske morsomt. Folk spurte om alt mulig. En dag ringte en mann og skulle ha uermea'n i Ofotfjorden. Det tok oss noen telefoner, men vi greide å skaffe dem. Vi var også forsøksbibliotek for Lovdata, via modem m/skriver. Det var forresten en reportasje om det i Bok & bibliotek i 1984. Jeg husker jeg skulle demonstrere Lovdata for Samferdselskomiteen i Stortinget som var på besøk. Forbindelsen kunne være veldig ustabil, så jeg var ganske nervøs, men alt virka perfekt den dagen!

Arbeidsoppgaver de siste 12 årene har vært som faglig leder, katalogkoordinator. Jeg katalogiserer, stort sett elektronisk materiale. I tillegg sitter jeg i Bibliografisk gruppe i BIBSYS, der vi for tida jobber mye med migrering av data til nytt biblioteksystem. Jeg deltar i Katvakt (et BIBSYS-forum for katalogspørsmål, red.anm.) og i en statistikkgruppe innen Fellesseksjonen. Det er artig å være med i utviklingsarbeid!

Etter siste omorganisering er det enda litt uklart hva som ligger til min stilling.

Når det gjelder arbeidsmiljøet, har vi det hyggelig i vår lille gruppe, folk er snille og vil hverandre godt. I det hele tatt er det mange hyggelige og flinke mennesker på biblioteket, som tar ansvar og gjør en god jobb. Jeg tror det er grunnen til at biblioteket er så bra som det er. Men arbeidsmiljøet styres av mer enn det, det er også respekt for felles lover og regelverk for arbeidslivet, og her mener jeg NTNU UB har et forbedringspotensiale. Jeg skulle gjerne sett at vår organisasjon var mer i takt med Arbeidsmiljølovens paragraf 1.1.

Biblioteket er kanskje ikke stedet med så mange practical jokes, men jeg husker fra Varmeteknikk, der Else Skjøndal og jeg en dag tok pause samtidig. Vi satte et skilt på skranken der det sto: "Snart tilbake. Godot." Vi regnet med at NTH-studentene også kjente "Mens vi venter på Godot", og visste at han aldri dukket opp. Da vi kom tilbake spurte studentene: "Hvem er denne Godotten"? Snakk om å feilberegne sitt publikum...

Det dristigste jeg har gjort (bortsett fra å stille til dette intervjuet), er nok å søke katalogkoordinatorstillingen som tidligere ble bemannet av universitetsbibliotekaren og katalogguruen Vegard Elvestrand. Det var råskummelt!

Noen av mine beste minner fra jobben må være fra studieturene jeg har vært på, særlig fra den til USA i 1989 sammen med Ann-Kristin Eide. Vi besøkte Columbia University, NYPL og FN i New York, Library of Congress i Washington D.C. og Berkeley, California. Jeg synes alltid det er kjempeinteressant å se gode og veldrevne bibliotek - en virkelig inspirasjon. Da kan man også se om man selv er på ville veier, eller om det man tenker er noenlunde fornuftig.

Den mest spesielle episoden på jobben skjedde sommeren 2005. Da kom det en amerikaner med fly fra Bergen for å låne 8 Telenor-rapporter fra magasin, før vi stengte for dagen. I dagene som fulgte ble det veldig rift om de samme rapportene, bl.a. fra ett engelsk og to amerikanske advokatfirma. De kom i flere delegasjoner hit for å møte oss, og skulle vite alt om når og hvordan rapportene hadde blitt katalogisert og klassifisert, helt ned på MARC-felt nivå. Hvilke søkeinn ganger som var blitt lagt inn og når og hvordan de var gjort synlige for allmennheten. Det viste seg at det gjaldt en patentstrid mellom et kanadisk og et amerikansk firma om "Blackberry"-teknologien. Det ene firmaet prøvde å bevise at teknologien til et trådløs epostsystem allerede var beskrevet i disse Telenor-rapportene fra 1980-tallet. Jeg lurte på hvorfor de kom hit, og de sa at vi var de eneste som hadde rapportene. Dette stemte nok ikke, det var mange bibliotek som hadde serien, men det var bare her på Gløshaugen vi hadde analysert serien, og klassifisert og katalogisert hvert enkelt hefte i BIBSYS, slik at det var mulig å finne dem igjen. Katalogiseringsdatoen i BIBSYS-basen kunne ikke brukes i rettsforhandlingene, men de var ekstatiske over å få kopi av fiche-katalogen og kardexkort- de fungerte som bevis for tilgjengelighetsdato. Ingar fikk skryt av en av partene: "Your library is more like MIT Library!" Etter møtet med dette firmaet fikk vi tre kasser vin levert på døra. Vi kunne jo ikke ta imot dem, men det skal innrømmes at det var litt surt å se dem bli returnert til polet! I 2006 inngikk de to partene forlik: RIM betalte NTP 612,5 millioner dollar, så det var ingen liten fillesak. Den fikk mye pressedekning i USA, litt synd at det ikke ble et pip i avisene her. Her er en [Wikipediaartikkel](#) om saken.

Den største forandringen i jobben min har kommet med Internett, hypertekstlenker og World Wide Web. Jeg husker første gang jeg så hypertekstlenker demonstrert, det var på konferansen Datalib som NTUB arrangerte. Tenk: Lenke til ting på Internett, det var eventyrlig! For oss innen kunnskapsorganisering var det fantastisk å gå fra å vise brukeren fra katalogposten til hvor dokumentet sto på hylla, til ved hjelp av ett klikk å "gi" dem hele publikasjonen. Høsten 1995 ble vi gjort oppmerksom på at NTH-professor Liv Arvesens bok "Come in" lå på nettet, og Helle Zahl og jeg - med godkjenning av Per Ivar Haug, katalogiserte den og la inn lenke med MARC-felt 856 . Det

var magisk, og dette ga oss vann på mølla. Vi sendte inn forslag til BIBSYS Referansegruppe for Katalog om å lenke fra post på trykt utgave, til onlineutgaven på nettet, men ble nedstemt, 2 ganger. Deretter foreslo vi å innføre et nytt MARC-felt, 776, lenke mellom materialtyper, slik at brukeren fra posten på trykt utgave, via post på elektronisk utgave kom til onlineutgaven. Dette gikk igjennom. Det var store greier! Vi fikk også igjennom at det skulle være mulig å lenke til div. innholdsinformasjon (sammendrag etc.) som lå tilgjengelig på nettet. Dette ble senere fulgt opp av Harald Bøhn med et større prosjekt med import av innholdsinformasjon fra leverandører. Alle disse forslagene som gikk på lenking fra katalogpost fra nett var det hele katalogmiljøet ved UBiT som sto bak, jeg førte dem bare i pennen. Alle bortsett fra forslaget om lenke mellom gammel og ny tittel av tidsskrift, det var faktisk mitt. Jeg tror jeg kan påstå at katalogmiljøet på UBiT var pionerer i å legge til rette for å få det elektroniske inn i katalogen, noe vi anser som viktig. I starten sa mange: "Det er ikke nødvendig å legge det inn i katalogen - det ligger på nettet." Man skulle finne fram via lister over tidsskrifttitler. De mente det var helt unødvendig at de lå i BIBSYS. Dette ble det senere gått bort fra, og det elektroniske ble etter hvert importert inn i basen enkeltvis. Nå viser all statistikk at bruken går opp når dokumentene ligger i katalogen. Og utviklingen stopper ikke opp. I forrige uke fikk jeg en forespørsel fra Kjersti Lie om å katalogisere en NRK-serie som ligger tilgjengelig på nettet. Hun hadde serien på VHS, og lurte på å skaffe den på DVD for å få den over i en mer oppdatert form. Men så oppdaget hun at den lå tilgjengelig på nettet. Jeg katalogiserte nettutgaven. Kanskje forsvinner den igjen, men vi må prøve ut ting for å skaffe oss erfaringer. Samlingsbegrepet forandrer seg veldig; fra det gamle samlingsbegrepet til tilgang der materialet er. Brukeren må få tilgang der de er.

Jeg ser lyst på framtida for yrket mitt, men er litt mer usikker i forhold til bibliotekkompetansen på NTNU UB. Var det ikke blitt oppsummert i en eller annen sammenheng at bibliotekarkompetanse ikke var noe de hadde bruk for i framtida? Eller har jeg drømt det? Bibliotekarene har en god basisutdanning med grunnleggende kunnskaper om kunnskapsorganisering, prosesser og metoder innenfor feltet, og vi har en god forståelse for helheten. Under ligger det ofte et

verdigrunnlag om fri tilgang til informasjon og ytringsfrihet. Nettopp det er viktig når mer og mer blir kommersialisert. Utviklingen stopper selvsagt ikke opp etter at vi er utdannet, men med en solid utdanning i bunnen gir det oss et verktøy for å gå videre, metoder for å forstå hva som skjer og for videreutvikling. I dag er det altfor mye informasjonskaos. Folk vil fortsatt trenge hjelp til å finne kvalitetssikrede ressurser og gjenfinningen trenger stadig å forbedres - maskinene kan gjøre mye men ikke alt. Så både kunnskapsorganisering og annen bibliotekarkompetanse blir minst like viktig i framtida. Mens bokvalget blir stadig mer likt fra UB til UB verden over p.g.a. de elektroniske pakkene tror jeg også synliggjøringen av egne samlinger blir ennå viktigere i framtida, også det vi har i kortkatalogene. Vi har arbeid lenge der!

Bibliotekene har også fått flere funksjoner enn før, og kunnskapsorganisering og kunnskapsformidling utføres ikke bare i bibliotekene. Formidling er kommet sterkere inn i bibliotekarstudiene, noe som er bra. Jeg mener det ligger enormt store muligheter i tida framover, også etter hvert som mer blir mulig rent teknisk. Da er det spesielt viktig å registrere for framtida og ikke se seg blind på at man ikke skal legge så mye info inn på en post for å spare tid eller penger. Tenk bare på hvilke muligheter som ligger i den språkuavhengige klassifikasjonen og hvis disse ble utnyttet. Søking er en noe begrensa metode for å finne litteratur, jeg mener vi burde la folk "bla" og "gå på hylla" selv om de kanskje ikke har mulighet for å oppsøke det fysiske biblioteket. Teknologien bringer med seg mange muligheter for katalogene: vi kan lage en virtuell hylle. Fordelen med ei virtuell hylle er at der står alt, også det som er utlånt! Og vi bør kunne browse på nye måter, bla i katalogen både alfabetisk og systematisk. Men da må ting registreres skikkelig! Mine ønsker for jubelanten: At 100-åringen fortsatt skal være vital og følge med i tida og bestrebe seg på å gjøre en så god jobb som mulig for brukerne. At tjenester prioriteres på bekostning av byråkrati. Ta lærdom av andre gode bibliotek som ligger over oss på rankinglistene. Biblioteket må se på de ansatte som den kjemperessursen de er, og ha respekt for deres kunnskap og kompetanse, å møte dem med tillit må bli viktigere enn kontroll, slik at det skal bli "like fint å jobbe som å danse!"

Hege Charlotte Faber

Fortalt til: Eva Sauvage

Hege har sin arbeidsplass ved Biblioteket Dragvoll, der hun har en stilling som førstebibliotekar, og er leder for de fagansvarlige ved biblioteket.

Jeg er humanist, med fagbakgrunn i filosofi, kunsthistorie, drama, film, teater og latin. Høyeste utdanning er dr. art, med en avhandling som heter "Kunstverket i dataalderen. Perspektiver på interaktivitet og nettkunst". Doktorgradsprosjektet befinner seg i et slags mellomfelt mellom filosofi og kunst, og jeg hadde da også en filosof og en (video) kunstner som veiledere.

Før jeg begynte å jobbe ved UB har jeg hatt engasjement og åremålsstillinger innen kunstteori ved Kunstakademiet i Trondheim (nå en del av Fakultet for arkitektur og billedkunst). Jeg har også vært stipendiat og timelærer ved Filosofisk institutt, og jeg har vært frilans kunstkritiker. Videre har jeg hatt engasjementer som omreisende lærer i Ex phil, både i Trøndelag, Møre & Romsdal og i Nordland, og for voksenopplæringsinstitusjoner og Forsvaret. I studietiden jobbet jeg som kollokvieleder, korrekturleser, danselærer og kinomaskinist, for å nevne noe. Korrekturleser er for øvrig et utdødd yrke (uten at jeg vil si at jeg har bidratt til akkurat det...).

Hvordan jeg havnet i biblioteket? Stillingsannonsen virket løfterik, og jeg var akkurat ferdig med en åremålsstilling. Jobben ved UB er faktisk den første faste jobben min, og det er jo litt godt å ha en fast jobb når man har unger, hund, og rotter å forsørge, huslån og alt sånt noe. Og så lenge ungene er hjemmeboende er det uaktuelt å flytte fra byen. Men siden mesteparten av min yrkeskarriere har vært i academia, er det fortsatt - etter seks år ved biblioteket - litt uvant å

skulle huske at det er fast arbeidstid, og jeg klarer det ikke alltid. Jeg er vant til å jobbe mye, og til at grensene mellom jobb og fritid er flytende.

Jeg er fagansvarlig i filosofi og etikk, kunsthistorie, film, teater og medievitenskap, samt klassiske fag, og jeg er arbeidsleder for fagansvarligområdet på Biblioteket Dragvoll. Mye tid går også med til undervisning og veiledning i referansehandteringsverktøyet EndNote, både i undervisningsteamet her på Dragvoll, pr. telefon, mail, eller 1:1 på kontoret. Slike verktøy er geniale, og jeg tror nok jeg ville spart meg selv for mye tidkrevende pirkarbeid dersom jeg selv hadde hatt det da jeg skrev doktoravhandlingen min! Og det er veldig flott å kunne hjelpe de som står fast.

Å kunne ha mulighet til å benytte 20 % til spesialfaglig forskning er uhyre viktig for meg. For tiden jobber jeg med et bokprosjekt om en norsk samtidskunstner.

Ellers sitter jeg i Forskerforbundets lokallagsstyre ved NTNU, noe jeg synes er lærerikt og spennende.

Da jeg begynte her ble jeg ansatt som fagansvarlig for de samme fagene jeg har i dag. I tillegg ble jeg ganske kjapt shanghaiet av Arild Søntvedt til å jobbe med FRIDA (nå Cristin), sammen med Lene Bertheussen.

I starten brukte jeg nok litt tid på å skjønne hva dette var for slags sted og hva man egentlig holdt på med, og jeg må innrømme at jeg gikk rundt med en litt Obstfeldersk følelse: *Jeg er visst kommet på en feil klode! / Her er så underligt...* Jeg hadde aldri vært på "innsiden" av et bibliotek før, og deler av terminologien kunne like gjerne vært stammespråket til en hittil uoppdaget stamme! Jeg nevner i fleng uttrykk som "akkvisisjon", "brubest", "innbest", "blåskjermen", "magasin", "fagreferent" og "ubit". Jeg synes fortsatt disse ordene og akronymene er ganske forunderlige.

Det første minnet fra jobben ved UB er nok at noen helt i starten sa at de helst hadde sett at noen andre fra søkerlisten fikk jobben... og ikke jeg. Forhåpentligvis var det ment som en slags spøk, men jeg har ikke helt klart å glemme det ennå.

Det var også et omfattende opplæringsprogram den første tiden, med brevkurs i jus og referansearbeid, emner på Gløshaugen, kurs i universitetspedagogikk og diverse kollokvier. Jeg overrasket i grunnen meg selv ved å synes at jusen var interessant.

Jevnt over er det mye trivelige folk som jobber her, synes jeg. Kunnskapsrike og hyggelige. For en tid siden beveget jeg meg nok mye mer rundt på de ulike delene av UB og NTNU, både gjennom FRIDA-arbeidet og gjennom matrisearbeid og ett og annet prosjekt. Nå for tiden blir det mest å være på Dragvoll, og til tider føles det litt som å være i eksil i utmarka... Men i kraft av mine arbeidsoppgaver som fagansvarlig er jeg jo i stadig kontakt med instituttene her oppe. Jeg har også forskningsnettverk å forholde meg til, samt vervet i Forskerforbundet. Jeg liker å være i bevegelse, og kan gå litt lei om det blir for mye av det samme.

Siste gang jeg lo på jobben? Ja, det var senest i dag på felleslunsj på Filosofisk institutt.

Om arbeidsplassen min er noe for de eventyrlystne? Tja, det måtte i så fall være om vi fikk et bibliotek som i Jon Bings bøker om Stjerneskipet Alexandria, som beveger seg mellom planetene i de ulike solsystemene lastet med informasjon, kunnskap og bibliotekarere... Jeg kunne godt tenke meg å være om bord der!

Jeg synger definitivt ikke på jobben. Jeg kan ikke tro at det ville vært til større glede for noen, hvis jeg da ikke skulle satse på å bli Olga Marie Mikalsens arvtager. I så fall kunne jeg kanskje fått kultstatus!?

Det dristigste jeg har gjort på jobb må muligens ha vært å si ja til å være instituttleder ved Kunstakademiet i sin tid. Det var en stupbratt læringskurve med mange snublesteiner innlagt, og veldig lærerikt.

Eller kanskje det var da Lene og jeg deltok på FRIDA-konferanse på Svalbard med innlagt snøskutersafari, og jeg prøvde å kjøre snøskuter for første gang i mitt liv. Sannsynligvis blir det også siste! Jeg var ca. tre millimeter fra å kolliderer med den eneste stolpen i mils omkrets...

Selv bruker jeg biblioteket mye innen mitt eget forskningsfelt i området mellom filosofisk estetikk, kunsthistorie og kunstteori. For tiden benytter jeg meg spesielt mye av Idunn, JStor og Atekst i

tillegg til de tykke, trykte kunstbøkene, og jeg er lykkelig over at VPN-klienten er oppfunnet, sånn at jeg også kan benytte kvelder og helger til å jobbe med eget prosjekt, og samtidig ha tilgang til alle de ressurser jeg måtte ønske, inklusive EndNote-biblioteket mitt.

Et av de beste minnene fra denne jobben er nok at jeg nå i vår fikk mulighet til å gå på et intensivt kurs i muntlig engelsk, i håp om å forbedre min "trønder-Norwenglish". Det var eminente lærere og en flott gruppe deltagere fra hele NTNU, og vi fortsetter å møtes iblant for *high tea* og engelsk konversasjon.

Hvordan jeg ser for meg fremtiden? Når det gjelder et utrydningstruet og spesielt yrke som fagreferent ved et universitetsbibliotek, tror jeg det er vesentlig å synes i sin moderinstitusjon, altså universitetet. Så jo mer man er ute i fagmiljøene og på instituttene, underviser, veileder, diskuterer, deltar, møter ansatte og studenter og forteller om hva biblioteket kan bidra med innen forskning, utdanning og formidling, og ikke minst universitetets samfunnsoppdrag, jo bedre. Jeg tror det er nyttig for et universitetsbibliotek å ha ansatte med forskerkompetanse og god kjennskap til akademia, men om kategorien "fagreferent" fortsatt vil finnes om 10-15 år vet jeg ikke.

Humaniora og estetiske fag har vanskelige kår for tiden, men i et samfunn verd å leve i vil det forhåpentligvis alltid være noen som har kunnskap om, og/eller driver med kunst, kultur og filosofi. Jeg mener det ville være et nederlag for både universitetssektoren og samfunnet om slike fag blir ytterligere nedprioritert.

Mitt ønske for jubilanten er at jeg håper at biblioteket og dets ansatte blir verdsatt som en uvurderlig ressurs for universitetet.

Unni Merete Helland

Fortalt til Sissel Merethe Berge

Unni er konsulent. Hun arbeider ved Bibliotekdirektørens stab som holder til i Hovedbygget på Gløshaugen.

Etter gymnaset arbeidet jeg 1 ½ år i Bern i Sveits. Vel tilbake i Trondheim var jeg tilknyttet TMV festivalen før jeg søkte jobb på biblioteket ved NTH. Jobben var ment som en begynnerjobb. Det skulle være en start innen kontorbransjen. Etter 21 år er jeg her fortsatt og jeg trives veldig bra!

20. august 1990 begynte jeg ved det som da ble kalt Dokumentasjonsavdelingen. Det var en god gammeldags sekretærstilling.

Arbeidsoppgavene var å skrive brev m/blåpapkopi på skrivemaskin, ta telefonen og ellers utføre forefallende arbeid. De som arbeidet ved dokumentasjonsavdelingen søkte bl.a. i databaser og foretok månedlige skreddersydde søk i fagbaser på oppdrag for studenter, forskere og industrien. Jeg tror at min avdeling var den første ved biblioteket som for eksempel fikk laserskriver.

Teknologien har senere endret arbeidsoppgavene betraktelig.

Senere skiftet avdelingen navn til Infosøk og ble utvidet med flere personer i tillegg til de som tidligere arbeidet ved Dokumentasjonsavdelingen. I 1996 kom jeg tilbake fra svangerskapspermisjon. Vi hadde fått e-post mens jeg var ute i permisjon og jeg tenkte at dette kommer jeg aldri til å bruke, hva skal jeg med det?!

Da Seksjon for utvikling og samordning (SUS) ble opprettet ble også jeg sammen med Infosøk en SUSer. Samtidig som jeg arbeidet ved SUS, tok jeg fire fag ved HiST. Alle fagene var datarelaterte.

Avdelingene jeg har vært tilknyttet har som du ser, endret navn flere ganger. Jeg har skiftet kontor flere ganger. Ansvarsområdet mitt var de første årene stort sett det samme selv om endret teknologiske krvede at rutinene måtte legges om. Da jeg senere begynte ved

Personal og økonomi seksjonen (PØS), fikk jeg økt ansvar og ble blant annet tildelt saksbehandleroppgaver. Jeg skulle utrede, delta i prosjekter og ha personalansvar og være sekretær for ledergruppa.

I dag er jeg tilknyttet Bibliotekdirektørens stab. Jeg er arkivansvarlig og bibliotekets kontaktperson for ePhorte. EPhorte er NTNUs elektroniske saksbehandling- og arkivsystem. Jeg organiserer kurs og konferanser og er reisekontakten for biblioteket. Som reisekontakt er jeg bindeleddet mellom hotel, reisebyrå og bibliotekets ansatte.

Det er viktig at folk trives og har det godt på jobben og jeg har vært verneombud i mange år. I tillegg har jeg arbeidet med en del andre HMS-oppgaver.

Mange baller i luften og kontroll på det meste.

Jeg har vært ved biblioteket lenge og vet dermed mye om mangt og mange. De varierte oppgavene gjør at jeg blir kjent med mange personer og jeg tror nesten at jeg kjenner alle som arbeider ved biblioteket!

Jeg har vært med i styret til NTL NTNU (Norsk Tjenestemannslag) i nesten 20 år.

Arbeidsmiljø? Det er strålende!!! Jeg har gode kolleger, det har jeg bestandig hatt uansett hvor jeg har vært. Arbeidsoppgavene har bestandig vært interessante og artige. Det er klart at det blir en del rutinearbeid, men det er det uansett hvor man jobber. Det som er viktig er å tenke at også det må gjøres og selv i en rutineoppgave finnes det artige ting! Det handler om hvordan man velger å forholde seg til det.

Synge på jobben? Ja, det gjør jeg hele tiden. Det er ikke alle som hører det fordi jeg går rundt og humrer litt for meg selv. Hos oss sitter latteren løst, det er ikke noen traurig og trist avdeling vi jobber på!

Vi finner ofte på noe artig. Litt bølling og knising må vi ha! Men ikke noe som er rettet mot enkeltpersoner. Jeg liker å være hyggelig mot kollegene mine!

Jeg synes ikke at jeg er så veldig dristig. Men jeg sier ja til det meste- også det jeg ikke liker. Må jo det for å komme videre.

Det er mange gode minner å tenke på. For eksempel så feiret vi 40 års dagen min i Åre da vi hadde personalseminar der. Det har vært mange hyggelige turer, koselige julebord og jeg har jobbet i mange fine grupper, og med mange flotte mennesker. De nærmeste kollegene omgås også privat så der finnes det masse "høydarer".

En spesiell avslutningsfest ble det da Synnøve gikk av med pensjon. Hun var som en mor for oss alle og kunne alt. Det hun ikke visste var ikke verdt å vite. Det var vemodig da hun sluttet.

Jeg ønsker jubilanten mange gode og fremgangsrike år med utvikling både i tjenester og oppgaver. Vi bør bli enda flinkere til å synligjøre oss. Folk bør vite hva vi bidrar med og at biblioteket faktisk yter de tjenestene de bruker.

Ellen Marie Kaasbøll

Fortalt til Linda Østbye

Ellen Kaasbøll er hovedbibliotekar ved Biblioteket Dragvoll

Jeg begynte i min første jobb i september 1972, på Lærerhøgskolens bibliotek på Rosenborg, rett fra Bibliotekskolen. Jeg fikk jobben over telefon. Jeg husker jeg sto i en telefonboks på gangen på

Bibliotekskolen. Det var ekspansjonstider og Lærerhøgskolen ble en del av Universitetet i Trondheim. Lærerhøgskolen hadde et godt rykte som en trivelig arbeidsplass, og jeg ville gjerne prøve meg utenom Oslo-området. Det var fint på Rosenborg, med flott utsikt utover byen. Bygningen lå der Rosenborg Park ligger i dag. Mine første arbeidsoppgaver besto av utlån, fjernlån, noe tidsskriftarbeid og diverse annet arbeid.

Biblioteksjefene Støren (for Lærerhøgskolens bibliotek) og Vedi (VSB) sørget i 1972-73 for å slå sammen bibliotekene til Fellesbiblioteket ved Universitetet i Trondheim. De var vel egentlig forut for sin tid, siden de slo sammen bibliotekene lenge før moderinstitusjonene ble samlet. Med sammenslåingen med Vitenskapsselskapets bibliotek i 1972-73, flyttet de som jobbet med katalog, innkjøp og tidsskrift til VSB i 1973. Vi hadde en svær avslutningsfest på Britannia, med følge! I 1974 flyttet jeg med alle HumSam-fagene til Lade, og 4 år senere til Dragvoll, da det åpnet der. Da biblioteket åpnet høsten 1978 på Dragvoll, var vi 6 stykker.

Arbeidsoppgavene mine i dag er veldig varierte. Jeg er leder for innlån og fagansvarlig i historie, Europastudier og jus. Jeg har ansvar for all litteraturanskaffelse og klassifisering i fagene mine, bokgavene i historie, kontakt med instituttene og undervisning for masterstudentene. Jeg jobber også i utlånssranken og i veiledningen, jeg har hovedansvar for vaktlister, ansvar for samlingene og for de som arbeider med tidsskriftsamlingene.

Arbeidsmiljøet på Dragvoll har i alle år vært veldig hyggelig. Omorganiseringen tidligere i år var det ganske trasig. Jeg følte at det ble dårlig stemning på arbeidsplassen. Nå prøver vi å gjøre det beste ut av det. men vi som er igjen på Dragvoll har fått mer å gjøre, og det fører til slitasje. I utgangspunktet er vi jo positive og glade i arbeidet vårt. Og så har vi heldigvis kontakten med brukerne. Gode tilbakemeldinger om at vi er til nytte er alltid en vitamininnsprøytning.

De største endringene i jobben? Overgangen til e-ressurser medfører store endringer. Vi må holde fast på at innholdet er viktigere enn formen. På Dragvoll holder vi fortsatt på med mye trykt bokbehandling fordi bøkene brukes. Nye innkjøpsprosesser fører også til endringer i jobben. Som fagansvarlig savner jeg å se bøkene når jeg klassifiserer. Det går i og for seg greit, men jeg fikk mer inntrykk av faget og utviklingen i faget da jeg hadde bøkene først.

Det er fint å ha kontakt med ansatte på instituttet. Jeg føler at jeg gjør en nyttig jobb i forholdet til instituttet. Jeg sitter nå som vara som eksterntrepresentant i styret for Institutt for historie og klassiske fag. Vi får i det hele tatt gode tilbakemeldinger fra både instituttene og brukerne i skranken, om at vi gjør en nyttig jobb. Det gjør at det er inspirerende med vakter i skranken!

Så, joda, vi har fortsatt godt humør og bra miljø! Vi har blant annet hatt julebord i bibliotekets lokaler siden 1993. Det er veldig koselig. Andre store forandringer jeg har vært med på? Jo, jeg jobbet "før BIBSYS". Utviklingen med databaser fra CD-ROM til fulltekst og alt annet som ligger elektronisk nå. Og Internett! For mange er det kjempenyttig med fulltekst. Men i dag ser vi også at leverandørene sitter på et stort materiale som de tar høye priser for. I mine fag er det bl.a. behov for å gjøre tilgjengelig arkivmateriale. Det er ofte få forskere som har behov for det, og selv om materialet ligger der digitalt, er det fryktelig dyrt!

Min egen jobb har også forandret seg. Før jeg ble fagansvarlig, var det mye administrasjon. Men etter omorganiseringen i 2000 slapp jeg mye av det, og fikk litt ledig kapasitet. I 2002 la vi om til Dewey på Dragvoll. Hun som da var fagansvarlig i historie var også leder for Spesialsamlingene på Gunnerusbiblioteket, og jeg tilbød meg å

klassifisere historie for Dragvoll. Det endte med at jeg fikk hele fagansvaret på Dragvoll.

Jeg trives veldig godt med det, og prøver å oppgradere meg og forsøke å få oversikt i faget. Det er behov for å ha en basis-bokstamme i historiefaget, og stadig oppgradere den, for det undervises i litt av alt i begynneremnene, med nye vinklinger, nye kurs og nye oppgaver.

Beste minne? På 70-tallet hadde vi sommerturer, og jeg husker bl.a. artige turer til Tautra. Jeg syntes også turen vi hadde til Vestlandet var flott, og håper det kan gjøres noe sånt igjen. Andre gode minner er gode tilbakemeldinger biblioteket har fått. En låner kalte oss "Englene på Dragvoll". Det er en oppmuntring i jobben. Man husker helst på de gode minnene!

Hva tror jeg om framtida til yrket? Det blir sikkert kjempeforandringer! For et bibliotek som dette, vil det fortsatt være behov for allmennkunnskaper. Universitetsbibliotek skal være litt universelt, og vi har jo stor spredning i fag på NTNU. Jeg tror det vil fortsette å være et mangfoldig yrke, der noen driver med web, noen med katalog, noen med utlån og veiledning. Vi kan ikke være eksperter på alt, men samtidig er det viktig med variert arbeid. Jeg tror kunnskapsorganisering fortsatt blir viktig, og gode evner til formidling. Ikke som en gammeldags skolelærer-situasjon, men mer veiledning én til én, og tilrettelegging på nettet. Jeg setter pris på å høre folk si "Her er snart det eneste stedet vi treffer et menneske". Brukerne liker å sitte her fordi vi har gode arbeidsplasser, i et annet miljø enn store lesesaler. De trives mellom bokreolene!

Andre utfordringer for biblioteket? Det er viktig at samlinger og kunnskaper folk trenger blir gjort tilgjengelige, og at folk vet om det og ser poenget i å bruke bibliotekets tjenester. I framtida vil det nok fortsatt være behov for å hjelpe til å finne fram i systemene. Selv om de blir bedre og bedre, blir det også mer og mer info å gå seg vill i, og vi må nok hele tida passe på å synliggjøre og markedsføre ressursene våre..

Jeg har ett ønske til jubilaranten: Et eget bibliotekbygg på Dragvoll. Det har vært lovt i mer enn 30 år, og har vært planlagt siden 70-tallet, i mer eller mindre konkrete prosjekter.

Kollegaintervju: Tove Knutsen

Fortalt til: Jo Forthun

Tove er universitetsbibliotekar. Hun er daglig leder ved Realfagbiblioteket og fagansvarlig for kjemi og kjemisk teknologi

I min første stilling ved biblioteket var jeg aspirant ved Norges Tekniske Universitetsbibliotek (NTUB, NTHs bibliotek). Jeg er utdannet siv.ing. i kjemi og brukte Kjemibiblioteket mye i studietiden. Jeg visste at daværende leder var kjemiker, så jeg var klar over at kjemikere kunne jobbe i bibliotek. Kjemibiblioteket var et strøket og mye brukt bibliotek.

Etter endt utdanning ved NTH jobbet jeg en periode ved et patentkontor. Gjennom en venninne, som også er kjemiker, ble jeg klar over aspirantordningen ved biblioteket. Jeg søkte på en utlyst aspirantstilling og fikk permisjon fra min faste jobb for å være aspirant i halvannet år, fra sommeren 1983.

Aspirantordningen var en form for utdanning til universitetsbibliotekar (for personer med fagbakgrunn fra et av områdene det ble forsket og undervist i ved NTH) gjennom praktisk arbeid i biblioteket og mer teoretiske oppgaver (som blant annet å tilbringe noen uker ved Bibliotekhøgskolen og fullføring av diverse brevkurs). Det var til en hver tid 3-5 aspiranter i biblioteket. Dessuten hadde vi kollokvier med Roar Storleer hver 14. dag. Han hadde i flere år ansvaret for aspirantopplæringen og har på mange måter vært min bibliotekfaglige mentor. Man var ikke sikret jobb når aspiranttiden var over. Man måtte vente til det eventuelt ble lyst ut en stilling som universitetsbibliotekar. Flere havnet også i jobber utenfor NTUB og fikk brukt den bibliotekfaglige kompetansen ved ulike forsknings- og studieinstitusjoner eller industribedrifter .

Det var en god del søkere på aspirantstillingen. Jeg fikk den sannsynligvis på grunn av mitt kjennskap til patenter, noe daværende leder av biblioteket, Knut Thalberg, mente var en kompetanse det var behov for.

Kollokviene med Roar ser jeg tilbake på med glede. Ofte gikk de ut på at en av oss (vi var tre) skulle presentere for eksempel et referatidsskrift for resten av gruppa. Vi jobbet mye og gruete oss til presentasjonene, husker jeg. Når jeg tenker tilbake på det nå, ser jeg at det å gjøre dette i en liten gruppe der vi følt oss trygge var en god metode for å venne seg til å lage presentasjoner og ha dialoger om informasjonssøking.

Vi var pålagt å gjennomføre brevkurs ved Bibliotekhøgskolen, men det var ikke snakk om å få gjøre dette i arbeidstiden. Vi aspirantene satt hjemme hos hverandre på kveldstid og arbeidet med oppgavene. Det var ikke så artig alltid, men god stemning i gruppa. Vi jobbet en periode ved alle interne avdelinger i biblioteket og i skranken på Hovedbiblioteket. Vi ble kjent med ulike arbeidsoppgaver og med hele personalet. På slutten av 1990-tallet ble aspirantordningen avviklet. Fra nå av ble personer med ønskede faglige kvalifikasjoner ansatt i fast stilling, og bibliotekfaglige kunnskaper skulle man tilegne seg gjennom et opplæringsprogram etter at man var ansatt. Jeg synes i grunnen det er synd at aspirantordningen forsvant.

På slutten av aspirantperioden ble jeg satt inn som vikar for lederen av Ark./bygg-biblioteket en periode. Deretter gikk jeg tilbake til patentkontoret jeg jobbet med. Min sjef der hadde undervist om patenter ved NTUBs kurs i informasjonssøking for studenter. Nå tok jeg over denne funksjonen og hadde slik en viss kontakt med biblioteket fremdeles. Etter en tid ble det lyst ut en universitetsbibliotekarstilling som jeg fikk, fra mai 1987. Etter få måneder gikk jeg ut i svangerskapspermisjon. Jeg var ikke særlig høy i hatten da jeg troppet opp på daværende sjef Randi Gjersviks kontor for å fortelle at jeg rett etter å ha takket ja til stillingen hadde oppdaget at jeg var gravid. Hun tok det imidlertid pent. Tilbake etter permisjon vinteren 1988 begynte jeg som leder av biblioteket ved Marinteknisk Senter. Jeg var glad for det, hadde ønsket meg en stilling nært knyttet opp mot brukermiljøet. Jeg ser med glede

tilbake på samarbeidet med Charlotte og på kontakten med fagmiljøet på Tyholt.

I 1992 ble jeg tilbudt lederstillingen ved Kjemibiblioteket. Det ble etter hvert store utfordringer med planlegging av biblioteket i nytt Realfagbygg på Gløshaugen. Kjemibiblioteket skulle rives for å gi plass til bygget. Det var omfattende flytteprosesser og et krevende arbeid å skaffe midlertidige lokaler. I et par år hadde vi tilhold i Sentralbygget, inntil Realfagbygget var klart for innflytting. Det hadde aldri gått uten godt samarbeid og kraftinnsats fra mine nærmeste kolleger i Kjemibiblioteket, fra resten av Universitetsbiblioteket – og ikke minst samarbeidet med fagmiljøet. Det var en utfordring og en unik mulighet å få være med på å, sammen med andre, bygge opp et nytt bibliotek. Flere bibliotekenheter ble slått sammen for å bli til Realfagbiblioteket, som også skulle jobbe i forhold til et «sammenslått» fakultet.

Gleder i jobben?

Når samarbeidsrelasjoner fungerer, når man får til ting sammen, gode kolleger, innsatsvilje og sist, men ikke minst all galgenhumoren når det røyner på. Forholdet til - og samarbeidet med - Fakultet for naturvitenskap og teknologi, primærbrukerne. Undervisning og utstillingsvirksomhet. Samarbeid med mine nærmeste kolleger i Realfagbiblioteket. Samarbeid på tvers i organisasjonen, nå sist i forbindelse med planlegging av bibliotekjubileet. Kontakt med universitetsbibliotekarer/fagansvarlige ved andre UBer – mye glede og nytte i kontaktnettet, som blant annet er bygd opp gjennom deltakelse på de såkalte fagreferentkonferansene.

En spesiell hendelse?

Det må være deltakelsen på IFLA-konferansen («International Federation of Library Associations») i Moskva i august 1991. Dagen etter ankomst hørte vi rykter om at «noe visstnok hadde skjedd med Gorbatsjov...». Etter hvert viste det seg å være kuppforsøk. Det ble noen spesielle døgn og ikke så mye konferansedeltakelse...Jeg hadde hotellrom i 19. etasje med utsikt mot «Det hvite huset» og områdene der ting skjedde. En kveld med portforbud, tror jeg nesten hele den norske delegasjonen (det var mange!) var samlet på rommet mitt til ut i de små timer. Det var en spesiell måte å bli kjent

med kolleger på! Det var mye dramatikk i løpet av få dager. Da vi skulle hjem, var det godt vi var to som skulle hele veien til Trondheim. Ole Husby (som da jobbet i BIBSYS) var stødig reisefølge. Drosjetur til flyplassen med sjåfør som sa «No Jeltsin, no democracy» eller var det «Now Jeltsin, now democracy»? Vi hadde vel egentlig reist inn i Sovjet og ut av Russland. Ole bodde på Melhus. Da vi landet på Værnes, regnet vi med at vi var meget sterkt savnet. Det følte helt naturlig å ringe kollega Ingar Lomheim, som bodde på Hølonda og be han kjøre til Værnes, hente Ole og meg og så slippe oss av på Møllenberg og Melhus på tilbakeveien. Vi skjønnte ingenting: Han nektet, merkelig nok. Da jeg kom hjem, kunne mannen min fortelle at Randi Gjersvik (bibliotekets sjef), som visste at jeg var på vei hjem, hadde ringt for å si at jeg skulle få innvilget en ekstra fridag dagen etter.

Først mange år etter, så jeg TV-opptak gjort i Moskva disse dagene og skjønnte litt mer av hvor dramatisk situasjonen måtte fortone seg for dem hjemme. På veggen har jeg fremdeles et batikkbilde, kjøpt på «Arbat» - en gågate i Moskva. Og jeg har liggende en nummer av «Pravda», den siste utgaven der det sto «Organ for Kommunistpartiet» under avistittelen.

En spesiell hendelse – av helt annet kaliber

Er på jobb på Kjemibiblioteket. Mottar telefon fra fakultetsadministrasjonen: «Vi setter over en telefon. Det er en som trenger opplysninger om organiske løsningsmidler». OK. Jeg får snakket med kvinnen, som ønsker fakta om flyktige forbindelser. Det blir mer og mer rart. Hun kan ikke si hvilken kjemisk forbindelse det er snakk om. Men hun vet hvor mange bokstaver det er i navnet - og noen enkeltbokstaver. Jeg aner uråd, tar sjansen og spør «Det er vel ikke slik at du sitter og løser kryssord?» Hun innrømmet at hun satt med kryssordet i UkeAdressa. Jeg husker ikke hvordan samtalen forløp videre. Men nysgjerrig ble jeg jo. Fant fram kryssordet da jeg kom hjem, løste det. Under kodeord «Flyktig forbindelse» fikk jeg følgende resultat: «Reisebekjentskap».

Største forandring i jobben?

Ja, nå har jeg jo vært ansatt i biblioteket i over tjue år, så endringer har det vært. Spesielt synlig er det når det gjelder den teknologiske

utviklingen. E-post. Overgang til e-tidsskrifter. Overgang fra det trykte referatidsskriftet «Chemical Abstracts» via kommandostyrt online-versjon til dagens Webversjon «SciFinder». Trådløst nett! Da vi planla Realfagbiblioteket, planla vi fleksibel innredning med en mengde datauttak – hvem hadde hørt om trådløst nett? Utviklingen har vært god og spennende. En ulempe er at man så sjelden møtes ansikt til ansikt – det gjelder både fagmiljøet og bibliotekkolleger.

Et ønske for jubelanten?

At vi klarer å ivareta helheten, være ett universitetsbibliotek, samtidig som vi sørger for utviklingen av de enkelte bibliotekenhetene og at deres og fagmiljøenes behov blir ivaretatt. Jeg ønsker kreativitet og målbevissthet. Og så har vel mange av oss en utfordring i å bli bedre til å se hverandre – og være litt mer rausere. Jeg ønsker alle et godt jubileumsår!

Lisbeth Tangen

Fortalt til Linda Østbye

Lisbeth Tangen er bibliotekdirektør ved NTNU UB.

Jeg har jobbet i to perioder på biblioteket. Første gang var fra 1975 til 1979, først på NTH Hovedbiblioteket, men lengst på Biblioteket for arkitektur og bygg, i en stilling som vi i dag vil kalle arbeidsleder. Jeg begynte som bibliotekdirektør i 2008. Flere av mine kolleger fra 70-tallet, er fortsatt her.

Jeg har bakgrunn fra mange ulike typer bibliotek siden jeg gikk ut fra Bibliotekskolen i 1971, små og store, både i Oslo og i Trondheim. Som leder i 16 år for Trondheim folkebibliotek, som tidligere også var leder for Fylkesbiblioteket, har jeg bygget opp et stort nasjonalt, nordisk og internasjonalt nettverk.

Er Universitetsbiblioteket et sted for eventyrlystne? Det bør være det! Dette er noe vi bør utfordre oss selv på. Faget og arbeidsplassen tiltrekker seg kanskje ikke de eventyrlystne, ikke sammenlignet med folkebibliotekene i hvert fall. Jeg ønsker meg et mer utadvendt bibliotek. Der har vi et uforløst potensiale. Vi så hvordan biblioteket ble en fin arena under India-ukene tidligere i høst. Slik formidling bør vi ha mer av, for vi ser at der de gjør det, er det vellykket! Det fremmer lekenhet og kreativitet, og det bør dyrkes.

I det daglige opplever jeg at folk har godt humør, men at noen er litt vel alvorlige. Jeg ønsker meg livlige medarbeidere, som bruker flere sider av seg selv i jobben.

Hva er den største forandringen i jobben og mitt bidrag til det? Jeg håper og tror at jeg har lagt grunnlag for at det skal skje forandring. Jeg ser fram til mer samarbeid mellom publikumsseksjonene, og at gode ideer og smarte løsninger skal gi gevinster til fellesskapet, så vi føler oss enda mer som ett bibliotek og én organisasjon. Det er viktig å bygge opp tanken på at vi må forandre oss. Ikke nødvendigvis med de store forandringene, men med små skritt. Vi må tilpasse oss omgivelsene, universitetet, og det er ikke sikkert det er behov for flere store omorganiseringer for å oppnå det.

Jeg tror den nye Fellesseksjonen blir bra. Den er uttrykk for en fellesskapstanke jeg liker, og som er med på å sko oss for framtida. Vi ser mer og mer endringer i våre omgivelser, med nye markeder for informasjon og nye forretningsmodeller, samtidig som vi i noen år framover vil miste mange arbeidstakere med stor kompetanse. Hvilken kompetanse skal vi erstatte dette tapet med? Det er en stor utfordring!

Hva dette vil bety for våre oppgaver i framtida, er vanskelig å spå. Det blir viktig med fokus på forvaltning av avtaler, og å legge til rette for bruken av informasjonsressursene vi kjøper. Dette er ikke gitt, men henger nøye sammen med og er avhengig av gode forretningsmodeller og leverandøravtaler.

Biblioteklokalene er og blir viktige. Kanskje lokalene ikke blir like store i framtida, eller disponeringen blir annerledes. Her kan vi enda ta ut nye gevinster, ved for eksempel å konvertere til gode studentarbeidsplasser. Det er enda vanskelig å si i hvilken retning denne utviklingen vil gå, men vi bør ha gode fysiske arealer sammen med god kompetanse på å hjelpe brukerne der de er. Mennesker er sosiale vesener med behov for møteplasser, og varierte arbeidsplasser av god kvalitet! Om det betyr færre, større bibliotek, kan vi bare spekulere i.

Biblioteket har flere utfordringer. Viktigste av alt blir å følge med i tida, noe som gjelder oss alle! Vi må ikke bare fortsette som før. Vi må endre tilbudet i takt med forskernes og studentenes behov. Ellers må vi selv være bevisste på at vi er en del av NTNU, som vi blant annet gjør ved å være synlige. Biblioteket må ta en aktiv posisjon og ikke parkere på et sidespor.

Jeg er selv en aktiv biblioteksbruker, mest fra Gunnerus og Dragvoll, og bruker BIBSYS, som er litt gammeldags. Trenger vi et stort, nytt biblioteksystem? Vi må ha et enkelt system til registrering og lagerstyring. Et nytt system må kunne formidle det elektroniske uten at det er for komplisert for brukeren. Nå må vi satse på at OCLC utvikler noe bra.

Til slutt har jeg noen ønsker for jubelanten. Jeg håper vi alle får et fint jubileumsår som gir en økt fellesskapsfølelse. Vi må bruke jubileet godt og formidle i alle sammenhenger at vi jubilerer. Vi er en sprek hundreåring!

Kjersti Lie

Fortalt til Ole Husby 29. november 2011

Kjersti er universitetsbibliotekar. Hennes funksjon er å være daglig leder for Arkitektur- og byggbiblioteket, samt å være fagansvarlig for fagområdene arkitektur og planlegging.

En av Kjerstis mange interesser er å arrangere pepperkakehusbakekonkurranser. Dette er fra 2010. Fotograf: Ole Husby

Jeg begynte på biblioteket som biblioteksaspirant ved NTUB i 1987. Etter mer enn 13 år i arbeidslivet ønsket jeg en forandring, og så fikk jeg vite om aspirantordningen ved NTUB. Det var nettopp utlyst en ledig stilling der. I utlysingsteksten ble det spurt etter en person med databakgrunn. Dette hadde ikke jeg, men argumenterte i søknaden for at man sjølsagt hadde mer bruk for en arkitekt. Dette måtte overbibliotekar Randi Gjersvik ha tatt til seg, for etter en samtale med henne om saken, ble jeg ansatt.

Bakgrunnen min var fra privat arkitektpraksis - og noe ved Byplan-kontoret i Trondheim kommune. Det dreide seg om varierte prosjekter og team. Ikke alt var like morsomt, for eksempel reguleringsplaner. Erfaringsbakgrunn fra "det virkelige liv" er nyttig i den jobben jeg har

nå. Som arkitekt kan man ikke tegne det samme huset igjen og igjen. Man må vurdere hver ny situasjon og stille de rette spørsmålene for å kunne gi de beste svarene, - som i biblioteket.

Som leder har jeg en fri stilling og kan til en viss grad lage mine egne arbeidsoppgaver, så lenge de følger NTNU UBs mål og strategier. Det er stas å prøve å gjøre det som er best for brukerne og biblioteket, spesielt hvis det viser seg å stemme! Som arkitekt har jeg, som nevnt, lært meg å stille spørsmål ved det meste, så jeg ble nok oppfattet som slitsom i starten når jeg stadig spurte "hvorfors?".

Starten min ved NTUB var altså som aspirant. Det medførte et og et halvt år med turnustjeneste på de forskjellige avdelingene, dessuten var det kollokvier, ekskursjoner og kat/klasse som brevkurs fra Statens Bibliotekhøgskole, som det het den gangen. Da jeg var ferdig med aspiranttida høsten 1989, bar det rett hit som leder av Seksjonsbiblioteket for arkitektur, bygg og matematikk.

Skal vi snakke om arbeidsmiljø vil jeg fremheve at her har jeg begeistrede, engasjerte og iderike kolleger! Miljøet slutter ikke ved bibliotekets yttervegger, vi føler oss godt integrerte i fagmiljøet. Dette skyldes ikke minst vår egen proaktive virksomhet, vi har presset oss på i mange sammenhenger. Og det har hjulpet godt, både faglig og miljømessig. Det er spesielt hyggelig å høre at brukerne sier "har *vi* den boka" i stedet for "har *dere* den boka"!

Et spesielt minne fra jobben? Da kan jeg velge en situasjon fra aspiranttiden. Jeg hadde skrankevakt sammen med en bibliotekar. Hun forsøkte å hjelpe en kinesisk låner, som snakket et litt spesielt engelsk. Min kollega forsto ham ikke - og syntes vel det var på sin plass at aspiranten fikk prøve seg, så hun forlot meg der i skranken. Jeg slo til med min beste skoleengelsk, men det var til liten nytte når jeg ikke skjønnte hva mannen sa. Han pekte og noterte, nesten like ubegripelig som det talte ord. Jeg var hjelpeløs. Bak kineseren sto en tålmodig, smilende liten mann. Tilsynelatende norsk. Plutselig henvendte han seg til kineseren på noe som for meg virket helt mandarin. Både kineseren og jeg var like himmelfalne. Kineseren smilte, bukket og bukket og svarte - og nordmannen, som jeg senere har fått vite var kollega Edvin Wisløff Nilssen fra Universitetet i Tromsø, oversatte for meg og forklarte hva kineseren ønsket - og

omsider fikk. Jeg så opp mot taket og ned på den lille mannen og spurte: "Hvor kom du fra?" Han smilte og sa: "Du skjønner, det viser seg at vi vokste opp på samme side av Yangtze-elven". En uforglemmelig dag på jobben.

Vi blir av og til utsatt for practical jokes her borte, men de er stort sett uskyldige, som den gangen kollegene hadde fylt opp kontoret mitt med bøker. Uten at jeg overhodet la merke til det. Sånn er det å være vant til å drukne i bunker!

Ja, jeg synger på jobben. Og jeg plystrer også. Det har den fine effekten at det blir så godt når jeg slutter å plystre, synes Astrid. Og lo gjorde jeg seinest i dag. Men jeg husker ikke hva jeg lo av. Det er ikke så lett når det er så ofte!

Om biblioteket passer for eventyrlystne? Tja, i det minste for de lekne. Det er utfordringer nok innomhus, dessuten har vi lokal, nasjonal og internasjonal nettverksbygging, IFLA og andre steder for utfoldelse.

Ja, jeg kan gjerne snakke enda mer om forandringer ved biblioteket, for eksempel de som arter seg i at vi er mer synlige i fagmiljøene og har høyere stjerne i fakultetene. Her har jeg jobbet aktivt for å bidra. I 1996 ble vi forøvrig nominert til Årets bibliotek av Norsk Bibliotekforening, og vi kom på delt andreplass! Kanskje litt sent å skryte av dét 15 år etter...

Jeg tror at biblioteket vil bestå i framtida, og mener at det vil være behov for både generalister og fagspesialister. Det blir sikkert ikke mindre viktig å kunne medvirke til tjenesteutvikling, brukerveiledning og samlingsbygging, sjøl om det siste ikke akkurat vil innebære det samme som før.

Og ja, jeg bruker biblioteket mye sjøl. Ikke minst har jeg behov for historisk materiale i forbindelse med skriving i Wikipedia. På Dora finner jeg mye jeg har bruk for, både bilder og andre dokumenter.

Hvis jeg skulle ha et ønske for jubilanten, så måtte det være at man tar mer tak i personalsiden, og satser på bevisstgjøring av hvordan vi forholder oss til hverandre både kollegialt og i ledelsesrelasjoner. Det skal vel fortsatt være folk her? Da trenger vi synlighet, omsorg, respekt og humor. Og så ønsker jeg at jubilanten får det artig!

Hua Liu

Fortalt til: Linda Østbye.

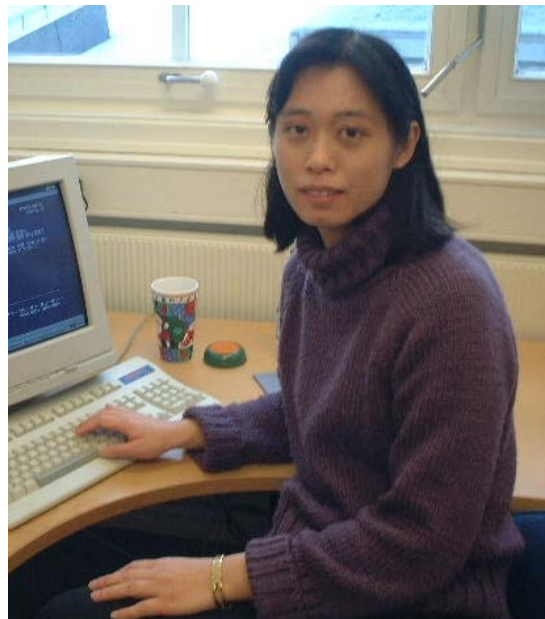
Hua er bibliotekar i Seksjon for Fellestjenester, Publiseringsgruppa.

Jeg begynte å jobbe her i august 2002.

Jeg havnet på NTNU UB fordi hele familien min i august 2000 flyttet til Trondheim i forbindelse med min manns nye stilling ved NTNU. Jeg var hjemme i et år med min sønn som ikke fikk barnehageplass. I august, 2001 startet jeg på norskkurs. Etter at jeg kunne noe norsk, gikk jeg på INFO-kurs via Aetat (tidligere NAV). Etter kurset fikk jeg praksisplass på biblioteket på Dragvoll 14. mars 2002. Etter 5 måneders praksisplass, ble jeg prosjektbibliotekar for UBiTs konverteringsprosjekt med Tove Aursøy som prosjektleder. Jeg er veldig takknemlig for at Ingar og Harald tilsatte meg og at de ikke tenkte så mye på min innvandrerbakgrunn. I januar 2007, fikk jeg fast stilling og jobbet på Katalog-avdelingen ved Teknisk hovedbibliotek fram til september i fjor, da jeg begynte i Publiseringsgruppa, Seksjon for fellestjenester, UB.

Jeg var ferdig med min bibliotekarutdanning ved JiLin Universitet i Kina i juli 1989. Etter det fikk jeg bibliotekarjobb ved Universitetsbibliotek i Jilin Universitet der jeg jobbet i 4 år. I året 1993, tok jeg engelsk som hovedfag, jeg studerte ved JiLin Universitet og i året 1996 fikk jeg mastergrad i engelsk og i samme år fant jeg meg ny jobb som engelsklektor ved Beijing Institute of Machinery and Engineering. Jeg underviste i engelsk til universitetsstudenter fram til august 2000 da hele familien flyttet til Norge.

Arbeidsoppgavene mine nå er registrering av NTNU-studenters masteroppgaver i vårt institusjonelle arkiv DiVA, og registrering NTNU-forfatters vitenskapelige artikler i DiVA. Jeg lager også en konverteringstabell til hjelp ved datahøsting mellom systemer.

Da jeg begynte på UB, jobbet jeg med postmottak. Det var da jeg hadde praksisplass ved biblioteket på Dragvoll. Etter at jeg fikk meg jobb ved UB, jobbet jeg med forskjellige oppgaver: konvertering, utlånsarbeid, fjernlånsarbeid, katalogisering. Jeg husker særlig den tida da vi hadde en konverteringsgjeng. Selv om vi hadde veldig kjedelige oppgaver da vi begynte, lo vi jo ganske ofte. Vi hadde det så fint sammen.

Det dristigste jeg har gjort på jobb er å hoppe over to trinn norskkurs for utlendinger og gå direkte til norskkurs trinn 3 da jeg nettopp hadde begynt ved UB. Jeg tok kurs ved siden av jobben og det gikk så bra til slutt.

Hvordan ser jeg for meg framtida for yrket mitt? Marc-formatet kommer til å forsvinne etter hvert. Dette er en trend i katalogbransjen. Library of Congress har bestemt seg for å jobbe med dataoverføringer fra gamle marc til det nye linked data. For meg selv er jeg også veldig interessert i metadata og linked data. Håper at jeg kan bidra hvis UB trenger min kompetanse.

Jeg bruker biblioteket ganske mye. Jeg har lånt en del faglige bøker om metadata og linked data, romaner på norsk, norske grammatiske bøker, norske øvingsbøker for å lære meg norsk. Jeg også har lånt noen norske barnebøker til dattera mi. For oss kinesere som bosetter oss i Norge, er det en lang prosess å lære oss bedre norsk.

I jubileumsåret vil jeg framheve de sosiale samlingene - de er veldig aktuelle for alle ansatte ved UB. På denne måten kan kollegene ved UB bli godt kjent med hverandre.

Hvis jeg skal nevne mitt beste minne fra jobben, må det være fra Sommerturen 2002 til Mo i Rana. Anders Lööv fikk ærespris på grunn av sin innsats for samisk litteratur. Søren rakk ikke toget som kjørte oss til Mo i Rana og måtte ta neste tog. Men han var fremdeles i veldig godt humør da han ankom Mo i Rana i seks-tiden på ettermiddagen. Jeg traff Tove Aursøy først gang og vi hadde en koselig samtale. Denne dagen viste jeg at jeg skulle begynner å jobbe ved UBiT rett etter min praksisplass var ferdig på Dragvoll. Det var en god nyhet for meg.

Jostein Lundquist

Fortalt til: Kjersti Lie

Jostein er førstesekretær og ansvarlig for postgang til/fra Hovedbygningen på Gløshaugen og internt mellom NTNU UBs avdelinger i bygget.

Bøker, tidsskrifter og brev mellom de ulike UB-avdelingene fraktes rundt i et effektivt system, der en av NTNUs sjåfører kjører en egen bibliotekrute, og avleverer & henter koffertene hos Jostein - og kjører ut derfra; bringer og henter koffertene med post ved de ulike enhetene. Jostein flirer og sier at den største endringen på jobben siden han begynte, er at koffertene har fått hjul!

Jeg begynte å jobbe ved Norges tekniske universitetsbibliotek, som det het den gangen, i 1987, da jeg var 23 år. Det ble en ledig stilling her da kollega Bjørn Geisnes, som tidligere hadde jobben, skulle begynne å arbeide i hovedbibliotekets magasin. Jeg arbeidet ved postterminalen på NTH da jeg fikk tilbud om å overta Bjørns jobb ved NTUB. I tillegg til erfaringen fra NTHs internpostavdeling, hadde jeg da hatt flere ulike jobber innen Postverket, bl.a. som postbud og i brevavdelingen.

Jobben har endra seg mer de siste fem årene enn på de nesten 20 jeg hadde jobbet her til da, både pga at det er færre ansatte og på

grunn av stadig flere e-dokumenter og elektroniske forsendelser og annen e-kommunikasjon. Inntil for et par år siden hadde jeg fullt opp å gjøre med behandling av bibliotekets forsendelser eksternt og internt. Nå har arbeidsoppgavene mine endret seg noe. I tillegg til jobben med posten, arbeider jeg deler av uka i Teknologibibliotekets magasin, med framhenting av bøker som skal ut på fjernlån og artikler som skal kopieres eller skannes.

Arbeidsmiljøet er bra her. Selv om jeg ikke har noen kolleger akkurat her på postbehandlingen; er jeg rundt og henter og bringer post på de største NTNU UB-avdelingene i Hovedbygningen minst to ganger daglig og treffer kolleger der - og jeg samarbeider direkte med kollegene ved Teknologibiblioteket når jeg jobber i magasin.

Synger på jobb? Jo, jeg gjør da det, men det blir vel mer plystring til arbeidet.

Så lenge vi har trykt materiale, vil det være behov for postombringelse, så jobben virker rimelig trygg i overskuelig framtid.

Ønske for jubilaranten? Det måtte være nye 100 gode år, fortsatt med folk og bøker i biblioteket!

Frida Røsand

Fortalt til: Eva Sauvage

Frida er musikkbibliotekar, fagansvarlig for musikk og leder for Musikkbiblioteket som ligger i Olavskvartalet, midt i sentrum.

Jeg begynte å jobbe her i 1992, som bibliotekleder for biblioteket ved Trøndelag Musikkonservatorium. Konservatoriet har sin opprinnelse i Musikkskolen i Trondheim, som feirer 100 år i 2011, med flere jubileumskonserter. Konservatoriet kom inn under NTNU i 1996. I et par år var biblioteket faktisk under HF-fakultetet, før bibliotekdirektør Vigdis Moe Skarstein bestemte at biblioteket skulle organiseres under Universitetsbiblioteket.

Som bakgrunn er jeg bibliotekar, med mellomfag i musikkvitenskap som tilleggsutdanning. Jeg jobbet tidligere som musikkbibliotekar i Fredrikstad før jeg kom hit. Jeg husker at i begynnelsen hadde vi manuelt utlån av noter og bøker. Lånerne måtte fylle ut en blankett, mens vi førte det over på kort. I dag er jo selve utlånsarbeidet lettere. Jeg bruker mye av jobben min på å hjelpe folk med å søke og lete fram ting. Musikk er ikke alltid så lett å finne fram selv i BIBSYS eller i databaser. Lånerne kommer ofte med en konkret problemstilling. De trenger noter, eller en innspilling, eller annen dokumentasjon på et verk i en enkeltstående komposisjon, men aner ikke hva hoveddokumentet er. Et eksempel kan være at de trenger en cellokonsert av en

bestemt komponist, men vet ikke hva CD'en heter. I jobben min er det en stor fordel å kunne mye om musikk, og jeg følger mye med på nyhetslister for å holde meg oppdatert.

Utfordrende

I dag er det nok mange som tror at alt er digitalt og lettvtint tilgjengelig. Men slik er det ikke for noter. Mange er altfor sent ute når de trenger noter til en konsert, og når vi må utenbys eller utenland for å skaffe notene, enten på lån eller kjøp, kan det ta lang tid. Det er ikke noe hyggelig når konsertprogram må gjøres om på fordi notene ikke er på plass. Vi har en utfordrende veilederrolle i den sammenhengen, fordi noter vil i lang tid framover kun finnes på papir, mens den digitale utviklingen går raskere når det gjelder andre medier.

Arbeidsmiljøet her er kjempebra, både på biblioteket og på konservatoriet. Vi har et tett samarbeid, også budsjettmessig. Samarbeidet er uformelt, biblioteket er en del av det sosiale miljøet her. Det er stadig noe nytt som skjer, så det er ikke akkurat kjedelig. Latter er viktig, jeg tar alt med humoristisk sans.

Kor e UB?

Om jeg synger på jobben? Ja, det gjør jeg. Om noen har spurt etter en sang i skranken kan jeg synge melodien hele dagen etterpå. Jeg har faktisk nylig tatt initiativ sammen med Jenny, som jobber med meg her på Musikkbiblioteket, om å starte et kor for hele Universitetsbiblioteket - Kor e UB?. Vi har bare 8 medlemmer ennå, så jeg lurer på om jeg kan finne på noe for å rekruttere flere. Det er ordentlig spennende å prøve noe nytt - lære folk å synge som ikke har sunget i kor før. Kor er artig å holde på med, og jeg håper flere oppdager korgleden.

Noe av et dristigste jeg har gjort i jobben var at jeg var med å holde kurs i musikkbibliotakararbeid for noen år siden. Det kom folk fra hele landet for å gå på kurs hos meg, og det var mye jobbing, men veldig givende.

Det beste med jobben er når jeg går på konsert og ser og hører resultatet av arbeidet mitt rundt det å skaffe notemateriale. Jeg husker en oppføring av Tryllefløyten der Mozart satt oppe på en sky

og heiste bibliotekets notepartitur ned til dirigenten. Det var veldig artig.

Nobelprisutdelingen

En interessant oppgave vi hadde en gang var da vi fikk telefon fra notebiblioteket på NRK, som hadde mistet en note som skulle brukes av pianisten under Nobelprisutdelingen. Første prøve var samme dag, den internasjonale pianisten stod klar, så det var litt krisestemning. Vi fant noten her på Musikkbiblioteket, og fakset den over til NRK, akkurat i tide til prøven skulle begynne. Så man kan si vi reddet konserten for dem.

Den største forandring jeg har opplevd var da vi gikk over til BIBSYS fra Mikromarc. Samtidig flyttet vi lokale. Det var mye arbeid for å få det til å gå, og heldigvis hadde vi beholdt kortkatalogen. I ettertid ser jeg det har vært en kjempefordel å være med i BIBSYS.

Hvordan jeg ser for meg framtida? Jeg tror vi musikkbibliotekarer må jobbe enda mer med formidling. Vi må kunne mer om musikkteknologiske ting, kjenne til formater for nedlasting og streaming. Noter vil fremdeles være på papir i flere år framover, uten at jeg skal være for sikker på det å spå om framtida. Digitale notestativ finnes i dag, men kun som førstegenerasjonsverktøy, og det kan på ingen måte konkurrere med papir. Så det er et stykke fram til noter blir digitale.

Jeg bruker biblioteket mye selv, til hobbyen min, korsang, og til ungene som er aktive både med sang og med musikk.

Jeg håper Musikkbiblioteket får mer utstyr slik at vi kan holde kurs for brukeropplæring, for det mangler vi i dag. Så både skjermviser og maskiner til et kursrom står høyt på ønskelista.

Hans Selberg

Fortalt til: Kjersti Lie

Jeg er 65 år, og en av bibliotekets (etter hvert) mange pensjonister.

Jeg begynte ved NTHs bibliotek i 1971, som en av dets første aspiranter – var da gift, hadde en liten datter – studerte elektroteknikk ved NTH - og trengte selvfølgelig penger. Så ble det 50% studier og 50% arbeid. Egentlig ingen spesielt god løsning for studiene, sett i ettertid.

Aspirantene hadde enten bakgrunn som siv.ing., siv.ark. eller noe tilsvarende glupt - eller var under slik utdannelse. Vi skulle over tid kjøres gjennom de fleste prosessene i biblioteket, for til slutt å bli foredlet til universitetsbibliotekarere.

Arbeidsoppgavene varierte i begynnelsen fra det ufattelig kjedelige til det relativt interessante. Sjekking av antikvariatslister mot ørti kortkataloger var helt sikkert både fornuftig og nyttig, men direkte spennende var det ikke. Å lære hvordan en gammel, etablert, og ganske stor organisasjon fungerte, var derimot ganske interessant.

Noe av det mest positive, fra dag en, var arbeidsmiljøet. Det hadde riktignok sine sider, med en meget autoritær toppledelse – men dette skapte igjen et samhold blant alle oss andre, som på mange måter har vært gull verdt. Biblioteket står for meg som en samling trivelige kolleger, like så mye som en nasjonal ressurs innen teknikk, naturvitenskap og arkitektur.

Godt humør – mye latter – mye kaffe og et anseelig antall vafler hører med til bildet.

Etter hvert ble jeg involvert i databehandlingens spede barndom i biblioteket, så mikrofilmproduksjon og audiovisuelle hjelpemidler gjennom mange år, - ca 5 år med seksjonssjefs-virksomhet, med en avslutning som seniorrådgiver.

NTHB/NTUB og senere UBiT har gitt sine medarbeidere gode muligheter for faglig utvikling gjennom studiereiser, konferanser og kurs. Dette har vært en desidert bonus ved å arbeide i biblioteket.

Det *artigste* jeg har holdt på med gjennom alle disse årene var allikevel å produsere internmagasinet *IPP Posten*. Hver annen uke,

I
P
P **posten**

Trondhjems IPP Contoirs Efterretninger.
Norges Tekniske Universitetsbibliothek
alleene begunstigede.

Nr. 370, 29.12.95.

Neste nummer kommer den 12.1.96.

- * **DET VAR EN GANG**
en liten by med små og store trehus, en gammel fiin katedral, og mange rare mennesker som myldret omkring - hver og en opptatt med sine gjøremål.

De' é berre lækkert, sa de rett som det var - og det var det nok, men slett ikke alltid.
- * **TIL DENNE BYEN**
kom det en dag en Høiskole. Det var en meget fiin Høiskole - ovenikøbet en teknisk en - og det var den første i hele landet. Professorer hadde den - og dosenter, med mørke dresser og tankefulle rynker i pannen.
Studentene strømmet til. Professorene og dosentene skuflet dem fra rom til rom, mens de stappet stadig økende kunnskapsmengder inn i det sorte hullet mellom ørene deres.
Så ble de sivilingeniører, som med høyt hevet hode (så ikke kunnskapene skulle skvalpe over..) gikk ut for å erobre verden.
I årenes løp ble det særdeles mange av dem. Man kunne knapt bevege seg noen steder der det fantes teknikk, uten å snuble i et snes eller to.
- * **EFTER ET PAR ÅR**
var det noen som kom på at man manglet et bibliotek.
Bibliotek skal bli - sa Høiskolen - og avgav et lite tårnværrelse til formålet.
Der inne stod det noen bøker, og av og til en ingeniør som passet på dem.
Det holder det, sa Høiskolen, det klarer seg med det.
- * **BOKMENGDEN VOKSTE LANGSOMT,**
men rett som det var ble tårnværrelset allikevel alt for lite.
Vi må ha flere bøker, sa studentene. Jo da, sa professorene - det er klart.
Kan vi få låne fra dere?, spurte studentene.
Mmphff..., svarte professorene. De hadde alt de trengte på veggen bak skrivebordene sine, og ville egentlig helst slippe å låne ut til noen i det hele tatt.
Vi får vel sette av et større rom - sa Høiskolen - og kjøpe enda flere bøker.
- * **BIBLIOTEKAR,**
sa noen. Vi må ha en bibliotekar til å holde orden på alle bøkene. Det blir så mye rot ellers.
Så må vi vel det da - sa Høiskolen.

gjennom 16 år og 396 utgivelser, prøvde jeg å gi et øyeblikksbilde av virksomheten ved biblioteket:

Det mest *spennende* øyeblikket var nok da min nåværende kone ble presentert for meg, som nyansatt, i 1993 – og viste en høyst usedvanlig interesse for min utlegning om vår samling av 250.000 tekniske rapporter på mikrofiche. Jeg trengte ikke en gang å nevne frimerkesamlingen min...

Dette beviser bare at du kan finne alt i et godt bibliotek!

Fremtiden for biblioteket kan synes ganske uviss, med en stadig større del av all kunnskap tilgjengelig på nettet. På den annen side er også all vankunne tilgjengelig på nettet – så bildet er ikke entydig.

Uansett ønsker jeg jubilanten lykke til videre!

Anne Lillevoll Lorange

Fortalt til Linda Østbye

Anne Lorange er spesialbibliotekar ved Biblioteket Dragvoll

Jeg begynte å jobbe på Gunnerusbiblioteket, i august til desember 1999, i det som het Bok- og medieseksjonen, med katalogisering av pliktavlevert

materiale, gave, bytte og annet materiale. Fra 2000 fikk jeg fast jobb på TEK, Publikumsavdelingen, men det var mer behov for folk på Dragvoll, så jeg begynte her, og siden har jeg vært her, med noen avbrekk. Jeg har hatt to år fødselspermisjon og jeg var ett år på Biblioteket på Piren.

Jeg kom til Trondheim etter 8 år i Oslo, der jeg jobbet på Aker sykehus/Medbibl., og på NILU på Kjeller. Jeg fikk vel egentlig jobb på UBiT på grunn av hovedoppgaven min: Pliktavlevering på Internet.

Arbeidsoppgavene mine her på Dragvoll består av ansvar for læringsmiljø, som omfatter de fysiske biblioteklokalene, undervisningsrom og videokonferanserom, under mottoet: "Et godt sted å være, er et godt sted å lære". Ellers har jeg oppgaver med markedsføring og utstillinger på Dragvoll, både de fysiske og de digitale, samt for nettsider og Facebook og annen digital formidling. Jeg har bygget opp et system rundt videokonferanser her på Dragvoll, med en gruppe av superbrukere og arbeidsfordeling. Dette er et veldig populært tilbud!

Jeg holder undervisning i pedagogikk, psykologi og idrett sammen med Solvor Solhaug, men nå er det aller mest kurs i EndNote. Vi holder mange kurs, noe som har tatt veldig av det siste året.

Nå går det også en del tid med til vakter i veiledningsskranken, og til fjernlån - når jeg har tid. Jeg sitter i en del arbeidsgrupper, bl.a. Emtac12, VIKO, webside og lokal jubileumskomiteé.

Jeg har også laget et system for å fronte og synliggjøre forskningspublikasjoner ved presentasjon av forskning fra Dragvollmiljøet.

Da jeg begynte på Dragvoll hadde jeg mest arbeid i skranken og veiledningen, telefonvakt, fjernlån og fjernlånsretur, veldig bibliotekarrelaterte oppgaver. Telefonvakten var fra en pult bak skranken via fasttelefon. Så har jeg vist litt initiativ for å bruke noe av bakgrunnen min. Jeg gikk ut fra Bibliotekskolen i 1995, men før det tok jeg ett år reklameskole med grafisk design. Deretter jobbet jeg i 2 år på markeds- og reklameavdelingen på Emo, med sekretærarbeid der jeg lærte WordPerfect, Excel, brukte repromaskin og drev med framkalling. Jeg har alltid hatt interesse for visuelle ting.

Arbeidsmiljøet her på Dragvoll er fint. Vi passer på hverandre og gir ros og hjelper til der vi kan. Det er veldig travelt! Biblioteket er godt besøk, hektisk og aktivt - vi har aldri en rolig dag. Men jeg liker at det er full fart. Kvalitetsreformen i 2002-2003 hadde stor innvirkning. Jeg trives her, og gruer meg aldri for å gå på jobb.

Er biblioteket et sted for eventyrlystne? Tja, det er vel en del opp til deg selv. I ordets rette forstand, er nok ikke biblioteket rette stedet for de eventyrlystne. Man må tenke ut mulighetene selv, og bruke den indre motivasjonen. Vi har alltid hatt frihet under ansvar her, og det er rom for å komme med forslag hvis man har en god idé!

Det dristigste jeg har gjort på jobb? Det må være da "Dragvoll-babes'en" bød på seg selv med film og engasjert diktproklamering! En annen ting: å tørre å ha undervisning - det å stå foran en forsamling på 350 stk., og være så synlig. Jeg bestemte meg for det! Jeg har blitt mye tøffere av det, og ikke så redd for å dumme meg ut. Man må ikke ta seg selv så høytidelig!

Mitt beste minne fra jobben er "Dragvoll goes ABBA", kolleger i fri musikalsk utfoldelse. Og et annet julebordsminne: Gutta i stillongs, korsett og med slagstøvler!

De største forandringene i jobben og mitt bidrag til det? Det må være endringene i arbeidsoppgavene, til å bli mer utadrettet i forhold til de mer tradisjonelle bibliotekaroppgavene. Der har mitt bidrag vært å tenke nytt og kreativt. Jeg skaper min egen arbeidsdag, som også gavner biblioteket, ved å markedsføre biblioteket, gjøre oppmerksom på tilbud, løfte fram det som gjør biblioteket til et hyggelig og inspirerende sted! Jeg rydder i lokalene, og følger med - det er så lite som skal til for å forbedre inntrykket. Dessuten forsøker jeg å bidra til et hyggelig arbeidsmiljø og gi ros.

Hvis jeg skal illustrere meg selv med et bilde, ser jeg for meg en sjonglør med mange baller i lufta. Og en strikk som blir tøyd... Jeg må nok bli flinkere til å si nei. Men så var det den samvittigheten, da.

Framtidas arbeidsplass vil nok gi stadige forandringer. Bibliotekarrollen forandrer seg, det vil ikke være noen prototype på en bibliotekar. Rollen blir til hvor du er, hva du jobber med, hva du gjør den til og får frihet til, og den er avhengig av dine interesseområder. Jeg ser lyst på framtida, selv om den er vanskelig å forutse. Biblioteket vil bestå. Det vil være mindre "p" og mer "e". Vi treffer brukeren på andre steder - vi må være der brukeren er. Og vi må følge med på den digitale utviklingen!

Mitt ønske for framtida er at biblioteket følger med i tida. Og så vil jeg at NTNU skjønner hva vi er gode til, at vi er en ressurs og at vi kan hjelpe studentene til å bli flinkere studenter. Dessuten må vi knytte oss nærmere til fagmiljøene. Det blir en utfordring å finne ut hvem vi skal ansette framover, men vi trenger forskjellige typer kompetanse i biblioteket. Vi må kanskje tenke bredere, se på ulike roller, nye yrkesgrupper. Hva med en egen IT-avdeling for utvikling? Mer teamarbeid? Det blir veldig viktig å utnytte de ressursene som finnes.

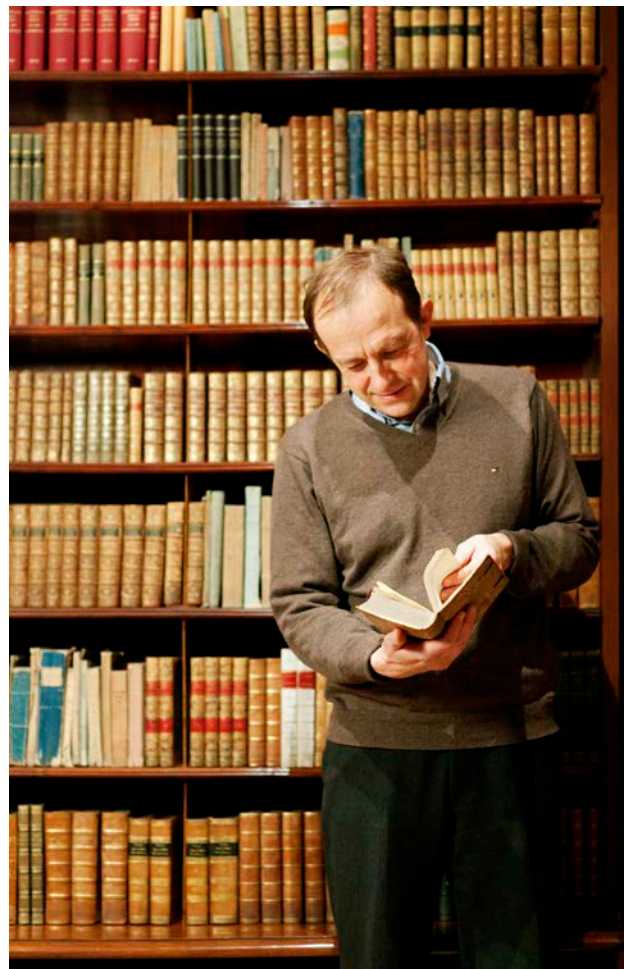
Jeg kunne selv tenkt meg å lære av andre, hospitere, ta videreutdanning for å videreutvikle meg.

Stein Olle Johansen

Fortalt til: Eva Sauvage

Stein er seksjonssjef ved Seksjon for kultur- og vitenskapshistorie, og dermed både for Gunnerusbiblioteket på Kalvskinnet, og Dorabiblioteket.

Jeg begynte å jobbe ved Universitetsbiblioteket i Trondheim (UBT) i november 1985, som fagreferent i botanikk på timesbasis. Søknadsfristen var 7. juni, og grunnen til at jeg fikk jobben var at jeg stod som nummer 3 eller 4 på søkerlista, og at de som var foran meg trakk seg da de fikk tilbudet. Før jeg fikk jobben hadde jeg vært sivilarbeider på Vitenskapsmuseet. Jeg husker at den første arbeidsoppgaven min var å opprette og ordne en ny biologisamling. Det gjorde jeg ved å hente ut litteratur fra en samling som kalles U-samlinga, og lage en ny. Biologisamlinga var oppstilt der Spesialsamlingene hoder til i dag.

Stein i ærverdige Knudtzonsalen.
Foto: Nils Kristian Th. Eikeland, NTNU UB.

Av bakgrunn har jeg hovedfag i botanikk. I årene 1986-1988 gikk jeg på aspirantutdanningen for sivilingeniører og realister ved NTUB (biblioteket ved NTH), i tillegg til at jeg var fagreferent ved UBT hele tiden. Jeg husker det var tendenser til profesjonsstrid den gangen, mellom bibliotekarer på den ene siden, og oss fagreferenter på den

andre. Bibliotekarene ville f. eks. ikke at andre skulle gjøre litteratursøk i databaser. Siden ble det så mye litteratursøk at de måtte la flere slippe til.

I en periode var jeg også innom biblioteket ved Direktorat for Naturforvaltning, som vikar. Fra 1988 ble jeg tilsatt som universitetsbibliotekar ved Gunnerusbiblioteket, med ansvar for biologifagene og informatikk. I 1991 var det lyst ut to lederstillinger i biblioteket, en som leder for publikumsavdelingen, og en som leder for katalog, tilvekst og bytte/gave. Jeg hadde jo ingen ledererfaring, men hadde lest meg opp på moderne ledelseslitteratur som biblioteket fikk avlevert, og hadde dermed ledelsesterminologien inne. Det endte med at jeg fikk begge jobbene, men jeg kunne jo bare ta den ene. Til slutt endte jeg opp som leder for katalog, tilvekst og bytte/gave. Ellers var jeg nestleder ved det gamle universitetsbiblioteket i 1993-1997. I 1996 deltok jeg som representant UBT i fusjonen mellom NTUB, UBT og Medisinsk bibliotek. Den første lederen vår var Vigdis Moe Skarstein, som nå er nasjonalbibliotekar.

Største forandring

Den største forandringen siden jeg begynte? Det må være den digitale og teknologiske utviklingen, at alt er så tilgjengelig hele tiden. Medarbeiderne har ikke forandret seg, synes jeg. Bibliotekarere er sporty til å ta endringer, mye mer enn hva jeg tror andre yrkesgrupper er, som for eksempel i bankvesenet. Ellers synes jeg det er et generelt trekk at vi har mye mer å gjøre, og på kortere tid. Før, da jeg var fagreferent, hadde jeg god tid til å lese den nye faglitteraturen når den kom ut. Slik er det ikke lenger, nå har vi hele tiden et tidspress på alle arbeidsoppgavene, og jeg tror ikke fagreferenter har tid til å lese så mye faglitteratur som før.

Jeg har selv bidratt til den digitale utviklingen gjennom flere prosjekter. Et eksempel er Trondheimsbilder, der bybilder fra Byarkivet, Sverresborg og Universitetsbiblioteket er tilgjengelige for samsøk. Ellers var jeg med på et prosjekt for å registrere forskingsdokumentasjon på gamle AVH, og det ble jo en av forløperene til Forskdok og Frida.

Nå kommer snart en meget stor endring for oss i bibliotekbransjen, nemlig bytte av system fra BIBSYS til OCLC, og der har jeg hatt en finger med i spillet. Jeg satt i den nasjonale gruppa som anbefalte satsing på et nytt biblioteksystem. Grunnen til at jeg gjorde det var at jeg ønsker en ny organisasjonsstruktur, og det er nettopp hva systembytte fører til. Det har jo allerede begynt her på NTNU Universitetsbiblioteket, med omorganisering av enheter.

Arbeidsmiljøet

Hva jeg synes om arbeidsmiljøet? Jeg synes arbeidsmiljøet er godt, det er en spøkefull tone blant medarbeiderne. Men det er klart, akkurat nå er det en mellomperiode under omorganiseringen, der mange medarbeidere har flyttet ut fra vår seksjon på Dora og på Gunnerusbiblioteket og til den nye på Gløshaugen. Nå holder vi på å samle medarbeidere i kontorfløyen på Gunnerusbiblioteket, og det vil styrke arbeidsmiljøet om vi får til et sosialt fellesskap der.

Jeg synes absolutt at både Dorabiblioteket og Gunnerusbiblioteket er en arbeidsplass for eventyrlystne. vi har masse spennende boksamlinger, med nasjonal og internasjonal betydning. Samlingene er en gullgruve av en annen verden som venter på å bli oppdaget og utforsket mer.

Skandalen

En episode jeg husker godt fra årene jeg har jobbet ved biblioteket var presseoppslagene om de kasserte tidsskriftdublettene. Dette var i 1991. Biblioteket hadde kassert og kastet dubletter i en låst container i bakgården. Noen, antagelig arkeologer fra Vitenskapsmuseet, brøt seg inn i containeren og fant ut at biblioteket skulle kaste en rekke tidsskrifter, og et verdifullt bokverk, *Norske gårdnavne* av Rygh. Akkurat denne hadde blitt kastet ved en feil, mens de andre tidsskriftene skulle kasseres. Uansett, de gikk til Adressavisa med saken, som omtalte saken med store typer. Jeg husker jeg ble oppringt både fra aldershjem og fra Hysnes fort, og fra NRK. Det var nok mange som hadde lyst til å overta tidsskriftene. Ved julebordet med museet det året tok vi fra biblioteket hevn og laget en video om en arkeolog som brøt opp en container. Arkeologene følte seg nok litt truffet da.

I framtida tror jeg at bibliotekarbeid blir mer og mer viktig, og det blir spennende å være med i ledelsen framover. Jeg tror det blir mer og mer viktig å relatere oss til innholdet og sammenhengen i samlingene. Jeg tror at flere i biblioteket bør ta utdanning i fag som historie og idéhistorie for å kunne svare på spørsmål i en videre synsvinkel, og for å få fram samlingenes betydning i større grad.

Om jeg bruker biblioteket selv? Nei, det er nok lite. Etter at jeg oppdaget Amazon kjøper jeg det meste jeg trenger der. De er raske og effektive.

Enten får jeg bøker tilsendt hjem etter noen få dager, eller jeg laster dem ned direkte til min Kindle. Fordelen er at jeg slipper purringer, og at jeg bare kan kaste eller slette de bøkene jeg ikke vil ha.

Ønsker

Jeg håper at Gunnerusbiblioteket og Dorabiblioteket blir prioritert i ressursfordelingen mellom biblioteksseksjonene ved Universitetsbiblioteket. Nå er det en likhetstankegang som dominerer, men s i framtida må man prioritere de viktige og unike samlingene vi oppbevarer her framfor de andre bibliotekene. Om jeg tør si dette på trykk? Ja, det gjør jeg! Jeg mener at våre samlinger er av større betydning enn bibliotekslokaler på Dragvoll eller bibliotekstilbud på Gløshaugen. Vi har store utfordringer i forhold til sikring, digitalisering og digital formidling av våre samlinger som vi er satt til å forvalte. Derfor må vi få økte ressurser.

Til slutt vil jeg si: Vi på Gunnerusbiblioteket gleder oss stort til 250-årsjubileet vårt i 2018!

Bok fra 1556.

Foto: Nils Kristian Th. Eikeland, NTNU UB

Kollegaintervju : Bodil Talgø

Fortalt til Sissel Merethe Berge

Bodil er arbeidsleder for Gruppen for innkjøp og mottak ved Seksjon for fellestjenester som holder til i Hovedbygget på Gløshaugen.

Jeg var 22 år og kunne tenke meg å flytte fra Kristiansund og oppleve noe nytt. Ønsket om forandring førte meg til Trondheim, og her har jeg vært i snart 40 år.

Jeg gikk ut fra gymnaset som blåruss. Etter å ha gått på sekretærskolen i Ålesund, jobbet jeg 1 ½ år i Kristiansund ved skolesjefens kontor. Jeg trivdes godt, men ville gjerne oppleve noe mer. I avisa leste jeg at Det Kongelige Norske Vitenskapers Selskaps Bibliotek søkte etter flere personer og jeg var ikke sen om å søke. Det hele gikk veldig fort. Etter å ha vært på intervju fikk jeg sammen med to andre tilbud om fast midlertidig stilling og kunne begynne påfølgende mandag! Dette var høsten 1974 – HUFF SOM TIDA FLYR!!!

Stillingen var delt mellom rekvisisjonsavdelingen og katalogavdelingen de første årene. Rekvisisjon er det som vi i dag kaller pliktavlevering. Biblioteket hadde på den tiden oppbevaringsplikt for norsk litteratur. Vi hadde særlig ansvar for litteratur skrevet om eller utgitt i området det nordenfjeldske. Hver måned skrev vi med utgangspunkt i nyhetslistene fra *Norsk Bokfortegnelsen* brev til utgiver eller forlag og ba om å få tilsendt et eksemplar av boka eller tidsskriftet. Noen ble beæret av at vi sporet dem opp. Dette var spesielt de som hadde gitt ut på eget forlag. Andre igjen skulle ha seg frabedt at de skulle gi bort materiale sitt gratis. Jeg kan huske at jeg ble referert til i tidsskriftet *Norsk Mad* etter at jeg hadde bedt om å få bladet deres avlevert.

Den andre delen av jobben min var lagt til katalogavdelingen. Den gangen skrev vi først katalogdataene på en stensil som ble kjørt ut ved trykkeriet på biblioteket. Hvert kort ble trykt i mange eksemplarer og deretter toppet. Det vil si at vi øverst på kortet skrev tittel og/eller medforfatter etter gjeldende regler. Disse ble så satt ned i Hovedkatalogen (*HK I*) og andre kataloger.

Det var en stor overgang og også skummelt da vi skulle begynne å lagre all data inn i en maskin. Maskinen fikk tilnavnet *Ludvig*. Nå som den gang, var det fremmede og uoversiktlige FARLIG!

Jeg fikk grundig katalogopplæring av Matle Tranås. Hun var nasjonalt kjent for sin dyktighet. Vi opplevde henne som grundig og streng. På mange måter så vil jeg i dag si at Matle var nytenkende. Hun ville at alle på katalogavdelingen skulle få den samme opplæringen og alt tilvekstpersonale skulle ha en basiskunnskap i katalogisering. Matle var en av foregangspersonene da BIBSYS startet opp. Alle i Norge kjente henne. Hun fulgte med i den faglige utviklingen og sørget for at det ble holdt kurs for oss her i Trondheim. Parallelt med opplæring på arbeidsplassen tok jeg brevkurs i katalogisering ved Statens Bibliotekhøgskole.

I 1978 var jeg med og startet det første samarbeidsutvalget på Vitenskapselskapets Bibliotek (VSB). Det var en forløper til dagens LOSAM. Før oppstarten tok de lokale tillitsvalgte sammen med ledelsen, kurset "Samarbeid i Staten" arrangert av Folkets brevskole. Jeg har i alle år vært aktivt med som tillitsvalgt. Arbeidet har vært spennende og lærerikt og jeg har fått oppleve utvikling og endring i forholdet mellom ansatte og ledelse. Vi har fora der vi møtes, men dess større vi har blitt, desto mer har også avstanden arbeidsgiver og arbeidstaker økt. Tidligere var LOSAM med i planlegging og utvikling av biblioteket. I dag er vi mer en informasjonssentral.

Når det gjelder arbeidsmiljøet så arbeider jeg i dag i en nyoppstartet seksjon. Det er nye arbeidsoppgaver og kolleger fra fire ulike avdelinger som skal samkjøre ulike kulturer og arbeidsrutiner. Vi er i ferd med å bygge opp et fint arbeidsmiljø hvor det legges vekt på åpenhet, trygghet og tillit.

Jeg oppfordrer alle til å ta utfordringer og signalisere hva man kan tenke seg av oppgaver. Den største utfordringen jeg har møtt er nok at jeg nettopp har sagt ja til å være arbeidsleder for *Gruppen for innkjøp og mottak av trykt materiale*. Vi er syv personer som jobber i denne gruppen.

De beste minnene jeg har er fra samarbeid med alle de gode, hyggelige og tøffe kollegene jeg har hatt gjennom hele min tid ved biblioteket. Jeg har fått gleden av å reise på mange interessante studieturer i løpet av årene sammen med koselige kolleger

Biblioteket i dag? Det vil bli spennende å se hvordan overgangen til et nytt biblioteksystem vil påvirke våre arbeidsrutiner og vår arbeidsdag i biblioteket.

Jeg synes det er viktig å ta imot utfordringene som jobben gir. Ikke legg unødvendige begrensninger på deg selv! Min erfaring er at all kursvirksomhet er nyttig selv om vi kanskje ikke synes det der og da. Hvilke muligheter som åpner seg kan være et spill av tilfeldigheter og ofte ser man at en dør står åpen nettopp fordi man selv er åpen for å gripe nye muligheter. Det er viktig å ta utfordringer og selv signalisere hva man ønsker!

Mildrid Dagrún Tilseth

Fortalt til Kjersti Lie 07.09.12

Mildrid ved jubileumsutstillingen hun laget i utstillingsmonteren som ARKBIB har i korridoren; rett ved inngangsdøra til biblioteket. Foto: Kjersti Lie

Mildrid er førstekonsulent ved Arkitektur- og byggbiblioteket, også kalt «ARKBIB», etter bibliotekets BIBSYS-kode.

Jeg begynte ved Seksjonsbiblioteket arkitektur og bygg høsten 1984, som bibliotekassistent.

Samme vår hadde jeg avsluttet 3-årig pedagogisk utdanning med fordypning i administrasjon og forvaltning. Jeg var kjempefornøyd med studiet, men visste etter hvert at det var i bibliotek jeg ville jobbe. Etter vikariat ved hovedutlånet ved Deichmanske bibliotek og

tre somre ved fysikkbiblioteket ved NTH visste jeg at formidling og systematikk var «min greie». Jeg takket derfor ja til jobbtilbudet ved NTHB høsten 1984.

Etter en 14 dagers bli-kjent-runde ved ulike bibliotekavdelinger, ble jeg bedt om å jobbe ved Seksjonsbiblioteket arkitektur og bygg. Etter gymnaset hadde jeg gått på ett-årig tegning, form og farge på Elen Ofstads husflidskole (og hadde også vært inne på tanken å bli formingslærer). For en person som alltid har vært - og er - interessert i formgivning, var det på en måte en drøm å få jobbe i et bibliotek med bl.a denne type fag.

Så var det å brette opp ermene: P.g.a sykdom manglet det personale ved dette seksjonsbiblioteket, så jeg ble kastet ut i alle typer oppgaver; og hyggelige kolleger ble sendt til ARKBIB for å gi opplæring. Jeg fikk raskt bruk for bl.a noe regnskapsbakgrunn fra studiet. Behandling av alle mulige fakturaer og kontroll med bevilgningen, var en del av jobben. Fra før jobbet det en kontorfullmektig i 50% stilling ved biblioteket. Hun hadde også begynt i jobben denne høsten. Det var hele personalet!

Det ble så ansatt ny leder for biblioteket, og i 1985 overtok vi ansvaret for litteraturen fra Institutt for matematiske fag. Vi flettet og flyttet hele arkitektur-, bygg- og matematikk-literaturen høsten 1985. Det var interessant å få nærkontakt med nok et fagmiljø og en ny brukergruppe.

Dagens leder, Kjersti, begynte i 1989 – og det første vi to gjorde, var å reise på en faglig ekskursjon til søsterbibliotek i Oslo, for å begynne en viktig nettverkbygging med kolleger ved bibliotek det er naturlig å samarbeide med – og for å bli bedre kjent med hverandre. Senere har ARKBIB-kollegene vært på ekskursjoner til Danmark og Sverige. Disse turene har gitt både informasjon og inspirasjon. Jeg har også vært på ekskursjon i forbindelse med arbeid i MADOB (Matrise for dokumentlevering og brukerservice; nå nedlagt). Det har også vært svært nyttig, både for meg – og forhåpentligvis også for biblioteket, så jeg håper slike faglige ekskursjoner kan prioriteres fremover.

i 1992 ble nok et fagområde, produktdesign, innlemmet i ARKBIBs samlinger. Vi flyttet nok en gang på oss, og jeg fikk egen

kontorplass, etter tidligere å ha utført alle typer oppgaver i - og bak - skranken.

Ved Arkitektur- og byggbiblioteket er vi en sammensatt og engasjert gjeng. Biblioteket er godt besøkt og det er hektisk og aktivt. Jeg setter stor pris på alle våre brukere, som er i alderen 18 til 81!

«ARKBIB» er et bibliotek med et mangfold av oppgaver, som hele tiden har vært i endring også for min del, i de 28 årene jeg har arbeidet der. Jeg trives med mange forskjellige oppgaver, men liker også å kunne gå i dybden.

Hovedoppgavene mine i dag er publikumsveiledning; fjernlån, opplæring og ansvar for oppfølging av våre 4 studentvakter; ansvar for periodikasamlingen og - siden 2004 - diverse litteratursøkekurs sammen med fagansvarlig innen byggfag. Jeg synes det er spennende å presentere søkeressursene på en oversiktlig måte for studentene.

Jeg er for tiden med i både undervisningsteam og en arbeidsgruppe som driver med noe utredningsarbeid. En oppgave jeg koser meg med, er å lage utstillinger i glassmonteren utenfor biblioteket, gjerne i kontakt med faglærer. Innholdet er en presentasjon av smakebiter fra våre samlinger, ofte relatert til AB-fakultetets utstillinger i korridoren utenfor biblioteket. Jeg "krydrer" gjerne disse utstillingene slik at de får oppmerksomhet. Får brukt litt av den estetiske sansen, da, sjø!

Jeg er stedsansvarlig for vann- og brannvern ved ARKBIB. Grunnen til at jeg ble bedt om det, var at jeg noen år på 1990-tallet var verneombud ved NTUB. Den gangen startet jeg med å kartlegge det fysiske arbeidsmiljøet ved de ulike avdelingene og samlet dataene i en rapport.

Jeg synes det er flott at HMS-arbeid nå er satt mer i system, at det er flere verneombud ved UB og at det finnes en egen HMS-avdeling ved universitet. Det er lettere å få til endring når flere dytter i samme retning; og når arbeidet er forankret ledelsen.

Etter sammenslåing til ett universitetsbibliotek ble det arrangert en del personalseminar, som gjorde at vi alle fikk sjansen til å treffes på tvers av organisasjonen. For egen del syns jeg dette har vært

positivt, både med tanke på det bibliotekfaglige og det rent kollegiale. Kontaktnettet er blitt større, noe som er viktig for oss som jobber ved enheter der vi ikke har så mange kolleger i hverdagen. Ved kjennskap til hverandre tror jeg det er lettere å respektere og sette pris på hver i sær. Gjennom årenes løp har jeg vært med i flere arbeidsgrupper med kolleger fra ulike seksjoner. Det har vært svært lærerikt og, ikke minst, trivelig. Jeg setter pris på kolleger som er opptatt av det faglige, men som legger vekt på trivsel, god kommunikasjon og hjelpsomhet. Jeg tror det er lurt å gjøre hverandre gode! Det utløser arbeidsglede og engasjement. Snill humor og flere latterutbrudd gjør bare godt!

Det dristigste jeg har gjort i jobbsammenheng var at jeg valgte å bruke utdanningen min på en annen måte enn forventet. Det har medført mange og lærerike utfordringer. Å stå foran en forsamling med nesten 200 studenter og bli filmet, var en av de seneste grensesprengende opplevelsene! Kollega Even F. og jeg svingte oss rundt og ga et kurs i litteratursøking forrige uke, i forbindelse med IVTs kurs i forskningsmetode. Litt skrekkblandet, men den som intet våger intet vinner, som kjent.

Når det gjelder framtidens arbeidsplass, er jeg innstilt på at det blir endringer, og prøver å være engasjert og proaktiv. Jeg har glede av å samhandle og diskutere med andre kolleger. Vi bør - og skal - utvikle oss, for stadig å ligge i front når det gjelder bibliotekutvikling. Vi er inne i en periode nå, der mange av disse flotte kollegene har nådd, eller snart når, pensjonsalder. "Noen" bør ta vare på all god kompetanse som dermed forsvinner ut av biblioteket. Det bør være en prioritert oppgave.

Da jeg begynte å jobbe ved biblioteket i 1984, var BIBSYS fortsatt nokså ungt som system. Vi flyttet oss til den ene Tandberg-terminalen vi hadde i skranken når søk skulle foretas, og slapp etter hvert alle dypdykk i kortkatalogen. Utviklingen videre kjenner vi, til vi nå har Internett som en naturlig del av arbeidshverdagen, men «BIBSYS blå-skjerm» henger fortsatt med. Det blir spennende å se hvilke system som blir framtidens verktøy for bibliotekene.

Brukerkontakt en viktig del av hverdagen: Jeg har alltid satt pris på direktekontakt med våre brukere; studenter, lærere og forskere. Vi

får nyttig kjennskap til fagområder og enkeltpersoner innen ulike miljø. Det er trivelig når brukerne sier at dette er et hyggelig sted å besøke.

Jeg har opplevd mange artige episoder i biblioteket. I fjor høst, før semesteret var skikkelig i gang, kom tre studenter inn - og forsvant inn på tidsskriftsalen vår. Jeg var opptatt med å hjelpe noen andre inne på printerrommet, da en person stakk hodet inn og spurte om deler av biblioteket var avstengt den dagen. Jeg lurte på hva han mente, og han fortalte at lyset var avslått i tidsskriftsalen. Jeg gikk inn for å se hva som var skjedd: Tre unge menn hadde slått av lyset og lagt seg til å sove på sofaene våre! Det ble en rask vekking, for å si det sånn, med forklaring om at dette faktisk er et offentlig bibliotek og ikke et sted for å sove – og slå av lyset. Litt fortumlet hørte jeg den ene svare at de bare skulle spare strøm! Jeg lo og ønsket dem velkommen tilbake en annen gang.

Jeg tror det er viktig nå og for framtida at vi har fokus på samhandling, har kontakt på tvers i organisasjonen, tar i mot nye kolleger og verdsetter initiativ og mye engasjement fra flest mulig. Da tror jeg jubilanten fortsatt kan ha god helse!

Magne Torsetnes

Fortalt til: Sissel Merethe Berge

Magne har mastergrad i Medier, kommunikasjon og informasjonsteknologi og arbeider ved Medisinsk bibliotek.

Stillingsannonsen passet godt til det jeg har lyst til å jobbe med og jeg fikk veldig lyst til å søke! I januar 2011 begynte jeg i min første faste jobb. Jeg var relativt nyutdannet med mastergraden i Medier, kommunikasjon og informasjonsteknologi ved NTNU og har bare hatt noen korte vikariater før jeg fikk fast jobb ved Universitetsbiblioteket.

Jobben min består av forskjellige arbeidsoppgaver som er knyttet til kommunikasjon, markedsføring og webtjenester. Det var nettopp dette jeg hadde håpet på! Jeg hadde store forventninger før jeg begynte og det har til dels også vært bedre enn det jeg forventet. Jeg føler at jeg har god bruk for utdanningen min og får brukt den fagkunnskapen jeg har.

Stillingen jeg begynte i var nyopprettet og i løpet av året har den blitt mer definert. Arbeidsoppgavene har bestått både av faste ansvarsområder, diverse forefallende arbeid, og prosjekter av ulik størrelse og varighet.

Jeg er tilknyttet Medisinsk bibliotek og tar del i de praktiske arbeidsoppgavene der. I tillegg er jeg også med på ulike prosjekter på tvers av avdelinger i organisasjonen. På jobben har vi en god tone og trivelige kolleger. Det er et veldig bra sosialt miljø og jeg jobber sammen med mange ulike personer. Jeg får forskjellige innspill og mange tilbakemeldinger.

Det er vanskelig å plukke ut et minne som det aller beste. Kanskje kan det være bibliotekpersonalets Nyttårsfest som jeg fikk være med på etter bare å ha arbeidet her i 2 dager! Jeg har veldig mange gode

minner å se tilbake på og har hatt det veldig bra ved Universitetsbiblioteket.

Jeg slutter i jobben her fra nyttår, og flytter til Oslo. Det har imidlertid ikke vært en lett avgjørelse, siden jeg har trivdes godt i jobben og i byen forøvrig.

Jeg har også fått lov å være med i programkomiteen til konferansen emtacl12 som finner sted høsten 2012. Som nyutdannet har jeg ikke så mye erfaring med slikt arbeid, og det har vært en bratt læringskurve! I januar 2012 begynner jeg i ny jobb i Kreftforeningen, men skal fortsatt ha en rolle i programkomiteen til konferansen.

En av bibliotekets utfordringer framover tror jeg vil være å synliggjøre den rollen vi skal ha i forhold til brukerne og institusjonen vi betjener.

Magnus Rom Jenssen

Fortalt til: Eva Sauvage

Magnus er nyansatt ved NTNU UB, som universitetsbibliotekar på Dragvoll med ansvar for fagene idrett og statsvitenskap.

Jeg er utdannet statsviter her på NTNU, og var heldig som fant en faglig relevant jobb her på biblioteket. Her får jeg tett kontakt med statsvitermiljøet på Institutt for sosiologi og statsvitenskap, og jeg holder meg oppdatert om hva som skjer i faget, og med litteraturen.

Da jeg begynte i januar i år ble jeg tatt svært godt imot. Biblioteket på Dragvoll har en fadderordning for nye

ansatte. I mitt tilfelle er det Kari Sandø, som også er universitetsbibliotekar med fag som er beslektede med mine, nemlig sosiologi, samfunnsøkonomi, tverrfaglige kulturstudier og religion. Hun er den jeg går til om jeg lurer på noe, og det har vært godt å ha noen å snakke med.

Hvordan jeg havnet i biblioteket? Jeg er master og bachelor i statsvitenskap, og i tillegg har jeg en Master of Arts fra The Chinese University of Hong Kong, der jeg bodde et år med samboer. Jeg har jobbet med forskjellige ting ved siden av studiene, blant annet som svømmelærer. Da jeg så stillingsannonser fra biblioteket der man søkte etter statsviter, tenkte jeg at jeg måtte prøve, for å kanskje få en jobb jeg hadde utdannet meg til. Jeg har ikke angret på at jeg tok

jobben, her er nok av utfordringer og varierte oppgaver. Jeg tror nok flere av mine studiekamerater lot være å søke fordi de trodde det var en bibliotekarjobb, med bibliotekrelaterte oppgaver, men som universitetsbibliotekar er vi mer fagpersoner enn bibliotekarer. Folk utenfra bibliotekmiljøet vet ikke hva som foregår bak kulissene på et bibliotek, og kan kanskje ha fordommer mot det.

Jeg synes biblioteket på Dragvoll er en fin arbeidsplass. Det å kunne styre dagen min selv er fint, og bare det å kunne bruke faget mitt er utrolig. Det er faktisk slik at jeg gleder meg til å gå på jobb når helga er over. Kollegene mine er en variert gjeng, de har forskjellige interesser og bakgrunn, og det er mye smil og latter i lunsjpausene.

Arbeidsoppgavene mine er innkjøp av litteratur og veiledning av studenter og ansatte. I tillegg er jeg under opplæring for å mestre alle delene av BIBSYS. Til høsten skal jeg ta noen bibliotekfag også. Jeg har blitt med i EndNote-gruppa på Dragvoll, og har derfor måtte lære meg det. Jeg skrev masteroppgaven min uten bruk av EndNote, og jeg ser nå hvor mye lettere det er å holde styr på litteraturkildene med EndNote enn å holde å opprettholde manuelle litteraturlister. Jeg tror nok at flere og flere får øynene opp for EndNote, og for hvor mye lettere det er å skrive en oppgave eller drive forskning med bruk av det.

Om jobben min er noe for de eventyrlystne? Det spørs hva du mener. Det er jo en forutsigbar og trygg arbeidsplass, men slett ikke kjedelig. Her treffer jeg mye forskjellige folk, og har utfordrende arbeidsoppgaver.

Practical jokes har det vært lite av, men kan si jeg har opplevd det motsatte. En dag i vinter da bilruten min hadde sprukket på grunn av steinsprut, fikk jeg svært mye støtte fra kollegene. Da jeg kom til kontoret hadde noen satt igjen en eske sjokolade med et oppmuntringskort – uten avsender. Det var ekstra hyggelig at noen brydde seg slik, og jeg har nok mine mistanker til hvem det var.

Det dristigste jeg har gjort i yrkessammenheng var for mange år siden, da jeg hadde sommerjobb på slakteri. Vi hadde mistanke om at det var kommet såpe i griseblod, og om det var tilfelle kunne det ikke brukes som næringsmiddel. Den beste måten å finne ut av det

var å smake på det, og det ble jeg som meldte meg. Jeg synes fremdeles det var ganske dristig!

For framtida tror jeg det er nok at utfordringer og arbeidsoppgaver for meg, men jeg ser jo at oppgavene sikkert vil endre seg ettersom vi går over til mer og mer innkjøp av ebøker, så selve innkjøpet av bøker vil foregå på en annen måte.

Om jeg bruker biblioteket selv? Ja, det gjør jeg, mest i forbindelse til fag, og jeg leser også fagtidsskrift som nok ikke ville ha lest om jeg ikke hadde jobbet ved NTNU.

Mitt ønske for bibliotekets framtid er at NTNU UB fortsatt skal ha høy kvalitet på tjenestetilbudet. Jeg har hatt studieopphold både i København og i Hong Kong, og jeg opplever at Dragvollbiblioteket holder en svært høy kvalitet, og er fullt på høyde med bibliotekene jeg hadde tilknytning til da jeg var ute.

Startside	Studier	Student i Trondheim	Forskning	Etter- og videreutdanning	Næringsliv og nyskaping	Om NTNU	Aktuelt
-----------	---------	---------------------	-----------	---------------------------	-------------------------	---------	---------

Om NTNU » NTNU Universitetsbiblioteket » NTNU UB i 100 » Hva gjør vi?

Hva gjør vi?

Fryktsomt og forsiktig går du inn i biblioteket. Damen i skranken – for det er ofte en dame, og det er alltid en skranke – sitter lett fremoverlent, med knatrende fingre på et tastatur og stirrer stivt på en PC-skjerm. Du nærmer deg på gummisåler og prøver å få kontakt:

- Unnskyld...?
- Hm? Ja, kan jeg hjelpe deg med noe?
- Damen ser opp, hun smiler til og med. Ble det lysere i rommet?*
- Jeg skulle ha hatt en bok ...
- Ja, da er du kommet til riktig sted!
- Har hun humor? Din virkelighetsoppfatning rokkes.*
- Den handler om broer ...
- Har du prøvd BIBSYS?
- Æh... Nei, jeg har laktoseintoleranse, så jeg vet ikke om ...
- Damen ler. Støyende!*
- Se her!

Vi søker slik, vi klikker her og VIPS! får vi opp et kart over samlingene, som viser at boken for deg står oppstilt på UDK 624.21.042.43(481.626).

- Akkurat ... Der ja! Æh...
- ELLER: Her har vi den som e-bok! Du kan lese den på lesebrett, PC, MAC, skriv ut ... Har du installert VPN?
- Neei, ikke så vidt jeg vet...
- Du klikker her og leser der og VIPS! Skal vi se om vi finner noen tidsskriftartikler også?
- Nei takk! Bare en ting til...
- Ja?
- Hvordan kommer litteraturen inn i BIBSYS, opp på skjermer, ut på hyller, hvis du bare sitter her?

[Til jubileumssiden](#)

129

Vi er 129 ansatte ved NTNU Universitetsbiblioteket. Vi har ikke vaktmester og rengjøringspersonale; de er ansatt ved NTNU; men ellers har vi det meste. De fleste gjør andre ting enn å være hjelpsomt smilende i skranken. Når du møter en NTNU UB-ansatt, kan det være en bibliotekar, arkivar, arkitekt, kunstner, filosof, bokkonservator, araknolog, dataekspert, kjemiker, fysiker, biolog, pedagog, matematiker, en merkantilt ansatt, en direktør eller annen leder, kolleger som klassifiserer, katalogiserer, bestiller, sørger for tilgang til databaser, e-tidsskrifter, e-bøker, forsendelse av post internt og eksternt, budsjett og regnskap, undervisning, utstillinger og oppfølging av studentvakter – som vi også har... Nedenfor kan du se de fleste områdene og arbeidsoppgavene vi dekker. Bak mange av ordene finnes en utfyllende tekst.

DETTE GJØR VI:

- Administrasjon
- [Bilderegistrering](#)
- [Bytte og gave](#)
- Daglig leder
- Kursvirksomhet og undervisning
- [Lisenser/ Elektroniske ressurser](#)
- [Magasin](#)
- [Markedsføring](#)
- [Seksjonssjef](#)
- [Spesialsamlingene](#)
- [Statistikk](#)
- [System og drift](#)

- [Digitalisering](#)
- [Direktør](#)
- [Fagansvarlige](#)
- [Fjernlån](#)
- [Innkjøp og mottak](#)
- [Katalogisering/
Metadata](#)
- [Konserveringsarbeid](#)
- [Nasjonalt og internasjonalt samarbeid](#)
- [Personaladministrasjon](#)
- [Pliktavlevering](#)
- [Post](#)
- [Prosjektarbeid](#)
- [Publisering](#)
- [Tilgang](#)
- [Universell utforming](#)
- [Utlån/
Skrankejenester](#)
- [Utstillinger](#)
- [Utviklingsarbeid](#)
- [VIKO](#)

[Kontakt oss](#)

[Søk etter ansatte](#)

[Søk etter studenter](#)

Sentralbord: 73 59 50
00

Org. nr. 974767880

[Kart over NTNU](#)

[Fakulteter og institutter](#)

[Administrative enheter](#)

[Ledelsen](#)

[Ansvarlig redaktør](#)

[Nettstedkart](#)

[Studier A til Å](#)

[Emner A til Å](#)

[Forskning A til Å](#)

[Enheter A til Å](#)

[Blogger](#)

[Twitter](#)

[Facebook](#)

[RSS-feed](#)

[Logg inn](#)

Administrative funksjoner ved UB

Skrevet av: Janne Beate Gjengaar

Bibliotekdirektørens stab tar hånd om felles, overordnede funksjoner ved Universitetsbiblioteket innenfor områder som virksomhetsstrategi, IT-strategi, ekstern og intern kommunikasjon (eksterne/interne nettsider, sosiale medier), markedsføring, personal- og organisasjonsutvikling, helse-, miljø og sikkerhetsarbeid, økonomiarbeid samt daglige kontoradministrative funksjoner. Oppgavene omfatter både utvikling av policy på slike områder så vel som koordinering og praktisk gjennomføring. Stabens ansvarsområder forutsetter et utstrakt samarbeid med ledere og tilsatte ved øvrige seksjoner internt ved biblioteket, med andre avdelinger ved NTNU og med eksterne relasjoner.

Innenfor Human Relations (HR) har staben ansvar for policy og lederstøtte innenfor personalpolitikk, kompetanse- og organisasjonsutvikling, lønnspolitikk m.v. Den løpende saksbehandling innenfor personalområdet håndteres av den sentrale Personalavdelingen ved NTNU i samarbeid med staben. Personalavdelingen fungerer også som en kompetanseenhet og bistår med rådgivning. Staben gir råd innen helse- miljø- og sikkerhetsarbeid, avvikshåndtering og beredskapsarbeid. Staben bistår ledere og tilsatte samt har ansvar for organisering av og kontakt med verneombudlinjen. Ansvar for håndtering av bibliotekets arealer og internhusleie utføres av staben.

Ansvar for planlegging og gjennomføring av felles faglige seminarer for ledere og tilsatte ved biblioteket, faglige konferanser samt ulike sosiale fellestiltak gjennom året ligger i staben. En i staben er reisekontakt, gir råd til tilsatte om NTNUs reisepolicy og er et bindeledd mellom reiseliv og tilsatte. Staben har også ansvar for det elektroniske saksbehandling- og arkivsystem (ePhorte).

UBs stab ivaretar for tiden sekretærfunksjonen for Losam (lokalt samarbeidsutvalg) for området Utdanning og læringskvalitet som

ledes av prorektor Berit Kjeldstad. Losam ivaretar det formelle samarbeidet med tjenestemannsorganisasjonene. I tillegg har ledelse og stab et tett samarbeid med UBs tillitsvalgte gjennom felles seminarer, møter og løpende dialog.

Deler av bibliotekets operative økonomioppgaver håndteres av staben. Det gjelder spesielt fakturahåndtering, regnskapsrapportering, bestilling av varer og tjenester samt ansvar for at biblioteket til enhver tid overholder gjeldende regelverk for anskaffelser. Ansvar for den delen av budsjettet som omfatter litteraturinnkjøp, er nylig overlatt til Seksjon for fellestjenester.

Plan- og budsjettarbeid samt oppfølging, rapportering og prognosearbeid utføres av controller ved staben til direktør for økonomi og eiendom. Controller er også rådgiver for ledelsen innen dette området.

Bilderegistreringsprosjektet i Dora

Skrevet av: Inger-Johanne Røkke

Universitetsbiblioteket (UB) har en bildesamling som teller ca. 500.000 bilder og negativer. Samlingen består av portrettsamling, prospektsamling (landskapsbilder), en emneordnet samling og negativarkiv etter private og yrkesfotografer. Samlingene ble ordnet på 1950-tallet, men da var antall bilder allerede blitt så stort at personalet dessverre ikke tok seg tid til å skrive kataloger.

Samlingene ble ordnet direkte på hylla, det må derfor sjekkes mange plasser for å få svar på et spørsmål, noe som er tungvint og tidkrevende. Mye av gjenfinningen har gått på erfaring fra de som har jobbet lenge med materialet. Derfor er det svært viktig at samlingene blir digitalisert.

For å få fart på arbeidet med å digitalisere UBs bilder ble Bilderegistreringsprosjektet i Dora satt i gang 1.sept. 2007. Deler av bildesamlingen er midlertidig flyttet til Dora. I bibliotekets lokaler på sjøsiden er det bygd opp en avdeling som tar seg av dette arbeidet. Her blir bildene digitalisert og registrert i Bibsys bildebase.

Bildene presenteres i Bibsys Galleri,

<http://galleri.bibsys.no/bildedb/simplesearch.jsp?lib=ubit>

Bilder fra Trondheim er også søkbare på nettstedet

www.trondheimsbilder.no

Bildet viser aviskiosken som sto ved østenden av Bakke bru. Foran kiosken, avisgutter som selger avisa Nidaros. I bakgrunnen, bryggene i Kjøpmannsgata og toppen av Vår Frue kirkes tårn.

Foto: Hilfling-Rasmussen (1913),

Høsten 2011 er antall poster i bildebasen ca. 90.000, 18% av samlingen er så langt digitalisert og registrert, resten må fortsatt gjenfinnes manuelt.

Bildesamlingen er i dag delt mellom Dora og Gunnerusbiblioteket. På Dora står de Topografiske samlingene, der Trondhjemsbildene har første prioritet til å bli digitalisert. Her finnes også flyfoto, skipsbilder og en del negativarkiver. Parallelt med Trondhjemsbildene registreres portrett, glassnegativer der vi ikke har protokoller, fra fotografene Anton Røske og Mathias Røstad. Disse to fotografene hadde egne bedrifter fra henholdsvis 1908 og 1904. Det arbeides med arkivet etter Klaus Forbregd som fotograferte 1958-72, Erik Olsens bilder fra ca. 1890-1910 og Sverre Pedersens boligundersøkelser fra perioden 1936-54.

All ny tilvekst til bildesamlingen som kommer inn blir plassert permanent i Dora.

På Gunnerusbiblioteket står portrettsamlingen, gruppesamlingen og de fleste negativarkivene.

UB har store forhåpninger til at digitaliseringsprosjektet skal formidle mye god Trondheimshistorie.

Bytte og gaver

Skrevet av: Gerri Bovenhoff

Bytte- og gavevirksomhet har tradisjonelt vært meget viktige for å bygge opp litteratursamlinger ved alle biblioteksavdelingene ved Universitetsbiblioteket. Her sier vi litt om arbeidet ved Gunnerusbiblioteket.

I bibliotekets spede begynnelse, som boksamling ved Det Kongelige Norske Videnskabers Selskabs Bibliotek, var mottak av gaver den eneste måten å bygge opp en samling på. Selskapets medlemmer forpliktet seg til å gi bøker eller en viss sum i penger til bokinnkjøp. I årenes løp ble det også vanlig at universiteter og vitenskapelige institusjoner over hele verden utvekslet sine egne publikasjoner, etter at man opprettet bytteavtaler. Disse publikasjoner kan være avhandlinger (dissertaser), rapporter, tidsskrifter, årsmeldinger, jubileumsmeldinger etc.

Biblioteket har i mange år hatt en egen avdeling som tar seg av mottak av gaver og byttepublikasjoner og utsendelse av egne publikasjoner til byttepartnere. Publikasjoner som biblioteket sender ut er museets, Videnskapsselskapets og bibliotekets utgivelser. I løpet av 250 år ble både bokbudsjett og avleveringsplikt av norske bøker innført, men gaver og publikasjonsbytte ble fortsatt en viktig kilde å skaffe seg litteratur på.

GAVER

Gaver kan komme inn fra fra privatpersoner, fra dødsbo, loftsryddinger, ambassader, som propaganda, eller fra ansatte ved NTNU. Tidligere kunne giveren av større samlinger stille betingelser om for eksempel egen oppstilling, men dette praktiseres ikke lenger. Biblioteket kan ta inn, kassere eller sende bøkene til Nasjonalbiblioteket i Mo i Rana. Biblioteket har etterhvert blitt ganske selektiv i hva man kan ta inn i samlingene.

BYTTE

Å bytte publikasjoner er fra gammelt av en måte å skaffe seg litteratur på, som var gratis. Tidligere var det vanskelig å skaffe seg bøker fra for eksempel Øst-Europa ved kjøp.

Alle bytteforbindelser som biblioteket pleier, er registrert i et register. Før dreide det seg om flere hundre bytteavtaler, nå er tallet nede i litt over hundre. Denne nedgangen skyldes at mange vitenskapelige publikasjoner i senere tid har blitt gjort tilgjengelig i fulltekst på internett og den trykte utgaven har blitt overflødig. En bytteavtale kan sies opp når som helst av begge parter, eller publikasjoner kan sies opp.

Digitalisering

Skrevet av: Eva Sauvage

I 2008 startet Spesialsamlingene ved NTNU Universitetsbiblioteket med et prosjekt som går ut på å digitalisere historisk interessante dokumenter. Spesialsamlingene, som ligger ved Gunnerusbiblioteket, har ansvaret for forvaltning og formidling av bibliotekets ikke-boklig materiale, i tillegg til bøker som er eldre enn 1850 eller er spesielt sjeldne. Det er forskjellige dokumenter som håndtegnede kart, arkiver etter kjente personer og professorarkiv, sjeldne bøker som den første norske trykte boka (Missale Nidrosiensis), middelalderdokumenter og en stor bildesamling på nesten 500 000 fotografier. Listen er lang. Digitaliseringen av materialet foregår to steder, på Dora og ved Gunnerusbiblioteket.

Digitalisering av fotografier har foregått i flere år, og foregår nå i hovedsak ved Dorabiblioteket. I tillegg til at bildene blir digitalisert blir bildene registrert i vår bildebase, og også i Trondheimsbilder der man kan finne bilder fra flere bildesamlinger i Trondheim.

Digitalisering av dokumenter som ikke er fotografier startet i 2008. En stor bokskanner ble kjøpt inn, og denne brukes fortsatt. Om det fysiske materialet tåler det kan vi bruke dokumentmater, men det meste må behandles varsomt og skannes hver for seg. Dette gjelder en stor del av arkivmaterialet vi har. Noen av dokumentene må også gattes ut av konservator før en eventuell skanning. Formålet med å digitalisere er både å bevare dokumentene, ved at vi unngå bruk og dermed slitasje på originaldokumenter, men også å gjøre tilgangen til dokumentene lettere ved å tilby lenker i BIBSYS. En gruppe så på hvilke dokumenter som skulle digitaliseres.

Lista er ganske lang:

- Manuskripter - beretninger fra prester, embetsmenn osv.
- Manuskripter - reisebeskrivelse
- Manuskripter - kart

- Musikkmanuskripter
- Forfattermanuskripter, dvs originaldokumenter fra kjente forfattere som Bjørnson og Ibsen.
- Segl beskrevet i Heraldisk database
- Sjeldne og verdifulle verk - som f. eks. Missale Nidrosiense
- Premiesøknader - utvalgte
- Manuskripter av Videnskabselskabets første medlemmer: Gunnerus, Suhm og Schøning
- Trykte kataloger: Skillingsviser, Salmebøker osv.
- Håndskrevne middelalderbøker
- Utvalgte privatarkiv - som f. eks. Qvam og Krigstidsarkivet
- Middelalderfragmenter og Middelalderdiplomer
- DKNVS korrespondanse fra den første tiden (1760-1850)

Nå, fire år etter er vi ferdig med noen av kategoriene, som reisebeskrivelsene. De mest kjente forfattermanuskriptene er også tatt, og ligger tilgjengelig via BIBSYS.

En stor del av digitaliseringen skjer utenfor vår egen prioriteringsliste. Vi tar imot prosjekter og oppdrag fra andre institusjoner, som Nasjonalbiblioteket ved kjente forfatterjubileer som Bjørnsonåret, Ibsenåret, og for NTNU Vitenskapsmuseet i forbindelse med utstillinger eller prosjekter ved museet. For Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab hadde vi et større oppdrag der vi skannet og registrerte skriftserien DKNVS Skrifter fra årene 1761-1920. Hele fire personer var involvert i denne jobben. Skriftserien ble til slutt publisert i [NTNU Open Access Journals](#).

Formidling av det digitaliserte materialet har forandret seg ved at vi tidligere hadde fokus på å få alt registrert i BIBSYS. Privatarkiv som digitaliseres i dag ved Dorabiblioteket skal registreres i Arkivportalen, som er en løsning arkivverket har valgt for alle arkiv i Norge.

Ved Gunnerusbiblioteket har vi sett oss om etter nye måter å formidle manuskriptene våre på. Vi deltar i et nybrottsarbeid gjennom et Linked Data-prosjekt, der våre digitaliserte dokumenter blir presentert som åpne lenkede data, slik at dokumentene blir mer tilgjengelig for søk gjennom Google og gjennom andre eksterne nettsteder.

Fagansvarlige ved NTNU Universitetsbiblioteket

Skrevet av: Almuth Gastinger

Universitetsbiblioteket har ca 25 ansatte som er utdannet innenfor et av NTNUs fagområder (som Bachelor, Master eller PhD) og i tillegg innenfor bibliotekfaget. Den offisielle stillingsbetegnelsen er "universitetsbibliotekar" eller "førstebibliotekar", men både internt og utad bruker vi betegnelsen "fagansvarlig" fordi den viser både forskere og studenter bedre hva de fagansvarliges rolle er. Dvs. en fagansvarlig er en person som har fått det totale faglige ansvar innen ett eller flere fag ved NTNU og er dermed et bindeledd mellom fagområdene/instituttene og biblioteket og en særlig støtte for forskere og studenter.

Bibliotekets fagansvarlige velger ut hvilken trykt eller elektronisk litteratur (bøker, tidsskrifter, konferanserapporter, databaser) biblioteket skal kjøpe inn til sine brukere, og de skal ha oversikt over budsjettet for sitt fagområde. De klassifiserer og indekserer litteraturen, dvs. hver bok og tidsskrift får tildelt et eller flere emneord som beskriver innholdet og en tilsvarende kode.

Fagansvarlige driver brukeropplæring og underviser både studenter og forskere i generell informasjonssøking, kildekritikk, bruk av referansehåndteringsverktøy og fagdatabaser. De skal jevnlig foreta en vurdering av bibliotekets samlinger og avgjøre om litteraturen fortsatt er aktuell og relevant. Fagansvarlige holder tett og aktiv kontakt med NTNUs fagmiljø, støtter forskerne i sine publiseringsprosesser og informerer om bibliotekets tjenester, bl.a. via instituttbesøk. De arbeider også i diverse arbeidsgrupper og prosjektgrupper og bidrar med sin kompetanse til å utvikle biblioteket i henhold til sine mål og strategier.

De fleste fagansvarlige jobber i bibliotekenes utlånskranker og hjelper brukerne med å finne den ønskete litteraturen. Noen fagansvarlige er særlig aktive med å synliggjøre biblioteket og

formidle dets tjenester ved å publisere artikler eller bøker og holde foredrag på nasjonale og internasjonale konferanser. Fagansvarlige er dessuten involvert i nasjonalt og internasjonalt samarbeid.

Disse oppgavene krever at de fagansvarlige holder seg oppdatert om utviklingen innenfor sine fagområder og den bibliotekfaglige utviklingen.

Fjernlånet

Skrevet av Birgit Storleer, Teknologibiblioteket.

Så godt som alle våre bestillinger mottar vi i Bibsys, biblioteksystemet vårt. Andre forespørsler kommer via e-mail, elektronisk bestillingstjeneste eller via fax. I Bibsys bestiller vi litteratur fra andre norske biblioteker, låner ut bøker, mottar artikler, fakturerer og returnerer bøkene i systemet - veldig bra og effektivt.

Ved forsendelse og retur av bøker og sending av artikler, bruker vi Norsk bibliotektransport. Litteraturen blir lagt i kasser med en kodet slipp, som viser hvor den skal leveres, den blir sortert ved Norsk bibliotektransport før videresending. Enkelt for oss som unngår all innpakning av litteraturen.

Litteraturen vi ikke har, bestiller vi via flere biblioteksystemer, og med ny teknologi får vi artikler fra utlandet innen et par timer, og bøker får vi også ganske raskt.

Vi har brukere over hele verden. Foruten egne forskere og studenter kommer det bestillinger fra andre universiteter, enkeltpersoner, bedrifter, tilsvarende biblioteker i utlandet og fra forskjellige institusjoner i Europa og resten av verden. Utenlandske brukere benytter enten e-mail eller fax for bestilling til oss.

På Teknologibiblioteket er det 4 som arbeider med fjernlån, inkludert henting og sending. Vi tar også fjernlån for enkelte enheter i vår seksjon. Vi tar også imot innkomne kopi-bestillinger på online-tidsskrifter for hele UB.

På de andre utlåsenhetene er det deres eget personale som sørger for fjernlån.

Fjernlånet

Skrevet av: Birgit Storleer

Så godt som alle våre bestillinger mottar vi i Bibsys, biblioteksystemet vårt. Andre forespørsler kommer via e-mail, elektronisk bestillingstjeneste eller via fax. I Bibsys bestiller vi litteratur fra andre norske biblioteker, låner ut bøker, mottar artikler, fakturerer og returnerer bøkene i systemet - veldig bra og effektivt.

Ved forsendelse og retur av bøker og sending av artikler, bruker vi Norsk bibliotektransport. Litteraturen blir lagt i kasser med en kodet slipp, som viser hvor den skal leveres, den blir sortert ved Norsk bibliotektransport før videresending. Enkelt for oss som unngår all innpakning av litteraturen.

Litteraturen vi ikke har, bestiller vi via flere biblioteksystemer, og med ny teknologi får vi artikler fra utlandet innen et par timer, og bøker får vi også ganske raskt.

Vi har brukere over hele verden. Foruten egne forskere og studenter kommer det bestillinger fra andre universiteter, enkeltpersoner, bedrifter, tilsvarende biblioteker i utlandet og fra forskjellige institusjoner i Europa og resten av verden. Utenlandske brukere benytter enten e-mail eller fax for bestilling til oss.

På Teknologibiblioteket er det 4 som arbeider med fjernlån, inkludert henting og sending. Vi tar også fjernlån for enkelte enheter i vår seksjon. Vi tar også imot innkomne kopi-bestillinger på online-tidsskrifter for hele UB.

På de andre utlåsenhetene er det deres eget personale som sørger for fjernlån.

Innkjøp og mottak

Skrevet av: Bodil Talgø.

Disse personene arbeider i Gruppen for innkjøp og mottak:
Eva Akselsen, Dag Olav Bollingmo, Astrid Dalåmo Letnes, Stein Borud, Tina Frøstad Jacobsen, Siri Nervik, Tordis Meisingset og Bodil Talgø (gruppeleder).

En av våre hovedoppgaver er å bestille fortløpende - som å kjøpe det som til enhver tid ønskes bestilt av trykt materiale og enkelt e-bøker for hele UB.

I tillegg mottar og fordeler vi ukentlig pliktavlevert litteratur som UB får tilsendt fra NB Rana, ut til seksjonsbibliotekene. Bøker tilsendt oss som bytte eller gave, blir videresendt til vurdering før inntak av fagansvarlig.

Alle tidsskrifthefter blir mottatt og registrert her ved avdelingen før utsendelse til seksjonsbibliotekene.

Økonomi og regnskapsoppfølging i forbindelse med kjøp av litteraturen blir gjort i henhold til retningslinjer gitt av NTNU sentralt. Vi serverer også hele UB med de rapportene de måtte ha behov for.

Katalogisering og metadata

Skrevet av: Linda Østbye

For å finne igjen det bibliotekene har i sine samlinger, må hvert dokument beskrives (katalogiseres) med data om dokumentet, gjerne kalt metadata.

Fram til 1980-tallet hadde bibliotekene kortkataloger der hvert dokument var beskrevet på kort som brukeren bladde i, enten alfabetisk eller etter en bestemt systematikk. På kortet sto opplysninger om dokumentet og en oppstillingskode som viste til hylleplassering.

De første databaserte katalogene så dagens lys på slutten av 1970-tallet, og i dag er NTNU UB ett av 116 universitets- og høgskolebibliotek som deltar i felleskatalogen BIBSYS. Det pågår arbeid med å registrere dokumentene fra kortkatalogene i BIBSYS, slik at alle UBs dokumenter blir å finne i ett system.

På UB har vi en gruppe på 11 dyktige og erfarne katalogisatorer som føler stort ansvar for å beskrive UBs ulike kunnskapskilder på en riktig og best mulig konsistent måte slik at brukerne kan finne tilbake til dem igjen ved behov. Vi har internasjonale regelverk og formater til hjelp ved beskrivelsen, slik at dataene er forutsigbare og også kan utveksles til kataloger i andre bibliotek og andre land og med store fellessystemer.

Tidligere anskaffet biblioteket mest trykte bøker og tidsskrifter. I dag katalogiserer vi også mange elektroniske kunnskapskilder UB har nett-tilgang til. For store pakker med e-tidsskrifter og e-bøker, blir metadataene importert inn i BIBSYS fra leverandør.

Konservering og konservators rolle.

Skrevet av: Victoria Juhlin.

Konservering av bibliotekets samlinger har pågått sedan 1970-talet. Under de tidigare åren innebar detta till stor del bänkarbete med restaurering eller ombindning av ett bokbind i taget. Idag ser situationen annorlunda ut: vikt läggs på att varsamt bevara materialet för framtiden, och det praktiska arbetet som utförs ska vara så reversibelt som möjligt och förändra originalet i minsta grad. Istället för att lägga månadsvis på enstaka bokbind har bevarandetänket utvecklats till att fokusera på övergripande och förebyggande vård, där formidling av kunskap om god hantering, förvaring och gott klima är hörnstenar. Detta är i linje med de professionella etiska riktlinjer som alla universitetsutbildade konservatorer måste följa.

NTNU Universitetsbiblioteks konservator har sin huvudsakliga arbetsplats i Seksjonen for Kultur- og Vitenskapshistorie på Kalvskinnet. Här finns det arkiv- och bildmaterial som utgör bibliotekets äldsta samlingar. I konservatorns dagliga arbete med detta material ingår övervakning av magasinens klima och skötsel och bruket av samlingarna bland personal och besökare. Konservatorn har en rådgivande funktion vid hantering och formidling av bibliotekets material och blir ofta ombedd att utifrån tillstånd, institutions-, nationellt och internationellt värde bedöma om en gjenstand kan digitaliseras, lånas ut i läsesal eller skickas iväg till utstilling. Det är vanligt att konservatorn deltar i hela arbetsprocesser: från planläggning av f.eks ett digitaliseringsprosjekt vidare till tillstandsvurdering av materialet och förberedelser inför scanning och slutligen – efter nödvändiga åtgärder som f.eks lagning av rifter och byte av dåligt emballasje– tillbakaplacering i magasin.

Vid sidan av dessa arbetsuppgifter – och hyllvaskning, budgetskrivning, packning av material, databasbyggnad, informationsinhämtning, föredragshållande för att nämna något - samarbetar konservatorn också aktivt med andra institutioner och

konservatorer. Detta blir extra tydligt vid utlån till utstillinger, där material ska förberedas, skickas med kurir och efter utstillings slut genomgå en vurdering. I detta, och i mycket annat, arbetar konservatorn efter policy-dokument skapade för att främja och bevara NTNU Universitetsbibliotekets samlingar.

Kjøp av elektroniske tidsskrifter, e-bøker og databaser

Skrevet av: Anita Hagen

Det aller meste av bibliotekets litteraturbudsjett går nå til elektroniske tidsskrifter, e-bøker og databaser. Ved slike innkjøp må vi inngå lisensavtaler (kontrakter) med leverandørene. Alle kjøp av elektronisk materiale skal omfattes av en lisensavtale som er signert av biblioteket og leverandøren.

Når biblioteket kjøper trykte bøker og tidsskrifter, blir det eier av materialet. Det blir mottatt i biblioteket og plassert i hyllene. For det elektroniske materialet er det annerledes. Vi inngår avtale om tilgang til materialet fra leverandørens server. NTNUs ansatte og studenter skal ha tilgang også hjemmefra. Denne lisensavtalen regulerer hva vi skal ha tilgang til, hvordan og til hvilken pris.

Arbeidet med å inngå og følge opp lisensavtaler medfører mye e-postkorrespondanse med leverandørene. Målet er å oppnå lisensavtaler med best mulig betingelser og til lavest mulig pris. Før vi kjøper noe, ber vi ofte leverandøren om å få prøvetilgang, og vi ber om pristilbud. Etter et kjøp må vi følge opp at vi får tilgang til det vi ifølge avtalene skal ha tilgang til. Vi legger til rette for at det vi skal ha tilgang til, er søkbart blant annet i vår katalog BIBSYS og gjerne også via Google. Vi sier opp elektroniske abonnementer vi ikke lenger ønsker å betale for, dvs. avslutter lisensavtalene.

En lisensavtale kan omfatte store pakker med elektroniske tidsskrifter og/eller e-bøker. Den største er avtalen med forlaget Elsevier om tilgang til ca. 2000 tidsskrifter. En lisensavtale kan også dekke mindre pakker, eller bare noen få eller ett enkelt elektronisk tidsskrift, ei e-bok eller en database. En del lisensavtaler inngår vi i samarbeid med andre institusjoner. Universiteter, høyskoler og andre institusjoner fra offentlig sektor kan delta i disse avtalene som kalles konsortieavtaler.

De aller fleste arbeidsoppgavene i forbindelse med kjøp av elektroniske tidsskrifter, e-bøker og databaser er lagt til Gruppe for lisensiering og avtaler i Seksjon for fellestjenester. Gruppen består av Wenche Nerbø Dahl, Kristin Sponaas, Anne Grete Torwick og Anita Hagen (leder).

Arbeid i Magasin ved TEK:

Skrevet av: Evy Wiik

Arbeidet i magasinet har endret seg mye i løpet av de senere årene. Tidligere var det mange som var sysselsatt med magasinarbeid. I 2001 var det enda 7 ansatte, inkludert en sivilarbeider som jobbet i magasinet med henting av bestillinger og påplassetting av litteratur.

Det var to typer bestillinger som kom. Det ene var hastebestillinger som kom fra skranken, og det kom mange slike i timen. Da lyste det en rød lampe i taket rundt om i magasinene og en måtte skynde seg til rørposten, og senere til skriveren og hente bestillingen og så effektivt den og sende den opp i heisen til skranken (innen 10 minutt). Den andre typen bestillinger kom fra fjernlånet med rørposten. Det var bestillinger som kom fra norske bibliotek og resten av verden.

Hele tiden ble det foretatt påplassetting av nye tidsskrift og lignende, dette medførte til stadighet at det ble trangt på hyllene og at en da måtte flytte på litteraturen (rykke) for å få plass til det som var nylig ankommet. Beholdningen vokste hele tiden. I perioder benyttet man seg av fjernmagasin rundt omkring i byen, men i dag er alt samlet i Dora.

I magasinene finnes det blant annet tidsskrift, rapporter, patenter og standarder. I tillegg har vi en egen NTH/NTNU samling, som inneholder bøker og artikler som ansatte ved institusjonen har utgitt og som ikke kan lånes ut. Men vi har kopier av dette i en egen eskesamling, som er til utlån for alle. Vi har også en egen Dr. ing. samling. Monografier går direkte til Dora.

Tidligere hadde vi store mengder kopieringsarbeid hvor flere av de ansatte kopierte artikler i mange timer i løpet av dagen. I dag blir artiklene scannet og sendt fortløpende. Vi har også en hel del microficher og –filmer som vi mottar kopibestillinger av, men mengden har avtatt også der.

Teknologibiblioteket har ansvaret for å foreta ukentlige purringer for bibliotekene. Det blir sendt ut både elektroniske og fysiske purringer. De siste falser vi først og sender ut. Også e-krav blir bestilt og falset her.

I dag er de fleste tidsskrift utgitt elektronisk og den trykte samlingen minker stadig i omfang. Tidsskrift som er lite brukt og avsluttet blir nå satt i Dora. Der det er mulig (dårlig ventilasjon og bæresøyler som ikke kan flyttes er et problem), vil vi benytte den ledige romkapasiteten til å gjøre om til leseplasser for en stadig økende mengde studenter.

Kommunikasjon og markedsføring.

Skrevet av: Sissel Merethe Berge

NTNU Universitetsbiblioteket legger vekt på å kommunisere med de som bruker biblioteket. Alle ansatte har ansvar for å synliggjøre og formidle det de arbeider med. Biblioteket har avsatt en hel stilling til å jobbe mer systematisk og strategisk med kommunikasjon og markedsføring.

Jeg har et overordnet ansvar for å jobbe strategisk med kommunikasjon og markedsføring og skal være en fellesressurs som kan koordinere markedsføringstiltak ved Universitetsbiblioteket.

Noen av arbeidsoppgavene utfører jeg alene og noen oppgaver løser jeg i samarbeid med andre. Eksempler på arbeidsområder er:

- Helhetlig og god språkdrakt på bibliotekets hjemmesider
- Utvikle og evaluere bibliotekets bruk av sosiale medier
- Skreddersy faglig program for hospitanter som ønsker å lære hvordan vi arbeider
- Innhold på informasjonsskjermer i fellesarealene i Realfagbygget
- Årsmeldinga til biblioteket
- Felles grafisk profil for hele biblioteket
- Utvikling av profileringsartikler

Biblioteket er til stede ved fellesarrangement ved NTNU.

Eksempler på slike arrangement er:

- Immatrikulering
- Forskningsdagene
- Sporadiske arrangement som NTNU sitt 100 års jubileum, India-uka i 2011 og NTNUs arbeid- og læringsmiljødager

Nasjonalt og internasjonalt samarbeid

Skrevet av: Almuth Gastinger

Det globale kunnskapssamfunnet krever aktive nettverk og et økt samarbeid nasjonalt og internasjonalt. Derfor er Internasjonalisering et av NTNUs satsningsområdene. Målet i NTNUs Internasjonale Strategi beskrives som følgende:

«NTNU skal utvikle nettverk og menneskelige relasjoner på tvers av landegrensene for å sikre kvalitet og økt global innsikt og forståelse».

Det er en selvfølge at biblioteket støtter moderinstitusjonens strategier og satsningsområder, så vi jobber stadig vekk med å styrke internasjonaliseringstanken i vårt bibliotek.

Internasjonalisering er en betingelse for utvikling av høy kvalitet. Dette gjelder både utviklingen av organisasjonen og utviklingen av nye tjenester. En av aktivitetene for å fremme internasjonaliseringen er studiereiser til eller faglige opphold på andre bibliotek, både i Norge og utenlands. Disse utvekslingene er utrolig viktige for faglig oppdatering, læring, nytenking, motivasjon og økt forståelse. Dette er vesentlige egenskaper for å drive vår institusjon frem og for å bidra til å nå bibliotekets viktigste mål, nemlig å fremme forskning, undervisning og læring.

Samarbeid og erfaringsutvekslinger på nasjonalt og internasjonalt nivå bidrar til ny kunnskap, fremmer kompetanseutvikling og utvider den faglige og personlige horisonten, noe som er nødvendig for å være kreativ og møte stadig økende brukerkrav.

Å ha et godt nettverk er en viktig basis for et samarbeid. NTNU Universitetsbiblioteket er medlem i mange nasjonale og internasjonale organisasjoner som f.eks. Norsk Bibliotekforening (NBF), Norsk Fagbibliotekforening (NFF), IATUL (International Association of Technological University Libraries), EAHIL (European Association for Health Information and Libraries) og IFLA

(International Federation of Library Associations and Institutions).

Jeg vil fremheve IFLA her som er bibliotekenes verdensorganisasjon siden 1927:

«... it is the leading international body representing the interests of library and information services and their users. It is the global voice of the library and information profession. »

To av våre ansatte representerer biblioteket i IFLA for tiden og jobber i to av organisasjonens mange komiteer.

Flere bibliotekansatte er også aktive som styremedlemmer i NBF eller NFF. Siden slutten av 60-tallet har vårt bibliotek representert Norge i NATOs «Information Management Committee».

Noen av NTNU Universitetsbibliotekets ansatte er dessuten veldig aktive på nasjonale og internasjonale konferanser ved å holde foredrag, presentere postere eller gjennomføre workshops. Samtidig er det flere ansatte som publiserer i nasjonale og internasjonale tidsskrifter eller skriver avisartikler, artikler på Wikipedia og blogginnlegg. NTNU Universitetsbiblioteket er også organisator av emtacl10 og emtacl12, en internasjonal konferanse om «*emerging technologies in academic libraries*».

Av personlig erfaring kan jeg si at spesielt internasjonal utveksling og samarbeid er veldig nyttig, lærerik og utrolig artig.

Pliktavlevering

Skrevet av: Eva Akselsen

NTNU UB får hver uke ny norsk litteratur fra Nasjonalbiblioteket i Rana (NB Rana) som en følge av Lov om avleveringsplikt. Den avleverte litteraturen omfatter trykt materiale. Det er hovedsakelig bøker, småtrykk, tidsskrifter, årbøker, aviser, noter og kart.

Seksjon for fellestjenester mottar litteraturen og fordeler den til seksjons-bibliotekene etter fagområder. Litteraturen er til bruk for undervisning og forskning. De fagansvarlige vurderer om litteraturen skal tas inn i samlingene. Publikasjonene blir deretter klassifisert og katalogisert i BIBSYS. Litteraturen som ikke tas inn returneres til Depotbiblioteket, NB Rana.

I 2011 var tilveksten av pliktavleverte monografier (bøker og småtrykk) ca 3550. Som en følge av bibliotekets inntakspolitikk har tilveksten de siste årene blitt betydelig redusert. Tilsvarende tall for år 2000 var ca 7000 monografier.

“**Lov om avleveringsplikt for** allment tilgjengelige dokument av 9. juni 1989” avløste pliktavleveringsloven av 1939. Det var dengang Det kgl. Norske videnskabers selskabs bibliotek som hadde rett til avleveringseksemplarer. Inntil 2001 ble all pliktavlevert litteratur mottatt og oppbevart på Gunnerusbiblioteket. De største samlingene avlevert litteratur finnes derfor der. Pliktavleveringsloven har tilført NTNU UB store, verdifulle samlinger norsk litteratur til bruk for ettertiden.

Hva skal pliktavleveres? Alt som publiseres i Norge, som er beregnet for å spres ut over en privat krets, skal avleveres. Avleveringsplikten omfatter dokumenter på alle slags medier. Av papirdokumenter skal det avleveres syv eksemplarer, fem fra utgiver og to fra trykkeri. Publikasjoner på andre medier skal avleveres i to eksemplarer fra utgiver.

Et eksemplar av alle dokumenter som blir utgitt bevares for ettertiden i Nasjonalbibliotekets sikringsmagasin i Mo i Rana. De øvrige eksemplarene av trykt materiale fordeles mellom Nasjonalbiblioteket i Rana, Depotbiblioteket og Oslo, samt universitetsbibliotekene i Trondheim, Tromsø, Bergen og Oslo.

Prosjektarbeid

Skrevet av: Alexandra Angeletaki

Ved NTNU Universitetsbiblioteket har vi i flere år brukt prosjektarbeid som en viktig arbeidsform, særlig på satsnings- og utviklingsområder i biblioteket. Å jobbe med prosjekter betyr også å jobbe i team.

Teamarbeid er spennende. Å få lov å se ideene som materialiserer seg, utvikles, igangsettes og blir håndfaste er en glede. For meg vil teamarbeid først og fremst si at jeg må stole på kompetansen og vurderingsevnen til samarbeidspartnerne. Resultatet blir noe alle har et eiendomsforhold til. Det er viktig å ha samarbeidsrammer som gir alle mulighet til å dele tanker, ideer, arbeidsrutiner og følelser med hverandre. I prosjektarbeid må man være målrettet og strukturert i felleskap.

For å kunne jobbe med prosjekter må man ta utfordringer når de dukker opp: Å være åpen for forandringer, møte kolleger og meninger med åpent sinn, være handlingsorientert og planlegge i forhold til alles tid og behov. Slik når vi det beste resultatet.

Men mest av alt dreier dette seg om å bry seg om sine kolleger og klare å se mulighetene ved arbeidsplassen og ta ansvar for å utvikle seg.

Jeg har jobbet som arkeolog og lærer i mange år og jeg har jobbet med mennesker og prosjekter. Det mennesker kan ta med seg i et arbeid i form av ideer, kunnskap og humør er for meg det mest spennende element på en arbeidsplass og jeg gleder meg til å kunne oppleve dette hver dag.

Og da er dette akkurat som om vi var musikere som samles rundt en felles idé om noen låter som bidrar med hvert vårt instrument til en fantastisk felles cd!

Eksempel på noen prosjekter ved NTNU UB fra de siste årene:

- Mubil
- UBIT2010
- Linked data
- Søkjetjenester

PUBLISERING

Skrevet av: Randi Tyse Eriksen

Er det ikke nok at universitetsbiblioteket anskaffer andres tekster til studenter og forskere? Er det i tillegg nødvendig å ta ansvar for at de tekstene som produseres ved NTNU får lesere? Det er vel å ta munnen litt for full, men UBs publiseringsgruppe arbeider i bunn og grunn for at masteroppgaver og ph.d.-avhandlinger i størst mulig grad blir publisert med åpen tilgang.

2008 er året da DiVA, NTNUs vitenarkiv, ble etablert. Der skal alle masteroppgaver og ph.d.-avhandlinger lagres elektronisk, og om forfatteren tillater det blir den også publisert åpent. Statistikken viser at NTNUs masteroppgaver og doktoravhandlinger har tusenvis av lesere over hele verden. Så langt lykkes vi altså i å skaffe lesere til tekster produsert ved NTNU.

I tillegg ønsker vi at forskerne laster opp sine vitenskapelige rapporter og artikler (i postprint-versjon) etter at de har registrert dem i databasen Cristin. Publikasjonene lagres i DiVA, og etter at vi har foretatt nødvendig rettighetsklarering, publiseres også disse med åpen tilgang.

Det er kanskje mindre kjent at publiseringsgruppa også tilbyr en teknisk løsning for forskere og fagmiljøer ved NTNU som ønsker å starte opp fagfelleverderte Open Access-tidsskrifter, eller gjøre om allerede eksisterende tidsskrifter til Open Access.

Databasen Cristin skaffer oversikten over NTNU-forskernes formidling av forsknings- og utviklingsarbeid og kunstnerisk virksomhet, mens DiVA skal være selve dokumentlageret. Begge deler blir administrert av universitetsbiblioteket, som dermed er med å synliggjøre NTNUs mangfoldige virksomhet som breddeuniversitet og skaffe lesere til noen av NTNU-forskernes publikasjoner.

Seksjonssjef

– hvem er det og hva gjør de?

Skrevet av: Rune Brandshaug.

Seksjonssjefen er leder på nærmeste nivå under bibliotekdirektøren. UB er organisatorisk inndelt i seksjoner, med 4 publikumsseksjoner og en seksjon for fellestjenester. Hver av disse seksjonene blir ledet av en seksjonssjef som rapporterer til direktøren. Seksjonssjefene deltar i bibliotekdirektørens ledergruppe. Seksjonssjefen innehar en fast stilling med en instruks som til enhver tid defineres av bibliotekdirektøren. Det administrative innholdet i stillingene er i dag likt for alle seksjonssjefene, mens det faglige ansvaret kan variere.

Seksjonssjefen har personalansvar for medarbeider i sin seksjon og ansvar for tjenesteleveranse og tjeneste utvikling innen seksjonens fag- og arbeidsområde. Seksjonenes størrelse varierer fra 10 personer til 34 noe som medfører at oppgaven knyttet til personansvar både gir ulik belastning og organiseres på forskjellige måter. I de største seksjonene er det opprettet arbeidsgrupper ledet av arbeidsledere som har den daglige oppfølging av personalet og arbeidsoppgavene.

Økonomien er ikke fordelt ned på seksjonsnivå. Biblioteket har ett felles budsjett og regnskap. Seksjonssjefene har imidlertid blitt tildelt budsjettmyndighet (BDM) og kan disponere deler av budsjettet, spesielt innen litteratur.

En viktig oppgave for seksjonssjefen er koordinering og ansvar for samarbeid med andre enheter. Dette omfatter både samarbeid internt på UB, mellom seksjoner, og mot andre enheter ved NTNU. Spesielt viktig er her samarbeid med fakultetene med sine institutter, med studieavdelingen, økonomiavdelingen, IT og informasjonsavdelingen. Eksternt samarbeid med andre UB og UH-bibliotek og med internasjonale organisasjoner innen seksjonens fag- og arbeidsområde er også et viktig område for seksjonene.

Seksjonen er et organisasjonsnivå som ikke er direkte synlig i bibliotekets presentasjon utad. Publikum møter biblioteket gjennom

de 11 fysiske bibliotekene som er åpne for publikum, eller gjennom nettsidenes tjenestetilbud. Hvert bibliotek betjener sin faglig eller geografisk avgrensede brukergruppe, og de er underlagt en av de fire publikumsseksjonene. Seksjonslederne er også ansvarlig for informasjon som ligger på nettsidene om tjenester rettet mot egne brukergrupper.

Seksjon for fellestjenester leverer basistjenester til publikumssesjonene og har ansvar for fellesoppgaver spesielt knytta til anskaffelse av litteratur og adgang til digitale ressurser.

Dagens seksjoner med sjefer:

Publikumsseksjonene:

- Seksjon for arkitektur, naturvitenskap og teknologi – Jorunn Alstad
- Seksjon for humaniora og samfunnsvitenskap - Harald Bøhn
- Seksjon for kultur- og vitenskapshistorie – Stein Johansen
- Seksjon for medisin – Karen Johanne Buset
- Seksjon for fellestjenester – Rune Brandshaug

Statistikk

Skrevet av: Sven Strøm

Bruksstatistikk

Behovene for statistikk ved NTNU UB er ivaretatt av en statistikkgruppe. Den består av personer fra de ulike funksjonene på biblioteket.

For å kunne inngå de riktige avtalene i forhold til NTNUs behov må vi ha et grunnlag fra bruksstatistikk.

Statistikkgruppen samler inn data og presenterer oversiktlige tabeller og kurver i rapporter for både internt og eksternt bruk.

I de tilfellene som krever ytterligere data – for å kunne ta beslutninger – mottar statistikkgruppen bestilling og finner frem til mer detaljerte grunnlagsdata. Dataene bearbeides hvis det er behov.

Systemdrift

Skrevet av: Sven Strøm

Drift av systemer

Pr i dag har biblioteket ingen egen IT-avdeling. Vi kjøper tilgang til systemer som er driftet hos

- NTNU IT
- BIBSYS
- Universitetet i Oslo
- Uppsala universitet

Dette krever oppfølging i form av fornying og forbedring av avtaler, deltagelse i driftsmøter og henvendelser til de respektive supportavdelinger.

En del av arbeidet består i å lage planer for hva slags data som skal behandles og lagres hvor. Dette innebærer også valg av protokoller for utveksling av data og lagringsformater.

Tilgang

Skrevet av: Sven Strøm

Tilgangsgruppen

Tilgangsgruppen ved biblioteket sørger for at NTNUs brukere får tilgang til elektroniske kunnskapskilder.

Biblioteket inngår avtaler for bruk av elektroniske tidsskrifter og bøker. Selv om mye virker direkte fra leverandørens nettsider og er søkbart i Google straks avtalen er inngått, trengs det litt arbeid for å sikre at brukerne alltid får tilgang til alt som er anskaffet.

Først og fremst sjekker vi at tilgangen er korrekt åpnet hos leverandøren, deretter oppdateres våre servere med riktige weblenker og beskrivelse av hvilke årganger NTNU har abonnement på. Lister over nye ebøker importeres til bibliotek katalogen.

Brukere som opplever problemer med å få tilgang til ressurser melder inn feil, og tilgangsgruppen undersøker om feilen skyldes feil lenker eller utgåtte abonnement.

Universell utforming i biblioteket

Skrevet av: Harald Bøhn

Biblioteket er vi opptatt av å tilrettelegge våre lokaler og tilbud på en slik måte at de kan brukes av alle mennesker, uten ytterligere spesialtilpassing. Biblioteket inngår som en viktig del av studentenes læringsmiljø, universell utforming sikrer inkludering og tilgjengelighet til høyere utdanning for alle.

Når det gjelder den fysiske utforminga av lokalene har biblioteket de samme utfordringer som resten av universitetet: det må gis adgang uten bruk av trapper, dørterskler og passasjer som hindrer rullestolbrukere og andre bevegelseshemmete. Våre bibliotek i NTNUs moderne bygningsmasse er utformet etter slike normer, men bibliotek i enkelte eldre bygg har fortsatt ikke fullgode løsninger. Det er etablert teleslyngeløsninger i skrankeområdene, og publikum kan betjenes med hev-/senkbord som kan tilpasses den enkeltes behov. Ved de største bibliotekene tilbys egne studentarbeidsplasser med hev-/senkbord der rullestolbrukere har fortrinnsrett. God skilting og merking er en utfordring der vi har betydelig forbedringspotensiale: universell utforming krever tydelig tekst i god størrelse, i bibliotekene har vi ofte så mye tekst vi ønsker å ha med på skiltene at de lett blir overlesset med informasjon.

Det er en kjent sak at en betydelig del av studentmassen kan ha ulike lese- eller skrivevansker. Vi erfarer at bibliotekets sterke satsing på digital litteratur gir gevinst for denne gruppa: digitale tekster kan ved hjelp av spesielle program omdannes til talesyntese som gjør det mulig å lytte til teksten samtidig som en leser. Mange studenter med slike behov har PC med egnet programvare, men biblioteket tilbyr adgang til nødvendig utstyr både på Gløshaugen og Dragvoll.

Trykte bøker og tidsskrifter må digitaliseres før talesyntese eller forstørrelse av skrift kan anvendes, de representerer derfor en

betydelig hindring for universell adgang. Svært mye av pensumlitteraturen er i trykt form, her gir Åndsverkloven biblioteket

anledning til å bidra til å omforme den trykte litteraturen til talesyntese gjennom digitalisering og pålegging av lyd for denne målgruppa. Biblioteket tilbyr skannere som kan digitalisere tekst fra bøker og tidsskrifter, uten at disse må «slaktes» i prosessen, og vi lærer studentene opp i sjølbetjent bruk av utstyret. Lærebøker som inneholder mye spesialtegn (f.eks kjemi og matematikk) krever manuell behandling, men det kan finnes løsninger for dette også. Lyd- og blindeskriftbiblioteket (NLB) låner ut lærebøker i lydutgave til studenter i målgruppa dersom de finnes produsert. Universitetsbibliotekets tilbud gis i samarbeid med Studieavdelingas veiledningstjeneste.

VIKO – veien til informasjonskompetanse

Skrevet av: Liv Gaustad og Anne L. Lorange

[VIKO](#) er et nettbasert interaktivt kurs i informasjonskompetanse laget ved NTNU Universitetsbiblioteket for studenter ved NTNU. VIKO har en pedagogisk plattform med fokus på problemløsning og består av syv frittstående læringsmoduler og 35 fagmoduler.

VIKO startet med et forprosjekt satt i gang av Sigvor Kvale i 2003, med undersøkelse av tilsvarende tilbud, hovedsakelig i USA, Storbritannia og Norden og kartlegging av behov og nytte ved NTNU.

VIKO ble satt i drift 1. juli 2004 og er i kontinuerlig utvikling for å møte nye behov.

Mål

- Øke studentenes informasjonskompetanse ved NTNU, og høyne kvaliteten på studentens arbeider
- Styrke samarbeidet mellom NTNU Universitetsbiblioteket og NTNU og tilpasse bibliotekets tilbud til institusjonens behov
- Støtte og avlaste faglærerne

VIKO er tilgjengelig fra NTNU Universitetsbibliotekets nettsider og NTNUs læringsplattform. VIKO finnes i engelsk versjon til bruk for det store antallet internasjonale studenter ved NTNU.

Utvikling

I 2008 ble fagVIKO (fagmoduler i VIKO) lansert etter ønske fra universitetsmiljøet om fagtilpasning i VIKO. Det finnes fagVIKO-moduler for ca. 35 fag. FagVIKO gir oversikt over informasjonskilder

(databaser, tidsskrifter, bøker osv.) i faget/emnet, og passer for alle nivå.

En ny versjon av VIKO med helt nytt design ble lansert i 2011. Den nye versjonen har universell utforming. VIKO er dermed en viktig ressurs også for blinde og svaksynte studenter.

I løpet av 2012 vil VIKO bli integrert i Innsida 2.0, det nye intranettet ved NTNU.

Resultater og erfaringer

Siden VIKO ble lansert i 2004 har statistikken vist økende bruk. Aktiviteten korresponderer med de periodene der studentene skriver oppgave. Statistikken viser også utstrakt bruk av VIKO ved andre norske utdanningsinstitusjoner. De fleste norske universiteter og høyskoler har lenke til VIKO. VIKO blir også brukt i videregående skoler og ved andre institusjoner.

VIKO har blitt tatt i bruk i flere fag ved NTNU med vellykket resultat, og er anbefalt av NTNUs juridiske rådgiver som hjelpemiddel for å hindre plagiering. VIKO har etter hvert fått en selvstendig rolle, og blir tatt i bruk på ulike måter ved NTNU, også utover bibliotekets promotering.

I 2011 ble VIKO evaluert av en forskningsgruppe ved Det Informationsvidenskabelige Akademi i København. Evalueringsrapporten konkluderer med at veiledningen er god, stort sett fungerer bra, og i hovedsak blir vurdert meget positivt av studenter og forelesere.

Skranketjenesten

Skrevet av: Liv Brynhild Aspaas

Skranken i et bibliotek er på mange måter selve nerven i biblioteket. Det er der publikum ofte har sitt første møte med biblioteket og dets tjenester. Det er derfor viktig at de møtes av en ansatt som har kjennskap til fagområdet og som kan yte den servicen som brukeren har krav på. Så det å organisere skranken er ikke bare å sørge for at den til enhver tid er bemannet, men også å sørge for at de som er bak den har den kompetansen som skal til. På dagtid settes vaktlisten opp med det faste personalet, mens det på ettermiddagstid er studentvakter som bemanner den. Min jobb er å sette opp vaktlistene og organisere vikarer når noen er fraværende. Vaktene er på mellom 2 og 3 timer, noe som de fleste synes er passende.

Ansvarlig for skranketjenestene holder også studentvaktene oppdatert etter beste evne, og har ansvar for at de gjør det de skal. Vårt bibliotek har mange leseplasser og PCer, og det er utrolig mange studenter som har behov for å skrive ut/kopiere dokumenter. Dette har vært en utfordring for oss i skranken, for printere og kopimaskiner har ikke klart det enorme trykket de til tider har. Så en del av min jobb har også vært å finne løsninger på dette.

Det er ulike måter å organisere arbeidsoppgavene på rundt på de ulike avdelingene. Vi har valgt å gjøre en del av fjernlånsarbeidet i skranken, i tillegg til utlån og retur av bøker, veiledning av brukere og generell informasjon om nær sagt alt mellom himmel og jord. En bibliotekskranke blir ofte forvekslet med en informasjonsskranke, så vi prøver å svare på det meste etter beste evne. Selv om antall besøkende på biblioteket er stort, så har henvendelsene i skranken gått ned de siste årene. Det ser ut til at brukerne finner veldig mye info selv, og da har vel vår satsing på brukervennlige hjemmesider og elektroniske ressurser fungert etter intensjonene.

Bilder og lyd

Våre brukere

- [NTNU og SINTEF](#)
- [Industrien](#)
- [Resten av verden](#)

Bilder og lyd

- [Biblioteket og byen](#)
- [Bildegalleri, teknisk utstyr](#)
- [Grammofonkonserter](#)

Oss

- [Hvem er vi?](#)
- [Hva gjør vi?](#)
- [Hva har vi publisert?](#)

Samlingene

- [Fra samlinger til tilgang](#)
- [Musikk](#)
- [Godbiter fra samlingene](#)

Under overskriften «Bilder og lyd» hadde vi samlet tre svært forskjellige tema:

Bildeserien «Biblioteket og byen» viste NTNU UBs historie relatert til byen vi holder til i. Serien bestod av gamle og nye stillbilder. Den ble utviklet av Inger Johanne Glasø Røkke; i samarbeid med Tove Knutsen og Kjersti Lie; og utformet av Røkke, som også skrev tekstene. Serien ble opprinnelig laget med tanke på fremvisning på skjermer i bibliotekene; men ble i tillegg lagt på jubileumsnettstedet.

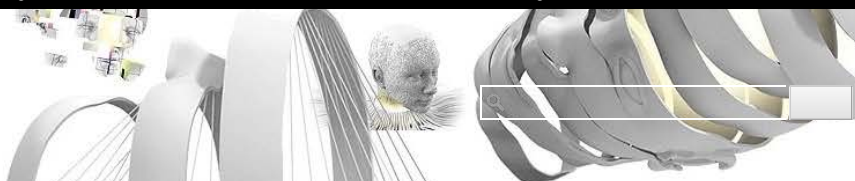
- Lenke: <http://www.ntnu.no/ub/jub2012/bildekavalkade>

Vi opprettet en Flickr-konto og lastet opp bilder av teknisk bibliotekutstyr, med mer eller mindre historisk verdi.

- Lenke: http://www.flickr.com/photos/ntnu_university_library

Under overskriften «Grammofonkonserter» fortalte vår pensjonerte kollega Hans Selberg en kort historie om en litt annerledes aktivitet ved et teknisk bibliotek.

Teksten er gjengitt her på neste side.

Startside	Studier	Student i Trondheim	Forskning	Etter- og videreutdanning	Næringsliv og nyskaping	Om NTNU	Aktuelt
---------------------------	-------------------------	-------------------------------------	---------------------------	---	---	-------------------------	-------------------------

Om NTNU » NTNU Universitetsbiblioteket » NTNU UB i 100 » Grammofonkonserter

Se og Hør på t-salen

- Av: Hans Selberg

Vi kan med rimelig sikkerhet anta at tidsskriftet Se og Hør har vært fullstendig fraværende fra t-salen ved Teknisk hovedbibliotek på NTH. Deler vi imidlertid begrepet opp er forholdet helt annerledes. Å se, på en lesesal, er vel like naturlig som å spise i en restaurant. Å høre derimot, er noe man forventer minst mulig av. Kun den dempede lyden av en side som vendes, et undertrykt host eller et lavt triumferende Eureka!!!

Slik har det ikke alltid vært: Under hovedbibliotekar Knut R. Thalberg bygget biblioteket opp en betydelig samling grammofonplater og mandag 16. september (1963?) kl.19.45 ble den første grammofonkonsert arrangert i Hovedbibliotekets tidsskriftrom. Her ble det presentert utvalgte innspillinger med orkester, kor, instrumentalsolister og sangsolister. Det var fri adgang for NTHs og tilknyttede institusjoners personale samt interesserte studenter.

[Til jubileumssiden](#)

Katalogen over platearkivet. Foto: Linda Østbye

Biblioteket hadde fått velvillige gaver, som muliggjorde innkjøp av et godt stereoanlegg med platespiller som ble montert på tidsskriftsalen. En samling kvalitetsinnspillinger av klassisk musikk ble også kjøpt inn i løpet av de kommende årene. Disse grammofonplatene var ikke til ordinært utlån, men var plassert i et låst skap på t-salen.

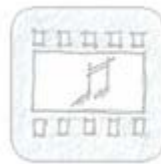
Konsertene fortsatte med noe ujevn frekvens over mange år. Normalt foregikk de ved at verkene ble gitt en kort omtale før de så ble avspilt. Konsertene ble vanligvis annonsert i Ukebulletinen og ved oppslag. Program ble trykket før hver konsert. Programforslag kunne leveres ved skranken i Hovedbiblioteket. Det var også fullt mulig å få avspilt private plater, hvis de ønskede verkene ikke fantes i bibliotekets platesamling.

Samlingene

Våre brukere

- [NTNU](#) og [SINTEF](#)
- [Industrien](#)
- [Resten av verden](#)

Bilder og lyd

- [Biblioteket og byen](#)
- [Bildegalleri, teknisk utstyr](#)
- [Grammofonkonserter](#)

Oss

- [Hvem er vi?](#)
- [Hva gjør vi?](#)
- [Hva har vi publisert?](#)

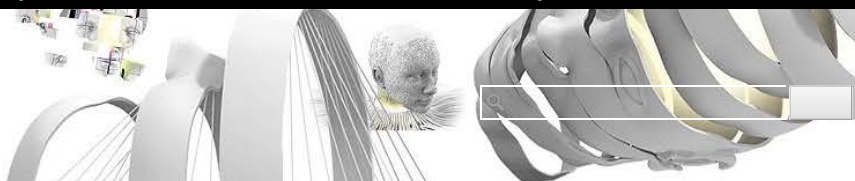
Samlingene

- [Fra samlinger til tilgang](#)
- [Musikk](#)
- [Godbiter fra samlingene](#)

Overskriften «Samlingene» antydte informasjon om NTNU UBs litteratursamlinger, men det var naturlig også å ha med en tekst om utviklingen fra *samlinger* til *tilgang*; fra egne papirbaserte samlinger til tilgang til nettbasert informasjon og litteratur.

I tillegg skrev vår musikkbibliotekar Frida Røsand om vår musikkliteratur, musikalier og lydopptak, og Eva Sauvage fra Gunnerusbiblioteket presenterte godbiter fra spesialsamlingene der.

Tekstene deres er gjengitt på de følgende sidene.

Startside	Studier	Student i Trondheim	Forskning	Etter- og videreutdanning	Næringsliv og nyskaping	Om NTNU	Aktuelt
---------------------------	-------------------------	-------------------------------------	---------------------------	---	---	-------------------------	-------------------------

Om NTNU » NTNU Universitetsbiblioteket » NTNU UB i 100 » Fra samlinger til tilgang

Fra samlinger til tilgang

- Av: Ingar Lomheim

I nesten hele jubileumsperioden har vi sett en akselererende økning i bibliotekets papirbaserte samlinger. Det har sammenheng med økt aktivitet ved universitetet, økt tilgang på vitenskapelig informasjon og bedre økonomi. Størst mulig bredde og best mulig tilpasning til faglig aktivitet har vært viktige ledetråder i bibliotekets tilvekstpolitikk. Utviklingen mot elektroniske informasjonsressurser det siste tiåret endrer dette bildet radikalt. Papirtilveksten stopper nesten helt opp samtidig som tilgangen til ressursene via nettet øker voldsomt. Dette vil etter hvert forandre bruk av bibliotekrommet og vårt indre liv radikalt, og vi legger om kommunikasjonen både mot utgiver og bruker.

[Til jubileumssiden](#)

Rombehovet for biblioteket har endret seg betraktelig gjennom 100 år. De første tre åra holdt biblioteket til i "bibliotekarens kontor" i hovedbygningens 1. etasje. Det står ikke noe i historiske dokumenter om størrelsen på rommet, men vi kan anta at dette dreide seg om noe utvidet kontorareal. Siste romplaner for nytt bibliotek på Gløshaugen fra 1991 beregner et arealbehov på ca. 25400 kvm. Tilsvarende planer for et stort fellesbibliotek ved NTNU i forbindelse med samlokaliseringssaken i 2004-2005 skisserte et behov på 34000 kvm. (Lager- arealet i DORA-anlegget er ikke tatt med). Utviklingen i arealbruk fra oppstarten i 1912 til dags dato har delvis sin årsak i nye krav til betjeningsområder og læringsrom, og mer kontorplasser for ansatte. Hovedårsaken er imidlertid behovet for oppbevaring av store mengder trykt materiale som er anskaffet gjennom 100 år. I dag ser vi at denne utviklingen er i ferd med å snu. Digitalt materiale begynner å dominere, og mye av det trykte som er lagret i papir har vi tilgang til i digitale arkiv. Arealer brukt til samlingsoppstilling kan etter hvert avstås eller brukes til andre formål.

Utviklingen i samlinger av trykt materiale kan illustreres i følgende nøkkeltall for NTH-biblioteket:

- 1920: 13.000 bind
- 1950: 128.500 bind
- 1970: 435.000 bind

I 1996, siste året som egen enhet, hadde NTH-biblioteket en samling på 1.153.000 bind.

Det sammenslåtte universitetsbiblioteket hadde ved årtusenskiftet en samlet litteraturbestand på ca. 2,5 mill. bind. En hadde videre abonnement på ca. 13.500 løpende trykte tidsskrifter, og tilgang til ca. 2000 e-tidsskrifter.

Ti år senere viser den totale trykte litteraturbestanden fortsatt en liten økning (ca. 2,9 mill. bind). Antall løpende papirtidsskrifter er nå redusert til ca. 4000 titler, mens NTNU-miljøet har tilgang til 12.000 e-tidsskrifter og ca. 85.000 e-bøker i fulltekst.

Som en ser var årlig tilvekst av trykt litteratur betydelig helt fram til årtusenskiftet. Prinsippene for anskaffelse gikk på bredest mulig dekning innenfor de fag som det ble undervist og forsket i. Utviklingen i tilvekst opp gjennom åra er en følge av større faglig bredde, økt tilgang på faglitteratur og bedre økonomiske rammevilkår. Bestillingene ble gjort ut fra forlagskataloger, ønsker fra brukerne og gjennomsyn. Gjennomsynsordningen var forbeholdt Gløshaugen-miljøene og var basert på et nært samarbeid med instituttene i utvelgelsen. Ordningen var et viktig grep i bestrebelsene på å bygge samlinger rettet mot faglig aktivitet.

Bøker ble mottatt fra bokhandel og fordelt av biblioteket til fagpersoner i NTH-systemet. Disse ga tilbakemelding om evt. anskaffelse til hovedbibliotek, avdelingsbibliotek eller institutt. Bøkene ble så kjøpt inn og registrert i bibliotekets kataloger/BIBSYS.

Gjennom årene var det ofte en hard kamp mellom biblioteket og enkelte institutter om å få låne fra lokale samlinger. Noen holdt knallhardt på at dette var kun for egne tilsatte og studenter. Mot slutten av NTUB-historien ble det bestemt at biblioteket kun skulle registrere bøker i BIBSYS for institutter som ville dele samlingene med andre brukere ved universitetet.

Beste rammevilkår for innkjøp av litteratur var på 1970-tallet og i begynnelsen av 1980-åra. I noen år ble alt innkjøp til institutter og avdelingsbibliotek dubleret til hovedbibliotekets samlinger. I den grad det var restriksjoner i innkjøpt var det i hovedsak i forhold til hvor mye materiale en var i stand til å behandle.

Endringene kom med den nye prispolitikken som forlagene la opp til fra noe før 1990, med skyhøye prispåslag for abonnenter. Dette medførte langt strengere innkjøpspolitikk både på bøker og tidsskrifter, og dublering mellom bibliotekene ble i liten grad aktuelt.

Store papirbaserte samlinger, spredt på mange biblioteker og magasiner kunne være krevende både for våre ansatte og brukerne, med et stort omfang i lån og forsendelser mellom enhetene. I tillegg var universitetsbibliotekets samlinger gjenstand for stor interesse fra eksterne lånere i industri, forskning og utdanningsinstitusjoner. NTUB var ansvarsbibliotek innen teknikk og praktiske fag, og hadde spesialansvar for fjernlån i disse fagene.

Introduksjon av elektroniske informasjonsmedier skjedde så smått fra midt på 1980-tallet, først med standarder og patenter på cd-rom. I første omgang var dette et kraftig løft for lagrings- og gjenfinningsområdene. Da vi tidlig på 1990-tallet fikk cd-rom i nett ble tilgangen på disse ressursene vesentlig forbedret for brukerne i vårt desentraliserte universitetssystem.

Direkte tilgang til fulltekstdokumenter kom etter hvert utover i 90-åra, og skjøt fart ved årtusenskiftet. Overgangen til elektroniske informasjonsressurser, og nye forretningsmodeller fra forlagene gir både muligheter og utfordringer for både bibliotek og brukere. Informasjonsmengden er enorm, og utgivere og agenter tilbyr en mengde baser, dels med overlappende ressurser. Å kunne foreta en riktig utvalgelse basert på gode faglige og økonomiske kriterier er en særdeles utfordrende oppgave.

Nettbasert informasjon er etter hvert blitt førstehånds kilde for kunnskapssøkende brukere, og i dag er google ofte eneste inngangsportal for unge studenter. Tilliten til at denne inngangen gir både volum og kvalitet på søkingen gjør at bibliotekets tradisjonelle kataloger blir lite brukt. Det har derfor blitt stadig viktigere å sørge for at våre informasjonsressurser er søkbare via de store søkemotorene på nettet. Samtidig må forskere, og studenter på høyere nivå, gjøres oppmerksom på det behovet de har for spesialdatabaser og presisjon i søkene for å få kvalitet i arbeidet med innhenting av informasjon.

Overgang til e-ressurser har ført til at søkemuligheter og tilgjengelighet til faglitteratur er blitt langt bedre for alle grupper av brukere. Det gir videre muligheter til betydelige forenklinger i bibliotekenes indre arbeid. Utfordringene ligger i hovedsak i kommunikasjon mellom bibliotek og bruker, og dreier seg om å formidle kunnskap om tilgjengelig informasjon og effektiv tilgang til denne.

[Kontakt oss](#)

[Søk etter ansatte](#)

[Søk etter studenter](#)

Sentralbord: 73 59 50
00

Org. nr. 974767880

[Kart over NTNU](#)

[Fakulteter og institutter](#)

[Administrative enheter](#)

[Ledelsen](#)

[Ansvarlig redaktør](#)

[Nettstedkart](#)

[Studier A til Å](#)

[Emner A til Å](#)

[Forskning A til Å](#)

[Enheter A til Å](#)

[Blogger](#)

[Twitter](#)

[Facebook](#)

[RSS-feed](#)

[Logg inn](#)

Startside	Studier	Student i Trondheim	Forskning	Etter- og videreutdanning	Næringsliv og nyskaping	Om NTNU	Aktuelt
-----------	---------	---------------------	-----------	---------------------------	-------------------------	---------	---------

Om NTNU » NTNU Universitetsbiblioteket » NTNU UB i 100 » Musikk

Samlingene - Musikk

- Av: Frida Røsand

Musikklitteratur, musikaler og lydopptak finnes ved flere av Universitetsbibliotekets seksjoner og biblioteker. De tre viktigste stedene er Gunnerusbiblioteket med sine unike historiske samlinger, utenlandske og norske noter, Biblioteket Dragvoll med musikkvitenskapelig litteratur og tidsskrifter, og Musikkbiblioteket med noter, bøker, tidsskrifter og CD-er. I tillegg finnes elektroniske ressurser som e-bøker, tidsskrifter, oppslagsverk og streamingbaser for lyd og bilde.

[Til jubileumssiden](#)

8 3. Cap: Om at finde Tonernes Navne paa det femliniede System. 1. Part.

§. 25. Denne Clavis bliver kaldet Høy Alt, eller semicant Clavis.

§. 26. Hvorledes de andre Linier og Rum efter denne semicant Clavis kaldes, sees af følgende Figur:

g a h c d e f g a h c

(2)

§. 27. Naar c. Clavis staaer teignet paa den tredje Linie, saa kaldes den tredje Linie og Noterne paa den Linie c.

§. 28. Denne Clavis bliver kaldet Alt Clavis.

§. 29. Hvorledes de andre Linier og Rum efter denne Alt Clavis kaldes, sees af følgende Figur:

e f g a h c d e f g a

(3)

§. 30. Naar c. Clavis staaer teignet paa den fjerde Linie, saa kaldes den fjerde Linie og de Noter derpaa c.

§. 31. Denne Clavis bliver kaldet Tenor-Clavis.

§. 32. Hvorledes de andre Linier og Rum bliver kaldet efter denne Tenor-Clavis, sees af følgende Figur:

§. 33.

Gunnerusbiblioteket

Gunnerusbiblioteket er Norges eldste vitenskapelige bibliotek med røtter tilbake til 1768 som bibliotek ved Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab.

Her finnes det mange unike musikkdokumenter. Det eldste dokumentet i Gunnerusbibliotekets samlinger er faktisk musikk. Det er et fragment med noteskrift på som daterer seg til ca 1000-tallet.

På Gunnerusbiblioteket tilhører musikaliene bibliotekets Spesialsamlinger. Musikaliesamlingen består både av trykte noter og håndskrevne musikkmanuskript. Mange av manuskriptene er avskrifter.

Vegard Elvestrand var en sentral person når det gjelder musikken på Gunnerusbiblioteket. Han hadde ulike stillinger i biblioteket fra 1970 og fram til sin død i 2005. Han var bl.a. leder for Spesialsamlingene og veldig interessert i musikk. Han sørget for at Gunnerusbibliotekets viktige musikkmanuskripter ble innmeldt i RISM (Répertoire International des Sources Musicales), og han kjøpte systematisk inn utenlandske noter. Mye av notematerialet er kun katalogisert på kort.

Biblioteket har originale manuskript av Trondheimskomponistene Martin Andreas Udbye, Johan Daniel Berlin og Johan Henrich Berlin. Martin Andreas Udbyes manuskript til Norges første opera, Fredkulla er blant de unike dokumentene. Notene til Fredkulla ble gitt i gave til DKNVS i 1893 av Fru Henriette Pettersen, Trondhjem. (Se [DKNVS Skrifter, Direktionens Aarsberetning for 1893](#)).

Johan Daniel Berlin var allerede i sin samtid et internasjonalt kjent navn. Han publiserte bl.a. [Musicaliske elementer](#), den første lærebok i musikk i Norge/Danmark.

Sønnen Johan Henrich var etter farens død den eneste komponisten i Norge av betydning. (R. Selvik, 2011)

Far- og sønn Berlins originale manuskripter og manuskriptene til Fredkulla er nominert til Norsk kulturråds liste over Norges viktigste historiske dokumenter.

Biblioteket har også musikalesamlingen som tilhørte Trondhjems musikalske Selskab, eller Tollkasserer Aage Claudius Schults legat som den også kalles. Samlingen er beskrevet i skriftserien [Til opplysning](#), utgitt av NTNU Universitetsbiblioteket.

Gunnerusbiblioteket har en betydelig samling med salmebøker. Mange av dem har tilhørt biskop Johannes Nilsson Skaar som var biskop i Nidaros bispedømme fra 1892-1904. Samlingen er beskrevet i Cantate Domino : salmer og åndelige viser i Gunnerusbiblioteket, utgitt før 1800.

En spennende samling er skillingsvisene. Det finnes en stor samling der den eldste er fra 1558! Samlingen er beskrevet i en [katalog utgitt i 1981](#). En stor samling med noter fra teaterlivet i Trondheim fra 1700-tallet og fram til i dag finnes også. Ellers i manuskriptsamlingen finnes notebøker og dansebøker, der de eldste er fra første halvdel av 1700-tallet.

Fra 1939 og til 2007 var Gunnerusbiblioteket mottaker av pliktavleverte norske musikktrykk, musikkbøker og musikktidsskrift. Etter 2007 er det Musikkbiblioteket og Dragvoll som er mottaksbibliotek for pliktavleveringen, med unntak av lokalhistoriske dokumenter som fortsatt plasseres på Gunnerusbiblioteket.

Biblioteket Dragvoll

Biblioteket Dragvoll har en stor samling med musikkbøker og musikktidsskrifter. Samlingen har sin opprinnelse fra Norges lærerhøgskole som ble opprettet i 1922, men som først etter førti år fikk en egen musikkutdanning.

Musikkvitenskapelig institutt startet sin virksomhet i 1962 som et studietilbud på Norges lærerhøgskole, to år etter at skolen hadde flyttet inn i nytt bygg på Rosenborg. Instituttet holdt også en periode til i leide lokaler på Lilleby skole, før det ble flyttet til Lade og Ringve museum i 1974.

Ifølge professor Finn Benestad var det veldig tynt med musikk litteratur og noter på biblioteket da han begynte der i 1962, så han satte i gang arbeidet med å bygge opp samlingen. Det var først i 1960 da lærerhøgskolen flyttet til Rosenborg at det ble ansatt egen bibliotekar. Det var begrensede økonomiske midler, men biblioteksjefen var meget imøtekommende og lydhør for de innkjøpsforslag som Benestad kom med. Etter hvert kom det til flere fagpersoner som kom med innspill til biblioteket om hva som skulle kjøpes inn av musikk litteratur. Parallelt med oppbygging av biblioteksamlingen ble det opprettet et instituttbibliotek med referansebøker, noter og LP-plater. Der var også Finn Benestad en sentral person. De fikk katalogiseringshjelp av en utlånt bibliotekar fra biblioteket etter at Benestad selv hadde forsøkt seg på katalogisering ved hjelp av sin nye "Torpedo" skrivemaskin.

I 1967 ble det inngått en avtale mellom NLHT's bibliotek og VSB (nå Gunnerusbiblioteket) om innkjøpsarbeidet til bibliotekene. I 1970 ble universitetsbibliotekar Vegard Elvestrand tilsatt ved VSB, og han gjorde en betydelig innsats for musikken i de to bibliotekene som i 1973 fikk en avtale om felles drift og ble til det nye Fellesbiblioteket. Da Musikkvitenskapelig institutt og biblioteket flyttet inn på det nye universitetscenteret på Dragvoll i 1978, hadde samlingen vokst betraktelig i omfang. I tillegg til bøker, var det startet abonnement på ulike serier med notetrykk (samlede verker etc.), og en bredt faglig sammensatt tidsskriftsamling. Musikkhistorie, folke- og etnomusikk og populærmusikk var sentrale fagområder. Det har aldri vært noen samling av lydopptak på universitetsbiblioteket på Dragvoll, eller ved de tidligere lokalitetene. Lyden befant seg i institutt-biblioteket. Etter hvert ble det en egen fagansvarlig for musikk ved Biblioteket Dragvoll.

Musikkvitenskapelig institutt og Musikkonservatoriet i Trondheim ble slått sammen til Institutt for Musikk 1. sept. 2002. Den musikkvitenskapelige delen var fortsatt lokalisert på Dragvoll, og bibliotekjenesten fortsatte som før, med bl.a. anskaffelse av pensumlitteratur, og ellers innkjøp etter forslag og ønsker fra studenter og ansatte ved instituttet. Overgangen til elektroniske dokumenter skjer ikke så fort i musikkfaget. Mengden av e-bøker er ikke overveldende stor i de e-bok-pakkene som biblioteket kjøper, men langsamt kommer musikkbøkene etter også her.

Det er først og fremst trykte tidsskrift og oppslagsverk som er erstattet av elektroniske versjoner. Trykte tidsskrift sies opp der de elektroniske er en fullgod erstatting. Men fullgod erstatting mener man for eksempel at et evt. vedlegg med lydopptak må ha tilsvarende kvalitet som en CD som følger et trykt tidsskrift. Etter at fordelingen av pliktavlevert materiale ble endret i 2007, fikk Dragvoll-biblioteket en del av musikk litteraturen. Bøkene fordeles mellom Biblioteket Dragvoll og Musikkbiblioteket ut fra relevans for den undervisning og forskning som foregår på de to avdelingene. Er boka aktuell begge steder, så kjøpes det inn et ekstra eksemplar. Norske tidsskrift er også fordelt på samme måte.

I 2011 ble en del av notematerialet som har vært plassert i magasin på Dragvoll overført til

Musikkbiblioteket. En god del av notetrykkene er stemplet Norges Lærerhøgskole. Noter blir aldri gamle og kassable slik som bøker. En note som er hundre år gammel kan være like aktuell som en som kommer rett fra trykkeriet. Noter kasseres mest fordi de er fysisk utslitt, eller at de inneholder feil, altså at editeringsarbeidet har vært dårlig.

Musikkbiblioteket

Musikkonservatoriet ble opprettet i 1911 som Trondhjems musikkole. Denne private musikkolen ble i 1973 delt opp i Trondheim kommunale musikkole og Trøndelag musikkonservatorium.

Konservatoriet holdt de første åra til på Bakklandet. Starten på biblioteket var en liten samling med litteratur som sto igjen etter musikkolen. Musikkbiblioteket har dermed røtter tilbake til 1911. Den nytilsatte rektoren i 1973, Per Hjort Albertsen, var veldig opptatt av at faglærerne som ble ansatt fikk tilgang til noter og plater. Han bevilget penger til innkjøp, og skaffet til veie avspillingsutstyr til lytterom. Albertsen kom fra Musikkvitenskapelig Institutt på universitetet, og brakte med seg ideer om bibliotekorganisering derfra. Han donerte også en stor samling med kor-noter til biblioteket. Ifølge førstemanuensis Terje Bjørklund, som var med i oppstarten i 1973, så kom det en del notegaver til konservatoriet. Utlån og administrering av samlingen foregikk via kontorpersonalet.

I 1984 kom den første fagutdannede bibliotekaren til Trøndelag Musikkonservatorium på utlån fra Trondheim folkebibliotek. Hun jobbet der knapt et år, men opprettet i løpet av den tiden kontakt med kolleger ved de andre musikkonservatoriene i Norge, og hun fikk bl.a. kjøpt inn det tyske musikkleksikonet "Die Musik in Geschichte und Gegenwart". Hun startet også arbeidet med å klassifisere notene etter samme system som de andre konservativebibliotekene.

I 1985 startet den første fast ansatte bibliotekaren. Musikkonservatoriet holdt da til i Hornebergveien i Fossegrenda. Han var sentral i arbeidet med å innrede nytt bibliotek da Musikkonservatoriet flyttet inn i det nye Olavskvartalet i 1989. Biblioteket ble en del av nettverket "konservativebibliotekene" i Norge som for øvrig besto av Musikkonservatoriene i Oslo (Østlandets musikkonservatorium), Kristiansand (Agder musikkonservatorium), Stavanger (Rogaland musikkonservatorium), Bergen, Tromsø (Nordnorsk musikkonservatorium) og Norges Musikkhøgskole i Oslo.

Alle disse bibliotekene valgte biblioteksystemet Mikromarc på slutten av 80-tallet. Mikromarc var tidlig ute med å lage egne musikkmoduler, og bibliotekene var med å utvikle systemet etter hvert som muligheter og behov meldte seg.

I løpet av første halvdel av nittitallet ble det opprettet avtale om levering av poster til samkatalogene for noter og bøker, og det ble sendt statistikk til Riksbibliotekstjenesten. I 1993 kom den første datamaskinen som gjorde det mulig å søke online i andre databaser.

I 1994 skjedde en endring i den organisatoriske tilhørigheten. Trøndelag musikkonservatorium ble en del av Høgskolen i Sør-Trøndelag, og biblioteket ble en del av et nytt nettverk: Bibliotekene ved de tidligere høgskolene i Trondheim som til sammen utgjorde HIST. I 1995 vedtok Stortinget at NTNU skulle opprettes, og sammen med NTH, AVH og de andre enhetene ble [Musikkonservatoriet i Trondheim innlemmet i det nye universitetet](#) fra 1. januar 1996.

I to år var biblioteket ved konservatoriet formelt underlagt HF-fakultetet, men fra 1. januar 1998 ble biblioteket endelig en del av universitetsbiblioteket.

Som følge av omorganiseringer har det vært noen navneendringer gjennom årene, men biblioteket har nå i noen år hatt navnet Musikkbiblioteket. I 2001 flyttet biblioteket fra 6. etasje der det hadde holdt til siden 1989, og ned til 3. etasje i Kjøpmannsgt. 42. Samtidig startet konverteringen til biblioteksystemet Bibsys. Dette ble et omfattende arbeid fordi Bibsys var i utgangspunktet ikke laget for musikkdokumenter. Det måtte lages et nytt regelverk for hvordan CD-er og noter skulle katalogiseres. Etter hvert tok alle "konservativebibliotekene", unntatt Musikkhøgskolen i bruk Bibsys.

Samlingen bygges opp i takt med den undervisningen som gis ved Institutt for Musikk, utøvende utdanning (på folkemunne fortsatt kalt Musikkonservatoriet). Mediebudsjettet bevilges fra både Institutt for Musikk og Universitetsbiblioteket. En av utfordringene på innkjøpssiden er å få de store leverandørene til å levere det relativt smale materialet som er i bruk i den spesielle profesjonsutdanningen.

Musikkbiblioteket har siden ordningen startet i 1986 og fram til avslutningen i 2011, vært mottakerbibliotek av "platepakken" fra Norsk kulturråd (Innkjøpsordningen for musikk). Høsten 2011 startet biblioteket ordinært utlån av CD-er.

Litteraturliste

- Benestad, F. *E-post*, 2011
- Tranaas, M. og K. H. Hognestad (2001) *Cantate Domino : salmer og åndelige viser i Gunnerusbiblioteket, utgitt før 1800.*
- Kirkhusmo, A. (1983). *"Akademi og seminar" : Norges lærerhøgskole 1922-1982.* Trondheim: Universitetet i Trondheim, Norges lærerhøgskole : I kommisjon hos Tapir
- Ledang, O. K. (Red.)(1987). *Musikkvitenskapelig : tretten essay : Musikkvitenskapelig institutt 1962-87.* Oslo: Solum
- Nissen, H. og M. Aase (1993) *Til opplysning : Universitetsbiblioteket i Trondheim 1768 –*

1993. Trondheim: Det kongelige norske videnskabers selskab (1993:1)
- [Selvik, R.] (2011) *Finnes Norges viktigste dokumenter i Trondheim?* [plakat]. – Trondheim: NTNU Universitetsbiblioteket
 - Wale, A. (1997) *Universitet og høyskole : Den allmennvitenskapelige høyskolen 1984-1996*. Trondheim: Strindheim trykkeris forlag

Lenker

- DKNVS Skrifter, Direktionens Aarsberetning for 1893:
http://www.ntnu.no/ojs/index.php/DKNVS_skrifter/article/view/1287/1196
- **Berlin, Johan Daniel (1744) *Musicaliske elementer, eller Anledning til Forstand paa de første Ting udi Musiquen : hvor udi den musicaliske Signatur i den Bruug som den nu haves hos de fleeste, saa ogsaa Applicaturen paa nogle saa kaldte strygende og blæsende Instrumenter og andet meere Musiquen tilhørende : for dem, som ere elskere at lægge ret Grund til at. . .*** Tronhjem : Trykt paa Autors Bekostning af Jens Chr. Winding:
<http://www.ntnu.no/ub/spesialsamlingene/ebok/83b010137.html>
- Jonsson, L. og M. Aase (2007) *Aage Claudius Schult og hans legat : en notesamling i Universitetsbiblioteket i Trondheim. Til opplysning, nr 17*. Trondheim: Universitetsbiblioteket:
http://www.ntnu.no/ub/formid/utgivelser/til_opplysning/to_nr17.pdf
- Molde, Hanna-Sofie (1981) *Skillsviser 1558-1951 i Det kgl. norske videnskabers selskabs bibliotek*. Trondheim : Universitetsbiblioteket, Avd. B, Spesialsamlingene:
<http://www.ntnu.no/ub/spesialsamlingene/digital/94b032629.html>
- NTNUs historie – NTNU (Jubileumsnettsted 2010):
<http://www.ntnu.no/2010/ntnushistorie>

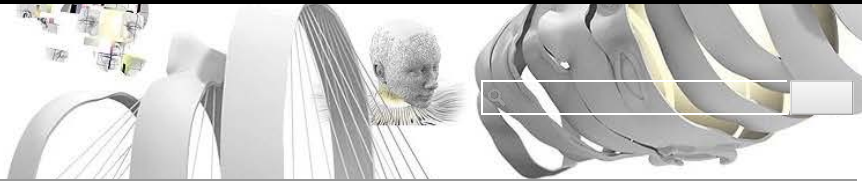
Kontakt oss
 Søk etter ansatte
 Søk etter studenter
 Sentralbord: 73 59 50 00
 Org. nr. 974767880

Kart over NTNU
 Fakulteter og institutter
 Administrative enheter
 Ledelsen
 Ansvarlig redaktør

Nettstedkart
 Studier A til Å
 Emner A til Å
 Forskning A til Å
 Enheter A til Å

Blogger
 Twitter
 Facebook
 RSS-feed

Logg inn

Startside	Studier	Student i Trondheim	Forskning	Etter- og videreutdanning	Næringsliv og nyskaping	Om NTNU	Aktuelt
-----------	---------	---------------------	-----------	---------------------------	-------------------------	---------	---------

Om NTNU » NTNU Universitetsbiblioteket » NTNU UB i 100 » Godbiter fra samlingene

Godbiter fra samlingene

Her finner du presentasjoner av spesielle bøker og skrifter fra NTNU Universitetsbibliotekets samlinger.

- [Musikkmanuskripter av Johan Daniel Berlin](#)
- [Arkivet etter Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab](#)
- [Fredkulla - Norges første opera](#)
- [Gesta danorum](#)
- [Grunnlovsutkastene ved Gunnerusbiblioteket](#)
- [Håndskrifter og andre manuskripter](#)
- [Ja, vi elsker - originalmanuskriptet av Bjørnson](#)
- [Principia Mathematica - førsteutgaven av Isaac Newton](#)
- [Sverre Pedersens privatarkiv](#)

Vakre bokbind. Foto: Åge Hojem NTNU/UB

100 år i
2012

[Til jubileumssiden](#)

Startside	Studier	Student i Trondheim	Forskning	Etter- og videreutdanning	Næringsliv og nyskaping	Om NTNU	Aktuelt
-----------	---------	---------------------	-----------	---------------------------	-------------------------	---------	---------

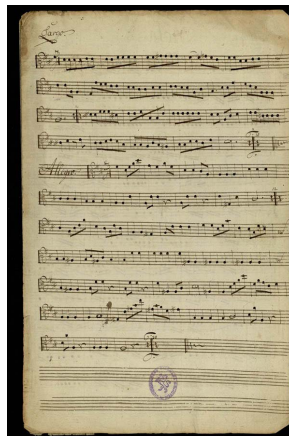
Om NTNU » NTNU Universitetsbiblioteket » NTNU UB i 100 » Godbiter fra samlingene » Musikkmanuskripter fra Johan Daniel Berlin

Musikkmanuskriptene etter Johan Daniel Berlin og Johan Henrik Berlin

Musikkmanuskriptene etter Johan Daniel Berlin og Johan Henrik Berlin er unike i Norge. På 1700-tallet var det ingen andre komponister av samme musikalske kvalitet i landet førørig.

Johan Daniel Berlin var stadsmusikant i Trondheim og organist i domkirken i to mannsaldre, og hadde dessuten stillingene som byens overbrannmester og

vannverksinspektør. Han ble allerede i sin samtid et internasjonalt kjent navn, og flere samtidige leksikografer omtalte ham. Hans livsløp må sies å være usedvanlig, hans arbeidskraft utrolig. Johan Daniel Berlin utfoldet en livlig musikalsk aktivitet også utover det nevnte. Han medvirket både ved private konserter som ble holdt i hans eget og andres hus, og i den gryende offentlige konsertvirksomhet. Han komponerte og konstruerte flere musikkinstrumenter og skrev den første lærebok i musikk i Danmark-Norge; [Musikalske Elementer eller Anledning til Forstand paa de første Ting udi Musiquen](#) (1744). Komposisjonene er for det meste tapte. De som er bevart, er holdt i tidlig-klassisk stil – enkle og sjarmende.

Berlins håndskrevne noter. Her fra Sinfonia 5, sannsynligvis skrevet i årene 1755-65.

Sønnen Johan Henrik ble musiker som sin far, og hans produksjon viser Trondheims sterke betydning i norsk musikkliv på 1700-tallet. Etter farens død var han den eneste komponist i Norge av betydning.

Det finnes ikke manuskripter etterfar og sønn Berlin i andre offentlige institusjoner. Dette gjør Gunnerusbibliotekets dokumenter særlig unike, og det er av stor betydning at de blir bevart for ettertiden.

Noen av Berlins manuskripter er digitalisert. De finnes her:

[Sinfonia a 5](#)

[Danser, nedtegnet av Johan Daniel og Johan Henrich Berlin](#)

Startside	Studier	Student i Trondheim	Forskning	Etter- og videreutdanning	Næringsliv og nyskaping	Om NTNU	Aktuelt
---------------------------	-------------------------	-------------------------------------	---------------------------	---	---	-------------------------	-------------------------

Om NTNU » NTNU Universitetsbiblioteket » NTNU UB i 100 » Godbiter fra samlingene
 » Arkivet etter Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab

Del av Norges Dokumentariv

Det Kongelige Norske Videnskabers Selskabs Arkiv fra 1760-

Det Kongelige Norske Videnskabers Selskabs Arkiv, 1760 - 1860

Arkivet etter Norges første vitenskapelige selskap gir oss et helt spesielt innsyn i hvordan akademisk aktivitet i Norge foregikk i dansk-norsk tid, og i tida før og ved etableringen av det nye universitetet i Kristiania i 1811. Trondheim i denne perioden var sentrum for akademisk aktivitet i tvillingriket, og dette ga seg utslag i en stor korrespondanse med embedsmenn og vitenskapsmenn i hele landet, og i Europa. I arkivet finner vi også dokumentasjon på hvem som ble tildelt økonomisk støtte til vitenskapelig virksomhet på 1800-tallet, her kan nevnes Ivar Aasens arbeid for et norsk landsmål.

DKNVS arkiv fra 1760 til 1860 er i år 2012 tatt inn i Norsk Dokumentariv, en del av UNESCOs Memory of the World-program. Programmet skal bidra til å verne og tilgjengeliggjøre viktig norsk dokumentariv

Vitenskabselskabet i Trondhjem ble stiftet i 1760 av biskop Johan Ernst Gunnerus, etatsråd Peter F. Suhm og rector Gerhard Schøning under navnet "det Trondhjemske

Selskab". Selskapet ble Norges første vitenskapelige selskap. I Norge fantes ingen universiteter før 1811, kun enkelte akademier. Vitenskapselskabet i Trondheim kan regnes som den første institusjonen i Norge som hadde vitenskap og forskning som hovedformål. Den vitenskapelige aktiviteten ga seg utslag i møtevirksomhet og oppbygging av et bibliotek, og innsamling og beskrivelse av zoologisk og botanisk materiale, samt beskrivelser av landets miljø og geografi.

Gunnerus var en av de tidligste forkjempere for etableringen av et universitet i Norge, og vi kan finne spor av dette arbeidet i hans omfattende korrespondanse.

Selskapet begynte også å utgi et vitenskapelig tidsskrift med navnet *Skrifter*, som første gang ble utgitt i 1761, og som fortsatt utgis. Selskapet valgte inn medlemmer fra inn og utland, som f. eks. Carl von Linné og encyclopedisten d'Alembert. Da tidsskriftet fylte 250 år i 2011 [digitaliserte biblioteket alle artiklene i skriftserien](#) fra 1761 til 1920, på oppdrag av Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab.

I selskapets arkiv finnes protokollen som beskriver selskapets

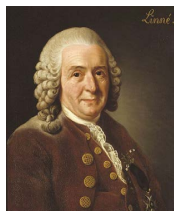
aktiviteter fra og med 1768, en brevsamling på rundt 3000 brev. Vi finner oversikt over selskapets økonomi, og over medlemmene. Fordi arkivet har vært holdt samlet gir det et uovertruffent bilde av vitenskapelig aktivitet i Norge itidsrommet.

Arkivet, sammen med boksamlingen, er et unikt sted å studere 1700- og 1800-talls lærdomskultur i Norge.

[Protokollen er digitalisert og kan leses her.](#)

[Les mer om Memory of the World](#)

[Les artikkel i Universitetsavisa om samlingene ved UB](#)

Carl von Linné var en av de første medlemmene i Vitenskabselskabet. Korrespondansen mellom Linné og Gunnerus finner vi i arkivet, og er også utgitt i bokform.

Generalprotokollen fra 1768-1841 dokumenterer akademisk aktivitet som møter, korrespondanse, og inntak av bøker til

biblioteket

 [Kontakt oss](#)

 [Søk etter ansatte](#)

 [Søk etter studenter](#)

 Sentralbord: 73 59 50
 00

 Org. nr. 974767880

 [Kart over NTNU](#)

 [Fakulteter og institutter](#)

 [Administrative enheter](#)

 [Ledelsen](#)

 [Ansvarlig redaktør](#)

 [Nettstedkart](#)

 [Studier A til Å](#)

 [Emner A til Å](#)

 [Forskning A til Å](#)

 [Enheter A til Å](#)

 [Blogger](#)

 [Twitter](#)

 [Facebook](#)

 [RSS-feed](#)

[Logg inn](#)

Startside	Studier	Student i Trondheim	Forskning	Etter- og videreutdanning	Næringsliv og nyskaping	Om NTNU	Aktuelt
-----------	---------	---------------------	-----------	---------------------------	-------------------------	---------	---------

Om NTNU » NTNU Universitetsbiblioteket » NTNU UB i 100 » Godbiter fra samlingene » Fredkulla - Norges første opera

Fredkulla - manuskriptene av Martin Andreas Udbye (1820-1889)

Visste du at Norges første opera heter Fredkulla? Den er skrevet av Trondheimkomponisten og organisten Martin Andreas Udbye i 1857-58. På grunn av en rekke uheldige omstendigheter ble aldri operaen oppført mens komponisten levde, og det var ikke før i 1997 at den ble satt opp som en hel opera. Gunnerusbiblioteket har både arkivert etter komponisten, samt en rekke musikkkomposisjoner.

Operaen har navn etter Magnus Berrfotts dronning, Margrete

Ingesdotter, som var født svensk. Deler av den ble første gang oppført i Trondheim i 1858, og møtte stor begeistring. Året etter skulle Fredkulla settes opp i Christiania, men teateret ble nedlagt. I 1877 var det igjen planlagt premiere i hovedstaden, men denne gangen brant teateret ned. Dette var et hardt slag for Udbye, og han ga opp prosjektet.

Etter dette ble operaen liggende helt til 1958, da NRK lagde en konsertversjon for radio. Under 1000-årsjubileet for Trondheim i 1997 ble operaen for første gang oppført som en helhet, med gode tilbakemeldinger fra publikum. Siden er den også oppført på Den norske opera i Oslo.

Martin A. Udbye. Bilde: Wikimedia Commons

Operaen var lenge den eneste norske opera, og den ble skrevet i Trondheim. På den tiden operaen er skrevet hadde kunstmusikken magre kår i Norge, og landet hadde få komponister av betydning, og ingen andre skrev opera. Manuskriptene til Fredkulla er derfor et enestående materiale av stor betydning for nasjonens kulturarv.

[Overtüre til Fredkulla er digitalisert og ligger her.](#)

Kilde: Store Norske Leksikon

Startside	Studier	Student i Trondheim	Forskning	Etter- og videreutdanning	Næringsliv og nyskaping	Om NTNU	Aktuelt
-----------	---------	---------------------	-----------	---------------------------	-------------------------	---------	---------

Om NTNU » NTNU Universitetsbiblioteket » NTNU UB i 100 » Godbiter fra samlingene » Gesta danorum

Gesta danorum av Saxo

Tekst: Anders Lööv.

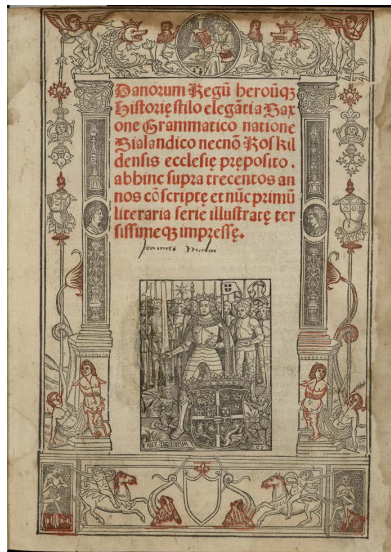
Artikkelen stod opprinnelig trykt i Adresseavisen 27/4-1981. Tilpasset til nett i 2011.

Gesta danorum (danenes bedrifter) ble første gang trykt i Paris i 1514. Men forfatteren, Saxo Grammaticus (Sakse språkmester), levde lagte tidligere, cirka 1150-1220.

Hvem han var og hvor han hadde sitt virke, har det hersket en del usikkerhet om. En tid var han i hvert fall sekretær hos den mektige erkebispen Absalon i Lund. I forordet til *Gesta*

danorum sier Saxo: "Absalon overtalte meg, den ringeste av hans menn, til å skrive om danenes bedrifter, et arbeide som langt overskred mine svake evner."

Ved siden av at Saxo var en lærd historiker, hadde han sterke litterære ambisjoner. For ham var historieskriving uløselig knyttet til det latinske språk. Han stiller seg selv spørsmålet om hvem som tidligere skulle ha kunnet skrive danenes historie: "I dette nylig kristnede land, som var like langt borte fra kristen tro som fra det romerske tungemål." Dypt beklager han at danene tidligere ikke mestret latinen: "Hva kunne ikke menn med slike evner ha drevet det til i historieskrivingen dersom de hadde behersket latinen? De som risset inn minner om sine stordåder med runer i stein i mangel på riktige bøker!" Selv har han i alle tider blitt rost for sin latin. Så fikk han også tilnavnet Grammaticus, språkmesteren.

På dette eksemplaret av *Gesta* kan vi se navnetrekket til Oslo-biskop Jens Nilssøn, som var med på innføringen av reformasjonen i Norge. Foto: NTNU UB Spesialsamlingene

Kildene til *Gesta danorum* var dels skriftlige, dels muntlige. Det er mye norsk og islandsk stoff i verket. Mye av det vi kjenner fra vår egen eldste litteratur, kan gjenkjennes i *Gesta*. Saxo hadde det imidlertid med å se alt fra en dansk synsvinkel. Tildragelser i andre nordiske land, ble mange ganger flyttet over til dansk grunn. Saxo la ned et meget stort arbeide på *Gesta danorum*. Det er helt sikkert at han arbeidet med den i over tredivde år. I omfang er verket omtrent som Snorres Norges kongesagaer.

Når det gjelder Saxos egen tid er det ikke tvil om at han har gitt den en noenlunde korrekt framstilling, selv om han er nokså "patriotisk" farget. Han var da også den mektige Absalons mann, så det skulle bare mangle. Mindre korrekt er det som han ikke hadde førstehåndskjennskap til. For han var det som det er for oss; det er mest glans over det som ligger lengst borte.

Siktemålet med verket var å gi en samlet framstilling av alle de store heltedåder som forfedrene utførte. En regnet også med at krøniken ville bli kjent ute i Europa og så spre danenes ry over verden.

I middelalderen ble Saxo sikkert ikke mye lest. Det har neppe eksistert mange avskrifter av hans verk. I begynnelsen av 1500-tallet var situasjonen forandret. Under renessansens og humanismens begynnelse kom interessen for fortiden og de gamle forfatterne for en ny dag. Oppfinnelsen av boktrykkerkunsten hadde mye å si. En av de nordboere som på den tiden studerte i Paris var Christiern Pedersen fra Lund. Det lyktes han å få tak i en håndskrift av Saxos verk, som han lot trykke. Noen av håndskriftene av Saxos verk er ikke lenger bevart.

Det skjedde med dem som med så mange andre av middelalderens håndskrifter. De ble forlatt for de nye og mer lethåndterlige, trykte bøkene. Etter at *Gesta danorum* var trykt, ble verket spredt og meget kjent. Allerede 1534 kom en ny utgave.

Siden har det kommet mange andre. Den er også gitt ut i flere danske oversettelser. I sine samlinger har Gunnerusbiblioteket ikke bare førsteutgaven fra 1514, men også de fleste senere utgavene på latin så vel som oversettelsen til dansk.

Det er utgitt flere senere utgaver av verket, både på latin, engelsk og dansk. Biblioteket på Dragvoll har en moderne utgivelse av verket fra 2005, med både dansk og latinsk tekst.

[Kontakt oss](#)
 [Søk etter ansatte](#)
 [Søk etter studenter](#)
Sentralbord: 73 59 50
 00
 [Org. nr. 974767880](#)

[Kart over NTNU](#)
 [Fakulteter og institutter](#)
 [Administrative enheter](#)
 [Ledelsen](#)
 [Ansvarlig redaktør](#)

[Nettstedkart](#)
 [Studier A til Å](#)
 [Emner A til Å](#)
 [Forskning A til Å](#)
 [Enheter A til Å](#)

[Blogger](#)
 [Twitter](#)
 [Facebook](#)
 [RSS-feed](#)

[Logg inn](#)

Startside	Studier	Student i Trondheim	Forskning	Etter- og videreutdanning	Næringsliv og nyskaping	Om NTNU	Aktuelt
-----------	---------	---------------------	-----------	---------------------------	-------------------------	---------	---------

Om NTNU » NTNU Universitetsbiblioteket » NTNU UB i 100 » Godbiter fra samlingene » Grunnlovutkast

Del av Norges Dokumentarv

Grunnlovutkastene ved Gunnerusbiblioteket

Manuskriptene som oppbevares på Gunnerusbiblioteket har hatt stor betydning for hvordan vår nye grunnlov ble til 17. mai 1814.

Våre grunnlovutkastene er blant de dokumentene som i år 2012 tatt inn i Norsk Dokumentarv, en del av UNESCOs Memory of the World-program. Våre grunnlovutkast inngår i en samlet presentasjon av alle norske grunnlovdokumenter. Programmet skal bidra til å verne og tilgjengeliggjøre viktig norsk dokumentarv

De to grunnlovutkastene er:

- Udkast til en Constitution for Kongeriget Norge av J.G. Adler og C.M. Falsen

- Udkast til Grundlov for Kongeriget Norge paa Rigsforsamlingen på Eidsvold 1814 av Nicolai Wergeland.

Dokumentene ble skrevet på sen vinteren og våren 1814 før Riksforsamlingen på Eidsvoll kom sammen i begynnelsen av april. Grunnlovutkastet til Adler og Falsen er selve forarbeidet til grunnloven.

Wergelands grunnlovsforslag spilte en vesentlig rolle i konstitusjonskomiteens videre arbeid i å forme Norges grunnlov.

Det finnes andre utkast i Norge, men ingen er så omfattende i innhold, omfang og betydning. Dette gjør de unike i Norge. De to utkastene har sine forbilder etter de moderne grunnlovene i Amerika og i Frankrike. Grunnprinsippene gjelder maktfordeling, folkesuverenitet og menneskerettigheter.

[Norges Dokumentarv](#) er et register Kulturrådet skal etablere for Norge for UNESCOs verdensarvprogram. Det skal inngå i et nasjonalt Memory of the World-register for bedre å kunne ta vare på og synleggjøre unik og uerstattelig dokumentarv. Alle vi i biblioteket er spent på om vi får våre dokumenter inne på lista.

Se også [Spesialsamlingenes side om grunnlovutkastene](#).

[Les mer om Memory of the World](#)

[Les artikkel i Universitetsavisa om samlingene ved UB](#)

Det Adler-Falsenske grunnlovutkast er selve forarbeidet til vår nåværende grunnlov.

Startside	Studier	Student i Trondheim	Forskning	Etter- og videreutdanning	Næringsliv og nyskaping	Om NTNU	Aktuelt
-----------	---------	---------------------	-----------	---------------------------	-------------------------	---------	---------

Om NTNU » NTNU Universitetsbiblioteket » NTNU UB i 100 » Godbiter fra samlingene » Handskrifter

Håndskrifter: Reisebeskrivelser og andre typer manuskripter

Tekst: Ingeborg Collin Høgseth. Utdrag fra artikkel i Spor 2009, nr 2. Redigert og tilpasset i 2011 av Eva Sauvage

I Gunnerusbiblioteket kan man finne manuskripter som kom til Videnskabets bibliotek på 1700-tallet.

I opplysningstidens ånd, rundt midten av 1700-tallet og framover, ble prester og embedsmenn fra alle sogn oppfordret til å skrive opplysninger om de ulike områdene de tjenestegjorde ved. Innberetningene varierer i størrelse og innhold, men mange tjenestemenn gjorde samvittighetsfulle undersøkelser og nedtegnelser av steder i Norge som ikke var beskrevet før. Slike beretninger er gode kilder til informasjon om folk, bosetning, næringsliv, flora, fauna, vær, skikk og tradisjoner rundt om i landet.

Spesielle naturforhold eller forekomster ble ofte beskrevet, for eksempel omfatter flere manuskripter beskrivelser over [Mosche Strømmens Beskaffenhet og Phænomena](#) eller [Den Store og forferdelige Nordiske Strøm](#) som Elias Schøningh omtaler den som. Også beskrivelser av fiske, som [En kort dog udførlig Beskrivelse over qvejtte fiskeriet her i landet i hvilken vises hvorledes denne fisk fanges](#) er eksempel på dette. Også forslag til forbedring av jordbruksmetoder beskrives i [Betenkninger over Skriften: Anledning til Agerdyrknings Forbedring](#).

Også sosiologiske og kulturelle forhold omtales, og det fremgår tydelig av valg av tittel og tematikk hva embedsmennene selv anså som interessant, kuriøst og eksotisk. Særlig er samisk kultur og skikk skildret, gjerne i fargerike vendinger. [Beskrivelse over Finmarkens Lapper](#) av Knud Leem, og [Relation anlangende Find-Lappernes, saavel som i Nordlandene og Findmarchen, som udi Numedalen, Snaasen og Selbye, deris Afguder og Sathans Dyrkelsen som af Guds Naade](#) (1723) av Thomas von Westen, er gode eksempler på presteskapets syn på og beskrivelser av samisk kultur og religion tidlig på 1700-tallet. Også detaljerte beskrivelser av tildanning og bruk av runeomme finnes i [Underretning om Rune-Bommens rette brug iblant Finerne i Nordlandene og Findmarken](#).

Runebomme. Fra Relation anlangende Find-Lappernes, saavel som i Nordlandene og Findmarchen av Thomas von Westen, 1723

Så vel detaljbeskrivelser over de ulike amt, som forsøk på å samle Norges historie, finnes det flere eksempler på. [Fysisk og antiqvarisk Reise igiennem Thellemarken Aaret 1786](#) fra Hans Jacob Wille, og [Antiqvariske Reiser igiennem en Deel af det Nordenfeldske Norge...](#) av Lorentz Diderich Klüwer er eksempler på det første. [Skjematiske optegnelser for framstilling av Norges historie](#) fra 1850 viser interessante eksempler på forsøk på å samle data til en moderne og helhetlig historie.

Av nasjonal så vel som lokalhistorisk interesse er nedtegnelser av typen [Kort og Sanfærdig Beretning om Tronhiems Forstyrrelse og Ødeleggelse ved Ildebrand 1651](#) og [Beretning om Røraas Kobberverk](#) fra H. C. Strøm 1816.

På 1600-tallet ble det blant de kondisjonerte vanlig med "dannelsesreiser" til land utenfor Norden. Dannelsesreisene utgjorde en sentral del av en embetsmanns utdanning. Særlig var Tyskland, Frankrike og Italia steder hvor velstående borgere reiste. Dagbøker, brev og reisebeskrivelser, enten av forskningsmessig eller privat karakter finnes det flere av ved Gunnerusbiblioteket. Noen av dem er fargerikt illustrert, og et flott eksempel på dette er sorenskriver og amtmann [Hans Hanssen Lilienskiolds reisejournal](#) gjennom Nederland, Frankrike og Italia fra 1670-71.

Av mer fornøyleg karakter finnes diverse håndbøker med små tips til blant annet oppdragelse av barn. [Det lykkelige Barn ved Opdragelsen, eller en Afhandling om Opdragelsen](#) av Fredrik Christian Scheffer (1770) og Nicolai Wergelands [Kortfattede love for opdragelsen fra den spædeste alder. En lommebog for forældre.](#) (1808) er anbefalingsverdig litteratur for forskere så vel som småbarnsforeldre den dag i dag, selv om metodene for å få skikk på småbarn nok har endret seg.

Tilgjengelig!

Synes du som leser dette hørt spennende ut? Nå er mange av disse manuskriptene digitalt tilgjengelig på internett, og flere blir det i løpet av de neste årene! Digitaliseringen gjøres av flere grunner; av konserveringshensyn, for å unngå slitasje ved framhenting, av sikkerhetshensyn; å redusere risiko for tyveri, og sist, men ikke minst, å tilgjengeliggjøre materialet til en bred leserkrets.

Etter vi har skannet et manuskript blir det behandlet gjennom et dataprogram. Programmet gjør det mulig for oss å digitalt bla i boka, nesten som om du skulle ha den framfor deg på bordet! Digitaliseringsteknikken innbyr dessuten til en fantastisk gjengivelse av dokumentene med mulighet til å zoomme inn detaljer som kan være skjult for det blotte øyet. Et digitalisert manuskript er derfor med sin skarphet bedre lesbart enn originaldokumentet.

Den digitale behandlingen av dokumentet gjør det mulig for flere enn bare forskere å se på og studere kulturskatter som til nå ikke har vært tilgjengelige for publikum. Biblioteket er bare i begynnelsen av det omfattende og tidkrevende arbeidet med å formidle denne skjøre skatten som befinner seg godt gjemt i midten av Trondheim.

De digitale arbeidene vil etterhvert finnes presentert på en egen nettside publisert som Åpne Lenkede Data der også annen informasjon knyttet til dokumentet blir presentert. Dette kan være informasjon fra Wikipedia som tekst og bilder, eller andre nettsteder.

Foreløpig kan du se dokumentene ved å søke dem opp i bibliotekets bokbase, BIBSYS, eller ta kontakt med biblioteket for å få tilsendt en oppdatert liste over digitaliserte dokumenter.

Selv om digitaliseringsarbeidet er i sin begynnelse kan man allerede nå ta en titt i rommet innenfor rommet - Gunnerusbibliotekets bokskatter!

Kontakt oss

Søk etter ansatte

Søk etter studenter

Sentralbord: 73 59 50
00

Org. nr. 974767880

Kart over NTNU

Fakulteter og institutter

Administrative enheter

Ledelsen

Ansvarlig redaktør

Nettsidekart

Studier A til Å

Emner A til Å

Forskning A til Å

Enheter A til Å

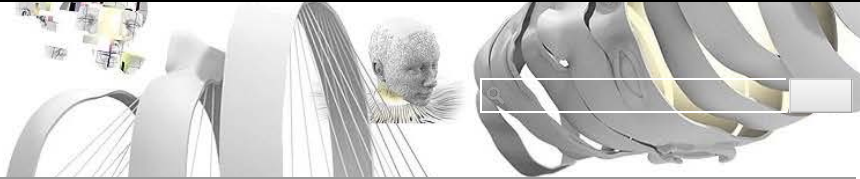
Blogger

Twitter

Facebook

RSS-feed

[Logg inn](#)

Startside	Studier	Student i Trondheim	Forskning	Etter- og videreutdanning	Næringsliv og nyskaping	Om NTNU	Aktuelt
-----------	---------	---------------------	-----------	---------------------------	-------------------------	---------	---------

Om NTNU » NTNU Universitetsbiblioteket » NTNU UB i 100 » Godbiter fra samlingene » Ja, vi elsker

Originalmanuskriptet til Norges nasjonalsang "Ja, vi elsker dette landet"

Gunnerusbiblioteket har i sitt eie flere håndskrifter etter kjente norske diktere. Originalmanuskriptet til Norges nasjonalsang "Ja, vi elsker dette landet" er et av dem.

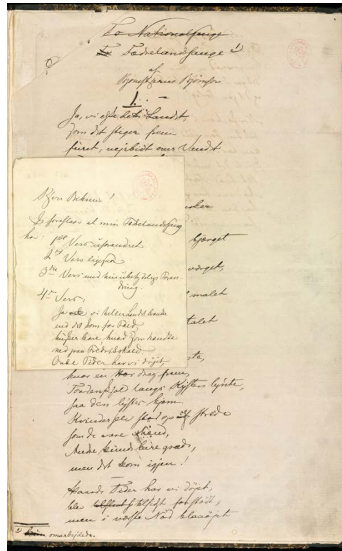
Diktet og sangen har hatt stor betydning for Norge som kulturnasjon. Manuskriptet vårt er i år 2012 tatt inn i Norsk Dokumentarv, en del av UNESCOs Memory of the World-program. Programmet skal bidra til å verne og tilgjengeliggjøre viktig norsk dokumentarv.

Diktet ble skrevet av Bjørnstjerne Bjørnson i 1859, og er tilegnet kong Carl, daværende konge av Norge og Sverige. Det aller første utkastet er dessverre gått tapt. Vårt manuskript er fra 1863 og er den eldste håndskrevne utgaven som finnes i Norge.

Diktet var i utgangspunktet et politisk dikt, der Bjørnson betoner viktigheten av skandinavisk samhold.

Bjørnsons fetter Richard Nordraak lagde melodien til versjonen fra 1863. Første gang diktet ble sunget var ved grunnlovsjubileet på Eidsvoll 17. mai 1864. Senere samme dag ble den også sunget på universitetsplassen i hovedstaden. Sangen ble straks populær, og fikk uten videre status som nasjonalsang, uten at det ble fattet noe formelt vedtak om det. Den versjonen vi synger i dag ble omarbeidet i 1870 og har åtte strofer.

Bjørnsons egen håndskrift fra 1863

Bjørnsons manuskript er av spesiell betydning i norsk sammenheng, fordi det er dikterens eneste bevarte egenhendige kilde til vår nasjonalsang. Slik er det unikt og uerstattelig og en del av vår nasjonale kulturarv.

[Les mer om Memory of the World](#)

[Les artikkel i Universitetsavisa om samlingene ved UB.](#)

- Kontakt oss
- Søk etter ansatte
- Søk etter studenter
- Sentralbord: 73 59 50
- 00
- Org. nr. 974767880

- Kart over NTNU
- Fakulteter og institutter
- Administrative enheter
- Ledelsen
- Ansvarlig redaktør

- Nettstedkart
- Studier A til Å
- Emner A til Å
- Forskning A til Å
- Enheter A til Å

- Blogger
- Twitter
- Facebook
- RSS-feed

Logg inn

Startside	Studier	Student i Trondheim	Forskning	Etter- og videreutdanning	Næringsliv og nyskaping	Om NTNU	Aktuelt
-----------	---------	---------------------	-----------	---------------------------	-------------------------	---------	---------

Om NTNU » NTNU Universitetsbiblioteket » NTNU UB i 100 » Godbiter fra samlingene » Principia mathematica

Principia Mathematica (utgitt 1687) av Isaac Newton

At biblioteket er eier av Newtons førsteutgave fra 1687 henger sammen med Gunnerusbibliotekets historie. Det Kongelige Norske Videnskabers Selskabs stifter, Johan Ernst Gunnerus, var både biskop og vitenskapsmann under opplysningstiden. Å samle på vitenskapelige bøker var en viktig del av arbeidet med å holde seg oppdatert, og Gunnerus var en ivrig boksamler.

Førsteutgaven av Principia ble trykt opp i kun noen få hundre eksemplarer, så Gunnerus må ha vært heldig som fikk tak i et så sjeldent eksemplar av boken.

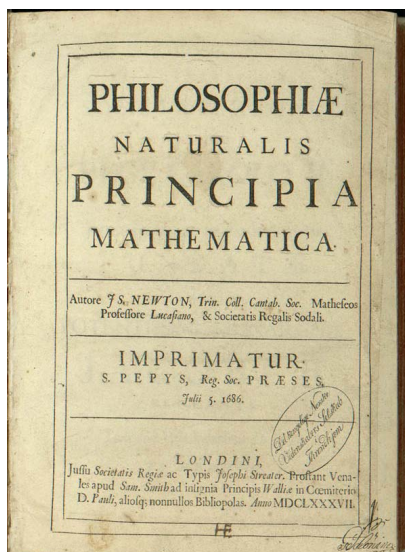
Da Gunnerus døde ble det holdt en auksjon over alle hans eiendeler og bøker. I auksjonskatalogen kan vi se hvem som kjøpte bøkene hans. Vi ser at det var Katedralskolens rektor, og medstifter av selskabet, Gerhard Schønning, som kjøpte boka. På tittelsida kan vi se Schønings navnetrekk.

Boka inneholder formuleringen av det som har blitt kjent som

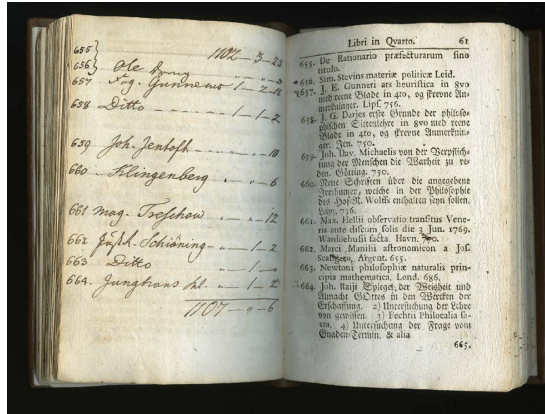
Newtons bevegelseslover, som la grunnlaget for klassisk mekanikk og også [Newtons universelle gravitasjonsteori](#). Han utledet også [Keplers lover for planetenes bevegelser](#).

Principia og Newton hadde avgjørende betydning for den vitenskapelige revolusjonen, og satte sitt preg på hele opplysningstiden. Newtons metoder og begreper ble raskt tatt i bruk av yngre vitenskapsmenn. Boka ble opprinnelig trykt opp noen få hundre eksemplarer og ble utsolgt ganske snart, men kom ut i flere utgaver senere, blant annet i 1713 og i 1723.

På bildet under ser du kopi av auksjonskatalogen etter Gunnerus, der det er merket av de bøkene Schønning kjøpte, nr 662 og 663. "Ditto" står det ved nr 663, nummeret for Principia i katalogen. Ved Schønings død testamenterte han hele den store samlingen sin på 10 000 bind til Det Kongelige Norske Videnskabers Selskabs Bibliotek.

Principia Mathematica ble utgitt på latin i 1687. Gerhard Schønning har skrevet navnetrekket sitt til høyre på tittelbladet.

662: Schønings navn står tydelig i auksjonskatalogen. "Ditto" under nummer 662.

- [Kontakt oss](#)
- [Søk etter ansatte](#)
- [Søk etter studenter](#)
- Sentralbord: 73 59 50 00
- Org. nr. 974767880

- [Kart over NTNU](#)
- [Fakulteter og institutter](#)
- [Administrative enheter](#)
- [Ledelsen](#)
- [Ansvarlig redaktør](#)

- [Nettstedkart](#)
- [Studier A til Å](#)
- [Emner A til Å](#)
- [Forskning A til Å](#)
- [Enheter A til Å](#)

- [Blogger](#)
- [Twitter](#)
- [Facebook](#)
- [RSS-feed](#)

[Logg inn](#)

Startside	Studier	Student i Trondheim	Forskning	Etter- og videreutdanning	Næringsliv og nyskaping	Om NTNU	Aktuelt
-----------	---------	---------------------	-----------	---------------------------	-------------------------	---------	---------

Om NTNU » NTNU Universitetsbiblioteket » NTNU UB i 100 » Godbiter fra samlingene » Sverre Pedersens privatarkiv

Sverre Pedersens privatarkiv

Sverre Pedersen hadde ansvaret for byplanlegging og gjenoppbygging av en rekke norske byer etter bombing under andre verdenskrig. Arkivet med arkitekttegninger, byplaner og fotografier oppbevares i dag i Dorabiblioteket.

Sverre Pedersen har hatt så stor innflytelse på norsk historie at hele hans arkiv med plantegninger, fotografier, korrespondanse med mer er i 2012 er tatt inn i Norsk Dokumentarv, en del av UNESCOs Memory of the World-program. Programmet skal bidra til å verne og tilgjengeliggjøre viktig norsk dokumentarv.

Pedersen var utdannet ved Trondhjems tekniske læreanstalt (senere NTH, 1901), den tekniske høgskolen i Hannover (1902–1903) og høgskolen i Charlottenburg, Berlin.

Under Karl Norum assisterte han ved gjenreisningen etter bybrannen i Ålesund 1904. Derpå var han avdelingsarkitekt i Trondheim kommune (1905-1920) med ansvar for en del villaprojekt og kommunale arbeiderboliger og leiegårder (Marinevoll, Solhaug, Pappenheim, Ulstadløkka, Rosenberg og Singsaker). Han la planene for Trondheims første drabantby på Hallset tidlig i 1960-årene.

Han var professor i bygningskunst ved NTH (1920-1954). For ettertiden er han mest kjent som ansvarlig for den sentralt ledede institusjonen "Brente Steders Regulering" (1940-45), og assosieres i dag med gjenoppbyggingen av norske byer etter andre verdenskrig. Pedersen la byplaner for blant annet Narvik, Alta, Vadsø, Hammerfest, Kirkenes, Molde, Kristiansund, Bodø og Steinkjer.

Sverre Pedersen 1888-1971. Foto: Hilfling-Rasmussen, Bildesamlingen NTNU UB

[Register til Sverre Pedersens arkiv finner du her.](#)

[Les mer om Memory of the World](#)

[Les artikkel i Universitetsavisa om samlingene ved UB](#)

Jubileumskonkurransene

I løpet av jubileumsåret utlyste vi to åpne konkurranser via jubileumsnettstedet vårt. Alle som besøkte sidene kunne delta.

Premiene var, i tillegg til uvisnelig heder og ære, et såkalt «Midtbykort», som er gyldig i byens sentrumsbutikker, pålydende kr. 1000.

«Lyden av bibliotek»

Her ba vi om å få tilsendt lyder folk forbandt med bibliotek.

Enkelt opptaksutstyr, som en mobiltelefon, ga bra nok kvalitet:

«...alle har vi et bibliotek i nærheten, og kanskje er det en lyd du selv har hørt, lyder andre lager eller kanskje en lyd som mangler i biblioteket?..»

Jury for «Lyden av bibliotek» bestod av:

- Elin Vister, masterstudent ved Kunstakademiet i Trondheim
- Øyvind Brandtsegg, professor ved Institutt for musikk
- Frida Røsand, NTNU Universitetsbiblioteket
- Sissel Merethe Berge, NTNU Universitetsbiblioteket

Vinner var:

- Lydene kan du høre her:
<http://video.adm.ntnu.no/sound/player.php>

«Mitt bibliotekminne»

Her kunne man legge inn sitt spesielle bibliotekminne fra NTNU UB eller et annet bibliotek.

Jury for «Mitt bibliotekminne» var digjubgruppa v/Ole Husby.

Vinner var: Fredrik Shetelig med teksten «Den gode feelingen»

Alle minnene er gjengitt på de neste sidene.

Her er bidragene til konkurransen «Mitt bibliotekminne»:

HVA ROTTER SPISER?

Det var en døsig ettermiddag på sensommeren ved et landsens folkebibliotek. De andre ansatte var gått hjem for dagen så det var bare meg igjen som skulle passe skranken resten av kvelden.

Jeg belaget meg på en litt stille ettermiddag på biblioteket. Mens tankene for litt hit og dit kom det en usedvanlig vakker ung dame sklidende inn. Jeg spratt opp, smilte bredt og lurte på hva jeg kunne hjelpe med. Hun skulle ha noe om hva rotter spiser. Jeg kastet meg energisk over tastaturet og tastet inn rotter og spising. Det eneste som kom opp på skjermen var "Svein og rotta bøker". Vi humret litt begge to. Det var jo ikke akkurat slike hun hadde tenkt seg, nei. "Spiser ikke rotter alt fra elektriske ledninger til brunost da", prøvde jeg. Gjerne brunost til dessert. Så det kunne da ikke være så veldig vanskelig. Da kneiste den unge litt på nakken og sa at hun var NTNU student og der hadde de mange slike bøker om akkurat det fikk jeg vite. Hun skulle drive det litt vitenskaplig måtte jeg da skjønne. Jeg foreslo fjernlån fra det samme bibliotek, men det var ikke aktuelt da hun skulle avsted dit over helga likevel.

Med det samme hun skulle gå kom hun helt inn til meg og lurte på om jeg ville se rotta hennes? Der sto jeg med haka nesten nedi utringningen hennes og stotret om at det passet kanskje ikke på biblioteket. "Se her" sa hun. Så åpnet hun veska si og nedi bunnen kravlet det ei gedigen rotte. "Bare klapp den". "Den er så snill så", kvitret hun. Jeg takket pent nei til klappingen. Det klarte seg lenge bare med synet. Da hun hadde gått, var det deilig å sette seg litt nedpå å samle tankene.

Lilje

Eg prøvde å gjere matteøving på biblioteket, men klarte ikkje å konsentrere meg. Det var nemleg to gutar ved nabobordet som høglydt diskuterte si eiga øving i elektronikk.

Etter ei stund vart eg lei og gikk bort til dei. Eg satte meg på huk framfor dei og la ein finger over munnen, men smilte for å ikkje vere for streng. Fem minutter etter kom den eine guten bort til meg og ga meg ei vasslilje han hadde bretta av papir. Det var slutten på irritasjonen min, og starten på noko nytt.

Bildet i tidsskriftsalen

På jobb som studentvakt har jeg opplevd mye interessant, hyggelig og rart.

Det aller rareste var kanskje den gangen en student ville ha meg med inn på t-salen på hovedbiblioteket for å diskutere det store bildet som henger på veggen der, i detalj. De som har sett bildet skjønner kanskje at det ble litt pinlig...

Kamasutra

- En mandags morgen ved Medisinsk bibliotek

Mitt bibliotekminne er fra en skrankevakt jeg hadde som ansatt ved Medisinsk bibliotek. Biblioteket har faglitteratur innen alle medisinske genrer - fra ernæring til kamasutrasex.

En låner nærmet seg skranken med en bunke bøker. Litt beskjemmet måtte han innrømme at det var sølt noe dråper rødvin på bøkene. Da jeg snudde bunken, klar for retur, fikk jeg se at han hadde lånt 7 av bibliotekets bøker om sex. Boktitlene og opplysningen om rødvin/dråper krevde stor fokus på å bevare profesjonaliteten i situasjonen hos undertegnede. Vi ble vel enige om at dersom rødvinflekkene var for sjenerende skulle biblioteket sende regning.

- Den gode «feelingen» - et bibliotekminne

Som faglærer er det ikke til å unngå at man av og til møter frustrerte studenter. Dette bibliotekminnet omhandler møtet mellom meg, en professor ved AB-fakultetet, og en masterstudent i arkitektur. Hun følte hun hadde mistet den gode «feelingen» hun hadde hatt i grunnkurset; begeistring og undringen var borte. Fagets kompleksitet var i ferd med å bli altfor overveldende og stressende.

Jeg ba henne bli med til biblioteket, som for oss er Arkitektur- og byggbiblioteket, for å se hva vi kunne hente opp av den inspirasjonen og gleden hun tidligere hadde følt i møtet med faget. Jeg ville prøve å hjelpe henne å finne tilbake til en dypere tilknytning til arkitekturen, - med bibliotekets store samling av bøker og tidsskrifter som kilde.

Tanken var å bruke biblioteket som kilde til å finne fem prosjekter som berørte henne. Kanskje ville et gjensyn med disse prosjektene gi henne tilbake noe av den gode «feelingen». Jeg skulle gjøre det samme, finne presentasjoner av fem prosjekter jeg gløder for.

Vi flanerte rundt og lette i samlingen; åpnet og bladde og leste - og satte oss deretter i bibliotekets sofagruppe, med hver vår bunke bøker. Vi vekslet på å presenterte «våre» fem prosjekter for hverandre; så på tegninger og fotografier og forklarte hvorfor akkurat dette prosjektet betydde noe spesielt for oss. Vi kunne selvsagt ha lånt med oss bøkene ut fra biblioteket, men det er noe helt spesielt med å sitte «i bøkene»; midt i denne massen av nedfelt informasjon og tanker om sitt eget fag.

Jeg vet ikke hvor lenge vi satt der. Vi tok den tiden vi trengte. Gjennom denne prosessen, denne rolige, faglige samtalen i biblioteket, begynte masterstudenten – heldigvis - igjen å nærme seg den gode «feelingen».

F r e d r i k S h e t e l i g

professor - prodekan - fakultet for Arkitektur og Billedkunst NTNU professor -
vice dean - faculty of Architecture and Fine Art – NTNU

Siddis

- Estetikken i dikta

Vi skulle lete etter bøker til skriving av særemnet i skolebiblioteket en dag på vidergående etter ordre fra norsklæreren. Det endte opp med at jeg og en klassekamerat sto å tulla og leste dikt til hverandre fra en gammel diktbok vi fant. Plutselig stod læreren der og lurte på hva vi drev med (da vi egentlig skulle finne bøker til særemnet). Klassekameraten min sa det som det var, at han leste dikt til meg, hvor læreren så lurte på hva jeg synes om diktlesinga hans. Jeg svarte at jeg syntes han fikk frem estetikken i dikta på en bra måte. Læreren ble tydeligvis imponert av svaret mitt og sa "bra svart", før hun gikk videre.

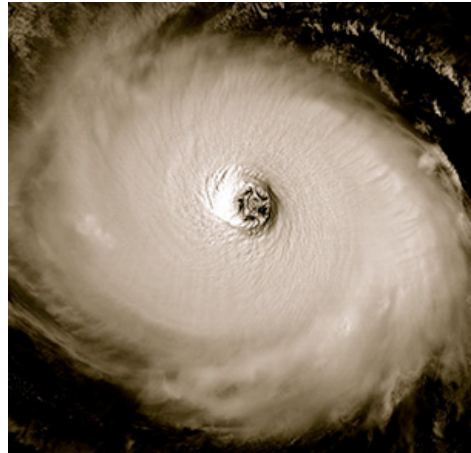
Kristian

Hurricane

HURRICANE

Lesesalen på en lørdag,
mange mennesker i intens
konsentrasjon
- i motsetning til meg selv.

Oppholder meg i stormens øye,
tenker på snø
og hjemme i julen.

Bjørg Helene

- Studentvakt

Som studentvakt ved UBiT har jeg hatt gleden av å hjelpe mange. Etter hvert har jeg kommet ut for mange overraskende spørsmål - særlig spørsmål som ikke har med bøker i det hele tatt...

En hendelse som jeg husker veldig godt, var en mann som trengte hjelp til nettbanken sin. Han skulle overføre penger til konen sin i Polen. Han hadde prøvd i over en time selv før han spurte om hjelp, og etter litt frem og tilbake mellom polsk - engelsk fikk vi det til. Han smilte verdens største smil, sa tusen takk og skyndte seg med å gå.

En halvtime senere kom han tilbake; han hadde dratt til nærmeste butikk og kjøpt en stor sjokoladeplate til meg som takk for hjelpen! Denne la jeg ut til bibliotekets brukere og dagen ble med ett ekstra fin for oss alle sammen.

Susanne

- Danseshow

Med lite leselyst i eksamenstiden er det lett å bli sittende å stirre ut i luften og ut av vinduene på biblioteket. Brått ble hverdagen litt mer spennende når studenter på et grupperom i bygget ved siden av biblioteket åpner vinduene og utfører et danseshow!

Jeg satt igjen med et smil og mer leselyst etter optrinnet

Studark

- Studentvakt

Etter at jeg begynte som studentvakt på arkitektur- og byggbiblioteket har hybelen blitt fylt til randen av fantastiske bøker jeg ikke visste fantes.

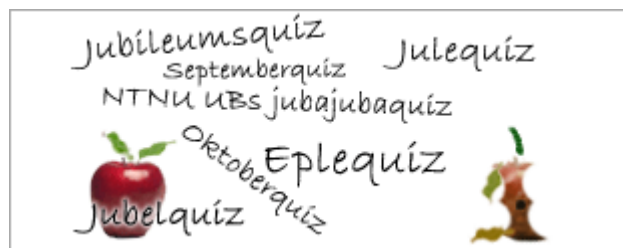
Noen blir lest, andre ikke.

NTNU UBs jubelquiz

Åpne bøkene og les vår historie.

I tillegg til bøker og nettbrett, lå et eple og vippet oppå en av bokbunkene på tidslinjen vår.

Eplet var inngangen til vår jubileumsquiz, som foregikk i de siste seks ukene av jubileumsåret.

Spørsmålene var utarbeidet av kollega Astrid Sandvik – og var svært NTNU UB-relatert!

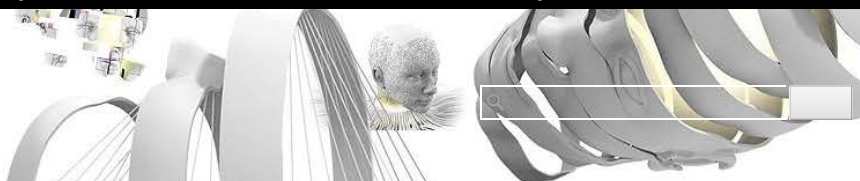
For hver uke ble eplet mer medtatt og oppspist, til det bare var skrotten igjen da julequizen gikk av stabelen.

Lyst til å prøve?

Quiz-spørsmålene finner du her:

<http://arena.start.no/220279/quiz>

Startside	Studier	Student i Trondheim	Forskning	Etter- og videreutdanning	Næringsliv og nyskaping	Om NTNU	Aktuelt
-----------	---------	---------------------	-----------	---------------------------	-------------------------	---------	---------

Om NTNU » NTNU Universitetsbiblioteket » NTNU UB i 100 » Prøv vår jubel-quiz

HVA VET DU OM BIBLIOTEKET?

- Prøv vår jubel-quiz
- Kanskje finner du svaret selv, kanskje må du til biblioteket for å finne det!?!

NB! Det er ikke lov å spørre Astrid på ARKBIB, for hun har laget spørsmålene!!

[Til jubileumssiden](#)

- Quiz 6: [Julequiz](#)
- Quiz 5: [Novemberquiz](#)
- Quiz 4: (Uke 39) [Fjerde og siste jubileumsquiz, - 15 spørsmål!](#)
- Quiz 3: (Uke 38) [Tredje ukes jubileumsquiz, 10 nye spørsmål er klare!](#)
- Quiz 2: (Uke 37) [Andre ukes jubileumsquiz er klar og består av 10 spørsmål.](#)
- Quiz 1: (Uke 36) [Første ukes jubileumsquiz består av 12 spørsmål.](#)

- Kontakt oss
- Søk etter ansatte
- Søk etter studenter

- Kart over NTNU
- Fakulteter og institutter
- Administrative enheter

- Nettstedkart
- Studier A til Å
- Emner A til Å

- Blogger
- Twitter
- Facebook

Prosjektrapport, Gruppe for digital presentasjon

v/Ole Husby (prosjektleder)

Prosjektet startet tidlig i 2011, etter et oppdrag som ble formulert i et mandat datert 25. februar 2011.

Mandat

Her gjengis oppdrag og mål for markering av jubileumsåret:

"UNIVERSITETSBIBLIOTEKETS 100-ÅRSJUBILEUM I 2012

Den 1. september i 1912 ble den første overbibliotekar ansatt ved Norges tekniske høgskole, NTH. Det betyr at den delen av dagens universitetsbibliotek som har vært knyttet til den teknologiske utdanning og forskning kan feire 100 år i 2012.

I likhet med at hele NTNU feiret NTHs 100-årsjubileum, vil vi gjøre vårt jubileum i 2012 til en markering som skal omfatte hele universitetsbiblioteket.

Vi ønsker at markeringen skal:

- *Gi biblioteket økt omdømme og synlighet utad.*
- *Styrke biblioteket innad som organisasjon.*
- *Vise historisk utvikling i indre liv og tjenester.*
- *Få fram det "ukjente og usynlige" biblioteket.*

Det legges opp til følgende aktiviteter:

- *Mindre arrangementer over hele året fordelt på enhetene.*
- *Digital historisk presentasjon av biblioteket i 100 år.*
- *Hovedarrangement i uke 40:*
 - *Jubileumskonferanse, EMTACL12. (1. – 3. oktober).*
 - *Fest for personalet, med innbudte gjester. (5. oktober).*

- *Det lages en enhetlig felles ”logo” for markeringen som brukes hele året.*

For å lede, planlegge og gjennomføre jubileumsmarkeringene oppnevnes følgende arbeidsgrupper med tilhørende mandat:

LEDER FOR JUBILEUMSFEIRINGEN:

- *Lisbeth Tangen*

KOORDINATOR:

- *Ingar Lomheim*

Mandat: Informasjon og støtte til undergruppene. Sørg for at arrangement og innhold blir i henhold til intensjon og oppsatte tidsplaner.

GRUPPE FOR LOKALE ARRANGEMENT:

- *Tove Knutsen (leder)*
- *Kjersti Lie*
- *Anne Lorange*
- *Stein Johansen*
- *Jan Ove Rein*
- *Sissel Merethe Berge*
- *Roar Storleer*

Mandat: Gruppen skal i fellesskap planlegge mindre lokale arrangement ved enhetene. De enkelte representantene for enhetene er ansvarlig for lokal gjennomføring.

GRUPPE FOR DIGITAL PRESENTASJON:

- *Ole Husby (leder)*
- *Kjersti Lie*
- *Jo Forthun*
- *Linda Østbye*
- *Sissel Merethe Berge*
- *Eva Sauvage*

Mandat: Grappa skal (i stedet for jubileumsbok) lage en digital historisk presentasjon av biblioteket i 100 år. Innholdet skal ha som fokus de fire punktene som er angitt ovenfor, og som beskriver markeringens hovedhensikter.

GRUPPE FOR HOVEDARRANGEMENT UKE 40:

- *Janne Gjengaar (leder)*
- *Unni Helland*
- *Ingar Lomheim*

Mandat: Grappa skal planlegge jubileumsaktivitetene i uke 40. I dette inngår alle innslag Under EMTACL12 som markerer jubileet, samt festen for ansatte og innbudte gjester 5. oktober.

Det er aktuelt å trekke inn ressurspersoner fra NTNUs infoavd. og fra brukermiljøet i arbeidet.

Arrangementene vil medføre en viss økonomisk kostnad. Når rammene er på plass vil det bli satt opp eget budsjett for jubileumsfeiringen.

NTNU UB 25. febr. 2011

Ingar Lomheim"

Prosjektdeltakere, Gruppe for digital presentasjon

- Sissel Merethe Berge, Bibliotekdirektørens stab
- Jo Forthun, Seksjon for arkitektur, naturvitenskap og teknologi
- Ole Husby, Seksjon for fellestjenester (prosjektleder)
- Kjersti Lie, Seksjon for arkitektur, naturvitenskap og teknologi
- Eva Sauvage, Seksjon for kultur- og vitenskapshistorie
- Magne Thorsetnes, Seksjon for medisin
- Linda Østbye, Seksjon for fellestjenester

Linda Østbye, Magne Thorsetnes, Kjersti Lie, Ole Husby, Sissel Merethe Berge, Eva Sauvage, Jo K. Forthun. Foto: Astrid Letnes.

Metoder og verktøy

Vi har i stor grad arbeidet som en gruppe, sjøl om det i enkelte perioder oppsto undergrupper som arbeidet med praktiske gjøremål. Den mest hektiske perioden var nok desember 2011, da vi hadde som målsetting å lansere nettsidene ved årsskiftet. Det bør i rettferdighetens navn nevnes at spesielt Kjersti Lie og Jo Forthun fikk noen ekstra hektiske førjulsdager.

Mesteparten av beslutningene har vi tatt i "prosjektmøter" hvor oppmøtet har vært jevnt over svært godt. Nesten alle møtene ble

holdt på møterommet 251B i Hovedbygningen på Gløshaugen. Vi har drukket kaffe og te og av og til hatt ei skål med godteri. Men stort sett har møtene vært spartanske. Vi hadde en studietur, til Trondheim Folkemuseum på Sverresborg. Den foregikk til fots langs Ilabekken i lett regnvær.

Vi har benyttet Google Docs som verktøy for tekstdokumenter, referater fra møter og annet. Vi delte dokumentene våre i gruppa via mappen "DigJub" i Google docs. Timelister ble ført i Google docs regneark. På et tidspunkt ble timeføringen åpenbart en for stor byrde, og ble avsluttet. Dette hadde ikke noe med verktøyet å gjøre, men mer deltakernes disiplin, inkludert prosjektlederens.

Vi opprettet gruppepostadresse og kalendergruppe "DigJub" til internt bruk. I det store og hele har prosjektstyring og -administrasjon vært holdt på et lavt nivå. Tove Knutsen, leder for gruppen for lokale arrangement, har deltatt på et flertall av møtene våre, og Ole Husby har deltatt på mange av møtene i hennes gruppe. Samarbeidet mellom de to delprosjektene ble ytterligere forsterket ved at både Sissel Merethe Berge og Kjersti Lie var med i begge gruppene.

Litt om verktøy vi brukte i tillegg til Google Docs, Photoshop, Microsoft Office og Outlook kalender/mail:

- **Pageflip:** Formatering av bok-lignende dokumenter med bla-følelse. Ferdige tekstfiler som skulle over på nettsidene ble formatert i Word med font Arial. Dette gjaldt flertallet av tekstene, bl.a. alle tekstene på bokhylla (tidslinja).
- **Liferay:** Brukt til overordnet nettside og noen få undersider
- **Google maps:** Brukt til kart over bibliotekenhetene
- **Wufoo:** Bruk til innsamling av bidrag til *Mitt bibliotekminne*
- **Google calendar:** Brukt til jubileumskalenderen
- **Javascript-programmering:** Brukt til realisering av bokhylla

Liferay er NTNUs vedtatte plattform og verktøy for nettsider. De øvrige verktøyene og tjenestene er gratis. I tillegg har

Multimediasentret ved NTNU bidratt med å utvikle tjeneste for innsamling og avspilling av bidragene til *Lyden av bibliotek*.

Økonomi

Prosjektet har hatt utgifter til

- Anskaffelse av verktøyet Pageflip
- Arbeid utført av Multimediasentret
- Gavekort til vinnerne av Lyden av bibliotek og Mitt bibliotekminne
- Beverting

Medgått arbeidsinnsats er mellom 1 og 2 årsverk. Dette er et estimat, idet opplegget for timeføring stoppet opp underveis.

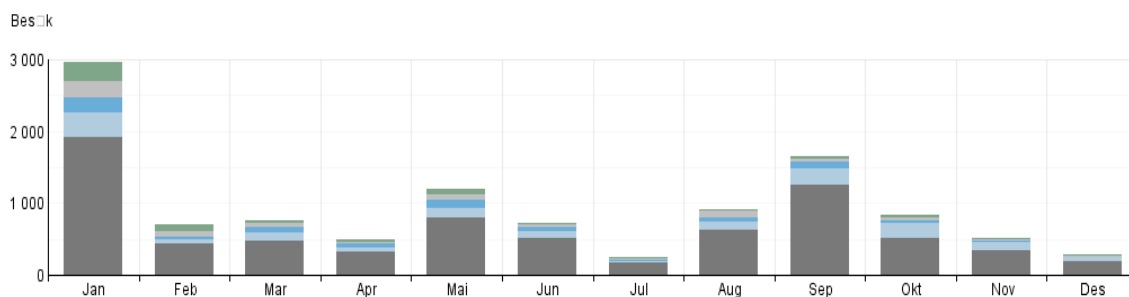
Resultater

Nettsidene

Disse ble lansert 1. januar 2012, og ble ajourført og videreutviklet noe i løpet av året. Sidene ligger fortsatt på adressen

<http://www.ntnu.no/ub/i100>

Statistikken viser at de sidene som ligger i Liferay hadde 23.269 *visninger* i 2012, mens de sidene som lå utenfor (bl.a. bøkene på tidslinja) hadde 14.086 visninger. Dette diagrammet over antall *besøk* i Liferay (som er noe annet enn visninger) viser utviklingen gjennom året:

Facebook-side for jubileet

Denne ble laget i starten av september i et forsøk på å tiltrekke besøkende til nettsidene våre, og ble nedlagt tidlig i 2013. Hensikten var å trekke folk til de regulære jubileumsnettsidene, ikke være en konkurrent. Statistikken viser at dette virket godt.

NTNU Universitetsbiblioteket 100 år! Arkiv-versjon av et jubileumsnettsted

Dette er et redigert utdrag av nettsidene. Det kan betraktes som et arkiveksempplar, er realisert i form av en pdf-fil, og kan om nødvendig skrives ut. Arbeidet med dette ble utført i 2013 og 2014

100 års nettmarkering ved NTNU-biblioteket

Artikkel i Bibliotekforum nr 3 2012 av Eva Sauvage

Lyden av bibliotek

I denne konkurransen ba vi om å få tilsendt lyder folk forbandt med bibliotek. Lydene kan du høre her:

- <http://video.adm.ntnu.no/sound/player.php>

Bildeserien "Biblioteket og byen"

Dette var ikke direkte en del av denne gruppens arbeid, men vi var involvert i produksjonen, og tar av praktiske årsaker med dette her. Bildeserien finnes her:

- <http://www.ntnu.no/ub/jub2012/bildekavalkade>

Logoer og vignetter

Vi fikk laget logoer i forskjellige utgaver til bruk både på nettsidene og til trykking. Utformingen ble gjort i samarbeid med Mads Nordtvedt fra NTNU Informasjonsavdelingen.

Her er et utvalg:

Vignetten lengst til høyre, med animasjon, ble utformet av Jo Forthun etter en idé av Kjersti Lie:

Hva ga vi opp?

Det var ikke satt av ekstra ressurser til arbeidet med jubileumsnettstedet. Vi hadde derfor flere ideer som ikke ble realisert pga begrenset tid, og ideer som av andre årsaker ikke kunne realiseres. Her er noen av dem det ikke ble noe av:

Doodle: Vi ønsket at Google kunne hjelpe oss med å markere jubileumsdagen med en «doodle» (Tematisk logo som Google bruker ved spesielle anledninger). Vår forespørsel til Google ble dessverre aldri besvart.

Flickr Commons: Ønsket var å gjøre blant annet de mest jubileumsrelaterte bildene i UBs store bildesamling tilgjengelig på Flickr. Vi opprettet konto på Flickr og søkte om deltakelse i Flickr Commons, uten at det førte fram. Nå ligger bare et sett med bilder over gammelt teknisk utstyr på vår Flickrkonto, med lenke fra firkanten Bilder og lyd på jubileumsnettsiden.

Kollegaintervjuene: Vår ambisjon var å intervju flest mulig av kollegene. I realiteten rakk vi bare rundt 20 intervjuer. Noen av dem var klare ved jubileumsårets start, andre kom til gjennom året.